

POROČILO O STANJU
NA PODROČJU ENERGETIKE
V SLOVENIJI V LETU 2014

Agencija za energijo

1	UVOD	4
2	RAZVOJ ENERGETSKIH TRGOV IN GLAVNE DEJAVNOSTI REGULATORJA	6
2.1	Osnovni podatki o trgih z električno energijo in zemeljskim plinom v Sloveniji	7
2.2	Razvoj trga z električno energijo	8
2.3	Razvoj trga z zemeljskim plinom	9
2.4	Glavne dejavnosti regulatorja	10
3	ELEKTRIČNA ENERGIJA	12
3.1	Splošno	13
3.2	Reguliranje in regulirane dejavnosti	17
3.2.1	Splošno	17
3.2.2	Ločitev dejavnosti	18
3.2.3	Tehnične storitve operaterjev	18
3.2.3.1	Zagotavljanje sistemskih storitev	18
3.2.3.2	Izravnava odstopanj in bilančni obračun	20
3.2.3.3	Varnost in zanesljivost obratovanja ter kakovost oskrbe	23
3.2.3.4	Večletni razvoj elektroenergetskega omrežja	30
3.2.4	Omrežnine za prenosno in distribucijska omrežja	32
3.2.4.1	Določanje omrežnine	32
3.2.4.2	Obračunavanje omrežnine	33
3.2.5	Poslovanje reguliranih podjetij	34
3.2.5.1	Poslovanje sistema operaterja	34
3.2.5.2	Poslovanje distribucijskega operaterja	35
3.2.5.3	Poslovanje distribucijskih podjetij	35
3.2.5.4	Poslovanje organizatorja trga	36
3.2.6	Čezmejne prenosne zmogljivosti	36
3.2.6.1	Dostop do čezmejnih prenosnih zmogljivosti	36
3.2.6.2	Sodelovanje med regulatorji na področju ČPZ	38
3.2.7	Skladnost	39
3.3	Tržne dejavnosti	40
3.3.1	Organizirani trg z električno energijo v Sloveniji	40
3.3.2	Proizvodnja in veleprodajni trg	40
3.3.2.1	Proizvodna podjetja	40
3.3.2.2	Stopnja konkurenčnosti proizvodnih podjetij	43
3.3.2.3	Poslovanje proizvodnih podjetij	46
3.3.2.4	Cene in obseg trgovanja na borzi električne energije	48
3.3.2.5	Električna energija iz obnovljivih virov in iz soproizvodnje z visokim izkoristkom	49
3.3.2.6	Emisijski kuponi	54
3.3.3	Dobava in maloprodajni trg	55
3.3.3.1	Dobava električne energije	55
3.3.3.2	Stopnja konkurenčnosti na maloprodajnem trgu	59
3.3.3.3	Primerjave cen za značilne poslovne odjemalce na maloprodajnem trgu	64
3.3.3.4	Primerjave cen za značilne gospodinske odjemalce na maloprodajnem trgu	66
3.3.3.5	Menjave dobavitelja	68
3.3.3.6	Spremljanje stopnje preglednosti	70
3.3.4	Priporočila glede skladnosti cen za dobavo	71
3.3.5	Ukrepi za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja in za zagotovitev delovanja konkurence	71
3.4	Zanesljivost dobave električne energije	72
3.4.1	Spremljanje usklajenosti med proizvodnjo in porabo	72
3.4.2	Spremljanje naložb v proizvodnje zmogljivosti za zagotavljanje zanesljive oskrbe	74
3.4.3	Ukrepi za pokrivanje konične energije in primanjkljajev električne energije	76
3.5	Zaščita potrošnikov	77
3.5.1	Varstvo potrošnikov električne energije	77
3.5.1.1	Pogodba o dobavi in splošni pogodbeni pogoji	78
3.5.1.2	Odklop gospodinskega odjemalca	79
3.5.1.3	Varstvo ranljivih odjemalcev in nujna oskrba	81

3.5.1.4	Zasilna oskrba	81
3.5.1.5	Pritožbe odjemalcev pri dobavitelju električne energije in reševanje sporov	82
3.5.1.6	Objavljanje cen	83
3.5.2	Varstvo pravic odjemalcev v upravnih postopkih pred agencijo	84
3.5.3	Nadzor nad izvajanjem predpisov s področja trga z električno energijo	85
4	ZEMELJSKI PLIN	86
4.1	Splošno	87
4.2	Reguliranje in regulirane dejavnosti	88
4.2.1	Splošno	88
4.2.2	Ločitev dejavnosti	88
4.2.3	Prenos zemeljskega plina	89
4.2.3.1	Prenosni sistem zemeljskega plina	90
4.2.3.2	Poslovanje in lastništvo operaterja prenosnega sistema	91
4.2.3.3	Naložbe v prenosni sistem	91
4.2.4	Distribucija zemeljskega plina	92
4.2.4.1	Odjemalci, priključeni na distribucijsko omrežje	93
4.2.4.2	Poslovanje operaterjev distribucijskih sistemov	94
4.2.4.3	Naložbe v distribucijska omrežja	95
4.2.5	Omrežnine za prenosni in distribucijske sisteme zemeljskega plina	96
4.2.5.1	Omrežnina za prenosni sistem zemeljskega plina	96
4.2.5.2	Omrežnine za distribucijske sisteme zemeljskega plina	97
4.2.5.3	Izravnava odstopanj	99
4.2.5.4	Sekundarni trg s prenosnimi zmogljivostmi	101
4.2.6	Zmogljivosti na mejnih točkah	103
4.2.6.1	Zmogljivosti na vstopnih in izstopnih točkah	103
4.2.6.2	Določanje največje tehnične zmogljivosti	106
4.2.6.3	Upravljanje s prenosnimi zmogljivostmi prenosnega sistema	107
4.2.7	Mehanizmi za obvladovanje prezasedenosti	107
4.3	Tržne dejavnosti in delovanje konkurence	108
4.3.1	Viri zemeljskega plina in veleprodajni trg	108
4.3.2	Dobava in maloprodajni trg	111
4.3.2.1	Spremljanje stopnje preglednosti	113
4.3.2.2	Cene zemeljskega plina v Sloveniji	114
4.3.3	Skladnost	116
4.4	Zanesljivost dobave zemeljskega plina	117
4.5	Zaščita potrošnikov	118
4.5.1	Varstvo potrošnikov zemeljskega plina	118
4.5.1.1	Pogodba o dobavi in splošni pogodbeni pogoji	118
4.5.1.2	Odklop gospodinjkega odjemalca	119
4.5.1.3	Varstvo ranljivih odjemalcev in nujna oskrba	119
4.5.1.4	Pritožbe odjemalcev zemeljskega plina in reševanje sporov	119
4.5.1.5	Objavljanje cen	121
4.5.2	Varstvo pravic odjemalcev v upravnih postopkih pred agencijo	122
4.5.3	Nadzor nad izvajanjem predpisov s področja trga z zemeljskim plinom	123
5	TOPLOTA	124
5.1	Oskrba s toploto	125
5.2	Distribucijski sistemi	128
5.3	Cena toplotne energije	129
5.4	Regulacija cene toplote za daljinsko ogrevanje	130
5.5	Ločitev dejavnosti	131
5.6	Priglasitev dejavnosti	131
	SEZNAM SLIK	133
	SEZNAM TABEL	136
	SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	137

UVODNA BESEDA

V letu 2014 je energetska področje zaznamovalo sprejetje novega Energetskega zakona, ki je začel veljati 22. marca. S tem je bila izvedena tudi popolna implementacija tretjega svežnja energetske zakonodaje EU v pravni red Slovenije.

Slovenski energetski trg dobro deluje in je uspešno integriran v skupni notranji energetski trg EU. Posledice ugodnih razmer so veliko število udeležencev in likvidna borza električne energije, ki daje dober cenovni signal za konkurenčne razmere. Poraba električne energije je leta 2014 ostala na enaki ravni kot leto prej, poraba zemeljskega plina pa se je zmanjšala. Cene energentov, tako električne energije kot zemeljskega plina, so bile rekordno nizke.

Na področju električne energije je bil zimski žled v začetku leta dogodek, ki je izjemno vplival tako na odjemalce električne energije kot tudi operaterje oziroma sam elektroenergetski sistem, saj so bili porušeni trije ključni daljnovodi in brez oskrbe je nekaj časa bilo več kot sto tisoč odjemalcev. Oskrba pa v letu 2014 ni bila nikoli prekinjena zaradi pomanjkanja virov električne energije.

Na področju proizvodnje je bil pomemben začetek poskusnega obratovanja šestega bloka TEŠ, s proizvodnjo pa je prenehala Termoelektrarna Trbovlje. Redno je začel obratovati 2 x 400-kilovoltni daljnovod Beričevo–Krško, ki je imel pomembno vlogo že v času poskusnega obratovanja ob žledolomu.

Cene električne energije so se zniževale v vseh za Slovenijo relevantnih regijah in seveda tudi na maloprodajnem trgu pri nas. Znižala se je tudi cena za uporabo omrežij, vendar pa zaradi drugih dodatkov k ceni odjemalci tega niso posebej občutili. Žal pa v letu 2014 ni bil objavljen razpis za vstop novih proizvodnih objektov v podporno shemo za okolju prijazno proizvodnjo električne energije, saj za to ni bilo na voljo potrebnega denarja.

V Sloveniji je bilo v tem letu proizvedene 16.281 GWh električne energije, kar je 1325 GWh več kot leta 2013. Spreminja se struktura proizvodnje, povečuje se delež hidroelektrarn in jedrske elektrarne, zmanjšal se je delež termoelektrarn, počasi pa raste tudi delež malih proizvajalcev.

Poraba je bila 98-odstotno pokrita z domačo proizvodnjo. V letu 2014 je bilo kar 42 odstotkov električne energije proizvedene v hidroelektrarnah in v elektrarnah na druge obnovljive vire, elektrarne na fosilna goriva so prispevale 21 odstotkov in jedrska elektrarna 37 odstotkov električne energije.

Razmere na trgu so kljub številnim marketinškim dejavnostim dobaviteljev vplivale na zmanjševanje števila menjav dobavitelja; skupaj je dobavitelja zamenjalo 32.368 poslovnih in gospodinjskih odjemalcev.

Nekaj pomembnih sprememb je doživel tudi trg z zemeljskim plinom, saj se je krepila njegova konkurenčnost, agencija pa je prevzela pristojnosti za zanesljivo oskrbo in naredila pomembne premike na tem področju. Izvedeni stresni testi so v obdobju velikih negotovosti glede dobav pokazali, da je Slovenija dobro pripravljena na morebitne motnje v oskrbi.

Zaradi različnih dejavnikov se je nadaljeval padec porabe zemeljskega plina – ta se je v letu 2014 je ponovno močno zmanjšala, in sicer so slovenski odjemalci imeli kar za 9,8 odstotka manjši odjem kot leto pred tem. Se pa je ustavil petletni trend zmanjševanja števila velikih poslovnih odjemalcev. Ob koncu leta 2014 je bilo na distribucijsko omrežje priključenih 133.230 končnih odjemalcev ali 0,4 odstotka več kot leta 2013, število gospodinjskih odjemalcev pa se je za približno enak odstotek zmanjšalo, kar je prvi padec njihovega števila po letu 2008. Upad dobavljenih količin iz distribucijskega omrežja je v letu 2014 znašal 12 odstotkov. Distribucijo je izvajalo 16 operaterjev distribucijskih sistemov. Cene zemeljskega plina v Sloveniji se znižujejo in so se približale evropskemu povprečju. Dobavitelja je v tem letu zamenjalo 9,4 poslovnih odjemalcev in le 2,9 odstotka gospodinjskih odjemalcev zemeljskega plina.

Kljub zmanjšanju porabe se je povečalo število uvoznikov, okrepil pa se je tudi položaj nekaterih novejših udeležencev trga. Po izteku desetletnega investicijskega obdobja v prenosnem sistemu od konca leta 2014 ni več ozkih grl, kjer bi prihajalo do prezasedenosti. Se pa je v tem letu poslabšala uspešnost izravnave odstopanj, saj so količine za izravnavo znašale kar 8,6 odstotkov prenesenih količin zemeljskega plina za odjemalce v Sloveniji.

V Sloveniji smo v letu 2014 porabili 761 milijonov standardnih kubičnih metrov plina. Ostajamo povsem odvisni od uvoza, pomembna sprememba pa je bila v tem, da so dobavitelji največ plina, kar 61 odstotkov, kupili v Avstriji v trgovalnem stičišču Baumgarten. Prvotnega izvora tega plina uvozniki ne poznajo, verjetno pa je ruskega izvora. Neposredno iz Rusije je bilo uvoženih 37 odstotkov zemeljskega plina, približno odstotek iz Madžarske, količine uvoza iz Italije in Hrvaške pa niso dosegle pomembnejših vrednosti. Delež Geoplina kot največjega uvoznika se je zmanjšal za 20 odstotkov.

Tako na področju električne energije kot zemeljskega plina agencija ugotavlja, da je sprememba, povezana s primerjavo ponudb za gospodinske odjemalce, ki jo je zahteval novi Energetski zakon, slabo vplivala na preglednost razmer na trgu. Po novem so lahko na spletni strani agencije v primerjalniku ponudb objavljene samo ponudbe iz tako imenovanih rednih cenikov, ki pa zajemajo samo del ponudbe na trgu. Ta je tako postala nepregledna in odjemalci zato težje zbirajo zanje relevantne informacije.

Distribucijski sistemi za oskrbo s toploto so v 54 od 212 slovenskih občin. Na področju oskrbe s toploto in drugimi energetskimi plini iz zaključenih distribucijskih sistemov v letu 2014 ni bilo pomembnejših sprememb. Cena toplote za gospodinske odjemalce se je v povprečju zmanjšala za 1,4 odstotka. Je pa bil v tem letu izveden prehod pristojnosti za področje regulacije cen s pristojnega ministrstva na agencijo. Distributerji oziroma regulirani proizvajalci toplote bodo morali vloge za izdajo soglasja k prvič oblikovani izhodiščni ceni skladno z novim aktom posredovati agenciji.

Poročilo podaja celovito in pregledno sliko dogajanja na trgu z električno energijo in zemeljskim plinom ter področja oskrbe s toploto v letu 2014. Z njim želi agencija na strnjen način podati informacije o ključnih dogajanjih na energetskem trgu. Verjamemo, da bosta tako strokovna kot tudi širša javnost v njem našli veliko koristnih informacij za svoje nadaljnje delo oziroma nastopanje na trgu – kar bo koristilo vsem, tako izvajalcem energetskih dejavnosti kot tudi uporabnikom oziroma potrošnikom električne energije in zemeljskega plina.

mag. Irena Praček,
direktorica

ČE RESNIČNO LJUBIŠ NARAVO,
BOŠ POVSOD NAŠEL LEPOTO.

VINCENT VAN GOGH
nizozemski umetnik, 1853–1890

2.

RAZVOJ ENERGETSKIH
TRGOV IN GLAVNE DEJAVOSTI
REGULATORJA

2.1 OSNOVNI PODATKI O TRGIH Z ELEKTRIČNO ENERGIJO IN ZEMELJSKIM PLINOM V SLOVENIJI

Slovenija	
Prebivalstvo (31. 12. 2014)	2.062.874
Površina	20.273 km ²
Število vseh odjemalcev električne energije (31. 12. 2014)	936.883
Število vseh odjemalcev zemeljskega plina (31. 12. 2014)	133.230
Bruto domači proizvod (BDP)	37.246 mio EUR
Rast obsega BDP	2,6 %
Inflacija	0,2 %
BDP/prebivalca	18.065 EUR

Vira: SURS, agencija

Električna energija	
Moč na pragu	4.183 MW
Hidroelektrarne	1.156 MW
Termoelektrarne	1.766 MW
Jedrska elektrarna	696 MW
Mali proizvajalci	565 MW
Proizvodnja električne energije	16.281 GWh
Hidroelektrarne	5.733 GWh
Termoelektrarne	3.304 GWh
Jedrska elektrarna	6.060 GWh
Mali proizvajalci	1.184 GWh
Dolžina prenosnega omrežja	2.852 km
– 400 kV	669 km
– 220 kV	328 km
– 110 kV	1.842 km
– kablovodi	13 km
Dolžina distribucijskega omrežja	64.546 km
– 110 kV	850 km
– 35, 20 in 10 kV	17.424 km
– 0,4 kV	46.272 km

Opomba: V tabeli sta upoštevani celotna moč na pragu in proizvodnja električne energije jedrske elektrarne v Krškem, vendar pa – skladno z meddržavnim sporazumom – Slovenija razpolaga le s polovico proizvedene električne energije te elektrarne.

Poraba električne energije	12.719 GWh
Črpalna elektrarna Avče	363 GWh
Poslovni odjemalci	9.231 GWh
Gospodinjiski odjemalci	3.125 GWh
Poraba na prebivalca na leto	6.166 kWh
Povprečna letna poraba gospodinjstva	3.336 kWh

Viri: elektrooperaterja, agencija

Zemeljski plin

Dolžina prenosnega omrežja	1.155 km
– več kot 16 barov	946 km
– manj kot 16 barov	209 km
Dolžina distribucijskega omrežja (do 16 barov)	4.532 km
Poraba zemeljskega plina	761 milijonov Sm³
Odjemalci na distribucijskem omrežju	262 milijonov Sm ³
Odjemalci na prenosnem omrežju	499 milijonov Sm ³
Poraba na prebivalca na leto	369 Sm³

Viri: podatki podjetij

2.2 RAZVOJ TRGA Z ELEKTRIČNO ENERGIJO

Energetski zakon (EZ-1) v letu 2014 še ni povzročil večjih sprememb za udeležence na slovenskem trgu z električno energijo, predvsem zaradi enoletnega prehodnega obdobja za pripravo ustreznih podzakonskih aktov. V Sloveniji z okolico se je nadaljevalo zniževanje cen električne energije na veleprodajnih trgih. Na maloprodajnem trgu se je nadaljeval trend zniževanja cen tako za poslovne kot gospodinjiske odjemalce. K temu so prispevali predvsem vedno večja konkurenca med dobavitelji in zniževanje cen na veleprodajnem trgu ter znižanje cene za uporabo omrežij. Znižanja cen ne moremo pripisati zmanjšanju obsega industrijske dejavnosti, saj se je poraba poslovnih odjemalcev glede na predhodno leto celo nekoliko povečala. Kljub padanju cen energentov na veleprodajnem trgu pa se cene na maloprodajnem trgu niso pomembno spreminjale. Posledica slabše odvisnosti med obema trgovoma je bil manjši delež menjav dobavitelja, ki je glede na leto 2013 ponovno padel.

Področje oskrbe z električno energijo je v letu 2014 zaznamovala predvsem naravna nesreča, ki je Slovenijo prizadela ob koncu januarja in v začetku februarja. Žled je v tem obdobju najbolj opustošil področja Notranjske in dela Primorske, škodo pa je povzročil tudi v drugih delih Slovenije. Ledeni oklep je med drugim porušil tri ključne daljnovode slovenskega prenosnega omrežja (400-kV daljnovod Beričevo–Divača, 400-kV daljnovod Podlog–Beričevo in 220-kV daljnovod Kleče–Divača). Še večji obseg škode je nastal na distribucijskem omrežju, kjer je bilo poškodovanih skoraj 1600 km vodov. Pri zagotavljanju oskrbe odjemalcem na najbolj prizadetih območjih so pomembno vlogo odigrali prenosni agregati. Za krajši ali daljši čas je brez električne energije ostalo več kot 100.000 odjemalcev.

Področje proizvodnje električne energije sta zaznamovala dva pomembna dogodka – začetek poskusnega obratovanja šestega bloka Termoelektrarne Šoštanj in opustitev proizvodnje v pre-mogovni enoti v Termoelektrarni Trbovlje. Opustitev proizvodnje v Trbovljah bo negativno vplivala na zanesljivost obratovanja elektroenergetskega sistema, saj je prav trboveljska termoelektrarna v času žledoloma opravila eno ključnih vlog za zagotovitev varnega obratovanja sistema, predvsem pri zagotavljanju zadostnih količin jalove energije za potrebe osrednjeslovenske regije.

Redno je začel obratovati daljnovod 2 × 400 kV Beričevo–Krško. Daljnovod je v začetku leta 2014 že poskusno obratoval in je v času žledoloma opravil ključno vlogo pri zagotavljanju sigurnosti dobave električne energije predvsem v osrednjeslovenski regiji, ki bi bila brez tega daljnovoda v času naravne nesreče napajana le enostransko preko enega 220-kV daljnovoda.

Na ravni EU so potekale še zadnje priprave za vzpostavitev ciljnih evropskih modelov trga z električno energijo. V ta namen so v regiji Srednja vzhodna Evropa (Central-Eastern Europe – CEE) podpisali sporazum o sodelovanju, v regiji Srednja južna Evropa (Central-South Europe – CSE) pa pripravili še zadnje podrobnosti, ki so v začetku leta 2015 pripeljale do vzpostavitve regijskega spajanja trgov v tej regiji.

Izvajanje podporne sheme za električno energijo iz obnovljivih virov in iz objektov soprodukcije z visokim izkoristkom je v polletnem prehodnem obdobju do 22. septembra 2014 potekalo po starem načinu. EZ-1 pa predvideva izvedbo razpisa za nove objekte, ki bi želeli vstopiti v podporno shemo. Žal v letu 2014 razpis za vstop novih proizvodnih objektov v podporno shemo za leto 2015 ni bil objavljen, saj za nove podpore ni bilo razpoložljivih sredstev. Uveljavljen pa je bil novi način določanja in objave sestave proizvodnih virov, ki jih morajo dobavitelji objavljati na izstavljenih računih in v svojih promocijskih gradivih.

2.3 RAZVOJ TRGA Z ZEMELJSKIM PLINOM

Kljub zmanjševanju porabe zemeljskega plina v Sloveniji so se na trgu dogajale pozitivne spremembe. Povečalo se je število uvoznikov zemeljskega plina, precej pa se je okrepil položaj nekaterih novjših udeležencev tega trga. To se je poznalo predvsem pri uvozu zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji. Trg z zemeljskim plinom je tako doživel nekaj pomembnih sprememb, predvsem glede omogočanja prožnega in konkurenčnega vedenja dobaviteljev zemeljskega plina, pa tudi glede zagotavljanja zanesljivosti oskrbe.

Konkurenčnost se je še naprej izboljševala, saj sta se indeksa panožne koncentracije (HHI) znižala tako na veleprodajnem kot tudi na maloprodajnem trgu. Tudi odstotek zamenjav dobaviteljev kaže na zadovoljivo delovanje trga in konkurence. Primerjava cen oskrbe z zemeljskim plinom med evropskimi državami kaže, da se cene v Sloveniji znižujejo in približujejo evropskemu povprečju pri značilnih poslovnih odjemalcih, še bolj pa pri značilnih gospodinjstvih odjemalcih.

Operater prenosnega sistema je pričel z razdeljevanjem prenosnih mejnih zmogljivosti s pomočjo dražb. Za ta namen se je priključil spletni rezervacijski platformi PRISMA, ki je ugodna za regionalni nivo delovanja trga z zemeljskim plinom in ponujanje združenih zmogljivosti. Na področju trgovanja z zmogljivostmi na sekundarnem trgu pa je v skladu z izvedenimi spremembami možno trgovati z mejnimi zmogljivostmi na mejnih točkah Ceršak, Rogatec in Šempeter.

Agencija za energijo je kot pristojni organ za zanesljivo oskrbo storila velike premike, ki so pomembno vplivali na vse udeležence, vključene v proces oskrbe uporabnikov z zemeljskim plinom. Najprej so se s pomočjo dveh podzakonskih aktov uveljavila pravila evropske Uredbe 994, ki zahteva, da se s pomočjo načrtovanih preventivnih ukrepov poskuša preprečiti nastanek kriznih razmer ter s pomočjo načrta za izredne razmere le-te čim bolj obvladuje, kadar do njih pride. Na mejnih točkah Ceršak in Rogatec se je uredilo izvetje iz zagotavljanja zahtevanega dvosmer-

nega toka zemeljskega plina, saj je analiza pokazala upravičenost takšnega izvzetja. Kot najpomembnejši del na področju zanesljive oskrbe pa so bili na podlagi politične krize v Ukrajini, eni izmed ključnih tranzitnih držav, preko katerih se EU oskrbuje s plinom iz Rusije, spodbujeni stresni testi. S pomočjo izvedbe teh testov, v katerih so z agencijo sodelovali vsi uvozniki zemeljskega plina v Slovenijo in operater prenosnega sistema, je agencija ugotavljala pripravljenost Slovenije na morebitne prekinitve dotoka plina v Slovenijo v obdobju kurilne sezone, ki velja za obdobje največje porabe zemeljskega plina. Opravljeni testi so pokazali, da je Slovenija na morebitne težave pri moteni oskrbi z zemeljskim plinom dobro pripravljena.

Na koncept oskrbe s plinom v širši regiji v prihodnjem obdobju je vplivala prekinitve nadaljevanja izgradnje projekta Južni tok, ki je bil načrtan preko ozemlja Slovenije. S to odločitvijo Rusije so se na ravni EU odprla nove usmeritve, med katerimi so tudi pospešena povezovanja v smeri sever-jug.

Poraba zemeljskega plina je zelo odvisna od gospodarskih in vremenskih razmer ter aktivnosti, povezanih z energetsko učinkovitostjo. V prihodnje pričakujemo stabilno porabo zemeljskega plina, čeprav lahko ob pozitivni gospodarski rasti pričakujemo večje povpraševanje po tem energentu, vendar pa bo energetska učinkovitost povpraševanje zagotovo zmanjševala.

Povpraševanje po zemeljskem plinu bo tudi v prihodnje pokrito z uvozom zemeljskega plina iz držav EU in drugih držav. V Sloveniji v naslednjih letih pričakujemo tudi domačo proizvodnjo zemeljskega plina, ki bo omogočila še večjo ponudbo in stabilnost virov zemeljskega plina.

2.4 GLAVNE DEJAVNOSTI REGULATORJA

Delovanje Agencije za energijo, nacionalnega energetskega regulativnega organa, je v letu 2014 zaznamoval sprejem EZ-1. Tretji sveženj evropske energetske zakonodaje, ki ga je zakon prenesel v slovenski pravni red, pomeni bistveno povečanje vloge in neodvisnosti regulativnega organa, pa tudi bistveno povečanje obsega nalog in pristojnosti.

Novе naloge so predvsem zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom, reguliranje toplote in drugih energetskih plinov, potrjevanje naložbenih načrtov operaterjev sistema, nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev energetskih dejavnosti, nadzor energetskega trga, certificiranje operaterjev prenosnih sistemov, pristojnosti na področju učinkovite rabe energije, skrb za odjemalce (skupna kontaktna točka) in povečan obseg mednarodnih obveznosti na ravni EU. Agencija je torej dobila nove zakonske pristojnosti v zvezi z zagotavljanjem konkurenčnosti energetskih trgov, med drugim je okrepljena tudi nadzorna vloga agencije. Veliko novih obveznosti ima po novem tudi pri pripravi splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil, ki so namenjeni učinkovitejšemu delovanju trga z električno energijo in zemeljskim plinom.

Na področju ekonomske regulative je agencija nadzirala izvajanje regulativnega okvira za elektroenergetska omrežja in za omrežja zemeljskega plina ter ugotavljala odstopanja. Izvajala je stalno spremljanje vseh dimenzij kakovosti oskrbe (neprekinjenost napajanja, komercialna kakovost in kakovost napetosti). Nadaljevala je z razvojem metodologije za oceno vrednosti aktiviranja naložb v distribucijsko in prenosno omrežje s ciljem izboljševanja reguliranja in ob koncu leta uveljavila metodologiji za pripravo in ocenitev naložbenega načrta, in sicer ločeno za distribucijskega in prenosnega operaterja električne energije.

Agencija, ki je prevzela odgovornost pristojnega organa za zanesljivo oskrbo z zemeljskim plinom, je veliko aktivnosti posvetila izdelavi in uveljavitvi Preventivnega načrta ukrepov in Načrta za izredne razmere, ki urejata področje zagotavljanja zanesljivosti oskrbe.

Agencija je zadolžena tudi za izvajanje monitoringa delovanja trga, zato je izvedla številne aktivnosti za razvoj ustrezne metodologije za spremljanje zadevnih trgov in namenskih programskih orodij za zbiranje, shranjevanje in obdelavo podatkov s ciljem učinkovitega spremljanja skrbno

izbranih kazalnikov, na podlagi katerih bo sprejemala ustrezne ukrepe za odpravljanje ovir za učinkovito delovanje trga. Vzpostavila je nacionalni register udeležencev na trgu z energijo in pripravila informacijsko platformo za registracijo udeležencev skladno z uredbo o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (REMIT).

Na področju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov in v soproizvodnji z visokim izkoristkom (OVE in SPTE) je agencija izdajala deklaracije novim proizvodnim napravam, od tega največ za proizvodne enote SPTE, in deklaracije za proizvodne naprave, ki so že vpisane v register deklaracij in se jim je veljavnost obstoječe deklaracije iztekla. Izdajala je tudi odločbe o podpori, in sicer v skupnem obsegu električne moči proizvodnih naprav okrog 43 MW. Poleg tega je bilo izdanih za 4,7 TWh potrdil o izvoru in za 10,1 GWh tržnih zelenih certifikatov RECS.

Na področju nadzora nad zakonitostjo in varstva pravic odjemalcev je agencija reševala nadzorne postopke, spore med uporabniki sistema in operaterji ter obravnavala pritožbe zoper odločbo o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev; večina teh zadev pa se je nanašala na trg z električno energijo.

Agencija je bila dejavna tudi na mednarodnem področju in v okviru svojih pristojnosti zastopala interese Slovenije v organih EU in Agencije za sodelovanje evropskih regulatorjev (ACER) pri sprejemanju aktov EU in pri razvoju energetskega trga v okviru posameznih regij. Večina sodelovanja med regulatorji evropskih držav je potekala v okviru ACER. Na področju električne energije so tako regulatorji v posameznih regijah sodelovali z namenom vzpostavitve ciljnih modelov dodeljevanja čezmejnih prenosnih zmogljivosti (ČPZ) do leta 2014, na evropski ravni pa pri potrjevanju omrežnih kodeksov za različna področja na trgu z električno energijo, priključevanja na omrežje in obratovanja omrežja, pri pripravah na implementacijo evropske uredbe št. 1227/2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (REMIT) in pri razvoju vseevropske prenosne infrastrukture. Konec leta je bil dokončan tudi projekt spajanja trgov, ki povezuje sosednje države Italije, kar bo trgovcem omogočilo preglednejše in učinkovitejše dodeljevanje čezmejnih prenosnih zmogljivosti in s tem pripomoglo k uresničitvi cilja EU pri vzpostavitvi enotnega trga.

3.

ELEKTRIČNA ENERGIJA

ČE ŽELIMO NARAVO OBVLADATI,
JO MORAMO UBOGATI.

FRANCIS BACON
angleški filozof, pisatelj in politik, 1561–1626

3.1 SPLOŠNO

Poraba električne energije v Sloveniji je znašala 12.719 GWh (brez upoštevanja izgub v prenosnem in distribucijskem omrežju). V primerjavi z letom 2013 je bila poraba manjša za 97 GWh ali 0,8 %. Odjemalci, priključeni na prenosno omrežje, so porabili 2033 GWh električne energije oziroma 1,3 % več kot leto prej. Poraba odjemalcev, priključenih na distribucijska omrežja, je bila nižja za odstotek in je znašala 10.323 GWh. Črpalna elektrarna (ČE) Avče je za črpanje vode za akumulacijo porabila 363 GWh, kar je nekoliko manj kot leta 2013. Izgube v prenosnem in distribucijskem omrežju so znašale 820 GWh električne energije, v kar so vključene tudi izgube zaradi tranzita, uvoza in izvoza električne energije.

V Sloveniji je bilo proizvedene 16.281 GWh električne energije, kar je 1325 GWh več kot leta 2013. Hidroelektrarne, priključene na prenosno omrežje, so skupaj proizvedle 5855 GWh električne energije, kar je 1265 GWh več kot leto pred tem. Termoelektrarne so proizvedle 3304 GWh električne energije ali 1077 GWh manj kot leta 2013. Jedrska elektrarna Krško je proizvedla 6060 GWh električne energije oziroma 1037 GWh več kot leto prej. Proizvodnja električne energije pri malih proizvajalcih (s proizvodnimi enotami, manjšimi od 10 MW), priključenih na distribucijsko omrežje, je bila v primerjavi s proizvodnjo leta 2013 večja za 100 GWh in je znašala 1060 GWh. Poraba električne energije, vključno z izgubami v omrežju, ob upoštevanju, da polovični delež proizvodnje v jedrski elektrarni Krško pripada Hrvaški, ni bila v celoti pokrita iz proizvodnih virov na območju Slovenije. Pokritost slovenske porabe z domačimi proizvodnimi viri je znašala okoli 98 %. Oddaja električne energije v tujino preko prenosnega in distribucijskega omrežja je znašala 9996 GWh, iz tujine pa smo prejeli 7254 GWh električne energije*.

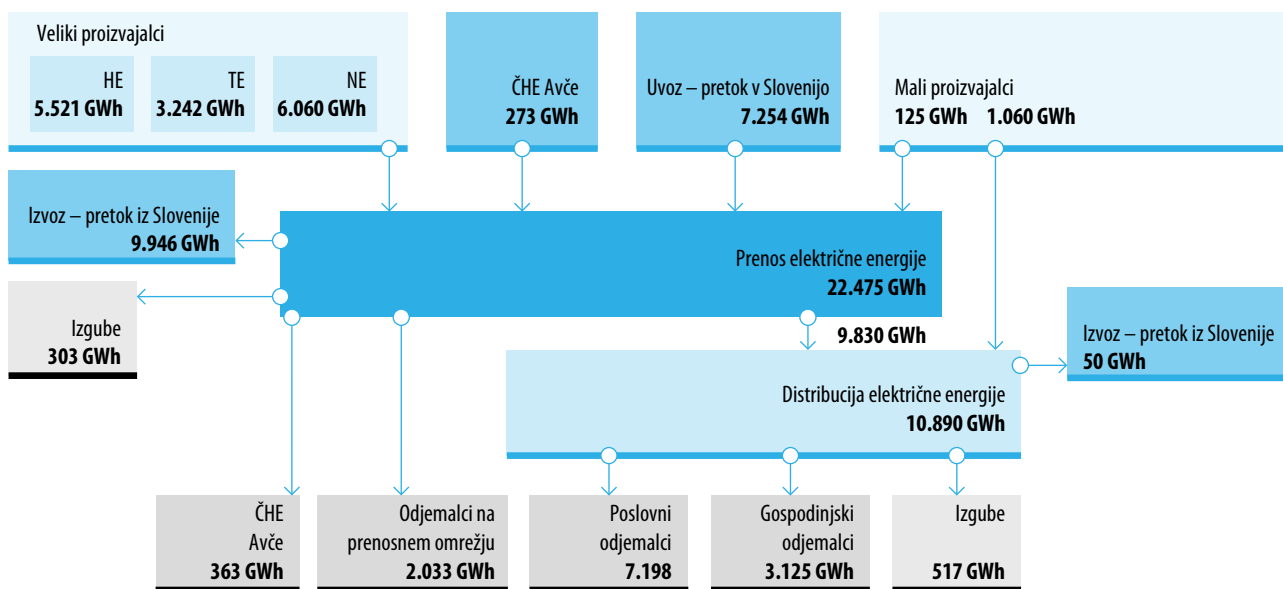
Delež proizvodnje električne energije v hidroelektrarnah in v elektrarnah na druge obnovljive vire se letno spreminja glede na hidrološke razmere ter obseg vlaganja v izgradnjo proizvodnih enot za izrabo obnovljivih virov. V letu 2014 je bil ta delež približno 42 % vse proizvodnje v Sloveniji. Elektrarne na fosilna goriva so prispevale približno 21 % celotne proizvodnje, jedrska elektrarna Krško pa 37 %.

Največja urna obremenitev prenosnega elektroenergetskega sistema je znašala 1988 MW, kar je za 44 MW več kot v letu 2013.

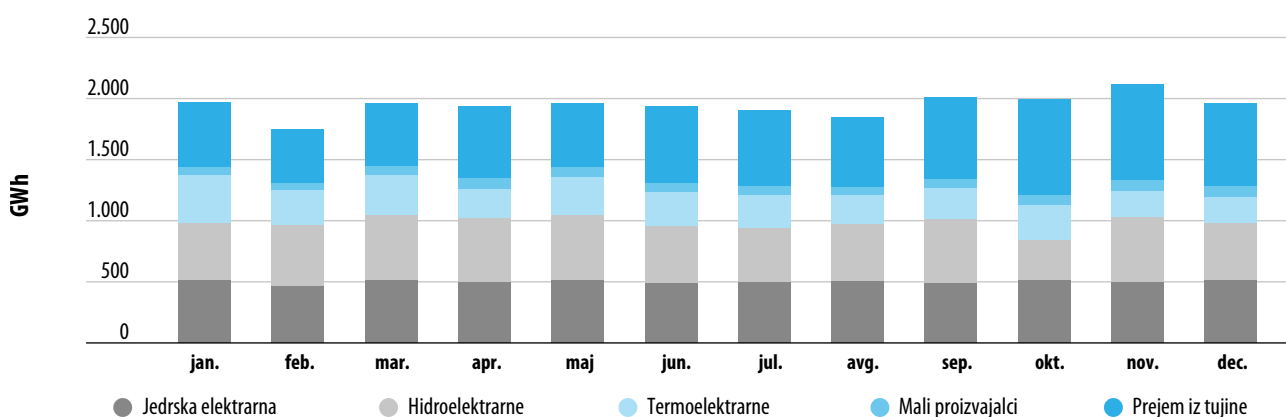
* Količine energije so povzete iz bilanc elektrooperaterjev na podlagi fizičnih pretokov.

Slika 1: Elektroenergetska bilanca proizvodnje in porabe električne energije v letu 2014

Vir: agencija

Slika 2: Mesečni prikaz proizvodnje električne energije v Sloveniji in uvoza

Vir: agencija

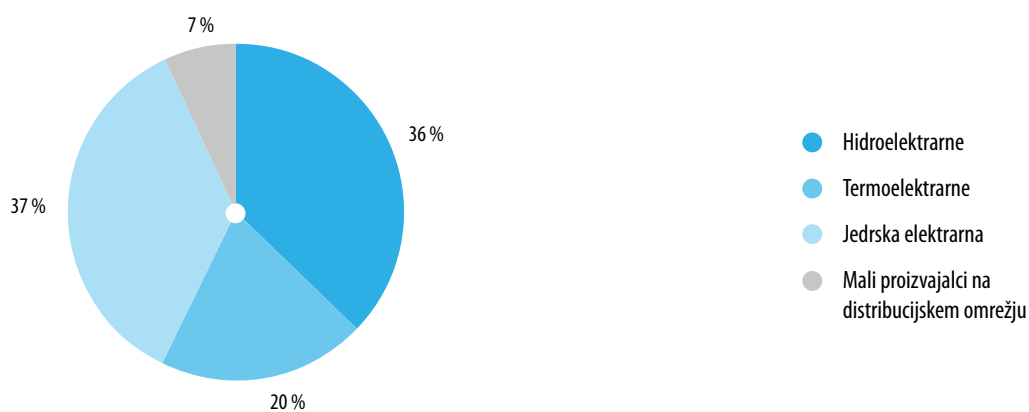
Tabela 1: Proizvodnja električne energije in prejem električne energije iz tujine v GWh

	2013	2014	Indeks 14/13
Hidroelektrarne	4.590	5.733	125
Termoelektrarne	4.381	3.304	75
Jedrska elektrarna	5.023	6.060	121
Mali proizvajalci*	962	1.184	123
Proizvodnja v Sloveniji skupaj	14.956	16.281	109
Uvoz	7.521	7.254	96
Skupaj	22.477	23.535	105

* V kategorijo mali proizvajalci so vključene proizvodne enote z močjo do 10 MW, vključno s tistimi, ki so nameščene pri odjemalcih.

Vir: agencija

Podatek o proizvodnji v tabeli 1 vsebuje celotno proizvodnjo v NEK, tudi polovico, ki se izvozi na Hrvaško in je upoštevana v podatku o izvozu oziroma pretoku iz Slovenije.

Slika 3: Struktura proizvodnih virov električne energije v Sloveniji v letu 2014

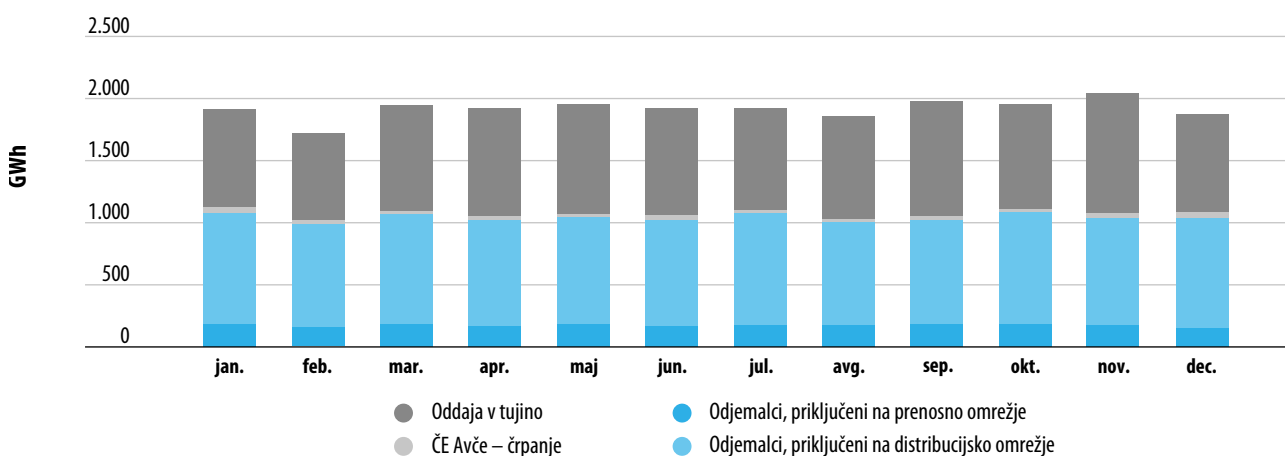
Vir: agencija

Tabela 2: Primerjava porabe električne energije v letih 2014 in 2013 v GWh

	2013	2014	Indeks 14/13
Poslovni odjemalci na prenosnem omrežju	2.006	2.033	101
Poslovni odjemalci na distribucijskem omrežju	7.190	7.198	100
Gospodinjski odjemalci	3.228	3.125	97
Poraba ČE Avče	392	363	93
Izgube v omrežju	849	820	97
Poraba skupaj	13.665	13.539	99
Oddaja v tujino	8.812	9.996	113
Skupaj	22.477	23.535	105

Vir: agencija

Slika 4: Gibanje porabe električne energije v Sloveniji v letu 2014

Vir: agencija

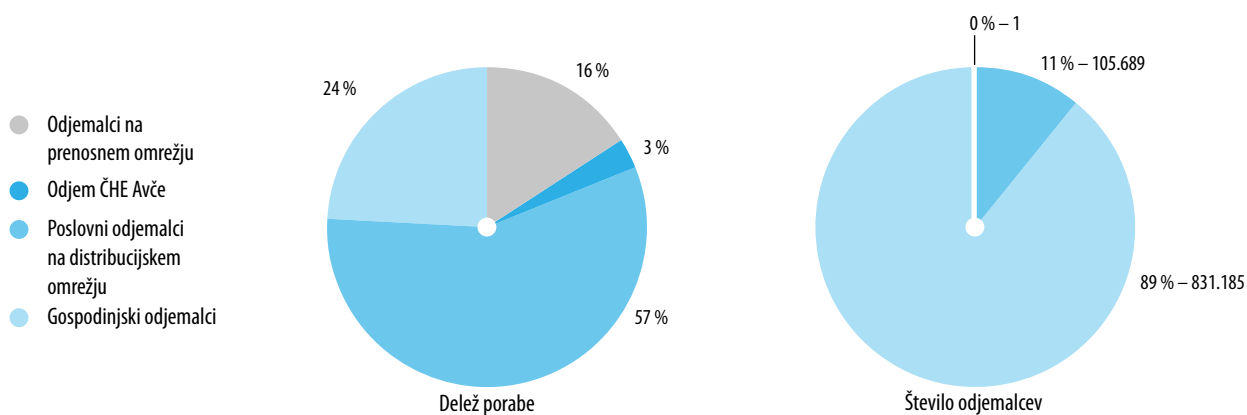
Tabela 3: Delež porabe in število odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema

	Število	Poraba (GWh)
Odjemalci na prenosnem omrežju	8	2.033
Odjem ČE Avče	1	363
Poslovni odjemalci na distribucijskem omrežju	105.689	7.198
Gospodinjski odjemalci	831.185	3.125
Odjemalci skupaj	936.883	12.719

Viri: elektrooperaterja, agencija

Slika 5: Delež porabe in števila odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema

Viri: elektrooperaterja, agencija

Ob koncu leta 2014 je bilo na elektroenergetsko omrežje Slovenije priključenih 936.883 odjemalcev električne energije. Število odjemalcev se je povečalo za 3841, struktura porabe električne energije po vrsti odjema pa je ostala enaka.

3.2 REGULIRANJE IN REGULIRANE DEJAVNOSTI

3.2.1 Splošno

Reguliranje je proces, pri katerem regulativna institucija z oblikovanjem pravil vpliva na regulirana podjetja tako, da v določenem obdobju dosegajo postavljene poslovne, tehnične in druge cilje. Proces reguliranja je tudi oblikovanje pravil, po katerih delujeta elektrooperaterja, kot tudi oblikovanje tržnih pravil, po katerih delujejo tržni udeleženci na trgu z električno energijo.

V slovenskem elektroenergetskem sistemu sta regulirani dejavnosti prenosa in distribucije električne energije, ki ob uvedbi tržnih načel ostajata naravna monopola.

Dejavnosti prenosa in distribucije električne energije sta obvezni republiški gospodarski javni službi (v nadaljevanju GJS), ki ju izvajata elektrooperaterja, to sta družbi ELES in SODO. Način izvajanja GJS je predpisan z uredbo, ki jo izda vlada.

GJS sistemskega operaterja izvaja družba ELES, d.o.o., sistemski operater prenosnega elektroenergetskega omrežja, Hajdrihova ulica 2, Ljubljana.

GJS distribucijskega operaterja izvaja na podlagi koncesije družba SODO, d.o.o., sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, Minařikova ulica 5, Maribor.

Elektrooperaterja sta v 100-odstotni lasti države.

Enake obveznosti in odgovornosti, kot veljajo za distribucijskega operaterja, veljajo tudi za operaterje zaključenih distribucijskih sistemov, ki morajo skladno z EZ-1 pridobiti soglasje agencije. Kot operater zaključenega distribucijskega sistema bodo v prihodnje delovale naslednje družbe:

- Acroni, d.o.o., Koroška Bela, Cesta Borisa Kidriča 44, 4270 Jesenice,
- Petrol Energetika, d.o.o., Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem,
- ZDS Jesenice, distribucija električne energije, d.o.o., Cesta železarjev 8, 4270 Jesenice,
- Talum, Tovarna aluminija, d.d., Kidričevo, Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo.

Navedene družbe so status zaključenega distribucijskega sistema prejele ob koncu leta 2014 oziroma v začetku leta 2015.

3.2.2 Ločitev dejavnosti

Elektroenergetska podjetja, ki opravljajo prenosne in distribucijske dejavnosti, morajo zagotoviti ločeno računovodsko spremljanje prenosne in distribucijske dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja.

Če elektroenergetska podjetja opravljajo še druge elektroenergetske dejavnosti ali druge dejavnosti, ki niso elektroenergetske, morajo tudi za te dejavnosti zagotoviti ločeno računovodsko spremljanje. Za elektroenergetske dejavnosti morajo zagotoviti ločene računovodske evidence za vsako elektroenergetsko dejavnost, za dejavnosti, ki niso elektroenergetske, pa lahko zagotovijo zbirne računovodske evidence.

Dejavnosti GJS sistemskega operaterja (ELES) in GJS distribucijskega operaterja (SODO) se izvajata v ločenih pravnih osebah.

Distribucijska podjetja so pripravila ločene računovodske izkaze za dejavnost, ki jih na podlagi pogodbenih razmerij izvajajo za SODO.

Agencija je izvedla postopek certificiranja operaterja prenosnega sistema, kot ga predvideva Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES. Evropska komisija je v letu 2014 proučila osnutek odločitve o certificiranju operaterja prenosnega sistema in agenciji posredovala mnenje, ki je bilo v celoti upoštevano. Končna odločba je bila izdana v začetku leta 2015.

3.2.3 Tehnične storitve operaterjev

3.2.3.1 Zagotavljanje sistemskih storitev

Sistemske storitve so storitve, ki jih mora zagotavljati sistemski operater, da omogoči normalno obratovanje celotnega elektroenergetskega sistema. Na ravni slovenskega elektroenergetskega sistema jih zagotavlja ELES, na posameznih delih distribucijskega omrežja pa tudi SODO. Skladno s Sistemskimi obratovalnimi navodili za prenosno omrežje električne energije ELES pri zagotavljanju sigurnega obratovanja elektroenergetskega sistema uporablja naslednje sistemske storitve:

- regulacijo frekvence in moči (primarno, sekundarno in terciarno),
- regulacijo napetosti,
- pokrivanje odstopanj dejanskih izmenjav regulacijskega območja od načrtovanih vrednosti,
- zagon agregatov brez zunanega napajanja,
- pokrivanje tehničnih izgub, ki nastanejo v prenosnem omrežju,
- razbremenjevanje omrežja.

To poglavje obravnava le tiste sistemske storitve, ki se financirajo iz omrežnine za sistemske storitve. To so sekundarna in terciarna regulacija frekvence in moči, regulacija napetosti in zagon agregatov brez zunanega napajanja. Pokrivanje tehničnih izgub v prenosnem omrežju se financira

iz omrežnine za prenosno omrežje, stroški pokrivanja odstopanj prek obračuna odstopanj, razbremenjevanje omrežja pa iz prihodkov od dodeljevanja čezmejnih prenosnih zmogljivosti.

Za leto 2014 je ELES predvidel naslednji obseg sistemskih storitev:

- rezerva za sekundarno regulacijo frekvence in moči: ± 60 MW
- rezerva za terciarno regulacijo frekvence in moči: +348 MW; – 180 MW

Glede na predhodna leta je ELES za leto 2014 predvidel zmanjšanje obsega rezerve za sekundarno regulacijo s prejšnjih ± 80 MW na ± 60 MW. Do nove vrednosti potrebnega obsega rezerve je ELES prišel na podlagi opravljene statistične analize dejanskih potreb po angažiranju rezerve za sekundarno regulacijo, ki jo je izvedel na podlagi 15-minutnih dejanskih podatkov za obdobje od 1. aprila 2012 do 1. aprila 2013. Na področju potrebne rezerve za terciarno regulacijo v letu 2014 ni bilo sprememb glede na predhodna leta. Kljub začetku poskusnega obratovanja šestega bloka v TE Šoštanj je potrebna pozitivna rezerva ostala na ravni, ki predstavlja polovico moči jedrske elektrarne v Krškem, potrebna negativna rezerva pa na ravni možnega izpada ČE Avče v črpalnem režimu. Razlog, da potrebne pozitivne rezerve za terciarno regulacijo v letu 2014 ni bilo treba povečati na 546 MW, kolikor znaša moč TEŠ 6, je v dejstvu, da je ELES sklenil ustrezen sporazum s sistemskima operaterjema Hrvaške ter Bosne in Hercegovine, po katerem vsi trije sistemski operaterji, ki obratujejo v okviru regulacijskega bloka Slovenija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina, vsak s svojim deležem sodelujejo pri skupnem zagotavljanju rezerve za terciarno regulacijo.

Za zakup sistemskih storitev za leto 2014 je ELES uporabil dva postopka. Ponudnike za zagotavljanje rezerve za terciarno regulacijo je izbral na dražbah, ponudnike ostalih treh sistemskih storitev pa z neposrednimi pogajanjimi s potencialnimi ponudniki.

Pri izboru ponudnikov rezerve za terciarno regulacijo je ELES predvidel štiri različne produkte rezerve glede na njeno kakovost, trajanje ponudbe in izvor energije. Prvi produkt je bil dolgoročen, saj pokriva obdobje 2014–2018. Naslednja dva produkta (A in B) sta bila namenjena pokrivanju potreb po rezervi za terciarno regulacijo le v letu 2014, razlikovala pa sta se po potrebni kakovosti zagotavljanja sistemske storitve. Četrty produkt je bil prav tako namenjen le za leto 2014, njegova posebnost pa je bila, da ga morajo zagotavljati razpršeni proizvodni viri in odjemalci s prilagajanjem odjema. Značilnosti posameznih produktov terciarne rezerve so prikazane v tabeli 4, pri čemer je dolgoročni produkt označen kot Produkt 14-18, produkt z uporabo razpršenih virov in prilagajanjem odjema pa kot Produkt DSM.

Tabela 4: Pregled produktov terciarne rezerve za leto 2014

	Produkt 14-18	Produkt A	Produkt B	Produkt DSM
Količina (MW)	144	92	100	12
Izvor rezerve	Slovenija	Slovenija	Slovenija	Slovenija
Čas aktivacije	≤ 5 min	≤ 15 min	≤ 15 min	≤ 15 min
Čas najave spremembe aktivacije	≤ 15 min	≤ 15 min	≤ 15 min	≤ 15 min
Število aktivacij	neomejeno	neomejeno	neomejeno	največ 2-krat na dan
Čas nerazpoložljivosti po aktivaciji	0 min	največ 30 min	največ 30 min	največ 10 ur
Trajanje ene aktivacije	≤ 6 h	≤ 6 h	≤ 4 h	≤ 2 h

Vir: ELES

Javno dražbo za zakup produkta rezerve za terciarno regulacijo v letih od 2014 do 2018 je ELES izvedel 18. novembra 2013, javne dražbe za ostale tri produkte pa dan pozneje, 19. novembra 2013. Rezultati teh dražb so prikazani v tabeli 5.

Tabela 5: Rezultati dražbe za zakup rezerve za terciarno regulacijo za leto 2014

Produkt	Zakupljena moč (MW)	Cena zakupa (EUR/MW)	Cena energije (EUR/MWh)
Produkt 14-18			
Ponudnik 1	10	55.000,00	200,00
Ponudnik 2	134	68.300,00	270,00
Produkt A			
Ponudnik 1	58	24.325,00	287,00
Ponudnik 2	34	28.855,00	266,00
Produkt B			
Ponudnik 1	100	18.998,00	267,00
Produkt DSM			
Ponudnik 1	12	37.000,00	210,00

Vir: ELES

Ponudnike ostalih sistemskih storitev je ELES izbral na podlagi neposrednih pogajanj s potencialnimi ponudniki. Zaradi narave preostalih sistemskih storitev je lahko izbral le ponudnike, ki so ponujali storitve s proizvodnimi viri, lociranimi znotraj regulacijskega območja Slovenije.

3.2.3.2 Izravnava odstopanj in bilančni obračun

Na področju izravnave odstopanj ni bilo vsebinskih sprememb glede na predhodna leta, saj so še vedno veljala določila Pravil za delovanje organiziranega trga z električno energijo, ki določajo pravila in način bilančnega obračuna. Tako morajo na ravni bilančnih skupin njihovi odgovorni še naprej skrbeti za čim natančnejšo realizacijo glede na napoved, za izravnavo morebitnih odstopanj na ravni slovenskega elektroenergetskega sistema pa je odgovoren ELES. Ta je potrebno izravnalno energijo nabavljati na izravnalnem trgu, v izjemnih primerih pa lahko manjkajoče količine energije pridobi tudi z angažiranjem sistemskih rezerv, ki jih ima zakupljene v okviru zagotavljanja sistemskih storitev.

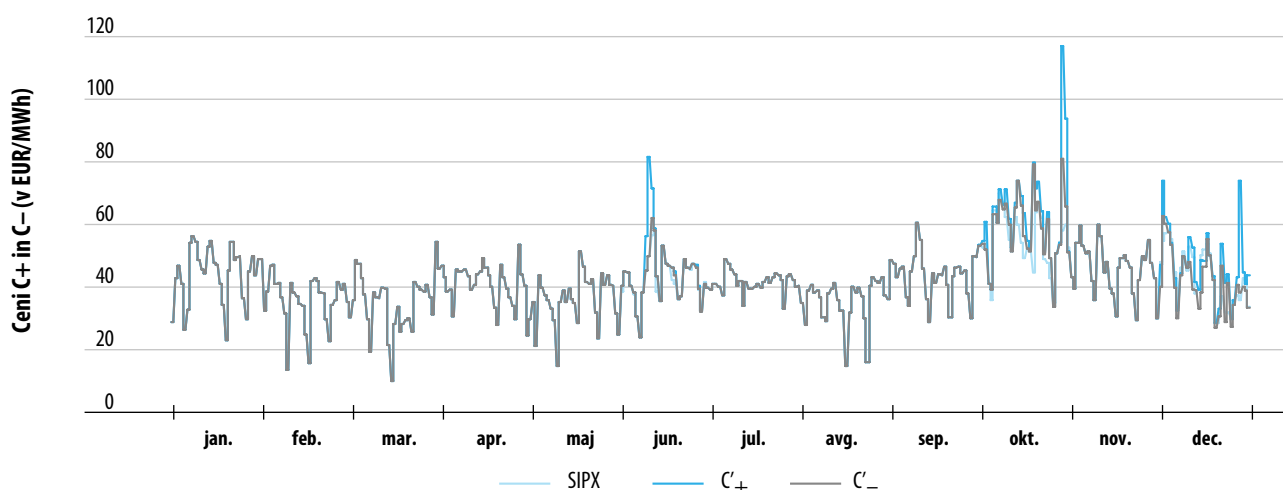
Izravnalni trg v Sloveniji organizira organizator trga z električno energijo, to je družba Borzen. Ta trg omogoča sistemskemu operaterju, da na pregleden način kupi manjkajočo ali proda presežno energijo za izravnavo sistema. Trgovanje na izravnalnem trgu poteka 24 ur na dan, 7 dni na teden in največ za dan vnaprej. Omogočeno je trgovanje z urnimi, 15-minutnimi, pasovnimi in trapeznimi produkti. V okviru izravnalnega trga je bilo sklenjenih 954 poslov s skupno količino 78.975 MWh električne energije. Od tega je 40.745 MWh električne energije ELES kupil, 38.230 MWh pa prodal. Izravnalni trg je 31. decembra 2014 štel 40 članov, kar je dva več kot ob koncu leta 2013.

Za izvajanje bilančnega obračuna je v Sloveniji odgovoren organizator trga Borzen. Ta najprej za vsako bilančno skupino za vsak obračunski interval, ki znaša eno uro, določi skupno količino odstopanj. Nato določi še vrednost teh odstopanj, pri čemer upošteva dejanske stroške, ki jih je imel ELES z izravnavo, in urni indeks cene električne energije na slovenski borzi z električno energijo. Tako določi osnovni ceni za obračun odstopanj, C_+ in C_- . Nazadnje opravi še korekcijo

osnovnih cen na način, da prihodki in odhodki iz naslova bilančnih obračunov bilančnih skupin, brez upoštevanja penalizacije zaradi odstopanj izven tolerančnega pasu, pokrijejo vse stroške, ki jih ima ELES z izravnavo odstopanj. Tako dobi izpeljani ceni odstopanj C'_+ in C'_- , ki se uporabita za bilančni obračun. Cena C'_+ se uporablja za obračun pozitivnih odstopanj, to je odstopanj, pri katerih ima bilančna skupina primanjkljaj energije glede na napoved, C'_- pa za obračun negativnih odstopanj, to je odstopanj, pri katerih ima bilančna skupina presežek energije glede na napoved. Organizator trga vsak mesec izvede finančni obračun odstopanj.

Slika 6 prikazuje gibanja izpeljanih cen odstopanj C'_+ in C'_- ter indeksa cen na slovenski borzi električne energije SIPX v letu 2014.

Slika 6: Povprečne dnevne vrednosti osnovnih cen odstopanj C'_+ in C'_- ter indeksa SIPX v letu 2014

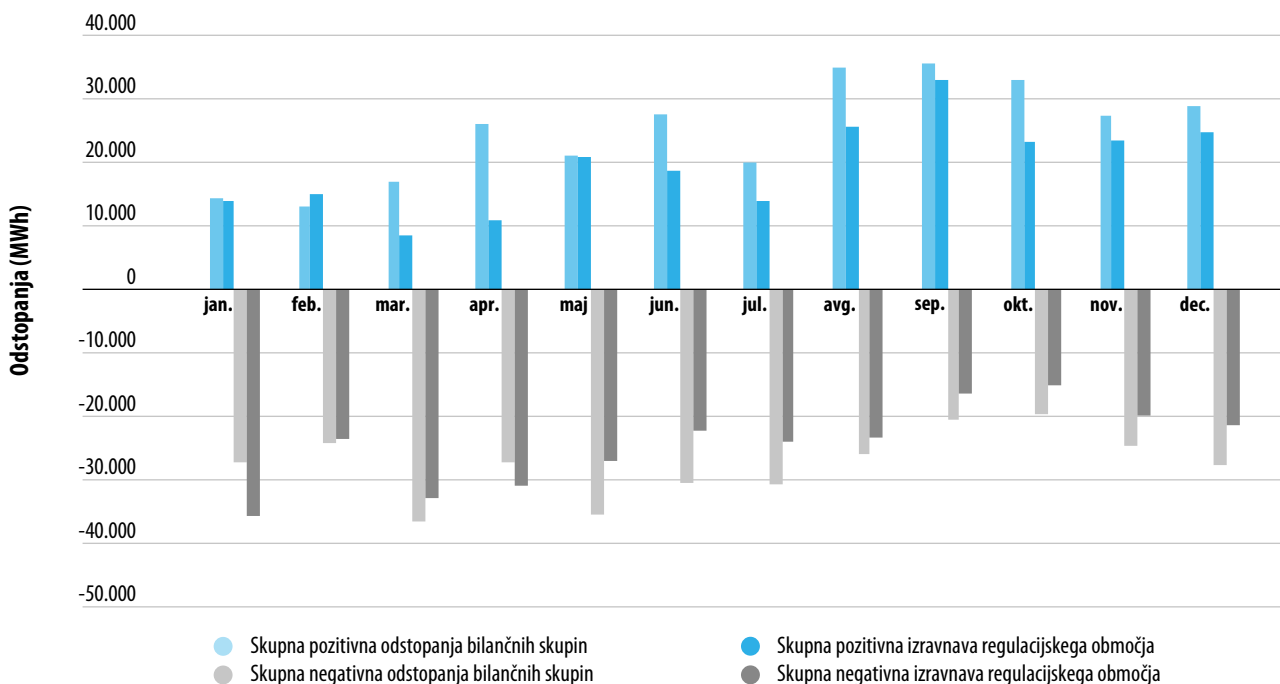
Vir: Borzen

Kot osnovo za izračun osnovnih cen za odstopanja C'_+ in C'_- , posledično pa tudi za izračun izpeljanih cen odstopanj C'_+ in C'_- , organizator trga uporablja indeks slovenske borze električne energije SIPX. Povprečna vrednost indeksa SIPX je znašala 40,43 EUR/MWh. Najvišja vrednost SIPX je bila zabeležena 10. novembra v 18. uri dneva, ko je znašala 145,03 EUR/MWh, najnižja vrednost pa 17. avgusta v 17. uri dneva, ko je znašala 0,10 EUR/MWh.

Cene za odstopanja so se v obdobju od januarja do decembra 2014 postopoma zviševale v skladu z gibanjem vrednosti indeksa SIPX, najvišje vrednosti pa so dosegale v oktobru. Ceni C'_+ in C'_- sta se v prvi polovici leta praktično izenačili s tem indeksom, kar lahko pripišemo izvajanju mehanizma INC (Imbalance Netting Cooperation) oziroma medsystemske izravnave trenutnih odstopanj. S tem se je v precejšnji meri izničil mehanizem ločenih cen za pozitivna in negativna odstopanja, saj je namen različnih cen zanje predvsem spodbujati trgovce k natančnejšemu napovedovanju. V tem obdobju je povprečna vrednost izpeljane cene za pozitivna odstopanja C'_+ znašala 41,63 EUR/MWh, povprečna cena za negativna odstopanja C'_- pa 40,71 EUR/MWh. Vrednost C'_+ je bila v povprečju za 1,2 EUR/MWh, vrednost C'_- pa za 0,28 EUR/MWh višja od indeksa SIPX. Najvišja vrednost cene C'_+ je v tem obdobju znašala 381,71 EUR/MWh, najnižja pa -38,78 EUR/MWh. Zaradi opisanega vpliva izvajanja mehanizma INC sta bili tudi najvišja in najnižja cena C'_- enaki. Najvišji ceni za obe vrsti odstopanj sta bili doseženi 14. oktobra v 15. urnem bloku, najnižji pa 23. decembra v 5. urnem bloku. V primerjavi z letom 2013 se je v letu 2014 cena C'_+ znižala za 15 %, cena C'_- pa za 5 %. V istem obdobju se je vrednost SIPX znižala za 6,4 %.

Na sliki 7 so prikazana skupna pozitivna in negativna odstopanja vseh bilančnih skupin v Sloveniji ter skupna pozitivna in negativna odstopanja slovenskega regulacijskega območja.

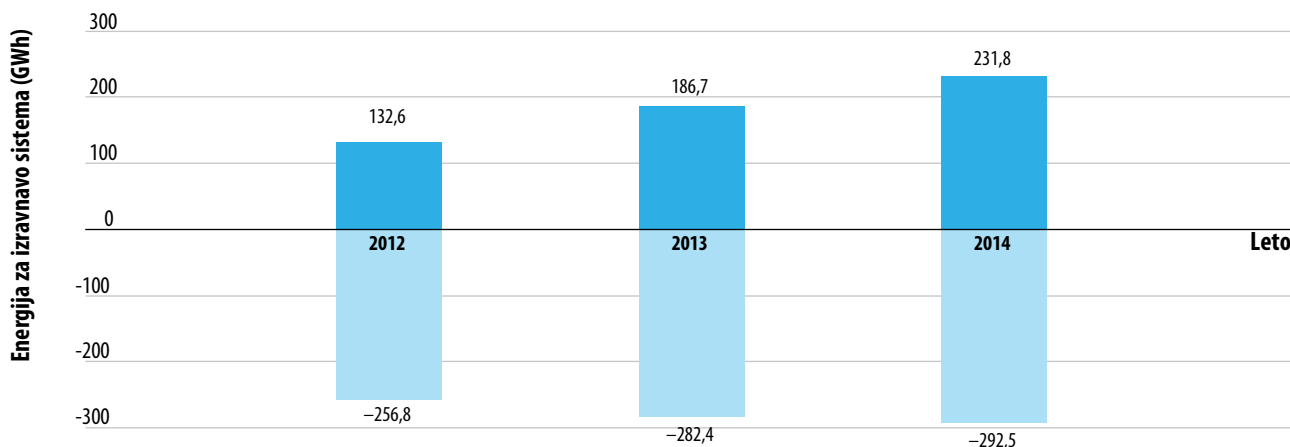
Slika 7: Skupna odstopanja v slovenskem elektroenergetskem sistemu v letu 2014

Vira: Borzen, ELES

Zaradi medsebojnega izničanja pozitivnih in negativnih odstopanj bilančnih skupin so odstopanja sistema vedno nižja od vsote odstopanj bilančnih skupin. Vseeno pa odstopanja regulacijskega območja po velikosti sledijo odstopanjem vseh bilančnih skupin, tako da so najvišje in najnižje vrednosti pri obeh kategorijah zabeležene v istih mesecih. Tako so bila najvišja pozitivna odstopanja zabeležena v septembru, najvišja negativna pa v oktobru. Skupna letna pozitivna odstopanja regulacijskega območja so znašala 232.311 MWh, negativna pa 292.514 MWh. Hkrati so skupna letna odstopanja vseh bilančnih skupin znašala 299.692 MWh, negativna pa 330.305 MWh. V primerjavi s prejšnjimi leti je zanimivo tudi to, da potrebe po izravnavi na ravni sistema postopoma naraščajo, medtem ko se skupna odstopanja bilančnih skupin zmanjšujejo. Tako so se v letu 2014 glede na leto 2012 pozitivna odstopanja sistema povečala za dobrih 75 %, negativna pa skoraj za 15 %, kar je razvidno s slike 8. Ker se je v tem obdobju predvsem povečal delež proizvodnje električne energije v proizvodnih napravah, katerih proizvodnje ni mogoče natančno predvideti ali je regulirati, lahko ta porast pripišemo predvsem povečanemu deležu takih proizvodnih naprav.

Slika 8: Pozitivna in negativna odstopanja slovenskega elektroenergetskega sistema v obdobju 2012–2014

Vir: ELES

Leto je bilo precej dinamično glede prihodov novih in izstopov obstoječih članov slovenske bilančne sheme. Na novo je bilo vključenih 11 članov, od tega štiri domače in sedem tujih družb. V istem obdobju je iz bilančne sheme izstopilo osem članov bilančne sheme, od tega ena domača in sedem tujih družb. Poleg vstopov in izstopov so bili izvedeni tudi trije prehodi med bilančnimi skupinami oziroma bilančnimi podskupinami. Na začetku leta je bilančna shema štela 54 bilančnih skupin (17 slovenskih in 37 tujih podjetij) in 20 podskupin (15 slovenskih in pet tujih podjetij), ob koncu leta 2014 pa je bilo vanjo vključenih 57 bilančnih skupin (20 slovenskih in 37 tujih podjetij) in 20 podskupin (15 slovenskih in pet tujih podjetij).

3.2.3.3 Varnost in zanesljivost obratovanja ter kakovost oskrbe

Za zagotavljanje varnosti in sigurnosti obratovanja se v slovenskem prenosnem sistemu uporablja kriterij n-1. Ta kriterij se uporablja tako pri načrtovanju omrežja kot pri normalnem obratovanju. Uporaba tega kriterija, ki je temeljni standard varnosti in sigurnosti obratovanja, pomeni, da lahko omrežje v primeru izpada katerega koli elementa, kakršni so daljnovodi ali transformatorji, še naprej normalno obratuje in ne pride do preobremenitve katerega koli drugega elementa omrežja. Enak kriterij se uporablja tudi pri načrtovanju in obratovanju sredjenapetostnega distribucijskega omrežja. Razlika glede na prenosno omrežje je le v obratovanju, saj lahko izpad elementa v distribucijskem omrežju povzroči krajšo prekinitev, ki je potrebna za ročni preklop in vzpostavitev napajanja z druge strani omrežja.

Zaradi zmanjševanja stroškov elektrooperaterjev ali distribucijskih podjetij se lahko poslabša kakovost oskrbe z električno energijo, še posebno če na sistemski ravni ni vzpostavljena ustrezna regulacija na podlagi dosežene ravni kakovosti oskrbe. Kakovost oskrbe z električno energijo nadzoruje agencija na podlagi minimalnih standardov kakovosti. Pri obravnavi kakovosti oskrbe z električno energijo se izvajajo različne aktivnosti, kot so spremljanje, poročanje, analiza in presoja podatkov pri naslednjih opazovanih dimenzijah: neprekinjenost napajanja, komercialna kakovost in kakovost napetosti.

3.2.3.3.1 Neprekinjenost napajanja

Podatki o neprekinjenosti napajanja se zbirajo, poročajo in analizirajo na podlagi enotne metodologije v skladu z Aktom o posredovanju podatkov o kakovosti oskrbe z električno energijo. S tem je zagotovljena medsebojna primerljivost podatkov o kakovosti oskrbe med posameznimi distribucijskimi podjetji, prav tako pa je zagotovljena mednarodna primerljivost doseženih vrednosti parametrov neprekinjenosti napajanja z drugimi državami Evropske unije.

V tabeli 6 so po distribucijskih podjetjih zbrane vrednosti parametrov SAIDI in SAIFI za nenačrtovane prekinitev, ki so posledica lastnih vzrokov, za obdobje 2012–2014.

Tabela 6: Parametra SAIDI in SAIFI po distribucijskih podjetjih v obdobju 2012–2014 za nenačrtovane prekinitev (lastni vzroki)

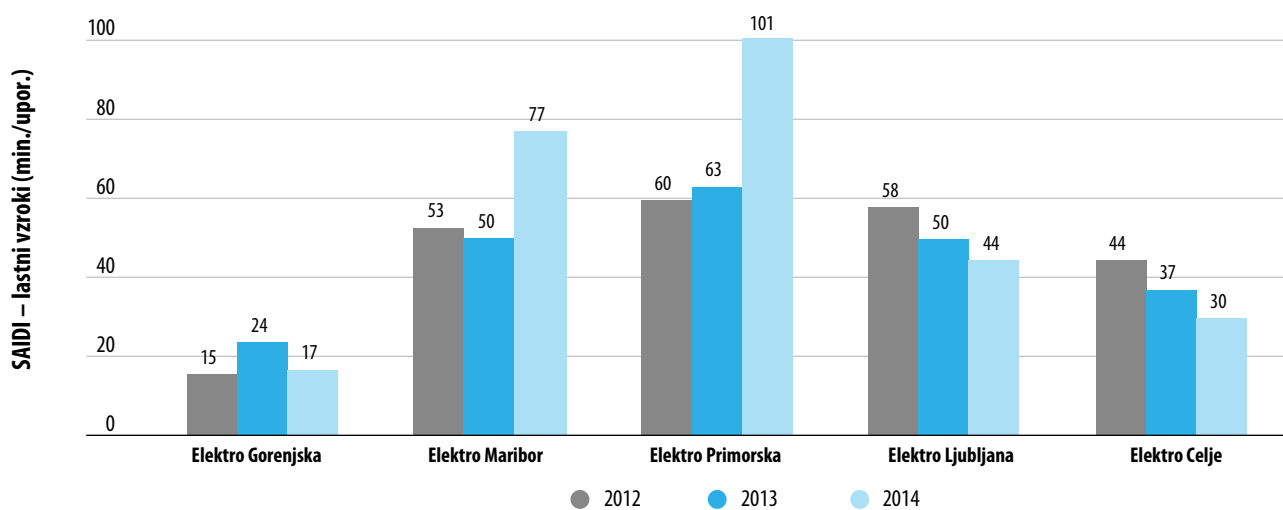
Distribucijsko podjetje/leto	SAIDI – nenačrtovane, dolgotrajne prekinitev [min./upor.] (lastni vzroki)		
	2012	2013	2014
Elektro Gorenjska	15	24	17
Elektro Maribor	53	50	77
Elektro Primorska	60	63	101
Elektro Ljubljana	58	50	44
Elektro Celje	44	37	30
Distribucijsko podjetje/leto	SAIFI – nenačrtovane, dolgotrajne prekinitev [prek./upor.] (lastni vzroki)		
	2012	2013	2014
Elektro Gorenjska	0,6	0,9	0,5
Elektro Maribor	2,1	1,7	2,6
Elektro Primorska	1,4	1,3	2,4
Elektro Ljubljana	1,3	0,9	0,9
Elektro Celje	1,1	0,9	0,8

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Na slikah 9 in 10 so prikazane vrednosti parametrov SAIDI in SAIFI za obdobje 2012–2014 za nenačrtovane dolgotrajne prekinitev (lastni vzroki).

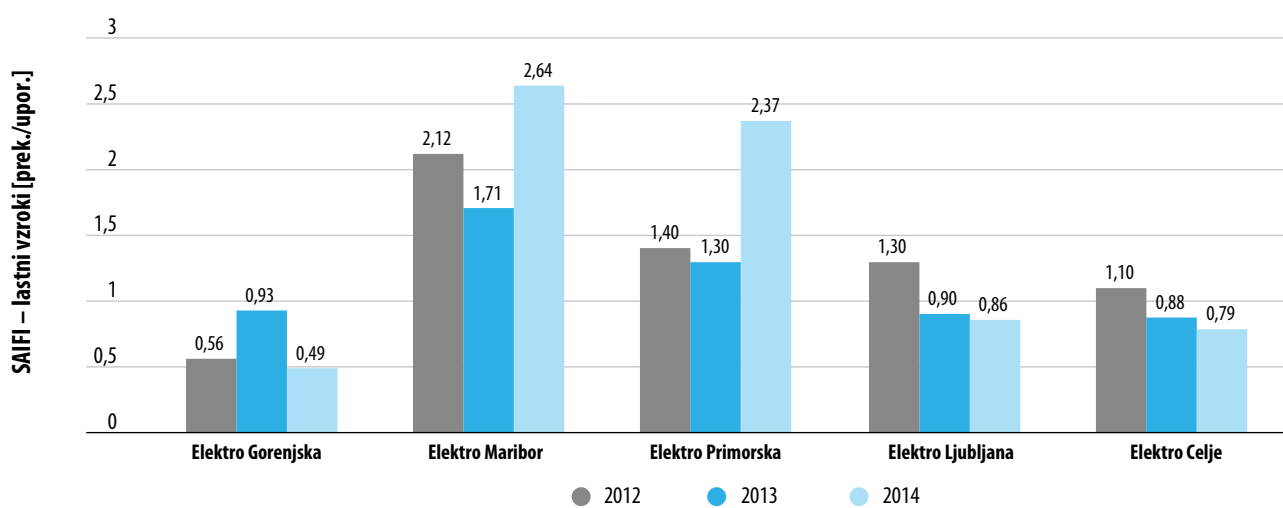

Slika 9: Parameter SAIDI za nenačrtovane dolgotrajne prekinitve (lastni vzroki) v obdobju 2012–2014

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Slika 10: Parameter SAIFI za nenačrtovane dolgotrajne prekinitve (lastni vzroki) v obdobju 2012–2014

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Agencija je iz parametrov SAIDI in SAIFI, izračunanih na ravni posameznega distribucijskega podjetja, izračunala agregirane vrednosti parametrov SAIDI in SAIFI glede na število vseh odjemalcev v Sloveniji.

V tabelah 7 in 8 so prikazani podatki, ki zajemajo vse prekinitev, ki jih je povprečni uporabnik sistema dejansko utrpel. V izračunu parametrov SAIDI in SAIFI so zato poleg nenačrtovanih prekinitev, ki so posledica lastnih vzrokov, zajete tudi nenačrtovane prekinitev zaradi tujih vzrokov in višje sile, posebej pa so prikazane še načrtovane prekinitev.

Tabela 7: Parametra SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2012–2014 (nenačrtovane prekinitev)

Kazalnik / vzroki	Nenačrtovane prekinitev					
	2012		2013		2014	
	Lastni vzroki	Vsi vzroki	Lastni vzroki	Vsi vzroki	Lastni vzroki	Vsi vzroki
SAIFI – državna raven [prek./upor.]	1,40	2,99	1,44	2,20	1,43	4,31
SAIDI – državna raven [min/upor.]	50	169	47	109	55	908

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Tabela 8: Parametra SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2012–2014 (načrtovane prekinitev in vse prekinitev)

Kazalnik	Načrtovane prekinitev			Vse prekinitev		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
SAIFI – državna raven [prek./upor.]	0,88	0,89	0,86	3,86	3,08	5,17
SAIDI – državna raven [min/upor.]	117	115	119	286	224	1027

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Žled, ki je Slovenijo prizadel v začetku leta, je povzročil precejšnjo škodo na elektroenergetskem sistemu. V tem obdobju so bile zabeležene številne prekinitev dobave električne energije, kar je razvidno predvsem iz parametra neprekinjenosti napajanja SAIDI pri nenačrtovanih prekinitvah. Vrednost parametra SAIDI na državni ravni v letu 2014 za nenačrtovane prekinitev znaša 908 minut/uporabnika, kar je več kot 700-odstotno povečanje parametra iz leta 2013.

3.2.3.2 Komercialna kakovost

Nadaljevalo se je sistematično spremljanje parametrov komercialne kakovosti, ki se združujejo v naslednje skupine:

1. priključevanje na sistem,
2. skrb za odjemalce,
3. tehnične storitve,
4. merjenje in zaračunavanje.

V tabeli 9 so prikazane povprečne vrednosti nekaterih parametrov komercialne kakovosti v povezavi s priključevanjem na sistem in odpravo napak na napravi za omejevanje toka (varovalki) oziroma števcu.

Tabela 9: Nekateri parametri komercialne kakovosti v letu 2014

Kazalnik komercialne kakovosti	Elektro Celje	Elektro Gorenjska	Elektro Ljubljana	Elektro Maribor	Elektro Primorska
PRIKLJUČEVANJE NA OMREŽJE					
Povprečni čas, potreben za izdajo soglasja za priključitev [dni]	6,93	12,00	17,00	9,80	22,80
Povprečni čas, potreben za izdajo pogodbe o priključitvi na nizkonapetostno (NN) omrežje [dni]	3,66	2,00	8,00	7,50	3,16
Povprečni čas, potreben za aktiviranje priključka na električno omrežje [dni]	2,09	2,20	3,30	4,60	3,91
TEHNIČNE STORITVE – ODPRAVE NAPAK					
Povprečni čas do ponovne vzpostavitve napajanja v primeru napake na napravi za omejevanje toka (06.00 – 22.00) [h]	1,48	1,90	1,00	1,40	2,08
Povprečni čas do ponovne vzpostavitve napajanja v primeru napake na napravi za omejevanje toka (22.00 – 06.00) [h]	1,60	2,40	1,05	-	3,59
Povprečni čas, potreben za odpravo okvare števca [dni]	5,12	6,30	2,80	2,90	6,11

Viri: podatki distribucijskih podjetij

V veljavi je poenoten postopek zbiranja pritožb s področja komercialne kakovosti. Področna klasifikacija razvrščanja pritožb je skladna s priporočilom ERGEG, Ref. E10-CEM-33-05 (junij 2010). Podatki o pritožbah komercialne kakovosti za leto 2014 so zbrani v tabeli 10.

Tabela 10: Število in deleži upravičenih pritožb s področja komercialne kakovosti za leto 2014

Vzrok za pritožbo	Število vseh pritožb	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb
Aktivacija priključkov			
Prekoračitev časa za aktiviranje priključka na sistem	2	0	0 %
Napačen odklop zaradi napake vzdrževalnega osebja	0	0	-
Prekoračitev časa za ponovno vzpostavitev napajanja v primeru napake na napravi za omejevanje toka	2	0	0 %
Kakovost oskrbe			
Prekoračitev roka za odgovor na pritožbo v zvezi s kakovostjo napetosti	16	9	56,25 %
Prekoračitev maksimalnega časa trajanja do odprave neskladja odklonov napajalne napetosti	3	3	100,00 %
Prekoračitev maksimalnega dovoljenega trajanja in števila nenačrtovanih dolgotrajnih prekinitiv (velja samo za uporabnike na SN-sistemu)	0	0	-
Prekoračitev maksimalnega dovoljenega trajanja posamezne nenačrtovane dolgotrajne prekinitve	12	0	0 %
Merjenje			
Zamuda pri odpravi okvare števca	493	224	45,44 %
Neizvedeno redno letno odčitavanje števecov s strani pooblaščenega podjetja	8	1	12,50 %

Vzrok za pritožbo	Število vseh pritožb	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb
Obračunavanje in izdajanje računov ter izterjave			
Zamuda pri odgovorih na pisna vprašanja, pritožbe ali zahteve uporabnikov	67	30	44,78 %
Odklopi zaradi neplačila ali zapoznelega plačila			
Prekoračitev časa, potrebnega za vzpostavitev ponovnega napajanja zaradi neplačila uporabnika	3	0	0 %
Priključevanje na sistem			
Zamuda pri izdaji ocene stroškov (predračuna) za enostavna dela	1	1	100,00 %
Zamuda pri izdaji pogodbe o priključitvi na NN-sistem	0	0	–
Zamuda pri izdaji soglasja za priključitev	6	2	33,33 %
Storitve uporabnikom			
Neizvedeni ali zamujeni vnaprej dogovorjeni obiski	0	0	–
Nepravočasna obveščenos uporabnikov o načrtovani prekinitvi	15	3	20,00 %

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Iz podatkov o pritožbah s področja komercialne kakovosti je razvidno, da se je največ pritožb odjemalcev nanašalo na zamude pri odpravi okvare števca.

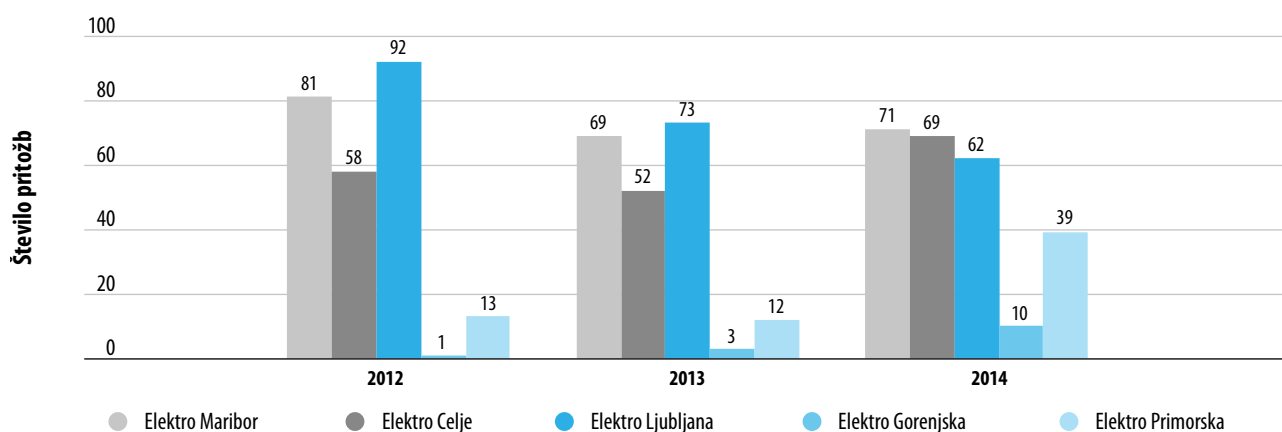
Zahtevana raven komercialne kakovosti je določena s sistemskimi in zajamčenimi standardi komercialne kakovosti. Kršitev zajamčenih standardov komercialne kakovosti, ki so določeni z zakonodajo oziroma jih določi regulator, ima lahko finančne posledice za izvajalca posamezne storitve v obliki plačila nadomestila posameznemu uporabniku. Iz vrednosti sistemskih standardov lahko uporabnik sklepa o pričakovani kakovosti, saj odražajo povprečno raven kakovosti storitve oziroma delež vseh uporabnikov omrežja, ki jim je zahtevana raven kakovosti storitve zagotovljena.

3.2.3.3 Kakovost napetosti

Elektrooperaterja in distribucijska podjetja morajo skladno z zakonodajo izvajati stalni monitoring na meji med prenosnim in distribucijskim omrežjem ter na prevzemno-predajnih mestih večjih uporabnikov (proizvajalcev in odjemalcev). Občasni monitoring pa se izvaja po vnaprej določenem načrtu. Pri obravnavi pritožbe uporabnika se izvede monitoring kakovosti napetosti, ki traja najmanj en teden. Monitoring kakovosti napetosti se izvaja tudi v postopku izdaje soglasja za priključitev, ko izdajatelj soglasja na ta način preveri razmere kakovosti napetosti v omrežju.

Na sliki 11 je prikazano gibanje števila pritožb s področja kakovosti napetosti. Skupno število prejetih pritožb se je v letu 2014 glede na predhodno leto povečalo, pri čemer pa se je delež upravičenih pritožb nekoliko zmanjšal.

Slika 11: Število pritožb s področja kakovosti napetosti po distribucijskih podjetjih v obdobju 2012–2014

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Tabela 11: Število in deleži upravičenih pritožb s področja kakovosti napetosti po distribucijskih podjetjih v obdobju 2012–2014

Distribucijsko podjetje	2012			2013			2014		
	Skupaj vse pritožbe	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb	Skupaj vse pritožbe	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb	Skupaj vse pritožbe	Število upravičenih pritožb	Delež upravičenih pritožb
Elektro Maribor	81	57	70,4 %	69	48	69,6 %	71	51	71,8 %
Elektro Celje	58	37	63,8 %	52	39	75,0 %	69	44	63,8 %
Elektro Ljubljana	92	47	51,1 %	73	30	41,1 %	62	29	46,8 %
Elektro Gorenjska	1	1	100,0 %	3	3	100,0 %	10	3	30,0 %
Elektro Primorska	13	10	76,9 %	12	8	66,7 %	39	25	64,1 %
Skupaj	245	152	62,0 %	209	128	61,2 %	251	152	60,6 %

Viri: podatki distribucijskih podjetij

V prenosnem sistemu izvaja aktivnosti, ki določajo kakovost storitev, sistemski operater. ELES je na visokonapetostnem sistemu izvajal stalni monitoring kakovosti napetosti v 187 merilnih točkah (meje z distribucijskimi sistemi, proizvodnja in neposrednimi odjemalci). Vzpostavitev stalnega monitoringa kakovosti napetosti se bo v prihodnjih letih nadaljevala še v preostalih stičnih točkah med prenosnim sistemom in njegovimi uporabniki, kjer stalni monitoring še ni aktiven, in na povezovalnih točkah s sosednjimi prenosnimi sistemi Hrvaške, Avstrije in Italije. Poleg parametrov, ki se uporabljajo na področju neprekinjenosti napajanja na distribucijskem sistemu (SAIDI, SAIFI in MAIFI), se na prenosnem sistemu spremljajo tudi nekateri drugi parametri, ki temeljijo na količini nedobavljene energije.

3.2.3.4 Večletni razvoj elektroenergetskega omrežja

Sistemskega operaterja in distribucijskega operaterja vsaki dve leti pripravita razvojna načrta za obdobje desetih let, ki jih ovrednoti in k njim poda soglasje ministrstvo, pristojno za energijo. V načrtih so upoštevane strateške usmeritve nacionalne energetike, načrta pa sta med seboj razvojno usklajena. Pri načrtovanju elektrooperaterja uporabljata enotno metodologijo, ki upošteva dolgoročne napovedi porabe, analize pričakovanih obratovnih stanj, stopnjo zanesljivosti napajanja porabnikov in ekonomske analize, kot tudi morebitne lokacije novih večjih proizvodnih virov. V načrtih razvoja sta določena načrtovana fizični in vrednostni obseg naložb v nove objekte in v obnovo obstoječih objektov elektroenergetske infrastrukture, tako na prenosnem kot na distribucijskem omrežju.

Zadnji razvojni načrti sistemskega in distribucijskega operaterja so bili izdelani za obdobje 2013–2022. Elektrooperaterja v navedenem obdobju načrtujeta naložbe v elektroenergetsko infrastrukturo za prenos in distribucijo električne energije v skupni vrednosti 2207 milijonov evrov, od tega za prenosno omrežje 579 milijonov evrov in za distribucijsko omrežje 1628 milijonov evrov.

V primerjavi z načrti razvoja za obdobje 2011–2020 je prišlo pri dinamiki investiranja obeh elektrooperaterjev do znatnih sprememb in časovnih zamikov. Naložbe distribucijskega operaterja bodo tako namesto v letu 2015 svoj vrhunec dosegle šele leta 2021. Na prenosnem omrežju naj bi se obseg naložb začel občutno zmanjševati šele po letu 2016.

Med temeljnimi razvojnimi usmeritvami distribucijskega operaterja v prihodnjem desetletju je poseben poudarek na vlaganjih v razvoj sistemov obratovanja omrežij, ki zajema zazankanje srednje-napetostnega (v nadaljevanju SN) omrežja, avtomatizacijo in vodenje, način ozemljevanja nevtralne točke in kabliranje omrežja. Investicije v kabliranje SN-omrežja so dobile še poseben pomen po katastrofalnih dogodkih ob pojavu žleda v januarju in februarju 2014. Vplivi okolja na kableske vode v primerjavi z nadzemnimi so precej manjši, kar posledično izboljšuje kakovost in zanesljivost oskrbe z električno energijo, lažja pa je tudi umestitev v prostor.

Izboljšanje kakovosti napajanja odjemalcev ter zmanjšanje števila kratkotrajnih in dolgotrajnih prekinitev napajanja z električno energijo bo distribucijski operater poleg vlaganj v kabliranje omrežja zagotavljal tudi z naložbami na področju avtomatizacije in vodenja obratovanja omrežja ter z uvajanjem konceptov pametnih omrežij in naprednih sistemov merjenja.

Uvajanje pametnih omrežij na področju distribucije in prenosa ima cilj omogočiti uvajanje sprejetih tehnologij pametnih omrežij v EU za učinkovito združevanje ravnanja in ukrepov vseh uporabnikov, priključenih na električno omrežje. Zlasti pa je pomembno zaradi proizvodnje vse večjih količin električne energije iz obnovljivih virov in v distribuiranih proizvodnih virih ter za odziv na povpraševanje potrošnikov. Uvajanje pametnih omrežij je še v fazi pilotnih oziroma demonstracijskih projektov.

Napredni sistemi merjenja niso pogoj za razvoj pametnih omrežij, saj je tehnično mogoče razvijati pametna omrežja in napredno merjenje neodvisno drug od drugega. Vendar pa je ključno, da elektrooperaterja izrabita vsako možno sinergijo med obema razvojnima področjema. Pilotni projekti ter rezultati analize stroškov in koristi so pokazali, da je smotrno pristopiti k njihovi pospešeni uvedbi pri vseh uporabnikih.

Sistemskega operaterja v svojih razvojnih načrtih do leta 2022 upošteva temeljne smernice, ki zajemajo zgraditev notranje 400-kV zanke omrežja, nove povezave s sosednjimi elektroenergetskimi sistemi, obvladovanje nenadzorovanih pretokov moči ter zagotovitev ustreznih napetostnih razmer in zanesljivega ter varnega obratovanja v skladu s priporočili in kriteriji ENTSO-E.

V juliju 2012 je evropsko združenje sistemskih operaterjev za električno energijo ENTSO-E objavilo desetletni načrt razvoja za obdobje 2012–2022, v katerem je nakazana energetska preobrazba do leta 2020, za katero je značilen hiter razvoj na področju vključevanja obnovljivih virov energije. Leta 2014 objavljeni novi desetletni razvojni načrt ENTSO-E te usmeritve dopolnjuje v

štirih različnih scenarijih do leta 2030. V vseh scenarijih igra bolj ali manj pomembno vlogo razvoj proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, ki bo zaradi oddaljene lokacije od centrov porabe narekovala razvoj in preobrazbo prenosnega omrežja. Skupna vrednost predvidenih investicij vseevropskega pomena do leta 2030 znaša približno 150 milijard evrov, od tega je 50 milijard evrov predvidenih za podmorske kable.

V načrtu razvoja ENTSO-E iz leta 2014 se na slovensko prenosno omrežje nanašajo naslednje naložbe:

- DV 2 × 400 kV Cirkovce–Pince,
- DV 2 × 400 kV Okroglo–Videm,
- DV 2 × 400 kV Divača–Cirkovce, prehod z 220 kV na 400 kV,
- nova enosmerna povezava visoke napetosti (HVDC) med Italijo in Slovenijo.

Vsi navedeni projekti so uvrščeni tudi v veljavni načrt razvoja prenosnega omrežja Slovenije za obdobje 2013–2022. DV 2 × 400 kV Cirkovce–Pince in pripadajoča RTP 400/110 kV Cirkovce sta v fazi načrtovanja in pridobivanja soglasij, druge naložbe pa so v načrtu razvoja prenosnega omrežja Slovenije 2013–2022 označene kot dolgoročne. Projekt enosmerne povezave visoke napetosti (HVDC) med Slovenijo in Italijo je še v fazi proučevanja.

V letu 2014 je začel redno obratovati DV 2 × 400 kV Beričevo–Krško. V obdobju do leta 2022 so predvidene večje naložbe v prenosno notranje omrežje, prehod DV Divača–Kleče–Beričevo–Podlog–Cirkovce z 220 kV na 400 kV ter naložbe v mednarodni povezavi z Italijo (DV 2 × 400 kV Okroglo–Videm (Udine)) in z Madžarsko (DV 2 × 400 kV Cirkovce–Pince). Za vse te naložbe, predvsem pa za 400-kV povezave, je značilno, da se rok za njihovo izgradnjo z vsakim novim desetletnim načrtom razvoja podaljša za nekaj let, kar je zlasti posledica težav pri umeščanju linijskih objektov v prostor. Hkrati z gradnjo daljnovoda Cirkovce–Pince bo v Cirkovcah zgrajena tudi nova 400-kV razdelilno-transformatorska postaja.

3.2.3.4.1 Nadzor nad izvajanjem razvojnih načrtov systemskega operaterja

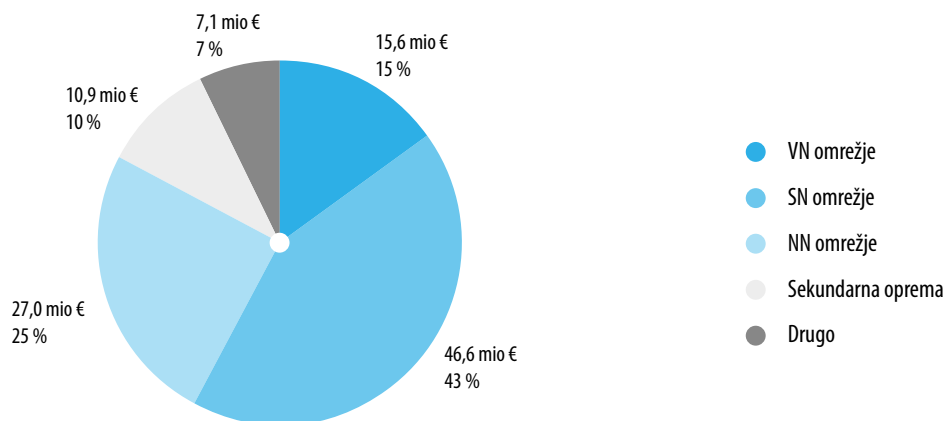
ELES je v letu 2014 za investicijska vlaganja namenil 37,9 milijona evrov, kar je 49 % manj od načrtovanih 74,4 milijona evrov iz razvojnega načrta ter 18 % manj v primerjavi z realizacijo v letu 2013. Vzroki odstopanja realizacije od letnega načrta so bili predvsem zakonodajni, delo pa so oteževali tudi dolgotrajni postopki usklajevanja z lokalnimi skupnostmi in neurejenost v zemljiški knjigi ter težave pri izvedbi javnih naročil. Zaključena ni bila nobena večja nova investicija, največ sredstev, in sicer 8,8 milijona evrov, pa je bilo porabljenih za odpravo posledic havarije, ki jo je v začetku leta povzročil žled. Med novimi investicijami so bila sredstva v večjem obsegu porabljena še za urejanje služnostnih pogodb za DV 2 × 400 kV Cirkovce–Pince v višini 4,79 milijona evrov, za ceno poškodovane poti pri izvedbi DV 2 × 400 kV Beričevo–Krško 3,065 milijona evrov in 1,6 milijona evrov za odkup zemljišč in izdelavo projektne dokumentacije za RTP 400/110 kV Cirkovce.

3.2.3.4.2 Nadzor nad izvajanjem razvojnih načrtov distribucijskega operaterja

Po nerevidiranih podatkih so distribucijski operater in lastniki elektrodistribucijskega omrežja za naložbe v elektroenergetsko infrastrukturo namenili 107,2 milijona evrov, od katerih so 49,1 milijona oziroma 45,8 % vseh sredstev namenili za nove elektroenergetske objekte, 51,1 milijona oziroma 47,7 % pa za obnovo in posodobitev obstoječih elektroenergetskih objektov. Za preostale poslovno potrebne naložbe so namenili 7 milijonov oziroma 6,5 % vseh vloženih sredstev. Glede na leto 2013 je obseg naložb v elektrodistribucijsko infrastrukturo večji za 13,1 milijona evrov oziroma 13,9 %, kar gre predvsem na račun povečanega obsega rekonstrukcij zaradi odpravljanja posledic havarije, ki jo je v začetku leta na omrežju povzročil žled.

Najobsežnejši del naložb je bil izveden na SN in NN omrežju, ki sta zaradi žleda utrpela najhujše posledice. Nekoliko manjši je bil obseg izvedenih naložb v VN omrežje in sekundarno opremo ter preostale naložbe.

Slika 12: Naložbe v elektrodistribucijsko infrastrukturo v letu 2014

Viri: SODO, distribucijska podjetja

3.2.4 Omrežnine za prenosno in distribucijska omrežja

Agencija določi metodologijo za določitev omrežnine in kriterije za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetski sistem ter metodologijo za obračunavanje omrežnine. Na podlagi metodologije za določitev omrežnine in kriterijev za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetski sistem agencija določi omrežnino za prenosni sistem, omrežnino za distribucijski sistem in omrežnino za sistemske storitve. Na podlagi določenih omrežnin in metodologije za obračunavanje omrežnine agencija določi tarifne postavke za omrežnino za prenosni sistem, distribucijski sistem, sistemske storitve in priključno moč.

3.2.4.1 Določanje omrežnine

Leto 2014 je bilo drugo leto četrtega regulativnega obdobja, ki traja od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2015. Reguliranje v tem obdobju se izvaja na podlagi Akta o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetsko omrežje in metodologiji za obračunavanje omrežnine.

Metodologija za določitev omrežnine temelji na metodi regulirane omrežnine. Metoda regulirane omrežnine se izvaja tako, da se elektrooperaterju z določitvijo omrežnine in drugih prihodkov ter ob upoštevanju presežka omrežnine iz preteklih let zagotovi pokritje vseh upravičenih stroškov regulativnega obdobja in primanjkljaja omrežnine preteklih let.

Agencija je pred začetkom četrtega regulativnega obdobja elektrooperaterjema za regulativno obdobje z odločbama določila regulativni okvir. Regulativni okvir je vrednostna opredelitev upravičenih stroškov in virov za pokrivanje upravičenih stroškov elektrooperaterja ter primanjkljajev oziroma presežkov omrežnine preteklih let po posameznih letih regulativnega obdobja.

Upravičeni stroški elektrooperaterja so:

- stroški delovanja in vzdrževanja,
- stroški električne energije za izgube v sistemu,
- stroški sistemskih storitev,
- amortizacija,
- reguliran donos na sredstva.

Viri za pokrivanje upravičenih stroškov elektrooperaterja so razen omrežnine in presežka omrežnine iz preteklih let tudi drugi prihodki, in sicer:

- prihodki iz naslova zaračunavanja storitev,
- prihodki od telekomunikacij,
- prihodki iz naslova medsebojnih nadomestil med sistemskimi operaterji,
- prihodki od prezasedenosti,
- prihodki, povezani s povprečnimi stroški priključevanja in omrežnine za priključno moč, brezplačno prevzetimi sredstvi, sovlaganji in s sredstvi, ki se financirajo s prihodki od prezasedenosti,
- prevrednotovalni poslovni prihodki,
- odškodnine od zavarovalnic iz naslova škod, ki so posledica vplivov narave, in
- drugi prihodki, ki izvirajo iz opravljanja regulirane dejavnosti.

Prihodki, povezani s povprečnimi stroški priključevanja in omrežnino za priključno moč, brezplačno prevzetimi sredstvi, sovlaganji in s sredstvi, ki se financirajo s prihodki od prezasedenosti, se letno priznajo v višini obračunane amortizacije.

Metoda regulirane omrežnine temelji tudi na spodbudah, ki so odvisne od realiziranih upravičenih stroškov, od dosežene ravni kakovosti oskrbe in od naložb v projekte pametnih omrežij.

Če elektrooperater realizira višje ali nižje upravičene stroške, kot so dejanski upravičeni stroški, se mu razlika odraža v poslovnem izidu.

Spodbuda od dosežene ravni kakovosti oskrbe se določa glede na odstopanje dosežene ravni neprekinjenosti napajanja od referenčne ravni in se odraža v zmanjšanju ali povečanju upravičenih stroškov.

Če elektrooperater realizira naložbe v pametna omrežja, ki izpolnjujejo zahteve iz metodologije, se mu prizna enkratna spodbuda v višini 2 % sedanje vrednosti sredstva. O upravičenosti do spodbud za projekte razvoja pametnih omrežij presoja agencija na podlagi vlog elektrooperaterjev v postopku ugotavljanja odstopanj od regulativnega okvira.

Po zaključku posameznega regulativnega leta je elektrooperater dolžan ugotoviti odstopanja od regulativnega okvira. Odstopanja se ugotavljajo kot razlika med načrtovanimi in dejanskimi upravičenimi stroški elektrooperaterja ter kot razlika med načrtovanimi in dejanskimi viri za financiranje upravičenih stroškov. Metoda regulirane omrežnine določa obvezo elektrooperaterja, da mora presežek omrežnine upoštevati kot namenski vir za pokrivanje primanjkljajev omrežnine preteklih let oziroma upravičenih stroškov naslednjih let. Istočasno pa metoda regulirane omrežnine daje elektrooperaterju pravico, da se primanjkljaj omrežnine upošteva pri določitvi omrežnine v naslednjih letih.

Agencija spremlja izvajanje regulativnega okvira med regulativnim obdobjem, tako da spremlja mesečno realizacijo omrežnine, izvaja analize kriterijev upravičenosti stroškov in preverja izračunana odstopanja od regulativnega okvira.

Če agencija ugotovi, da so znotraj regulativnega obdobja nastale bistvene spremembe pri poslovanju elektrooperaterja, lahko spremeni regulativni okvir že med regulativnim obdobjem.

Prav tako mora agencija izdati posebno odločbo, če ugotovi, da odstopanja niso izračunana skladno z metodologijo.

3.2.4.2 Obračunavanje omrežnine

Za obračunavanje omrežnine agencija uporablja netransakcijsko metodo poštna znamke, kar pomeni uporabo sistema enotnih tarifnih postavk za obračunavanje omrežnine na celotnem območju Slovenije v okviru posamezne odjemne skupine. Za razdelitev stroškov po napetostnih

nivojih se uporablja bruto pristop obračuna omrežnine za prenosni in distribucijski sistem. Metoda obračunavanja se v dosedanjih regulativnih obdobjih ni spreminjala, saj se s tem ohranja predvidljivost pri odjemalcih. Metoda obračuna, ki uporablja model binomnega tarifiranja – operater prek merilnih podatkov ugotavlja doseženo maksimalno moč in količino prevzete električne energije, zasleduje možnost prilagajanja odjema v času, ko je sistem bolj obremenjen. Odjemalci lahko z manjšanjem maksimalne moči pomembno vplivajo na višino omrežnine in s tem pripomorejo k zanesljivi oskrbi.

3.2.5 Poslovanje reguliranih podjetij

3.2.5.1 Poslovanje systemskega operaterja

ELES je poslovno leto 2014 po revidiranih izkazih končal z 11,23 milijona evrov čistega poslovnega izida, kar je 2,79 milijona evrov oziroma 32,90 % več kot je bil revidiran čisti poslovni izid leta 2013.

V letu 2014 je systemski operater pridobil prihodek iz omrežnine za prenosni sistem, omrežnine za systemske storitve in drugih prihodkov.

Tabela 12: Omrežnina systemskega operaterja

	Regulativni okvir	Realizacija	V mio EUR
			Indeks Real./reg. okvir
Omrežnina za prenosni sistem	63,58	58,68	92,29
Omrežnina za systemske storitve	36,03	35,26	97,86
Skupaj omrežnina	99,61	93,94	94,31

Vir: ELES

ELES je v letu 2014 realiziral za 7,71 % manj omrežnine za prenosni sistem, kot je načrtovala agencija v regulativnem okviru. Omrežnine za systemske storitve je bilo realizirane za 2,14 % manj, kot je bilo načrtovano v regulativnem okviru za leto 2014, kar je prikazano v tabeli 12. V letu 2014 je ELES realiziral tudi 7 milijonov evrov omrežnine za priključno moč, ki je namenski vir za že izveden obseg omrežja in za potrebni razvoj omrežja.

Med drugimi prihodki je ELES realiziral tudi prihodek od dražb za dodeljevanje prezasedenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti (prihodek od prezasedenosti) in prihodek iz mehanizma čezmejnih poravnav med systemskimi operaterji v znesku 54,86 milijona evrov, kar je 4,81 % več kot v letu 2013.

ELES je presežek omrežnine leta 2014 izvzel iz poslovnega izida. Hkrati je skladno z Uredbo o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003 (v nadaljevanju Uredba 714/2009) del prihodka od dražb za dodeljevanje prezasedenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti v izkazu poslovnega izida zmanjšal oziroma razmejil. Razmejil je tisti del prihodka od dražb za dodeljevanje prezasedenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti, ki ga je namenil vzdrževanju ali povečevanju povezovalnih zmogljivosti prek naložb v sistem v letu 2014.

ELES izvaja GJS sistemskega operaterja na prenosnem sistemu, katerega lastnik je. Skupna sistemska dolžina daljnovodov je v letu 2014 znašala 2852 kilometrov. Konec leta je bilo v ELES 532 zaposlenih, kar je šest delavcev oziroma 1,12 % manj kot v letu 2013.

3.2.5.2 Poslovanje distribucijskega operaterja

SODO je poslovno leto 2014 po revidiranih izkazih končal s 3,20 milijona evrov čistega poslovnega izida, kar je 0,05 milijona evrov manj kot leta 2013. SODO je pridobival prihodek iz omrežnine za distribucijski sistem, omrežnine za priključno moč in drugih prihodkov.

V regulativnem okviru za leto 2014 je agencija načrtovala 264,39 milijona evrov prihodka iz omrežnine za distribucijski sistem. Ker je bila poraba električne energije manjša od načrtovane, je prihodek iz omrežnine za distribucijski sistem znašal 250,34 milijona ali 5,31 % manj, kot je bilo načrtovano v regulativnem okviru. Konec leta 2014 je bilo v družbi 36 zaposlenih oziroma trije več kot ob koncu leta 2013.

SODO izvaja GJS distribucijskega operaterja na distribucijskem sistemu v skupni dolžini 65.809 kilometrov, kamor je vključena tudi cestna razsvetljava. Od tega je SODO lastnik 55 kilometrov distribucijskega sistema, v lasti odjemalcev pa je 712 kilometrov. Preostali distribucijski sistem ima v najemu od distribucijskih podjetij, in sicer:

- 17.501 kilometer distribucijskega omrežja od družbe Elektro Celje,
- 5459 kilometrov distribucijskega omrežja od družbe Elektro Gorenjska,
- 17.301 kilometev distribucijskega omrežja od družbe Elektro Ljubljana,
- 16.233 kilometrov distribucijskega omrežja od družbe Elektro Maribor in
- 8548 kilometrov distribucijskega omrežja od družbe Elektro Primorska.

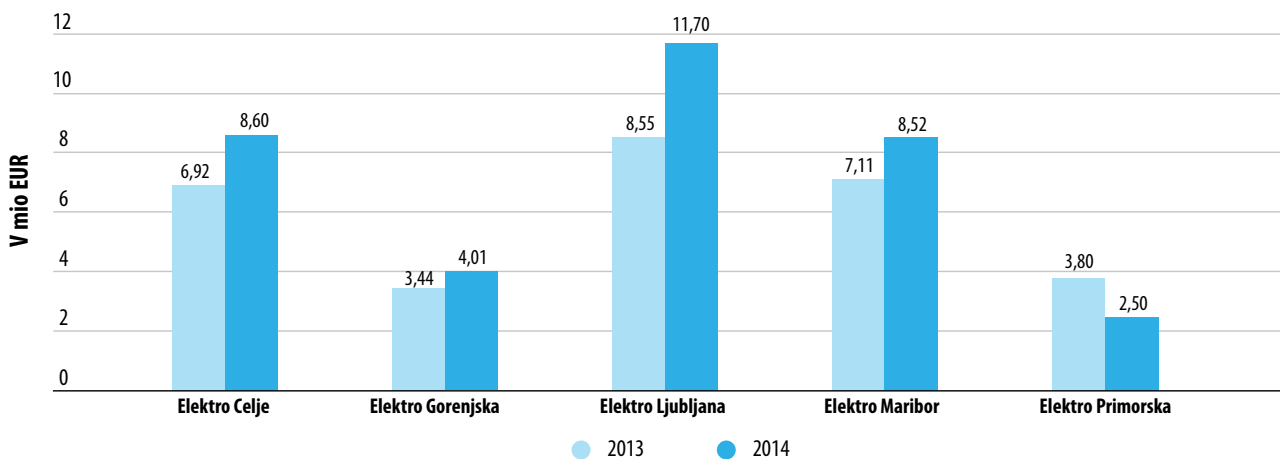
SODO ima z distribucijskimi podjetji sklenjeno Pogodbo o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za sistemskega operaterja distribucijskega omrežja. S to pogodbo so urejena vsa vprašanja v zvezi z obsegom in namenom uporabe distribucijskega sistema, višina najemnine, pogoji in način vzdrževanja te infrastrukture ter druga vprašanja v zvezi z infrastrukturo in izvajanjem drugih storitev, ki distribucijskemu operaterju omogočajo učinkovito opravljanje njegovih nalog.

3.2.5.3 Poslovanje distribucijskih podjetij

Distribucijska podjetja so pridobivala prihodek z oddajanjem distribucijskega sistema v najem distribucijskemu operaterju in z izvajanjem storitev za distribucijskega operaterja ter z drugimi storitvami, ki so jih nudili na trgu.

Distribucijska podjetja so po revidiranih izkazih ustvarila 37,06 milijona evrov čistega poslovnega izida. Od tega so z oddajanjem distribucijskega sistema v najem in izvajanjem storitev za distribucijskega operaterja (najem in storitve) dosegli 35,33 milijona evrov čistega poslovnega izida, kar je 18,48 % več, kot je bil revidiran čisti poslovni izid v letu 2013. Poslovni izidi distribucijskih podjetij za leti 2013 in 2014 so prikazani na sliki 13.

Slika 13: Poslovni izid za dejavnost najem in storitve za SODO

Viri: podatki distribucijskih podjetij

Konec leta 2014 so distribucijska podjetja skupaj zaposlovala 3008 delavcev, kar je pet zaposlenih več kot v letu 2013. V dejavnosti najema in storitev je bilo konec leta 2365 zaposlenih, kar je 2,75-odstotno zmanjšanje števila zaposlenih v primerjavi z letom prej.

3.2.5.4 Poslovanje organizatorja trga

Družba Borzen, organizator trga z električno energijo, d.o.o., je gospodarska družba v 100-odstotni lasti Republike Slovenije.

Družba Borzen opravlja gospodarsko javno službo (v nadaljevanju GJS) dejavnost operaterja trga z elektriko, ki vključuje tudi izvajanje dejavnosti Centra za podpore. Poleg tega pa opravlja še tržno dejavnost (opravljanje storitev za podjetje BSP, d.o.o.).

EZ-1 opredeljuje dejavnost operaterja trga z elektriko in dejavnost Centra za podpore kot eno gospodarsko javno službo, vendar istočasno tudi določa, da je treba za dejavnost Centra za podpore voditi ločene računovodske evidence. Za potrebe ločenega vodenja evidenc se obravnavata Operater trga in Center za podpore ločeno, kot dve poslovno-izidni mesti, pri čemer so sredstva, ki jih uporabljata obe ožje pojmovani dejavnosti, razmejena po vnaprej določenih ključih.

Družba kot celota je v letu 2014 ustvarila 3,54 milijona evrov prihodkov, ki so v primerjavi s predhodnim letom višji za 1,3 %. Odhodki so znašali 2,54 milijona evrov in so v primerjavi s predhodnim letom višji za 2 %. Čisti poslovni izid je znašal 0,84 milijona evrov in je za 2 % nižji od predhodnega leta. Na dejavnosti GJS organiziranje trga z električno energijo družba izkazuje 1,22 milijona evrov čistega poslovnega izida, na dejavnosti GJS Centra za podpore pa primanjkljaj v višini 0,38 milijona evrov. V družbi je bilo konec leta zaposlenih 29 delavcev.

3.2.6 Čezmejne prenosne zmogljivosti

3.2.6.1 Dostop do čezmejnih prenosnih zmogljivosti

Dodeljevanje in uporabo čezmejnih prenosnih zmogljivosti je v letu 2014 na ravni EU urejala Uredba 714/2009, ki je bila sprejeta v okviru tretjega energetskega svežnja EU. Po tej uredbi so za to

področje v vsaki državi EU odgovorni nacionalni sistemski operaterji prenosnega omrežja. Z ustrezno določenimi ČPZ in s postopkom dodeljevanja pravic njihove uporabe zagotovimo, da bodo pretoki po čezmejnih prenosnih vodih in tudi na vseh delih notranjih prenosnih omrežij v mejah, ki še omogočajo varno in zanesljivo obratovanje vseh medsebojno povezanih elektroenergetskih sistemov. Uredba med drugim zahteva obvezno uporabo tržnih metod dodeljevanja pravic uporabe prostih ČPZ, med katerimi smo v Evropi v letu 2014 uporabljali eksplicitne in implicitne dražbe. Kljub temu da naj bi bil v letu 2014 na ravni celotne EU uveljavljen ciljni model dodeljevanja ČPZ, ki za dodeljevanje za dan vnaprej predvideva uporabo implicitnih dražb v obliki regionalnega spajanja trgov, so se tudi v letu 2014 le na meji z Italijo ČPZ dodeljevale na implicitnih dražbah v okviru bilateralnega spajanja trgov Slovenije in Italije.

Na vseh treh mejah slovenskega elektroenergetskega sistema je potekalo dodeljevanje v časovnih okvirih znotraj dneva, za dan vnaprej, za posamezen mesec in za celotno leto. Dodeljevanje ČPZ na letni in mesečni ravni je na mejah z Avstrijo, Italijo in Hrvaško potekalo v obliki eksplicitnih dražb. Na dnevni ravni je na mejah z Avstrijo in Hrvaško prav tako potekalo v obliki eksplicitnih dražb, medtem ko je na meji z Italijo potekalo v obliki implicitnih dražb. Dodeljevanje znotraj dneva je na mejah z Avstrijo in Hrvaško potekalo v obliki sprotnega trgovanja, medtem ko je na meji z Italijo potekalo v obliki dveh eksplicitnih dražb za vsak dan, pri čemer je bila prva dražba namenjena dodeljevanju ČPZ za vse ure dneva, druga pa dodeljevanju ČPZ za zadnjih osem ur dneva. Vse eksplicitne dražbe na meji z Italijo je izvajala dražbena hiša CASC EU s sedežem v Luksemburgu, vse eksplicitne dražbe na mejah z Avstrijo in Hrvaško pa dražbena hiša CAO s sedežem v Nemčiji.

Količine dodeljenih ČPZ po posameznih mejah, skupaj s prihodki od dražb in ceno dodeljene megavatne ure električne energije, prikazuje tabela 13.

Tabela 13: Pregled dodeljenih količin ČPZ in prihodkov od dražb po posameznih mejah

Meja	Dodeljeno (MWh)	Prihodek (EUR)	Cena dodeljene ČPZ (EUR/MWh)
SI-IT	3.748.676	43.158.144	11,51
IT-SI	1.716.026	267.340	0,16
SI-AT	8.469.120	753.271	0,09
AT-SI	3.499.349	21.071.359	6,02
SI-HR	9.756.684	3.367.702	0,35
HR-SI	10.762.463	1.349.859	0,13

Vir: ELES

Količine dodeljenih ČPZ v tabeli 13 predstavljajo le tiste količine na določeni meji in v določeni smeri prenosa, ki so bile dodeljene v primeru, ko je povpraševanje presehalo ponudbo in so prejemniki ČPZ zanje morali plačati tržno ceno. Iz tabele je razvidno, da so tudi v letu 2014 najvišjo ceno imele ČPZ v smeri iz Slovenije v Italijo, čeprav se je glede na leto 2013 znižala za 5,10 EUR/MWh. Hkrati se je cena ČPZ iz smeri Avstrije v Slovenijo zvišala za 2,31 EUR/MWh. Ker trgovci na slovenskem trgu v veliki meri delujejo le z namenom, da preko nje prenesejo energijo z nemško-avstrijskega trga na italijanskega, je treba pogledati tudi razliko med cenami na teh dveh trgih in jo primerjati z vsoto cen ČPZ na avstrijsko-slovenski in slovensko-italijanski meji. Vsota vrednosti ČPZ je na obeh mejah v povprečju dosegla vrednost 17,53 EUR/MWh, medtem ko je povprečna razlika v borznih cenah Nemčije in Italije znašala 17,58 EUR/MWh. Glede na leto 2013 se je razlika med povprečnimi borznimi cenami obeh držav nekoliko zmanjšala. Ta razlika se je odrazila tudi v nekoliko nižji vsoti cen ČPZ na avstrijsko-slovenski in slovensko-italijanski meji.

Pri dostopu do ČPZ poznamo dve fazi. Prva je dodeljevanje pravice njihove uporabe, druga pa je potrjevanje dejanske uporabe. Pri eksplicitnih dražbah sta to dva ločena postopka, pri implicitni dražbi (spajanje trgov) pa pridobitev zmogljivosti pomeni tudi hkratno nominacijo za oba posrednika med trgovoma. Ko uporabnik omrežja na eksplicitni dražbi pridobi pravico uporabe ČPZ, mora v določenem roku prijaviti dejansko uporabo v obliki najave voznega reda. Pridobljeno pravico lahko uporabi v celoti, delno ali pa je sploh ne uporabi. Za neizkoriščene zmogljivosti, pridobljene na letni dražbi, velja pravilo »uporabi ČPZ ali jo prodaš«, kar pomeni, da neizkoriščeni delež ČPZ sistemski operater proda na naslednji dražbi za krajše obdobje, imetnik ČPZ pa dobi neizkoriščen delež, plačan po ceni, doseženi na tej dražbi. Na eksplicitnih dražbah za dan vnaprej pa velja pravilo »uporabi ČPZ ali jo izgubiš«, kar pomeni, da mora imetnik ČPZ to plačati po ceni, doseženi na dražbi, tudi če teh zmogljivosti ne uporabi. Zaradi spajanja trgov je bil v letu 2014 največji delež uporabe ČPZ na meji iz Avstrije v Slovenijo in iz Slovenije v Italijo, ki je v povprečju dobrih 91 %. Izkoriščenost uporabe ČPZ za vse meje prikazuje tabela 14.

Tabela 14: Stopnja uporabe ČPZ v letu 2014

Meja	Stopnja uporabe ČPZ (%)
SI-IT	91,34
IT-SI	8,77
SI-AT	16,41
AT-SI	91,54
SI-HR	58,13
HR-SI	33,20

Vir: ELES

V letu 2014 je agencija skupaj z italijanskim regulatorjem AEEGI odločala in uskladila pogoje za potencialno gradnjo dveh čezmejnih daljnovodov. Ta daljnovoda bosta investitorjem, ki ne izvajajo dejavnosti systemskega operaterja, omogočila, da na trgu ponudijo dodatne čezmejne zmogljivosti. Odločitev obeh agencij predstavlja dovoljeno izvetje po Uredbi ES 714/2009, ki ga je potrdila tudi Evropska komisija.

3.2.6.2 Sodelovanje med regulatorji na področju ČPZ

Slovenski trg z električno energijo je vpet med tri različne regionalne trge z zelo različnimi cenami energije. To so trgi Srednje vzhodne Evrope (Nemčija, Avstrija, Poljska, Češka, Slovaška in Madžarska), italijanski trg in trg Jugovzhodne Evrope. V okviru vseh treh trgov potekajo regionalne pobude, ki delujejo pod vodstvom ACER in nacionalnih regulatorjev.

Na področju razvoja regionalnih trgov z električno energijo so regulatorji vseh evropskih regij sodelovali pri vzpostavitvi ciljnih modelov trgov z električno energijo, predvsem z namenom vzpostavitve usklajenih metod določanja in dodeljevanja ČPZ. V letu 2014 je pod vodstvom regulatorjev regije CEE in ACER prišlo do podpisa sporazuma o sodelovanju (Memorandum of Understanding) pri vzpostavitvi spajanja trgov, ki so ga podpisali vsi regulatorji, sistemski operaterji prenosnega omrežja in borze z električno energijo regije Srednja vzhodna Evropa (CEE) ter ACER. Sporazum predvideva sodelovanje še z dvema drugima evropskima regijama. Drugo pomembno področje, s katerim so se ukvarjali regulatorji in drugi deležniki iz regije CEE, so bile priprave na izdelavo usklajenih dražbenih pravil za celoten skupni evropski trg, ki bi naj bile pripravljene v letu

2015. Taka pravila zahteva omrežni kodeks o dodeljevanju dolgoročnih zmogljivosti, ki še ni bil pretvorjen v zavezujočo evropsko uredbo, vendar so se regulatorji po priporočilu ACER odločili za pripravo takega dokumenta še preden bo postal zavezujoč. Usklajena dražbena pravila bodo nadomestila obstoječa pravila za dodeljevanje ČPZ, ki sedaj obstajajo za vsako evropsko regijo posebej.

V regiji Srednja južna Evropa (CSE) je bila v letu 2014 večina aktivnosti posvečena pripravam na vzpostavitev regionalnega spajanja trgov. Za razliko od regije CEE so se deležniki iz regije CSE odločili za uporabo preizkušene metode določanja in dodeljevanja ČPZ, to je metoda ATC/NTC. Eden od razlogov za tako odločitev je bilo tudi dejstvo, da omrežje v tej regiji ni tako zazankano kot v regiji CEE, kar je predvsem posledica lege Italije na polotoku in obstoja le ene čezmejne povezave izven kopenskih mej s Francijo, Švico, Avstrijo in Slovenijo. Ob koncu leta 2014 so sistemski operaterji in borze z električno energijo obvestili regulatorje, da bo vzpostavitev regionalnega spajanja trgov možna v začetku leta 2015, kar so slednji podprli. Tako kot v regiji CEE so se tudi v regiji CSE ukvarjali s pripravi na pripravo vseevropskih usklajenih dražbenih pravil, razen tega pa še s spremembo obstoječega načina dodeljevanja ČPZ znotraj dneva, ki poteka v obliki dveh dražb, kar ni skladno z evropskim ciljnim modelom, ki predvideva dodeljevanje ČPZ znotraj dneva na način sprotnega trgovanja.

Glede na predvideno zamudo pri vzpostavitvi regionalnega spajanja trgov v regiji CEE in predvideno uvedbo regionalnega spajanja trgov v regiji CSE sta se slovenski in avstrijski regulator ob koncu leta 2014 dogovorila, da sprožita pobudo o začasni pridružitvi slovensko-avstrijske meje k spajanju trgov regije CSE. Taka pridružitve tehnično ne bi bila težavna, saj bosta zaradi mej z Italijo tako Slovenija kot Avstrija od začetka leta 2015 del tega spajanja. Začasna vključitev skupne meje, na kateri se zmogljivosti za dan vnaprej dodeljujejo na eksplicitnih dražbah, v spajanje trgov regije CSE, bi prinesla veliko koristi za vse deležnike v obeh državah. To bi povzročilo povečanje obsega trgovanja na borzah obeh držav, boljšo izkoriščenost razpoložljivih ČPZ in manjša tveganja za trgovce, saj bi zaradi implicitnega načina dodeljevanja ČPZ in energijo kupovali hkrati.

3.2.7 Skladnost

Agencija je izvajala nadzor nad izvajanjem določb uredb Evropske unije s področja notranjega trga z električno energijo in nadzirala, ali elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti, ki izhajajo iz evropske zakonodaje. Kršitve evropske zakonodaje niso bile ugotovljene.

Agencija mora skladno z Direktivo 2009/72/ES izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve ACER in Komisije ter pri sprejemanju odločitev zagotavljati skladnost s smernicami iz te direktive ali Uredbe (ES) št. 714/2009.

Konec leta 2014 je Komisija potrdila odločbi agencije, ki ju je na podlagi 17. člena Uredbe (ES) št. 714/2009 izdala za odobritev izvzetja iz določb, ki urejajo dostop tretjih oseb za dva nova povezovalna 110-kV voda Dekani–Žavlje in Vrtojba–Sredipolje med Slovenijo in Italijo.

V postopku izdaje soglasij k pravilom dodeljevanja in uporabe zmogljivosti povezovalnih vodov je agencija preverjala tudi njihovo skladnost s smernicami iz Priloge 1 k Uredbi (ES) št. 714/2009 in v letu 2014 sistemskemu operaterju izdala soglasje k Pravilom za dodeljevanje prenosnih zmogljivosti znotraj dneva prek eksplicitnih avkcij Različica 2.0 na severnoitalijanskih mejah ter k Pravilom za dodeljevanje zmogljivosti prek eksplicitnih avkcij Različica 2.0 v srednje-zahodni evropski regiji (CWE), srednje-južni evropski regiji (CSE), Franciji-Španiji in Švici.

Agencija je nadzirala tudi porabo prihodkov iz dražb za dodeljevanje ČPZ, kjer posebnih nepravilnosti ni ugotovila.

3.3 TRŽNE DEJAVNOSTI

3.3.1 Organizirani trg z električno energijo v Sloveniji

Na veleprodajnem trgu nastopajo proizvajalci, trgovci in dobavitelji električne energije, ki med sabo sklepajo zaprte pogodbe, pri katerih so količine in časovni potek dobave pogodbenih količin električne energije vnaprej določeni, cena pa ni odvisna od dejanske realizacije pogodb. Vsaka razlika med količinami iz zaprtih pogodb in dejansko realiziranimi količinami je predmet obračuna odstopanj. Na veleprodajnem trgu udeleženci posle sklepajo bilateralno ali na borzah v Sloveniji in v tujini. Na borzah se lahko trguje s fizično energijo za dan vnaprej, znotraj dneva in za namene izravnave sistema ali s terminskimi produkti, ki praviloma pokrivajo daljša časovna obdobja od naslednjega dneva. Na maloprodajnem trgu nastopajo dobavitelji in odjemalci, ki sklepajo odprte pogodbe, pri katerih količine dobavljene energije in časovni potek dobave niso vnaprej določeni. Odjemalci plačajo dobavljeno energijo na podlagi dejansko porabljene količine električne energije, merjene z ustreznimi števci.

Organizator slovenskega trga z električno energijo, družba Borzen, organizator trga z električno energijo, d.o.o., je zadolžena, da evidentira vse pogodbe, sklenjene na organiziranem trgu. Tako organizator trga evidentira vse pogodbeno dogovorjene obveznosti, v katerih se električna energija kupi ali proda v Sloveniji oziroma se energija prenese prek regulacijskega območja. To zajema evidentiranje vseh pogodb, sklenjenih med člani bilančne sheme, vseh izvoznih in uvoznih zaprtih pogodb ter poslov, sklenjenih na borzi. Razen tega organizator trga v obliki obratovalnih napovedi proizvodnje in odjema evidentira tudi pogodbe med dobavitelji in odjemalci ter proizvajalci električne energije.

V letu 2014 je bilo skupaj evidentiranih 112.012 zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi v okviru odprtih pogodb v skupni količini 82.480.280 MWh. V primerjavi z letom 2013 je bilo število evidentiranih zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi večje za 5,1 %, skupna količina energije iz pogodb pa za 2,7 %.

3.3.2 Proizvodnja in veleprodajni trg

3.3.2.1 Proizvodna podjetja

V letu 2014 je na slovenskem proizvodnem trgu električne energije delovalo naslednjih devet podjetij, ki imajo proizvodne objekte z inštalirano močjo nad 10 MW:

- Dravske elektrarne Maribor (DEM)
- Soške elektrarne Nova Gorica (SENG)
- Savske elektrarne Ljubljana (SEL)
- Hidroelektrarne na spodnji Savi (HESS)
- Termoelektrarna Šoštanj (TEŠ)
- Termoelektrarna Trbovlje (TET)
- Termoelektrarna Brestanica (TEB)
- Javno podjetje Energetika Ljubljana (JPEL)
- Nuklearna elektrarna Krško (NEK)

Podjetja DEM, SEL, HESS in SENG pridobivajo električno energijo v hidroelektrarnah, NEK v jedrski elektrarni, TEŠ in TET v termoelektrarnah na premog, TEB iz tekočih in plinastih goriv, JPEL pa proizvaja toploto in električno energijo v procesu soprodukcije na premog. V letu 2014 je na tem področju prišlo do spremembe glede na predhodna leta, saj je bila 31. januarja 2014 z vpisom v

sodni register izvedena pripojitev nekdanjega proizvodnega podjetja Termoelektrarna Toplarna Ljubljana, d.o.o., k družbi Javno podjetje Energetika Ljubljana, d.o.o.

V okviru skupine Holding slovenske elektrarne (HSE) so v letu 2014 delovala podjetja DEM, SENG, HESS, TEŠ in TET. HSE je z omenjenimi proizvodnimi zmogljivostmi na slovenskem veleprodajnem trgu z električno energijo predstavljal prvi energetski steber. Drugi energetski steber na slovenskem veleprodajnem trgu tvori skupina GEN energija, v katero so bila v letu 2014 vključena proizvodna podjetja SEL, TEB in NEK.

Tabela 15: Inštalirane moči proizvodnih objektov, ki so udeleženi na slovenskem elektroenergetskem trgu

Proizvajalec	Inštalirana moč na pragu (MW)	Delež – vsi proizvajalci v Sloveniji	Delež na prenosnem omrežju
HSE	2.388	62,3 %	72,2 %
Hidroelektrarne	1.037		
Termoelektrarne	1.351		
GEN energija	764	19,9 %	23,1 %
Hidroelektrarne	119		
Termoelektrarne	297		
Nuklearna elektrarna*	348		
Javno podjetje Energetika Ljubljana	118	3,1 %	3,6 %
Drugi manjši proizvajalci (na prenosnem omrežju)	37,6	1,0 %	1,1 %
Male hidroelektrarne	18,4		
Sončne elektrarne	2,8		
Soproizvodnja	16,4		
Drugi manjši proizvajalci (na distribucijskem omrežju)	527,41	13,8 %	–
Male hidroelektrarne	102,59		
Sončne elektrarne	259,55		
Vetrne elektrarne	3,40		
Elektrarne na biomaso	2,20		
Geotermalne elektrarne	0,00		
Elektrarne na odlagališčni plin	7,06		
Elektrarne na plin iz čistilnih naprav	1,09		
Elektrarne na bioplin	28,51		
Soproizvodnja na lesno biomaso	13,79		
Soproizvodnja na fosilna goriva	109,22		
Skupaj v Sloveniji	3.834	100 %	–
– na prenosnem omrežju	3.307	–	100 %

* Upoštevan je 50-odstotni delež instalirane moči NEK.

Viri: podatki proizvodnih podjetij

Razen proizvodnje v velikih elektrarnah, ki so priključene na prenosno omrežje, so v slovenski elektroenergetski sistem na prenosno in distribucijsko omrežje priključeni tudi proizvodni objekti razpršene proizvodnje. V Sloveniji so z vidika razpršenih virov pomembne predvsem proizvodnja v malih hidroelektrarnah, v sončnih elektrarnah in v industrijskih objektih za soproizvodnjo toplote in električne energije (SPTE). Zaradi finančnih težav z izvajanjem podporne sheme se je glede na predhodna leta močno zmanjšalo število novozgrajenih sončnih elektrarn.

V septembru se je HSE kot lastnik Termoelektrarne Trbovlje odločil, da po sežigu zadnjih zalog premoga ustavi proizvodnjo električne energije v TET, kar je bil zagotovo eden najpomembnejših dogodkov na področju proizvodnje v letu 2014.

Skladno z meddržavnim sporazumom med Slovenijo in Hrvaško polovica proizvodnje NEK pripada Hrvaški, kar zmanjšuje delež NEK v dejanski slovenski proizvodnji električne energije. Tako so v letu 2014 slovenske elektrarne sicer proizvedle skupaj 16.628 GWh električne energije, dejanska slovenska proizvodnja električne energije pa je bila manjša in je znašala 13.597 GWh. K proizvodnji električne energije na območju Slovenije, ki dejansko pripada Sloveniji (upoštevaje le polovico proizvodnje NEK), so v letu 2014 največji delež prispevale hidroelektrarne, v katerih je bilo proizvedenih 43,6 % vse električne energije, namenjene slovenskemu trgu. Deležu hidroelektrarn sledijo termoelektrarne s 24,5 % in jedrska elektrarna z 22,3 %. Podatke o proizvodnji slovenskih elektrarn po virih prikazuje tabela 16. Pri tem je treba opozoriti, da se vrednosti v tej tabeli nekoliko razlikujejo od vrednosti v tabeli, ki je objavljena v poglavju 2.1. Razlika je nastala zaradi različnega načina poročanja o proizvodnji elektrarn sistemskih operaterjev in proizvodnih podjetij. Medtem ko sta elektrooperaterja od letne proizvodnje elektrarn odštela porabo v času, ko elektrarna ni obratovala, so proizvodna podjetja poročala le o energiji, ki je bila oddana v omrežje. Zato so vrednosti v tabeli 16 nekoliko višje od tistih v tabeli v poglavju 2.1.

Tabela 16: Deleži različnih vrst proizvodnje električne energije v Sloveniji

Vrsta proizvodnje	Proizvodnja (GWh)	Delež	Proizvodnja – 50% NEK (GWh)	Delež
Jedrska elektrarna	6.060	36,4 %	3.030	22,3 %
Termoelektrarne	3.328	20,0 %	3.328	24,5 %
Hidroelektrarne	5.923	35,6 %	5.923	43,6 %
Drugi manjši proizvajalci (na prenosnem omrežju)	138	0,8 %	138	1,0 %
Drugi manjši proizvajalci (na distribucijskem omrežju)	1.178	7,1 %	1.178	8,7 %
Skupaj	16.628	100,0 %	13.597	100,0 %

Viri: podatki proizvodnih podjetij

Poskusno je začel obratovati šesti blok v TE Šoštanj. Njegova moč znaša 546 MW in je največja proizvodna enota, ki je bila v tem letu priključena na slovensko elektroenergetsko omrežje. Pomemben delež na novo priključenih proizvodnih objektov so imeli še objekti za soproizvodnjo na fosilna goriva, katerih skupna dodana moč znaša dobrih 25 MW. Zaradi že omenjenega vzroka se je delež novih sončnih elektrarn močno zmanjšal. Tako je v letu 2013 skupna moč novih sončnih elektrarn znašala 15 MW, v letu 2014 pa le 1,8 MW. Med zaustavitvami proizvodnih objektov je najpomembnejša dokončna zaustavitev tretjega bloka v TEŠ, katerega moč je ob koncu njegove življenjske dobe znašala 25 MW. Pregled vseh novih priključitev in zaustavitvev prikazuje tabela 17.

Tabela 17: Priključitve novih in zaustavitve starih proizvodnih zmogljivosti v Sloveniji v letu 2014

Vrsta proizvodnje	Moč na pragu v letu 2014 priključenih novih elektrarn (MW)	Moč na pragu v letu 2014 zaustavljenih elektrarn (MW)
Termoelektrarne na premog	546,00	25,00
Hidroelektrarne	0,42	0,52
Sončne elektrarne	1,80	0,16
Vetrne elektrarne	0,96	0,00
Soproizvodnja na lesno biomaso	2,16	0,00
Soproizvodnja na fosilna goriva	25,12	1,11
Skupaj	576,46	26,79

Vira: elektrooperaterja

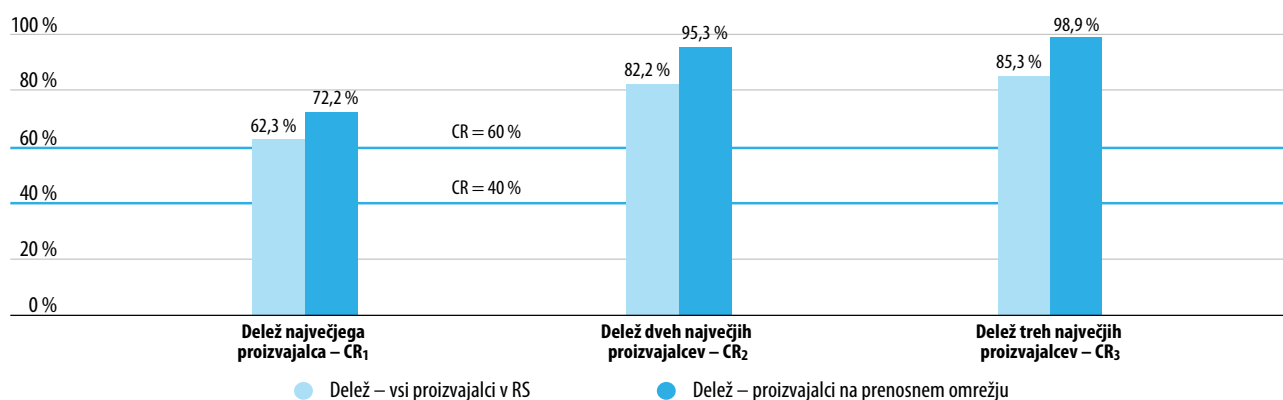
3.3.2.2 Stopnja konkurenčnosti proizvodnih podjetij

S stopnjo koncentracije označujemo skupni tržni delež največjih podjetij v panogi, s čimer merimo stopnjo tržne dominacije oziroma oligopola. Nanjo vplivata predvsem dva dejavnika - število podjetij na trgu in njihova relativna velikost. Ker je stopnja koncentracije vsota kvadratov tržnih deležev izbranega števila (n) največjih podjetij na trgu, ta ne pojasnjuje v celoti razporeditve tržne moči. Stopnjo koncentracije za izbrano število (n) največjih podjetij označimo s CR_n .

V Sloveniji ima podjetje prevladujoč položaj na trgu, če njegov tržni delež preseže 40 %. Velja tudi, da ima dvoje ali več podjetij prevladujoč položaj, če je njihov tržni delež večji od 60 %. Izjemno pomembna je koncentracija na področju proizvodnje električne energije.

Na sliki 14 so prikazani trije različni kazalniki stopnje koncentracije, in sicer tržni delež največjega proizvajalca (CR_1), tržni delež dveh največjih proizvajalcev (CR_2) in tržni delež treh največjih proizvajalcev električne energije (CR_3) v Sloveniji.

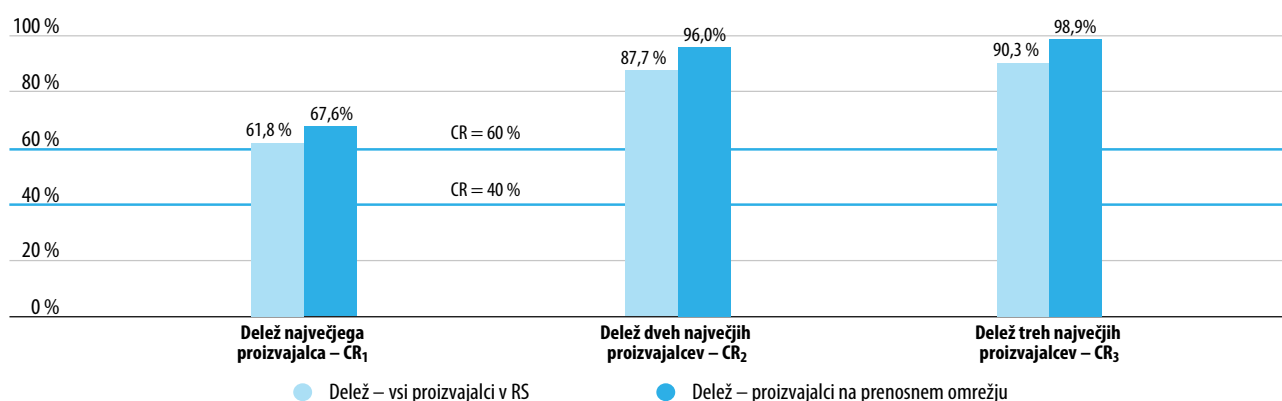
Prikazani so kazalniki CR_n glede na inštalirano moč, ločeno za vse proizvajalce v Sloveniji in za proizvajalce samo na prenosnem omrežju (upoštevanih je 50 % inštalirane moči NEK).

Slika 14: Kumulativni deleži enega (CR_1), dveh (CR_2) in treh (CR_3) največjih proizvajalcev električne energije glede na inštalirano moč (50 % NEK)

Viri: podatki podjetij

Naslednja slika prikazuje kazalnike CR_n glede na proizvedeno električno energijo (upoštevanih je 50 % proizvedene električne energije NEK).

Slika 15: Kumulativni deleži enega (CR_1), dveh (CR_2) in treh (CR_3) največjih proizvajalcev električne energije glede na količino proizvedene električne energije (50 % NEK)

Viri: podatki proizvodnih podjetij

Tudi v letu 2014 ni prišlo do bistvenih sprememb tržne strukture proizvodnih podjetij. Na slovenskem veleprodajnem trgu sta oblikovana dva energetska stebra: HSE in GEN energija. Tržni delež HSE močno presega 40 % (CR_1), zato je ostal prevladujoče podjetje. Delež dveh največjih proizvajalcev električne energije na prenosnem omrežju je tako po kriteriju inštalirane moči kot po kriteriju proizvedene električne energije presegal 95 % (CR_2), delež treh največjih proizvajalcev električne energije na prenosnem omrežju (CR_3) pa je znašal skoraj 99 %. Na veleprodajnem trgu z električno energijo je oblikovan tesen oligopol, saj imamo vzpostavljena le dva energetska stebra.

Herfindahl-Hirschmanov indeks (v nadaljevanju HHI) upošteva število vseh podjetij na trgu in njihovo relativno velikost. Podjetja z manjšim tržnim deležem imajo manjšo utež. Vrednost HHI, ki je manjša od 1000, kaže nizko koncentracijo, vrednost med 1000 in 1800 srednjo, nad 1800 pa visoko koncentracijo trga. Visoka koncentracija trga pomeni majhno število udeležencev trga z velikimi tržnimi deleži.

HHI so izračunani na podlagi skupne inštalirane moči proizvodnih enot v Sloveniji in inštalirane moči proizvodnih enot na prenosnem omrežju ter na podlagi proizvedene električne energije proizvodnih enot v Sloveniji in proizvedene električne energije proizvodnih enot na prenosnem omrežju (ob upoštevanju 50-odstotne proizvodnje NEK). Stanje prikazujeta tabeli 18 in 19.

Tabela 18: HHI glede na inštalirano moč proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu

Proizvajalec	Tržni delež po inštalirani moči – skupaj Slovenija	Tržni delež po inštalirani moči – na prenosnem omrežju	HHI po inštalirani moči – skupaj Slovenija	HHI po inštalirani moči – na prenosnem omrežju
HSE	62,3 %	72,2 %	3.878	5.213
GEN energija	19,9 %	23,1 %	397	533
Javno podjetje Energetika Ljubljana	3,1 %	3,6 %	9	13
Drugi manjši proizvajalci (na prenosnem omrežju)	1,0 %	1,1 %	1	1
Drugi manjši proizvajalci (na distribucijskem omrežju)	13,8 %	–	189	–
Skupaj v Sloveniji	100,0 %	–	4.474	–
– na prenosnem omrežju	–	100,0 %	–	5.760

Viri: podatki proizvodnih podjetij

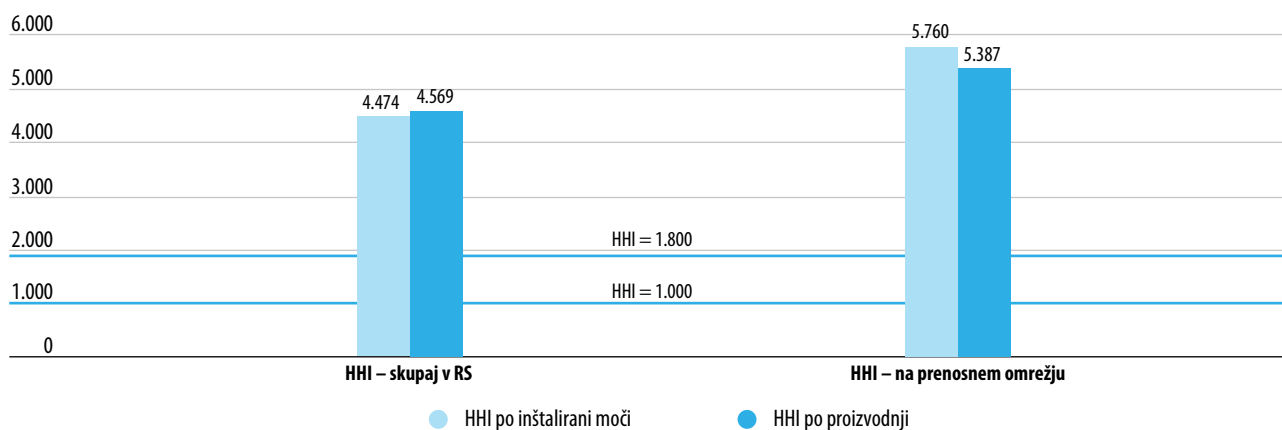
Tabela 19: HHI glede na proizvodnjo proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu

Proizvajalec	Tržni delež po proizvodnji – skupaj Slovenija	Tržni delež po proizvodnji – na prenosnem omrežju	HHI po proizvodnji – skupaj Slovenija	HHI po proizvodnji – na prenosnem omrežju
HSE	61,8 %	67,6 %	3816	4574
GEN energija	25,9 %	28,4 %	671	804
Javno podjetje Energetika Ljubljana	2,7 %	2,9 %	7	8
Drugi manjši proizvajalci (na prenosnem omrežju)	1,0 %	1,1 %	1	1
Drugi manjši proizvajalci (na distribucijskem omrežju)	8,7 %	–	75	–
Skupaj v Sloveniji	100 %	–	4.569	–
– na prenosnem omrežju	–	100,0 %	–	5387

Viri: podatki proizvodnih podjetij

HHI so tudi v letu 2014 dosegali precej visoke vrednosti, ki so močno presegle zgornjo mejo srednje koncentracije (HHI = 1800). Kažejo na prevladujoč položaj proizvajalcev DEM, SENG, TEŠ, TET in HESS, združenih v HSE pri proizvodnji električne energije ter zagotavljanju večine sistemskih storitev. Drugi energetski steber, to je GEN energija, razpolaga s proizvodnimi zmogljivostmi SEL, TEB in NEK. Tretje največje proizvodno podjetje je Javno podjetje Energetika Ljubljana. K skupni proizvodnji električne energije v slovenskem prostoru prispevajo še manjši proizvajalci, ki so priključeni na prenosno ali distribucijsko omrežje.

Slika 16: HHI proizvodnih podjetij električne energije

Viri: podatki podjetij

3.3.2.3 Poslovanje proizvodnih podjetij

Podjetja za proizvodnjo električne energije so (po nerevidiranih izkazih) leto 2014 končala z 22,77 milijona evrov čiste poslovne izgube. V letu 2014 so najboljši rezultat dosegle Dravske elektrarne Maribor, poslovni izid pa je v primerjavi s predhodnim letom najbolj povečala Nuklearna elektrarna Krško.

Tabela 20: Deleži različnih vrst proizvodnje električne energije v Sloveniji

	2013	2014	V mio EUR Indeks 14/13
Dravske elektrarne Maribor	12,11	8,52	70,4
Savske elektrarne Ljubljana	0,51	2,11	413,7
Soške elektrarne Nova Gorica	8,41	7,43	88,3
Hidroelektrarne na spodnji Savi	2,20	3,05	138,6
Termoelektrarna Brestanica	1,20	2,64	220,0
Termoelektrarna Šoštanj	2,05	-27,53	-1.342,9
Termoelektrarna Trbovlje	-12,48	-21,12	169,2
Energetika Ljubljana	4,24	-0,47	-11,1
Nuklearna elektrarna Krško	0,27	2,60	963,0
Skupaj	18,51	-22,77	-123,0

Viri: podatki proizvodnih podjetij

Podjetja za proizvodnjo električne energije so konec leta 2014 zaposlovala 2492 delavcev, od tega v hidroelektrarnah 556, v termoelektrarnah 1290 in v Nuklearni elektrarni Krško 646. V primerjavi z letom 2013 se je število zaposlenih v hidroelektrarnah zmanjšalo za 12 ali za 2,1 %,

v termoelektrarnah se je število zaposlenih zmanjšalo za 39 ali za 2,9 %, v Nuklearni elektrarni Krško pa se je število zaposlenih povečalo za 10 ali za 1,6 %.

Tabela 21: Število zaposlenih v podjetjih za proizvodnjo električne energije

	2013	2014	Indeks 14/13
Dravske elektrarne Maribor	288	276	95,8
Savske elektrarne Ljubljana	111	108	97,3
Soške elektrarne Nova Gorica	132	132	100,0
Hidroelektrarne na spodnji Savi	37	40	108,1
Termoelektrarna Brestanica	113	105	92,9
Termoelektrarna Šoštanj	450	439	97,6
Termoelektrarna Trbovlje	178	152	85,4
Energetika Ljubljana	588	594	101,0
Nuklearna elektrarna Krško	636	646	101,6
Skupaj	2.533	2.492	98,4

Viri: podatki podjetij

Država je posredno (prek lastništva HSE in GEN energije, ki sta v 100-odstotni lasti države) večinska lastnica vseh podjetij za proizvodnjo električne energije razen Nuklearne elektrarne Krško, kjer ima 50-odstotni lastniški delež, in Javno podjetje Energetika Ljubljana, kjer je 100-odstotni lastnik Javni holding Ljubljana.

Tabela 22: Lastniška struktura podjetij za proizvodnjo električne energije

	HSE	GEN energija	Dravske elektrarne	Savske elektrarne	Javni holding Ljubljana	Hrvatska elektroprivreda	Drugi delničarji
Dravske elektrarne Maribor	100,0 %						
Savske elektrarne Ljubljana		100,0 %					
Soške elektrarne Nova Gorica	100,0 %						
Srednjesavske elektrarne	60,0 %	10,0 %		30,0 %			
Hidroelektrarne na spodnji Savi	15,4 %	33,5 %	30,8 %	14,7 %			5,6 %
Termoelektrarna Brestanica		100,0 %					
Termoelektrarna Šoštanj	100,0 %						
Termoelektrarna Trbovlje	81,3 %						18,7 %
Energetika Ljubljana					100,0 %		
Nuklearna elektrarna Krško		50,0 %				50,0 %	

Viri: podatki podjetij

3.3.2.4 Cene in obseg trgovanja na borzi električne energije

Dejavnost borze z električno energijo v Republiki Sloveniji izvaja družba BSP Regionalna energetska borza, d.o.o. Družba BSP je v letu 2014 opravljala naslednje storitve za trgovce z električno energijo:

- trgovanje za dan vnaprej, ki vključuje tudi izvajanje spajanja trgov Slovenije in Italije;
- trgovanje znotraj dneva, v okviru katerega poteka tudi trgovanje na izravnalnem trgu, ki ga družba BSP izvaja skupaj z ELES in Borzenom;
- izvajanje registracije transakcij v sistem obračuna in finančne poravnave za bilateralne pogodbe, sklenjene izven borze, tako pri trgovanju za dan vnaprej kot znotraj dneva (OTC kliring).

Pri trgovanju za dan vnaprej so se nadaljevale ugodne razmere, ki trajajo že od leta 2011, ko je bilo uvedeno spajanje trgov Slovenije in Italije. Zadosten obseg trgovanja je tako tudi v letu 2014 omogočil, da je imela slovenska borza realen indeks urnih cen električne energije. Pri trgovanju za dan vnaprej uporablja slovenska borza samo urne produkte, se pravi, da lahko trgovci vnašajo svoje prodajne in nakupne ponudbe le za posamezno uro dneva. Celoten obseg trgovanja na slovenskem trgu je za dan vnaprej dosegel 6.248.399,014 MWh, kar je 8,6 % več kot v letu 2013, vnesenih pa je bilo za 20,8 TWh ponudb, od tega 10,5 TWh nakupnih in 10,3 TWh prodajnih. Povečanje obsega trgovanja glede na leto 2013 je bilo predvsem posledica ravnanja trgovcev, ki ČPZ na slovensko-italijanski meji, pridobljene na letni in mesečni eksplicitni dražbi, praviloma vračajo sistemskemu operaterju po načelu »uporabi ali prodaj«. Dodeljevanje teh zmogljivosti prek implicitnih dražb v okviru spajanja trgov pa seveda povečuje obseg trgovanja na borzi pri trgovanju za dan vnaprej.

Povprečna letna cena pasovne energije je znašala 40,43 EUR/MWh, povprečna cena vršne energije pa 45,79 EUR/MWh. V primerjavi z letom 2013 se je cena pasovne energije znižala za 6,4 %, cena vršne pa za 8 %, kar kaže, da se trend padanja cen na veleprodajnem trgu električne energije še nadaljuje, čeprav se počasi umirja. Najnižja cena je bila dosežena v marcu zaradi večje proizvodnje iz obnovljivih virov in relativno toplega vremena, kar je povzročilo manjšo porabo električne energije za ogrevanje. Najvišja cena je bila dosežena v oktobru, ko je cena za ČPZ iz smeri Avstrije v Slovenijo dosegla najvišje vrednosti v letu 2014. Višja cena je bila predvsem posledica večjih potreb po uvozu iz Avstrije, k čemur so prispevale tudi večje potrebe po energiji v Jugovzhodni Evropi. Največji obseg trgovanja je bil dosežen v novembru, najmanjši pa v juniju.

Cene električne energije na slovenski borzi so v precejšnji meri sledile gibanjem cen na sosednjih borzah. V tabeli 23 je prikazana primerjava povprečnih cen električne energije za pasovni in vršni produkt za slovensko in sosednje borze v letu 2014.

Tabela 23: Povprečne cene pasovne in vršne energije na slovenski in sosednjih borzah v letu 2014

Borza	Cena za pasovno energijo (EUR/MWh)	Cena za vršno energijo (EUR/MWh)
Slovenija (BSP)	40,43	45,79
Avstrija (EXAA)	32,88	36,99
Nemčija (EPEX)	32,76	36,80
Madžarska (HUPX)	40,50	50,53
Italija (GME – Nord)	50,35	54,31

Viri: spletne strani borz z električno energijo

Iz podatkov v tabeli 23 je vidno, da so bile cene na slovenski borzi po višini med cenami na nemško-avstrijskem trgu in italijanskem trgu. Na madžarski borzi so bile cene za pasovno energijo zelo podobne kot na slovenski, medtem ko so bile cene za vršno energijo bistveno višje. To je predvsem posledica razmer v decembru, ko so na tamkajšnji borzi povprečne dnevne cene za vršno energijo dosegale vrednosti tudi do 280 EUR/MWh.

V primerjavi z letom 2013 so cene tudi na vseh sosednjih borzah padle. Največji padec cen je zabeležila italijanska borza, kjer so cene za pasovno energijo padle za 18,2 % in za vršno 16,7 %, najmanjši pa madžarska, kjer so cene za pasovno energijo padle za 5 %, za vršno pa za 0,7 %.

Trgovanje znotraj dneva za razliko od trgovanja za dan vnaprej poteka na način sprotnega trgovanja, kar pomeni, da lahko trgovci kadar koli vnašajo svoje ponudbe, posli pa se sklepajo, kakor hitro za to obstajajo pogoji v obliki prekrivanja ponudbe in povpraševanja. Pri trgovanju znotraj dneva je bilo na slovenski borzi sklenjenih 1206 poslov v skupni količini 127.765,5 MWh, kar je za 52,1 % več kot v letu 2013. Pri tem je znašal delež poslov, sklenjenih z energijo za potrebe izravnave sistema, malo več kot 60 %. Količina vnesenih ponudb za isto obdobje je znašala 1.686.159 MWh.

V okviru kliringa OTC je bilo v trgovalno platformo posredovanih šest poslov v skupni količini 1300 MWh. Vseh šest poslov je bilo sklenjenih v okviru trgovanja znotraj dneva.

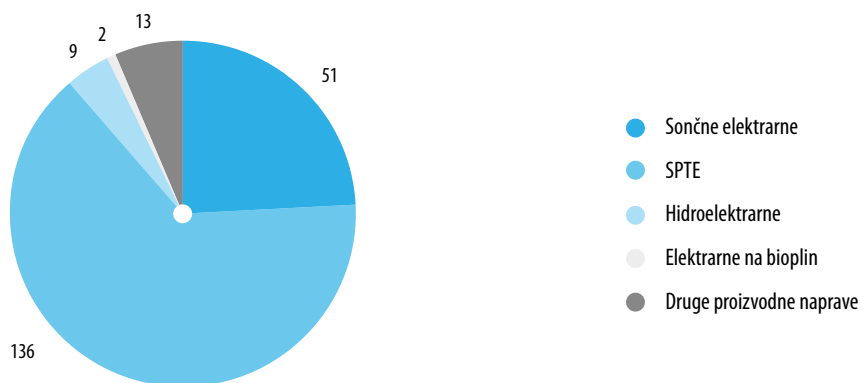
3.3.2.5 Električna energija iz obnovljivih virov in iz sproizvodnje z visokim izkoristkom

3.3.2.5.1 Deklaracije in odločbe o dodelitvi podpore

Agencija je v letu 2014 izdala 810 deklaracij za proizvodne naprave, ki proizvajajo električno energijo iz obnovljivih virov ali v objektih sproizvodnje z visokim izkoristkom in se vpišejo v register deklaracij, ki ga vodi agencija.

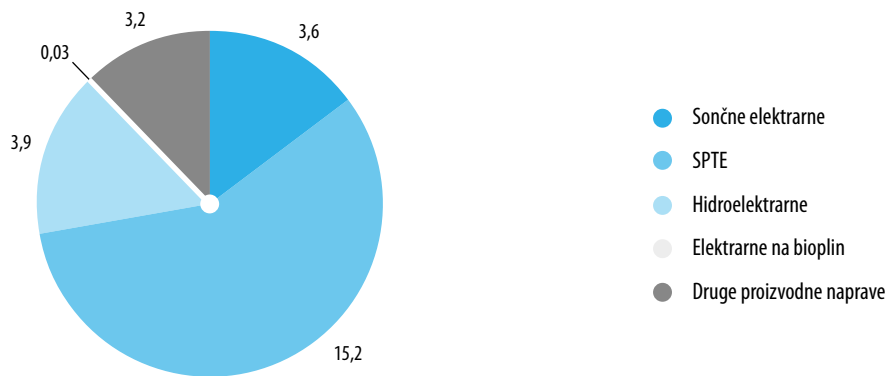
Med proizvodnimi napravami, ki so bile prvič vpisane v register deklaracij, so prevladovali proizvodne naprave za SPTE. Med njimi jih 112 kot proizvodni vir uporablja zemeljski plin, njihova skupna nazivna neto električna moč pa presega polovico moči vseh proizvodnih naprav, ki so se v letu 2014 prvič uvrstile v register deklaracij. V skupino elektrarn na bioplin so poleg proizvodnih naprav, ki za delovanje uporabljajo bioplin, proizveden iz biomase, vključene tudi tiste, ki uporabljajo bioplin, proizveden iz biološko razgradljivih odpadkov, plin iz blata čistilnih naprav, odpadnih vod ali odlagališčni plin.

Slika 17: Število izdanih deklaracij za proizvodne naprave, ki so bile prvič vpisane v register deklaracij

Vir: agencija

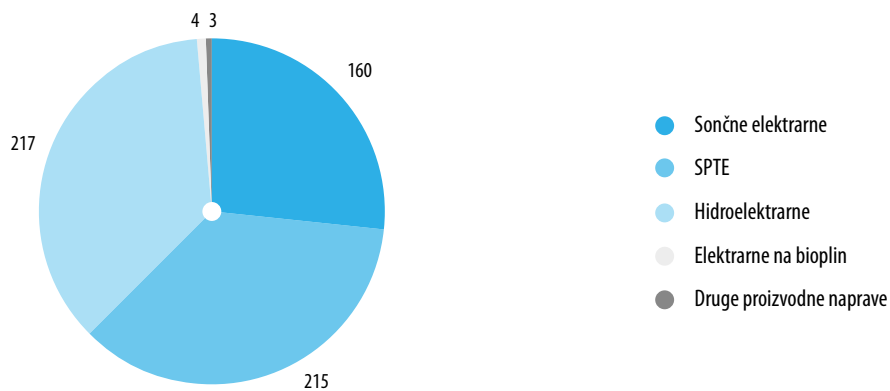
Slika 18: Nazivna neto električna moč proizvodnih naprav z izdano deklaracijo, ki so bile prvič vpisane v register deklaracij, v MW

Vir: agencija

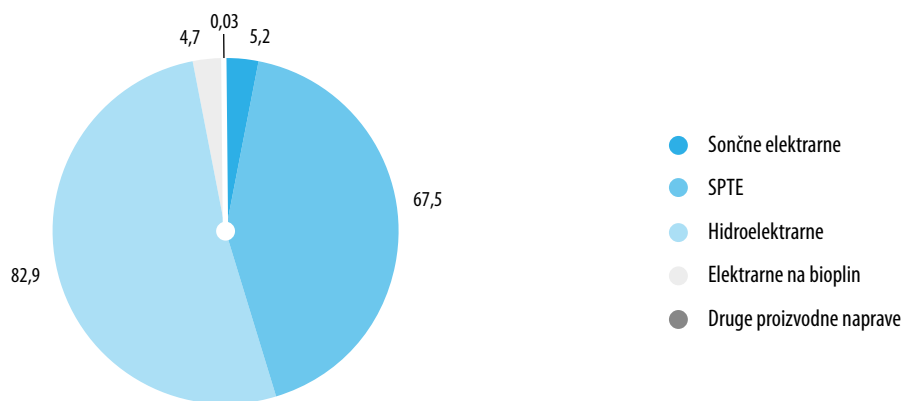
Za proizvodne naprave, ki so že bile v registru proizvodnih naprav in jim je potekla veljavnost deklaracije, je bilo največ novih deklaracij izdanih za hidroelektrarne, proizvodne naprave za SPTE in sončne elektrarne.

Slika 19: Število v letu 2014 izdanih deklaracij za proizvodne naprave, ki so bile že vpisane v register deklaracij

Vir: agencija

Slika 20: Nazivna neto električna moč v MW proizvodnih naprav z izdano deklaracijo v letu 2014, ki so bile že prej vpisane v register deklaracij

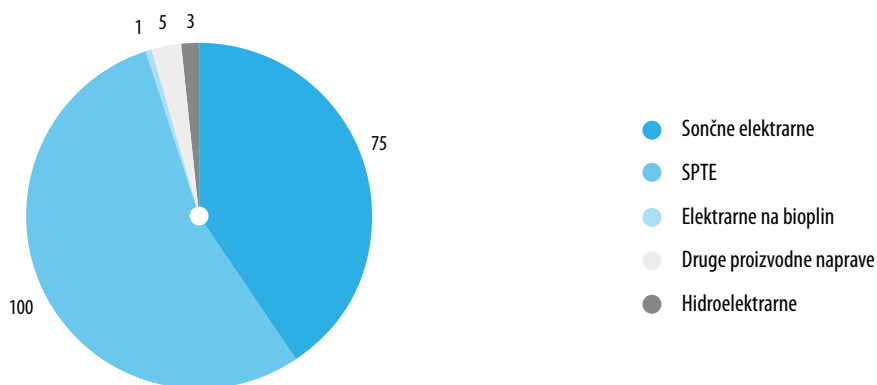

Vir: agencija

Izdanih je bilo 328 odločb o dodelitvi podpore, ki omogočajo prejemanje podpor za proizvedeno električno energijo. Večina odločb je bila dodeljena za prejemanje podpor za električno energijo, proizvedeno v sončnih elektrarnah.

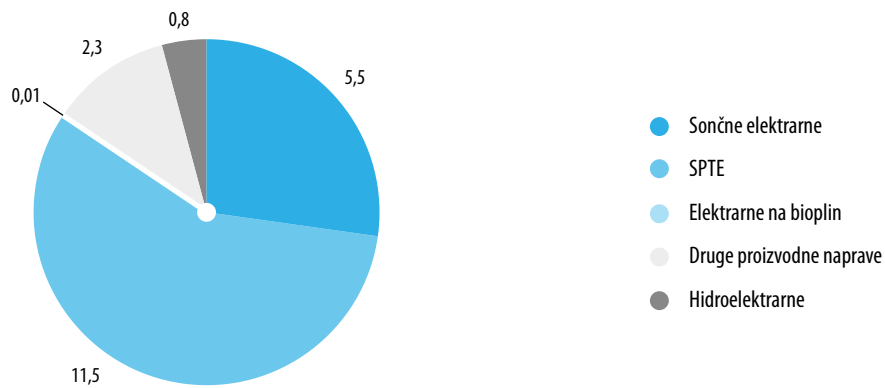
Za nove proizvodne naprave je bilo izdanih 184 odločb o dodelitvi podpore. Med njimi so tako po moči kot po številu prevladovala proizvodne naprave za SPTE.

Slika 21: Število izdanih odločb o dodelitvi podpore za nove proizvodne naprave

Vir: agencija

Slika 22: Nazivne neto električne moči novih proizvodnih naprav, za katere so bile izdane odločbe o dodelitvi podpore, v MW

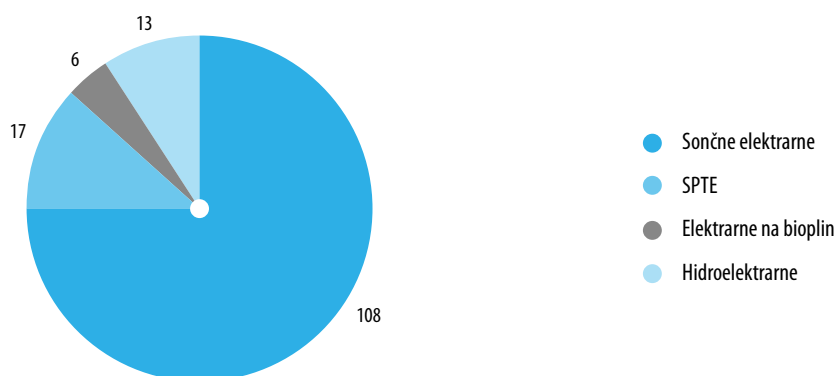

Vir: agencija

Med druge proizvodne naprave sodijo vetrne elektrarne, elektrarne na plin iz čistilnih naprav in elektrarne na biomaso.

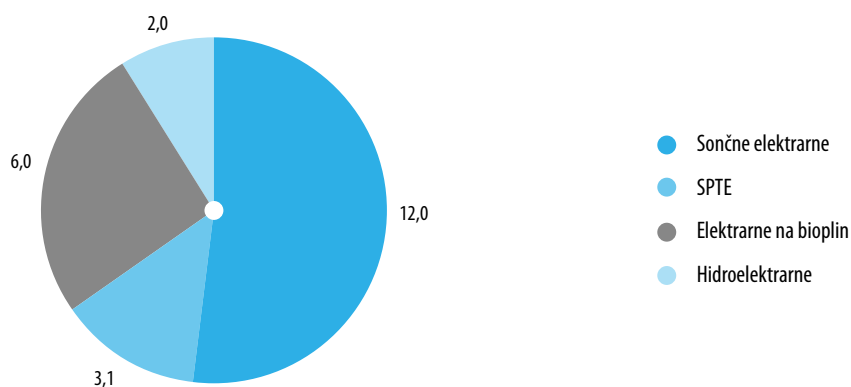
Za obnovljene proizvodne naprave in proizvodne naprave, pri katerih se je spremenil prejemnik podpore ali način prejemanja podpore, je bilo izdanih 144 odločb o dodelitvi podpore (sliki 23 in 24).

Slika 23: Število izdanih odločb o dodelitvi podpore za preostale proizvodne naprave

Vir: agencija

Slika 24: Nazivne neto električne moči preostalih proizvodnih naprav, za katere so bile izdane odločbe o dodelitvi podpore, v MW

Vir: agencija

Proizvodne naprave, vključene v podporno shemo, so proizvedle skoraj 906 GWh električne energije. Skupni znesek izplačanih podpor za proizvedeno električno energijo je znašal 130,9 milijona evrov.

Tabela 24: Proizvodnja proizvodnih naprav vključenih v podporno shemo in izplačane podpore

Vrsta proizvodne naprave	Proizvedena električna energija (GWh)	Izplačane podpore (MIO)
Hidroelektrarne	156,7	9,4
Sončne elektrarne	244,6	62,6
Vetrne elektrarne	4,2	0,3
Elektrarne na bioplin	125,6	15,9
Elektrarne na lesno biomaso	100,0	14,0
SPTe na fosilna goriva	270,9	27,7
Druge	3,9	1,0
Skupaj	905,9	130,9

Vira: Borzen, agencija

Agencija je kot izdajatelj potrdil o izvoru in certifikatov RECS izdala za 5442,2 GWh električne energije potrdil o izvoru in 10,1 GWh električne energije certifikatov RECS.

3.3.2.6 Emisijski kuponi

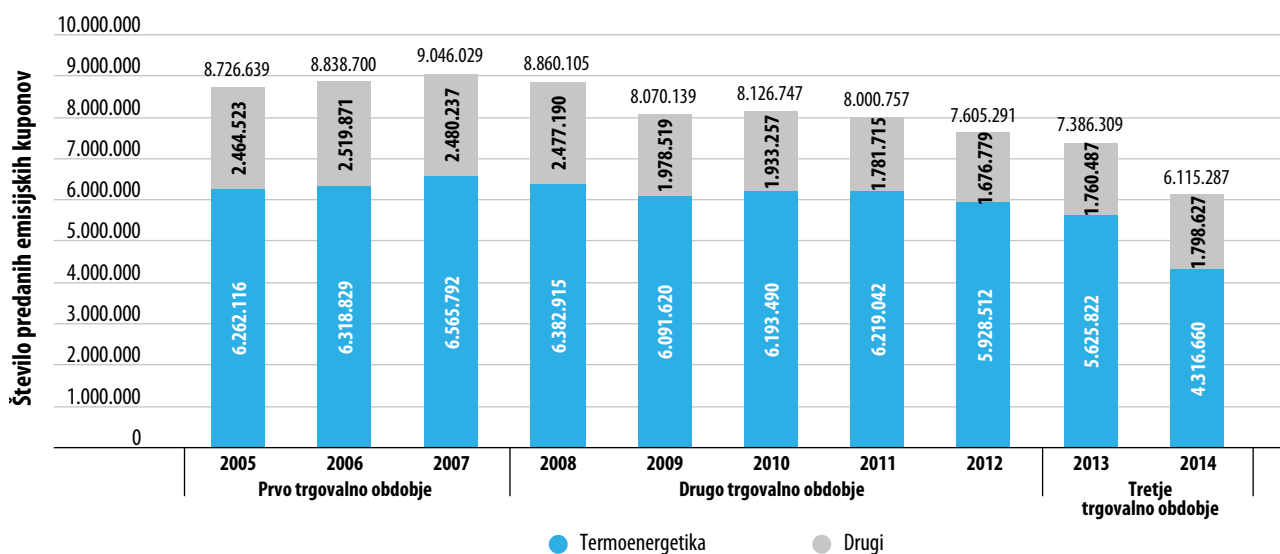
V sistem trgovanja z emisijskimi kuponi so vključene naprave z vhodno toplotno močjo, večjo od 20 MW, v dejavnosti energetike pa tudi naprave z vhodno toplotno močjo med 15 in 20 MW. En emisijski kupon predstavlja eno tona CO₂. Za vsako tekoče leto morajo podjetja oziroma upravljavci naprav predati število emisijskih kuponov, ki ustrezajo njihovim skupnim letnim emisijam CO₂. Če emisije presegajo količino dodeljenih emisijskih kuponov, morajo preostale emisijske kupone kupiti na trgu, če pa imajo zaradi manjše količine emisij presežek kuponov, jih lahko prodajo.

Na podlagi spremembe Zakona o varstvu okolja (ZVO-1) iz leta 2013 morajo upravljavci naprav za proizvodnjo električne energije, zajem ali prenos ali za shranjevanje ogljikovega dioksida od leta 2013 vse emisijske kupone kupiti. Vlada je tako sprejela Odlok o seznamu upravljavcev naprav, ki izpuščajo toplogredne pline, za obdobje 2013–2020. Odlok vsebuje seznam upravljavcev naprav:

- ki so v tem obdobju upravičeni do razdelitve emisijskih kuponov brez obveznosti plačila;
- seznam upravljavcev naprav, ki do brezplačne razdelitve emisijskih kuponov niso več upravičeni (Termoelektrarna Brestanica in Termoelektrarna Trbovlje) in
- seznam upravljavcev naprav, ki so izključeni iz sistema trgovanja, ker bodo izvajali enakovredne ukrepe.

Termoenergetika je v letu 2014 v tretjem trgovalnem obdobju predala 4.316.660 emisijskih kuponov, kar je 71 % vseh predanih emisijskih kuponov v Sloveniji. Na sliki 25 je prikazano gibanje števila predanih emisijskih kuponov za vsa tri trgovalna obdobja med 2005 in 2014.

Slika 25: Število predanih emisijskih kuponov v obdobju 2005–2014

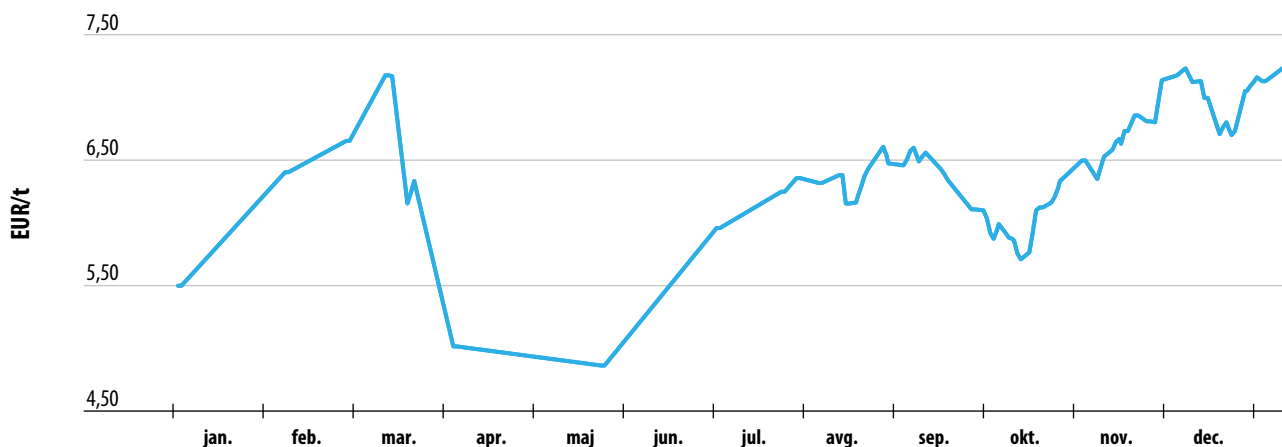

Vir: Agencija RS za okolje

Slika 26 prikazuje ceno emisijskih kuponov, s katerimi se je trgovalo na borzi EEX (nakup v letu 2014 za leto 2015). Cena emisijskih kuponov se je skozi vse leto večinoma gibala med 4,50 in 7,50 evra za tona CO₂.

Na podlagi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida se okoljska dajatev plačuje zaradi onesnaževanja zraka z emisijo CO₂ pri zgorevanju goriva. Ta dajatev je prihodek proračuna Slovenije.

Slika 26: Gibanje cene emisijskih kuponov tretjega trgovalnega obdobja na borzi EEX v letu 2014

Vir: EEX

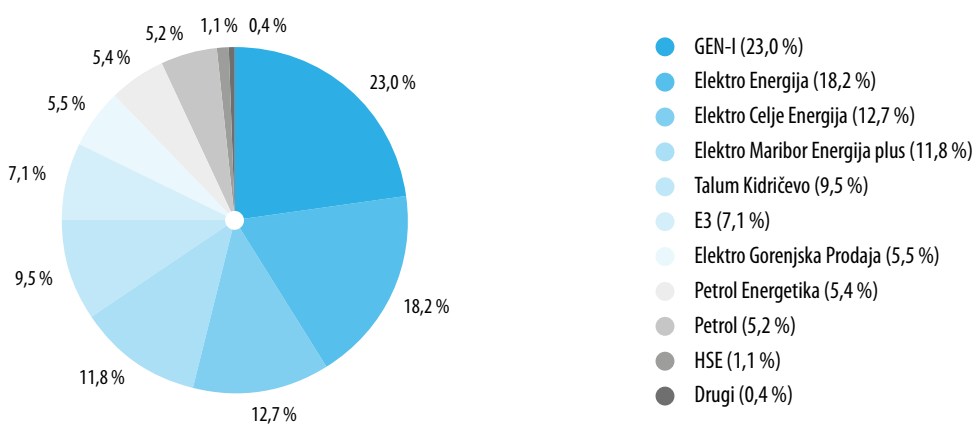
3.3.3 Dobava in maloprodajni trg

3.3.3.1 Dobava električne energije

3.3.3.1.1 Dobava električne energije vsem končnim odjemalcem

Na maloprodajnem trgu je bilo dejavnih 13 dobaviteljev električne energije, ki so na podlagi sklenjenih dobavnih pogodb dobavljali električno energijo osmim velikim odjemalcem na prenosnem omrežju, ter 936.874 poslovnim in gospodinjstvom odjemalcem na distribucijskem omrežju.

Slika 27: Tržni deleži dobaviteljev električne energije vsem odjemalcem v Sloveniji ob koncu leta 2014

Viri: podatki dobaviteljev

Vsem odjemalcem v Sloveniji je bilo dobavljeno 12,6 TWh električne energije. Največji tržni delež pri prodaji električne energije je imel dobavitelj GEN-I s 23-odstotnim tržnim deležem, drugi največji dobavitelj v tem tržnem segmentu pa je bil dobavitelj Elektro Energija z 18,2-odstotnim tržnim deležem.

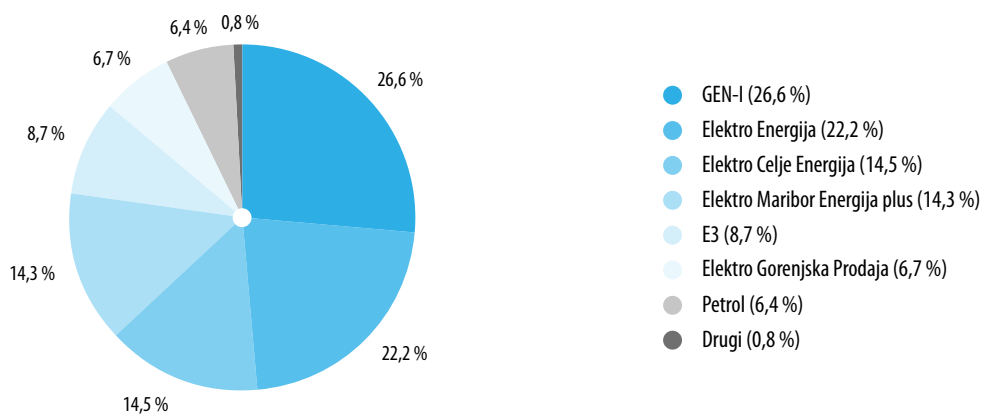
Dobavitelji električne energije so svojim odjemalcem na računih in promocijskih gradivih zavezani objavljati sestavo proizvodnih virov za proizvodnjo električne energije, ki jo je posamezni dobavitelj v preteklem koledarskem letu dobavil svojim odjemalcem.

V letu 2014 je agencija v skladu z Aktom o načinu določanja deležev posameznih proizvodnih virov električne energije in načinu njihovega prikazovanja prvič izračunala preostalo sestavo proizvodnih virov za Slovenijo in jo pred koncem maja objavila na svoji spletni strani. Dobavitelji so s 1. julijem 2014 začeli objavljati svojo sestavo proizvodnih virov za leto 2013. S tem so slovenski odjemalci električne energije dobili verodostojen podatek o sestavi električne energije, ki so jo porabili v preteklem koledarskem letu. Za razliko od stare metodologije določanja sestave proizvodnih virov nova namreč v celoti onemogoča dvojno štetje električne energije iz obnovljivih virov. Nova metodologija je bila pripravljena na podlagi priporočil evropskega projekta RE-DISS, ki se ukvarja z zagotavljanjem zanesljivih in verodostojnih podatkov o določanju sestave proizvodnih virov dobavljene električne energije. Zaradi velikega števila potrtil o izvoru, ki so jih slovenski trgovci prodali na tuje trge, kjer so bila razveljavljena za potrebe tamkajšnjih dobaviteljev in večjih odjemalcev električne energije, je v preostali sestavi proizvodnih virov za leto 2013 delež obnovljivih virov dokaj nizek in znaša le slabih 9 %.

3.3.3.1.2 Dobava električne energije odjemalcem na distribucijskem omrežju

Največji tržni delež dobaviteljev električne energije odjemalcem na distribucijskem sistemu je v letu 2014 imel dobavitelj GEN-I s 26,6-odstotnim tržnim deležem, na drugem mestu pa dobavitelj Elektro Energija z 22,2-odstotnim tržnim deležem.

Slika 28: Tržni deleži dobaviteljev električne energije odjemalcem na distribucijskem sistemu ob koncu leta 2014

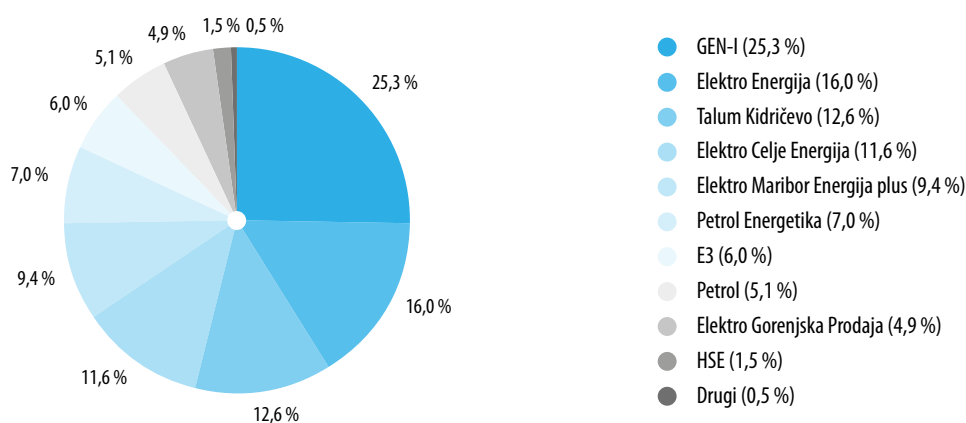
Viri: podatki dobaviteljev

3.3.3.1.3 Dobava električne energije vsem poslovnim odjemalcem

Pri poslovnih odjemalcih je imel največji tržni delež dobavitelj GEN-I, ki je električno energijo dobavljal 25,3 % vseh poslovnih odjemalcev. Dobavitelj Elektro Energija je električno energijo dobavljal 16 % poslovnih odjemalcev, Talum Kidričevo pa je imel 12,6-odstotni tržni delež.

Slika 29: Tržni deleži dobaviteljev električne energije vsem poslovnim odjemalcem ob koncu leta 2014

Vir: podatki dobaviteljev

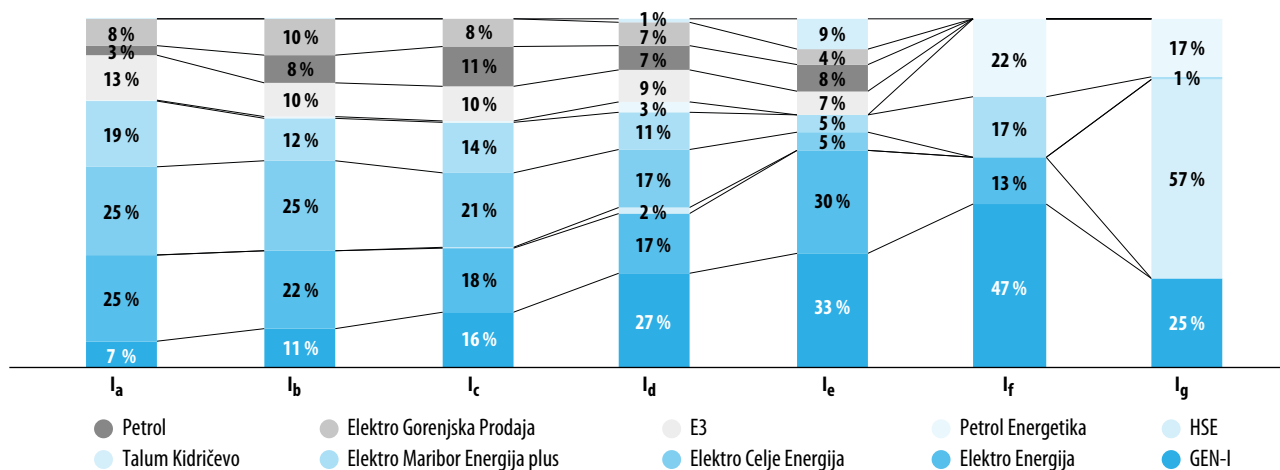
Na sliki 30 so podrobneje prikazani tržni deleži dobaviteljev poslovnim odjemalcem v letu 2014 glede na standardne skupine odjema po metodologiji Eurostata. Te skupine so določene na podlagi letnega odjema električne energije v obsegih, ki jih podaja tabela 25.

Tabela 25: Standardne skupine poslovnih odjemalcev po metodologiji Eurostata

Skupina odjema	Obseg (MWh)
I _a	<20
I _b	20–500
I _c	500–2.000
I _d	2.000–20.000
I _e	20.000–70.000
I _f	70.000–150.000
I _g	>150.000

Vir: Eurostat

Slika 30: Tržni deleži dobaviteljev električne energije poslovnim odjemalcem glede na skupino odjema ob koncu leta 2014

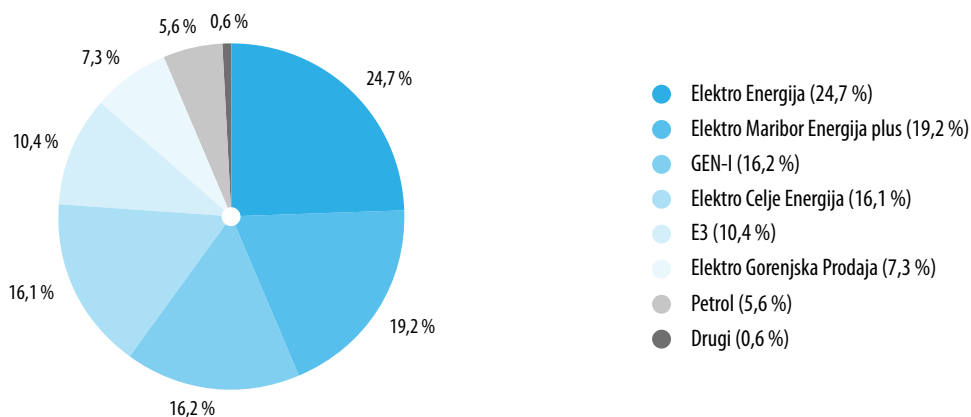
Vir: podatki dobaviteljev

S slike 30 je razvidno, da z naraščanjem letne porabe praviloma pada število dobaviteljev, tako da so v odjemni skupini z največjo letno porabo (skupina I_g) praktično vso električno energijo dobavljali samo štiri dobavitelji – GEN-I, Talum Kidričevo, Elektro Maribor Energija Plus in Petrol Energetika. Talum Kidričevo je imel ob koncu leta 2014 v tej skupini tudi prevladujoč tržni delež v višini 57 %.

3.3.3.1.4 Dobava električne energije gospodinjstvom odjemalcem

Pri gospodinjstvih odjemalcih je največji tržni delež pripadal dobavitelju Elektro Energija, ki je s skoraj četrtino vse količine električne energije oskrboval gospodinske odjemalce v Sloveniji. Tržni deleži preostalih dobaviteljev električne energije, ki so pred razmejitvijo tržne od regulirane dejavnosti pripadali elektrodistribucijskim podjetjem, so prikazani na sliki 31. Dobavitelja GEN-I in Petrol, ki sta na maloprodajni trg gospodinjstvom odjemalcev vstopila pozneje, sta imela skupaj skoraj 22-odstotni tržni delež.

Slika 31: Tržni deleži dobaviteljev električne energije gospodinjstvom odjemalcem ob koncu leta 2014

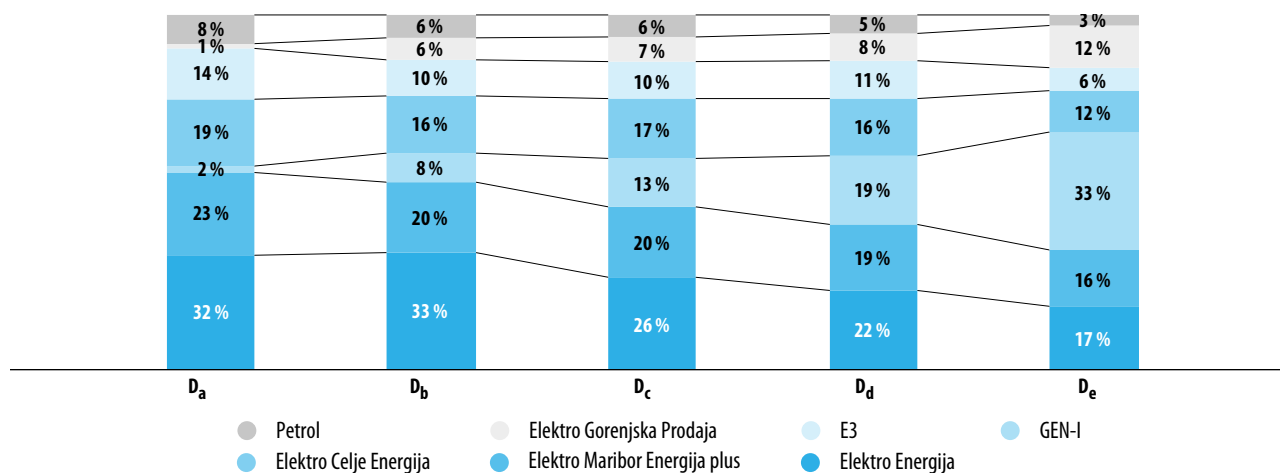
Vir: podatki dobaviteljev

Slika 32 prikazuje podrobno razdelitev tržnih deležev dobaviteljev gospodinjskim odjemalcem, ki jih po Eurostatovi metodologiji glede na letno porabo električne energije razdelimo v naslednje skupine odjema:

- D_a: letna poraba pod 1000 kWh,
- D_b: letna poraba od 1000 kWh do 2500 kWh,
- D_c: letna poraba od 2500 kWh do 5000 kWh,
- D_d: letna poraba od 5000 kWh do 15.000 kWh in
- D_e: letna poraba nad 15.000 kWh.

S slike 32 je razviden najvišji – 33-odstotni tržni delež dobavitelja GEN-I gospodinjskim odjemalcem z največjo letno porabo (skupina D_e). Dobavitelj Elektro Energija pa je zavzel skoraj tretjinski tržni del pri odjemalcih z najmanjšo letno porabo električne energije (skupina D_a).

Slika 32: Tržni deleži dobaviteljev električne energije gospodinjskim odjemalcem glede na skupino odjema ob koncu leta 2014

Viri: podatki dobaviteljev

3.3.3.2 Stopnja konkurenčnosti na maloprodajnem trgu

3.3.3.2.1 Stopnja konkurenčnosti pri dobavi električne energije vsem končnim odjemalcem

V tabeli 26 je predstavljen celoten maloprodajni trg, v katerega je vključen tudi trg velikih končnih odjemalcev, priključenih na prenosni sistem.

Tabela 26: Tržni deleži in HHI dobaviteljev vsem končnim odjemalcem v Sloveniji v letu 2014

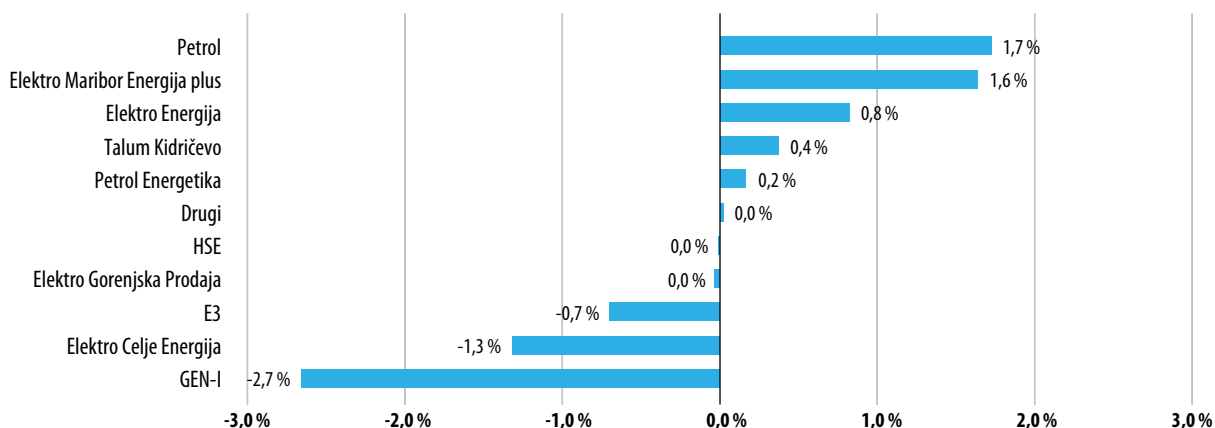
Dobavitelj	Dobavljena energija (GWh)	Tržni delež
GEN-I	2.902	23,0 %
Elektro Energija	2.291	18,2 %
Elektro Celje Energija	1.601	12,7 %
Elektro Maribor Energija plus	1.492	11,8 %
Talum Kidričevo	1.199	9,5 %
E3	897	7,1 %
Elektro Gorenjska Prodaja	693	5,5 %
Petrol Energetika	675	5,4 %
Petrol	658	5,2 %
HSE	139	1,1 %
Drugi	51	0,4 %
Skupaj	12.598	100,0 %
HHI dobaviteljev vsem končnim odjemalcem		1.392

Viri: podatki dobaviteljev

Pogled na celoten trg, ki vključuje tudi odjemalce na prenosnem omrežju, izkazuje tržno koncentracijo srednje stopnje, saj je HHI pod zgornjo mejo 1800.

S slike 33 je razvidno, da sta se tržna deleža glede na predhodno leto pri dobavi vsem odjemalcem najbolj povečala pri dobaviteljih Petrol in Elektro Maribor Energija plus. Dobavitelj GEN-I pa je pri dobavi vsem odjemalcem v letu 2014 glede na predhodno leto izgubil največji tržni delež, in sicer v višini 2,7 %.

Slika 33: Spremembe tržnih deležev dobaviteljev vsem odjemalcem

Vir: agencija

3.3.3.2.2 Stopnja konkurenčnosti pri dobavi električne energije odjemalcem na distribucijskem omrežju

Tržne deleže dobaviteljev na maloprodajnem trgu odjemalcev, ki so priključeni na distribucijskem sistemu, prikazuje tabela 27.

Tabela 27: Tržni deleži in HHI dobaviteljev vsem končnim odjemalcem v Sloveniji v letu 2014

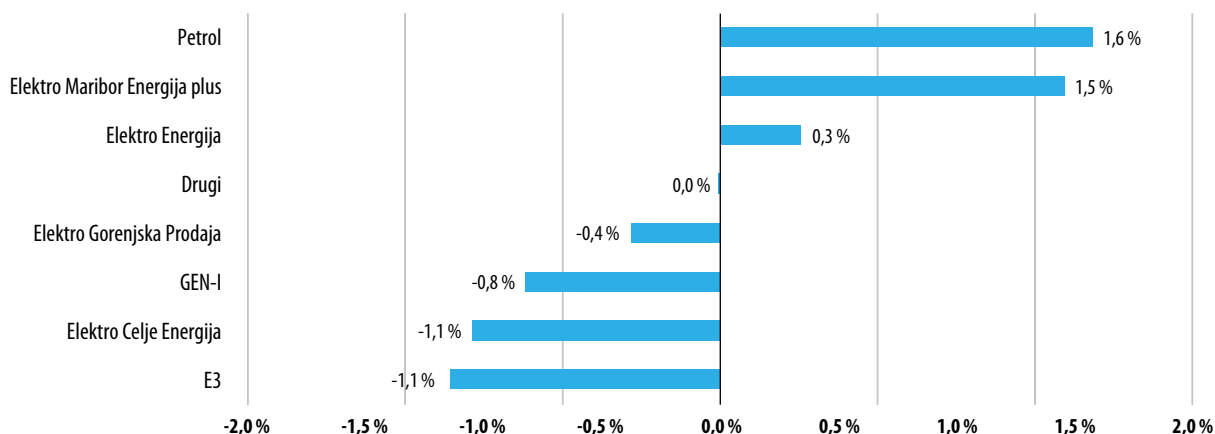
Dobavitelj	Dobavljena energija (GWh)	Tržni delež
GEN-I	2.743	26,6 %
Elektro Energija	2.291	22,2 %
Elektro Celje Energija	1.493	14,5 %
Elektro Maribor Energija plus	1.477	14,3 %
E3	898	8,7 %
Elektro Gorenjska Prodaja	687	6,7 %
Petrol	656	6,4 %
Drugi	79	0,8 %
Skupaj	10.323	100,0 %
HHI vseh dobaviteljev odjemalcem na distribucijskem omrežju		1.773

Viri: podatki dobaviteljev

Tudi v letu 2014 ni imel noben dobavitelj električne energije odjemalcem, priključenim na distribucijski sistem, prevladujočega položaja, saj posamezni tržni deleži ne presegajo 40 %. Kljub delni razpršenosti oskrbe je tržna koncentracija še vedno dokaj visoka, saj je vrednost HHI 1773, kar je le malo pod zgornjo mejo 1800.

V letu 2014 sta svoja tržna deleža odjemalcem na distribucijskem sistemu najbolj povečala Petrol in Elektro Maribor Energija plus. Tržni deleži dobaviteljev E3, Elektro Celje Energija in GEN-I pa so se v tem tržnem segmentu zmanjšali.

Slika 34: Spremembe tržnih deležev dobaviteljev odjemalcem na distribucijskem sistemu v letu 2014 glede na leto 2013

Vir: agencija

3.3.3.2.3 Stopnja konkurenčnosti pri dobavi električne energije vsem poslovnim odjemalcem

Tržne deleže dobaviteljev električne energije poslovnim odjemalcem v letu 2014 prikazuje tabela 28.

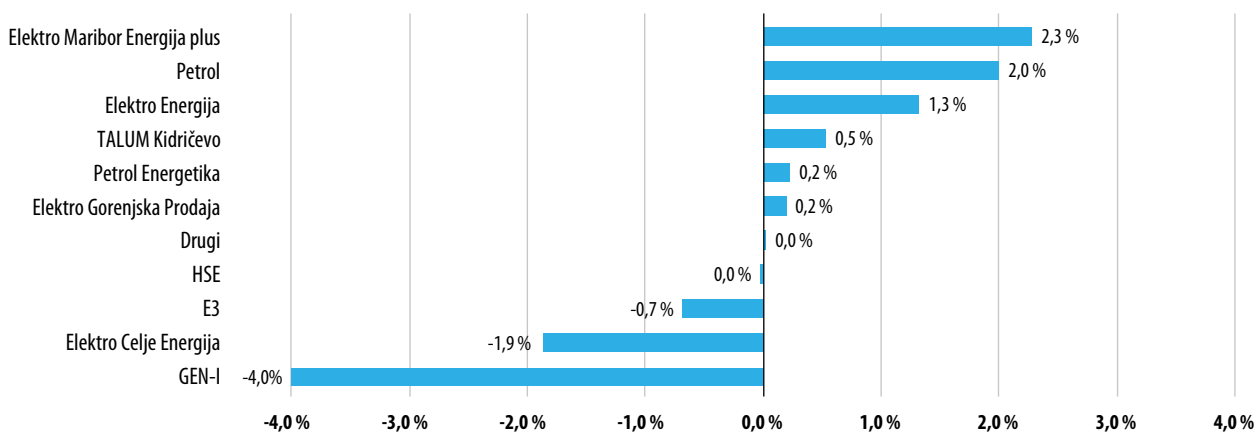
Tabela 28: Tržni deleži in HHI dobaviteljev vsem poslovnim odjemalcem v letu 2014

Dobavitelj	Dobavljena energija (GWh)	Tržni delež
GEN-I	2.398	25,3 %
Elektro Energija	1.520	16,0 %
Talum Kidričevo	1.199	12,6 %
Elektro Celje Energija	1.100	11,6 %
Elektro Maribor Energija plus	893	9,4 %
Petrol Energetika	660	7,0 %
E3	573	6,0 %
Petrol	484	5,1 %
Elektro Gorenjska Prodaja	465	4,9 %
HSE	139	1,5 %
Drugi	49	0,5 %
Skupaj	9.480	100,0 %
HHI dobaviteljev vsem poslovnim odjemalcem		1.418

Viri: podatki dobaviteljev

Pri poslovnih odjemalcih se je v letu 2014 nadaljevala srednja stopnja tržne koncentracije, saj je bil HHI pod mejo 1800. Povečanje tržnega deleža v letu 2014 je bilo glede na predhodno leto najbolj izrazito pri Elektro Maribor Energija plus in Petrolu. Dobavitelju GEN-I pa se je tržni delež glede na predhodno leto zmanjšal za 4 odstotne točke. Spremembe tržnih deležev dobaviteljev glede na predhodno leto prikazuje slika 35.

Slika 35: Spremembe tržnih deležev dobaviteljev vsem poslovnim odjemalcem v letu 2014 glede na leto 2013

Vir: agencija

3.3.3.2.4 Stopnja konkurenčnosti pri dobavi električne energije gospodinjstvom

Tržne deleže dobaviteljev električne energije gospodinjstvom v letu 2014 prikazuje tabela 29.

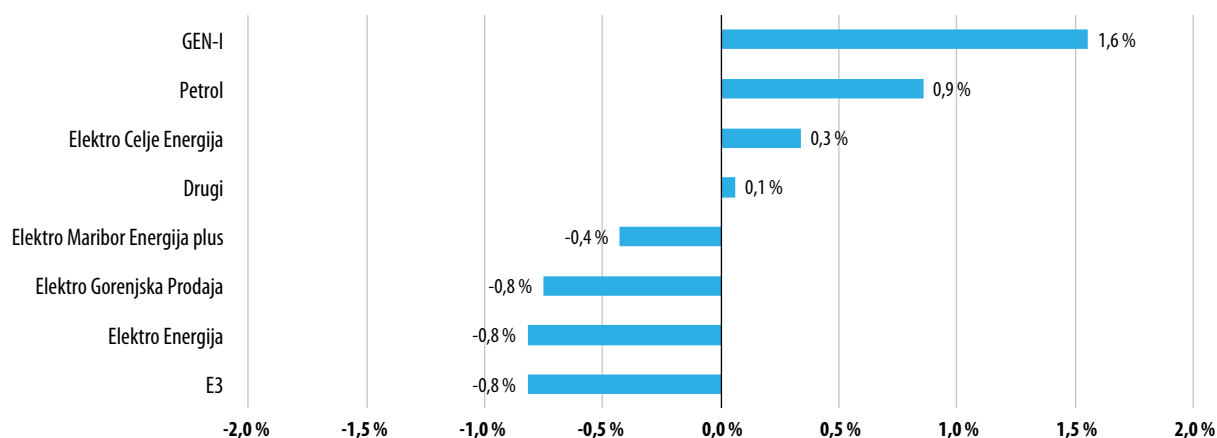
Tabela 29: Tržni deleži in HHI dobaviteljev gospodinjstvom v letu 2014

Dobavitelj	Dobavljena energija (GWh)	Tržni delež
Elektro Energija	771	24,7 %
Elektro Maribor Energija plus	599	19,2 %
GEN-I	504	16,2 %
Elektro Celje Energija	501	16,1 %
E3	324	10,4 %
Elektro Gorenjska Prodaja	228	7,3 %
Petrol	174	5,6 %
Drugi	18	0,6 %
Skupaj	3.118	100,0 %
HHI dobaviteljev gospodinjstvom		1.692

Viri: podatki dobaviteljev

Pri gospodinjstvom je vzpostavljena srednja stopnja tržne koncentracije z vrednostjo HHI 1692. Med vsemi dobavitelji ima Elektro Energija največji tržni delež, saj oskrbuje 24,7 % vseh gospodinjstvom, na drugem mestu pa je s skoraj 20-odstotnim tržnim deležem dobavitelj Elektro Maribor Energija plus. Oba dobavitelja skupaj oskrbujeta skoraj polovico vseh gospodinjstvom.

Slika 36: Spremembe tržnih deležev dobaviteljev gospodinjstvom v letu 2014 glede na leto 2013

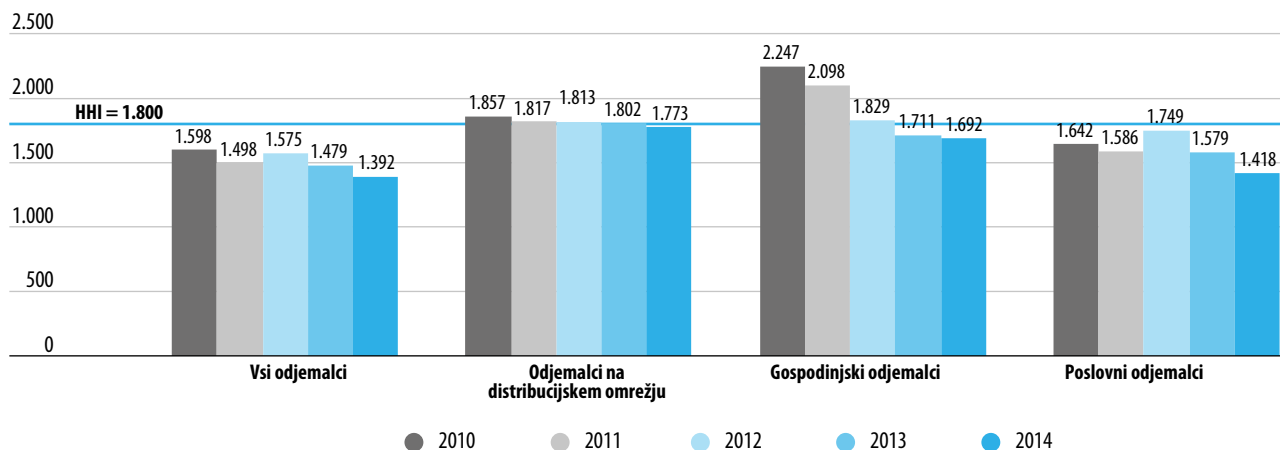
Vir: agencija

S slike 36 je razvidno, da je GEN-I povečal svoj tržni delež glede na leto 2013, in sicer za 1,6 odstotne točke. Prav tako se je pri dobavi gospodinjstvom povečal delež Petrola, in to za slab odstotek. Elektro Gorenjska Prodaja, Elektro Energija in E3 so zabeležili upad tržnega deleža za 0,8 odstotne točke.

3.3.3.2.5 Gibanje HHI na maloprodajnem trgu v obdobju 2010–2014

Trend gibanja HHI je v zadnjih petih letih na vseh prikazanih maloprodajnih trgih negativen, kar kaže na vztrajno krepitev konkurence med posameznimi dobavitelji električne energije. Največji razmah konkurence beležimo pri oskrbi poslovnih odjemalcev. Maloprodajni trgi z električno energijo so v letu 2014 izkazovali srednjo stopnjo tržne koncentracije, saj so se vrednosti HHI gibale pod zgornjo mejo vrednosti 1800.

Slika 37: Gibanje HHI na maloprodajnih trgih v obdobju 2010–2014

Vir: agencija

3.3.3.3 Primerjave cen za značilne poslovne odjemalce na maloprodajnem trgu

Cena dobavljene električne energije zajema:

- ceno za energijo,
- omrežnino za prenosno in distribucijsko omrežje ter sistemske storitve,
- dodatka k omrežnini za pokrivanje stroškov za evidentiranje pogodb na organiziranem trgu in za delovanje Agencije za energijo,
- prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije,
- prispevek za energetske učinkovitosti,
- trošarina na električno energijo,
- davek na dodano vrednost.

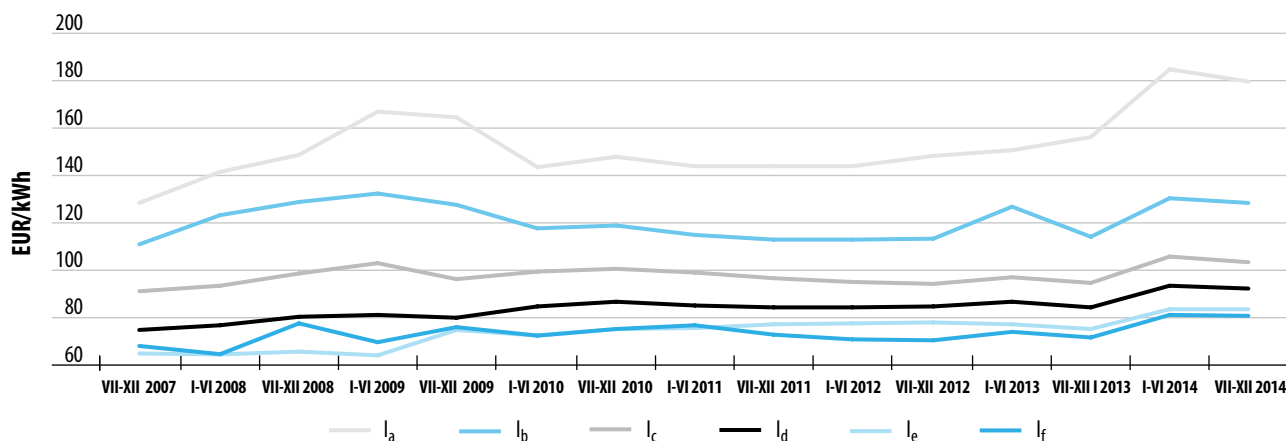
Cene električne energije za poslovne odjemalce

Povprečna cena dobavljene električne energije za poslovni odjem brez upoštevanja davka na dodano vrednost je v drugem polletju 2014 znašala 89 EUR/MWh.

Slika 38 prikazuje polletno gibanje cen električne energije za značilne poslovne odjemalce v Sloveniji v obdobju 2007–2014. Uporabljene so standardne porabniške skupine po metodologiji Eurostata, ki so opisane v tabeli 25 v poglavju 3.3.3.1.3.

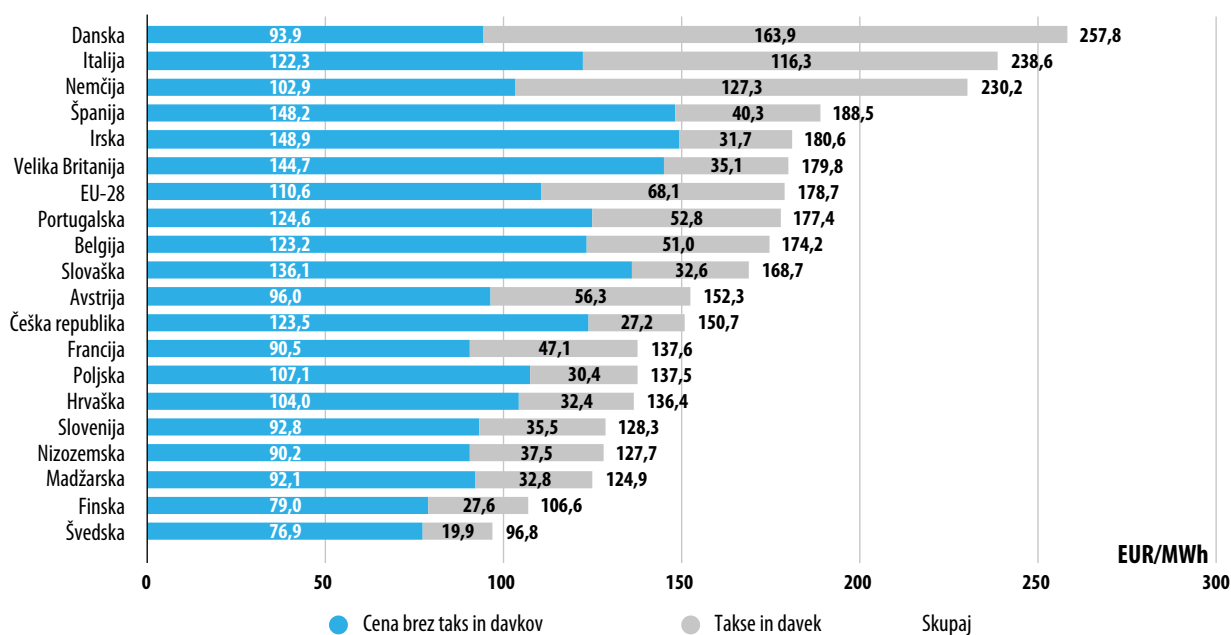

Slika 38: Polletno gibanje cen električne energije za značilne poslovne odjemalce v Sloveniji v obdobju 2007–2014

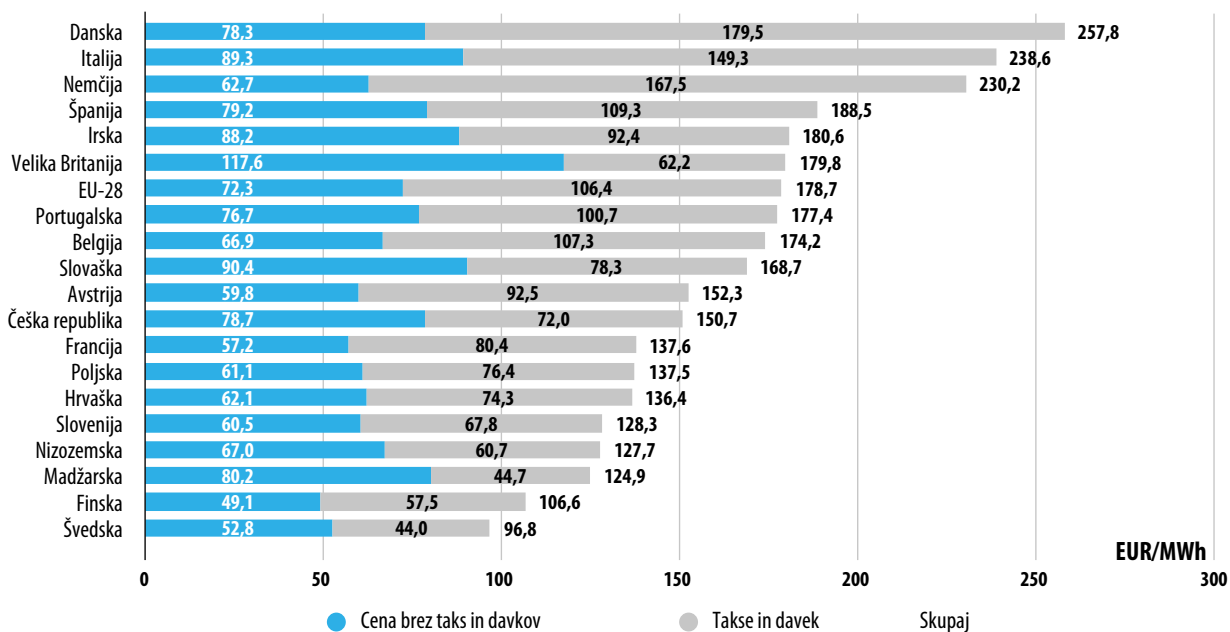
Vir: SURS

V nadaljevanju je prikazana primerjava cen električne energije v nekaterih državah Evropske unije za leto 2014 za dva značilna poslovna odjemalca, izbrana po metodologiji Eurostata. Prikazane so končne cene električne energije, v katerih so za Slovenijo v ceno brez taks vključeni cena za energijo, cena za uporabo elektroenergetskih omrežij, trošarina, prispevki, med takse in davke pa je vključen davek na dodano vrednost.

Slika 39: Primerjava cen električne energije za značilnega poslovnega odjemalca z letno porabo 20 do 500 MWh (I_b) v državah EU in Sloveniji za leto 2014

Vir: Eurostat

Slika 40: Primerjava cen električne energije za značilnega poslovnega odjemalca z letno porabo od 20 do 70 GWh (I_e) v državah EU in Sloveniji za leto 2014

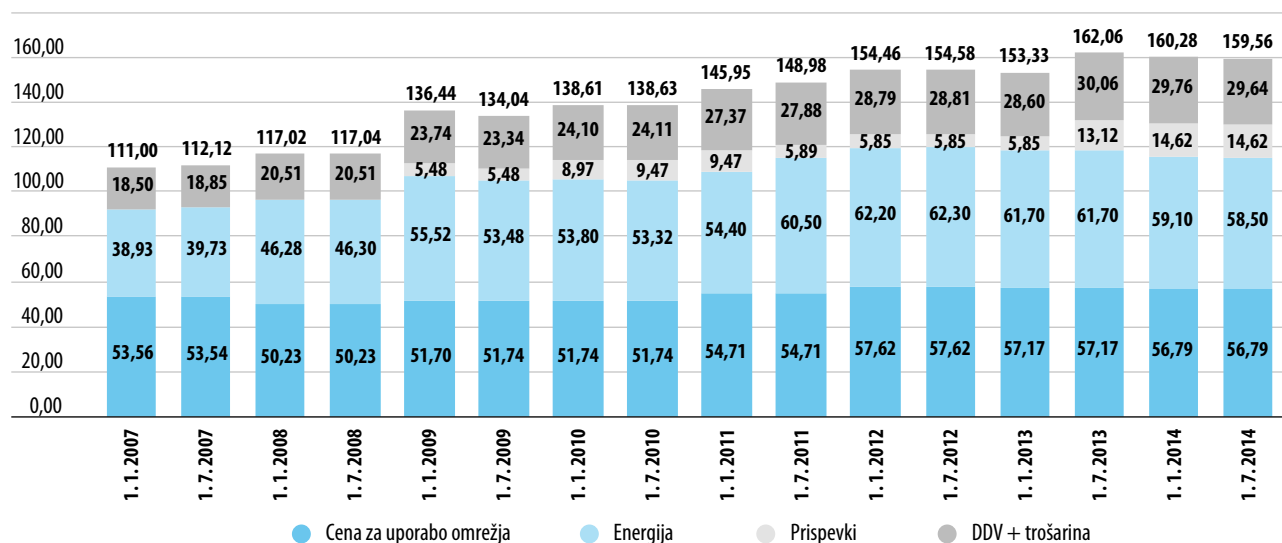

Vir: Eurostat

3.3.3.4 Primerjave cen za značilne gospodinjne odjemalce na maloprodajnem trgu

Električno energijo dobavitelji ponujajo v obliki različnih paketov, ki upoštevajo količino porabe, obliko porabe in ali gre za energijo, pridobljeno iz obnovljivih virov.

Slika 41: Gibanje končne cene električne energije v Sloveniji za značilnega gospodinjsega odjemalca (D_c – 3500 kWh na leto) v EUR/MWh

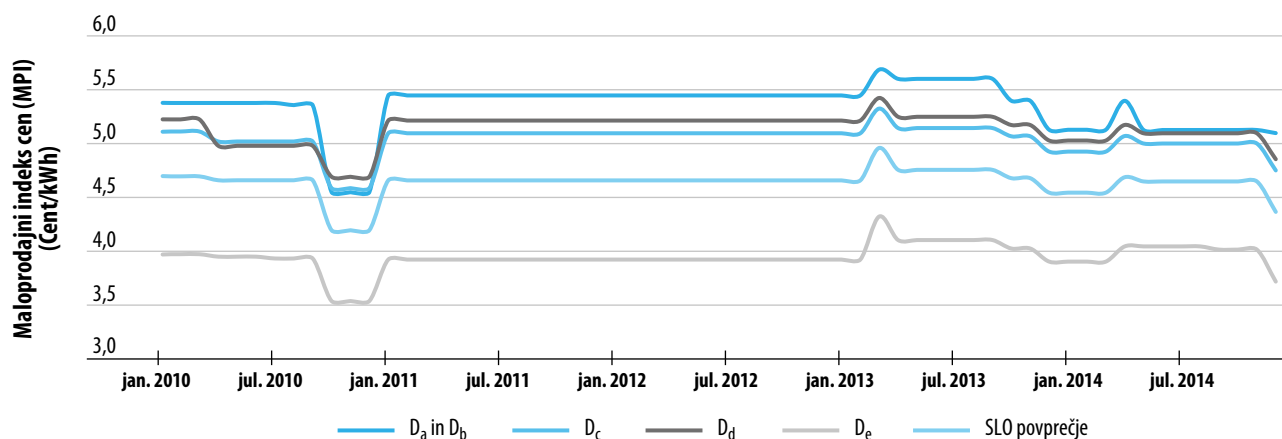
Vir: Eurostat

V letu 2013 se je cena električne energije za gospodinjstve odjemalce zvišala predvsem zaradi dvi-ga prispevka za OVE in SPTE. V letu 2014 pa se je cena električne energije nekoliko znižala zaradi nižje cene za uporabo omrežja ter nižjih cen za energijo.

Iz zbranih podatkov primerjalnika stroškov (glej poglavje 3.3.3.6) agencija spremlja kazalnike na maloprodajnem trgu z električno energijo za gospodinjstve odjemalce, med katerimi je tudi maloprodajni indeks cen (MPI). Ta temelji na ceniku najcenejše ponudbe na maloprodajnem trgu, ki je dostopna vsem gospodinjstvom odjemalcem in ni omejevalna glede možnosti za menjavo dobavitelja.

Slika 42 prikazuje trend gibanja maloprodajnega indeksa cen (MPI) za standardne porabniške skupine D_a , D_b , D_c , D_d in D_e ter za povprečno porabo gospodinjstvega odjemalca v Sloveniji v obdobju 2010–2014. Indeksi so se po negativnem trendu iz leta 2010 v začetku leta 2011 ponovno okrepili, v letu 2013 pa so po kratkotrajnem skoku do konca leta postopoma padali. V aprilu 2014 smo zabeležili rahel skok MPI predvsem v skupinah D_a in D_b , ob koncu leta 2014 pa je prišlo do padca MPI, predvsem zaradi novih ponudb in aktivnosti dobaviteljev.

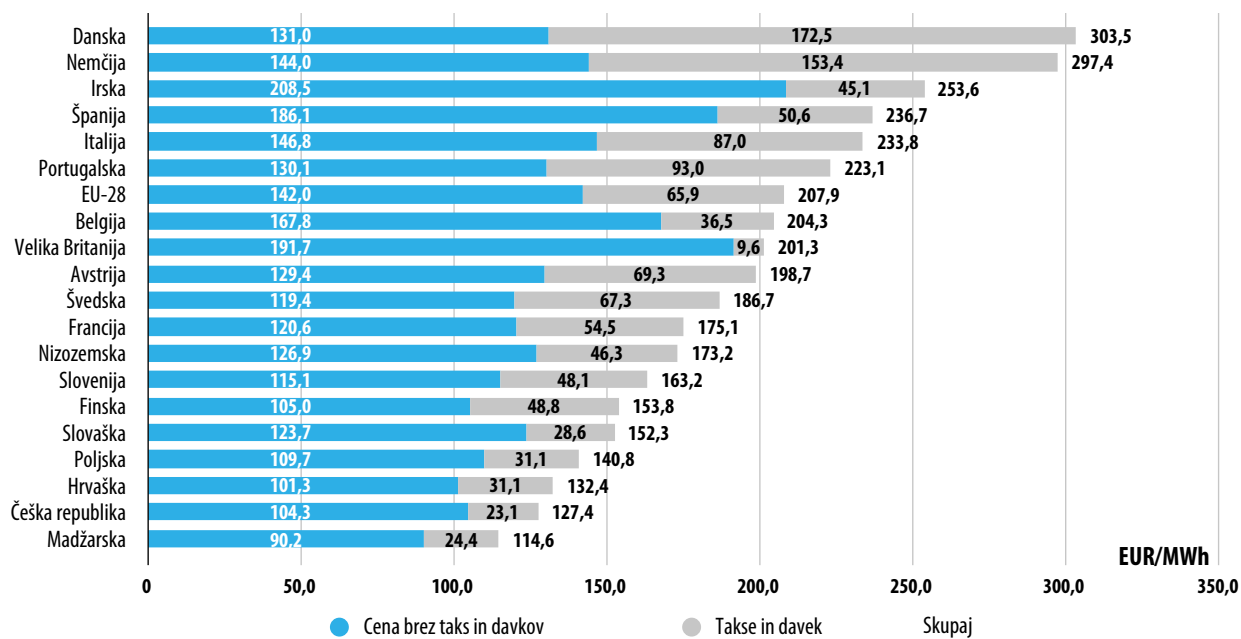
Slika 42: Maloprodajni indeksi cen (MPI) za standardne porabniške skupine D_a , D_b , D_c , D_d in D_e ter za povprečno porabo gospodinjstvega odjemalca v Sloveniji v obdobju 2010–2014

Vir: agencija

V nadaljevanju je prikazana primerjava cen električne energije v nekaterih državah evropske skupnosti za leto 2014 za značilnega gospodinjstvega odjemalca, izbranega po metodologiji Eurostata. Prikazane so končne cene električne energije, ki vključujejo ceno za uporabo omrežja, trošarine, prispevke in davek na dodano vrednost.

Slika 43: Primerjava cen električne energije za značilnega gospodinjstva z letno porabo od 2500 do 5000 kWh (D_c) v državah EU in Sloveniji za leto 2014

Vir: Eurostat

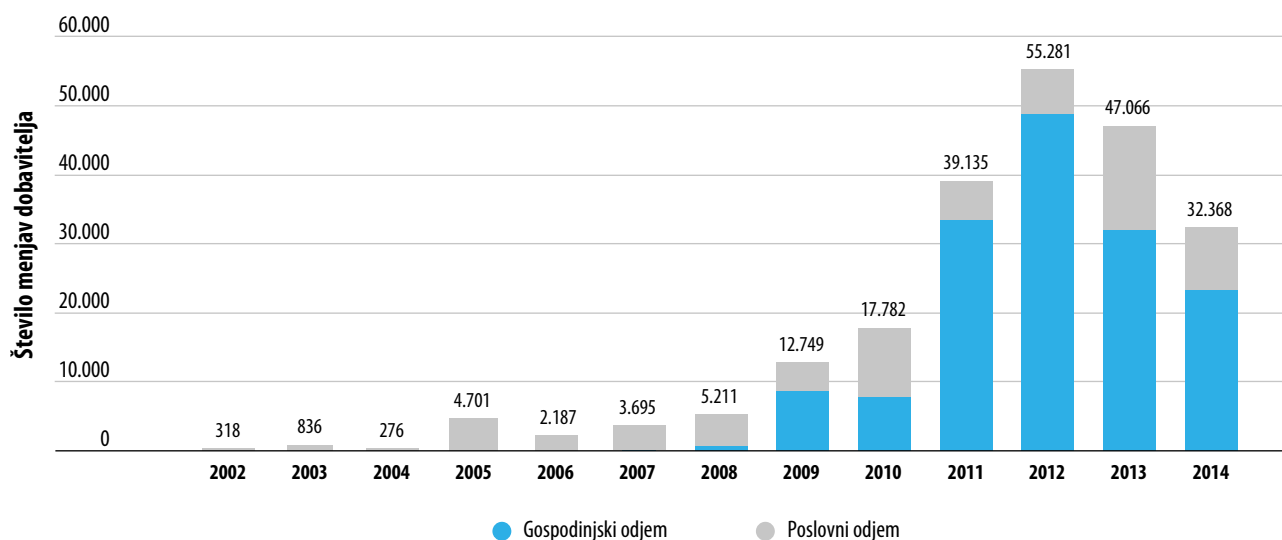
Povprečna maloprodajna cena električne energije za gospodinjstva v letu 2014 je v Sloveniji znašala 158,0 EUR/MWh.

Končna cena električne energije za gospodinjstva z letno porabo od 2500 do 5000 kWh (D_c) je znašala 80 % povprečja EU-28, cena električne energije za poslovne odjemalce (skupina I_C, brez DDV) pa 70 % povprečja EU-28 (vir: SURS – cene energentov v 4. četrtletju 2014).

3.3.3.5 Menjave dobavitelja

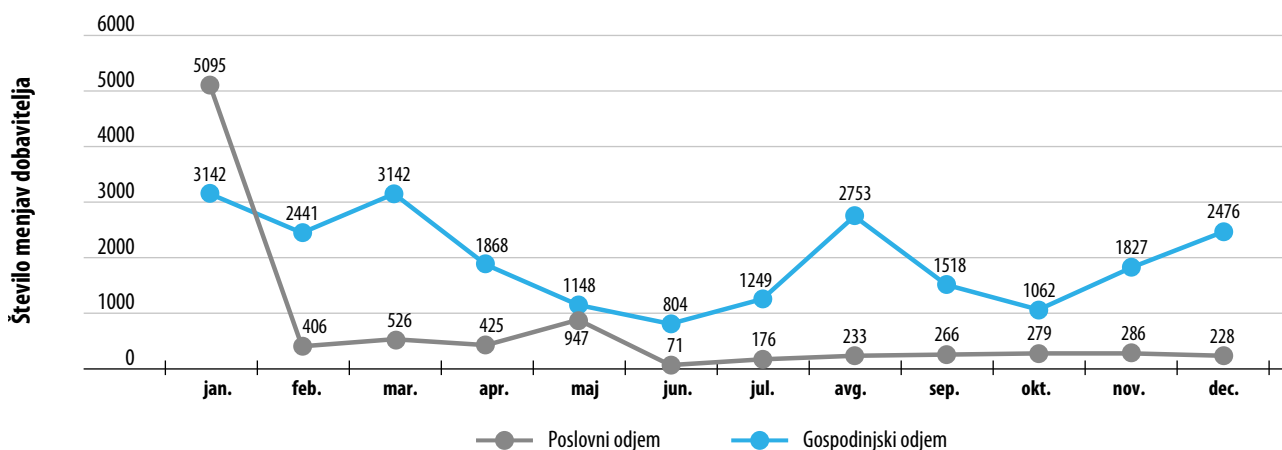
Dobavitelja električne energije je v letu 2014 zamenjalo 32.368 odjemalcev, od tega 23.430 gospodinjstev in 8938 poslovnih odjemalcev. Kot je razvidno s slike 44, beležimo ponovni upad števila menjav dobavitelja za razliko od naraščajočega trenda v obdobju 2006–2012.

Slika 44: Število menjav dobavitelja v obdobju 2002–2014

Vir: SODO

Slika 45: Dinamika števila menjav dobavitelja v letu 2014 glede na tip odjema

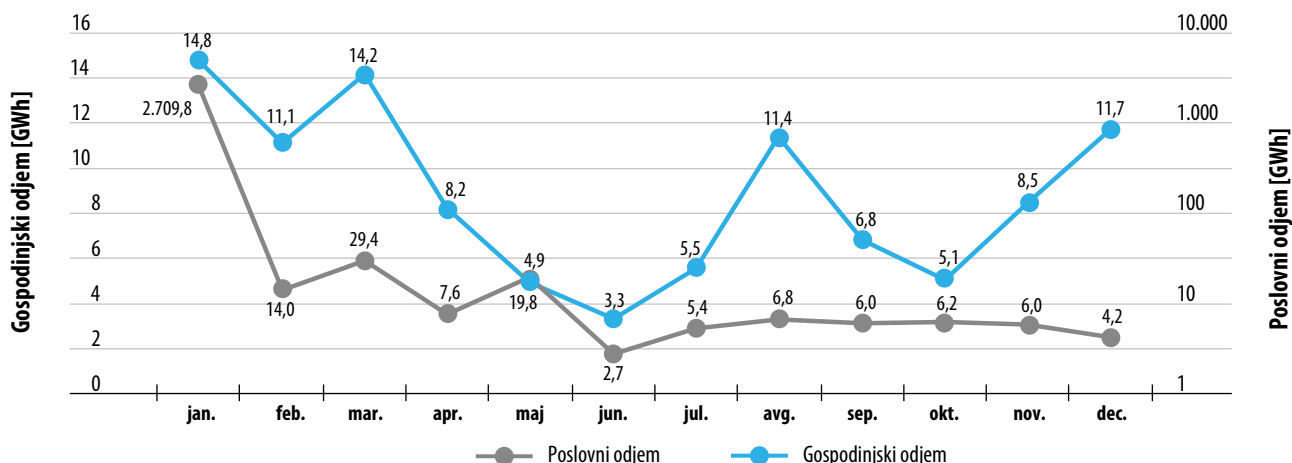

Vir: SODO

Velika večina poslovnih odjemalcev se je za zamenjavo dobavitelja odločila na začetku leta, ker ob koncu koledarskega leta običajno potečejo sklenjene pogodbe o dobavi. Gospodinjiski odjemalci so veliko večino zamenjav dobavitelja izvedli v marcu, avgustu in decembru.

Na sliki 46 je prikazana dinamika menjav dobavitelja v letu 2014 glede na količino zamenjane energije. Iz primerjave podatkov o številu menjav dobavitelja in količini zamenjane energije je razvidno veliko ujemanje (korelacija). Pri poslovnem odjemu predstavlja količina zamenjane energije ob začetku leta (januar 2014) skoraj vso zamenjano letno količino, saj znaša kar 96 %.

Slika 46: Količine zamenjane energije v letu 2014 glede na tip odjema

Vir: SODO

3.3.3.6 Spremljanje stopnje preglednosti

Agencija je vzpostavila pravno podlago za spremljanje (monitoring) maloprodajnega trga z električno energijo s poudarkom na gospodinjstvih in malih poslovnih odjemalcih. Spremljanje stopnje preglednosti in konkurenčnosti je najceloviteje vzpostavljeno pri najbolj ranljivih odjemalcih, to so gospodinjstvi in mali poslovni odjemalci. Agencija izvaja monitoring tudi na podlagi podatkov o lastnostih javno objavljenih ponudb. Ponudbe, vključno z njihovimi lastnostmi, zavezanci posredujejo na mesečni ravni standardizirano v okviru sistema primerjalnih e-storitev, ki jih agencija nudi na svojih spletnih straneh kot del skupne kontaktne točke.

Za zagotavljanje preglednosti na maloprodajnem trgu z električno energijo so na spletnih straneh agencije uporabnikom na voljo primerjalne e-storitve, med katerimi je ključna spletna aplikacija Primerjalnik stroškov oskrbe z električno energijo (v nadaljevanju primerjalnik stroškov), ki omogoča izračun in primerjavo zneskov za porabljeno električno energijo za posamezen profil odjema na podlagi ponudb cenikov, ki so jih v spletno aplikacijo vnesli dobavitelji.

V primerjalniku stroškov je z vidika zagotavljanja preglednosti pomembna tudi storitev Preveri račun, s katero lahko uporabniki preverijo pravilnost izstavljenega računa za porabljeno električno energijo glede na izbrano ponudbo in profil odjema. Izračun na mesečni ravni je prikazan ločeno po zakonsko predpisanih komponentah, omogočen pa je za vse produkte na trgu in ne le za tiste, ki temeljijo na rednih cenikih.

Primerjalnik stroškov oskrbe z električno energijo omogoča mesečni in letni izračun ter prikaz vseh posameznih elementov računa, ki skupaj sestavljajo končni znesek za plačilo, in sicer:

- znesek za dobavljeno električno energijo,
- znesek za omrežnino z dodatki k omrežnini,
- znesek za prispevke po EZ-1,
- znesek za trošarino in
- obračunan davek na dodano vrednost (DDV).

Primerjava stroškov oskrbe z električno energijo je v javno dostopnem delu primerjalnih storitev od uveljavitve EZ-1 omejena izključno na ponudbe storitve dobave na podlagi rednih cenikov. To pomeni, da uporabniki od uveljavitve EZ-1 nimajo več enotnega dostopa do vseh cenikov in ponudb v nujenih primerjalnih storitvah agencije in morajo tovrstne informacije iskati pri posameznem viru oziroma dobaviteljih.

V primerjalniku stroškov oskrbe z električno energijo je bilo za uporabnika še v marcu 2014 dostopnih vseh 96 vnesenih ponudb. Primerjavo stroškov oskrbe za povprečnega slovenskega gospodinj-skega odjemalca (profil letne porabe: 1996 kWh (VT) in 2100 kWh (MT), skupaj 4096 kWh) je bilo takrat možno opraviti med 52 ponodbami osmih dobaviteljev električne energije. V decembru 2014 je bilo zaradi zakonskih omejitev možno isto primerjavo stroškov oskrbe opraviti samo še med sedmimi ponodbami. Hkrati se je v istem obdobju število vseh ponudb na trgu električne energije za gospodinj-ske odjemalce povečalo na 250 ponudb, kar je več kot 165-odstotno povečanje.

3.3.4 Priporočila glede skladnosti cen za dobavo

Trg z električno energijo je popolnoma odprt, zato se cena za dobavo električne energije prosto oblikuje na trgu.

Z EZ-1 je bil definiran pojem rednega cenika. Redni cenik je cenik za določen tip odjemalca (gospodinj-ski ali mali poslovni odjemalec), ki velja za vse odjemalce, ki sklenejo pogodbo o dobavi z dobaviteljem za določen tip odjemalca, z izjemo akcijskih oziroma paketnih cenikov. Za redni cenik velja, da je vanj vključenih najmanj 50 % in najmanj 1000 odjemalcev pri posameznem dobavitelju. Dobavitelj lahko gospodinj-skim odjemalcem zaračuna pavšalne stroške poslovanja ne glede na njihovo poimenovanje, v cenikih akcijskih ali paketnih ponudb gospodinj-skim odjemalcem z rednim cenikom ni dovoljeno zaračunati pavšalnih stroškov poslovanja. Agencija je na podlagi prijav kršitev EZ-1 opravila nadzorne postopke pri vseh dobaviteljih na trgu z električno energijo in ugotovila, da je večina dobaviteljev po uveljavitvi EZ-1 svoje ponudbe zelo razdrobila, kar povečuje nepreglednost trga in odjemalcem ne omogoča enostavne primerjave cen električne energije. Obenem je agencija ugotovila, da so odstopanja v veliki meri posledica nejasne definicije rednega cenika, ki si jo dobavitelji različno razlagajo in temu ustrezno oblikujejo svoj portfelj ponudbe. Agencija ugotavlja, da je uveljavitev EZ-1 povzročila preoblikovanje precejšnjega dela ponudbe na trgu, kar negativno vpliva na preglednost maloprodajnega trga za gospodinj-ske odjemalce.

Cena dobave v okviru univerzalne storitve, ki jo izvaja distribucijski operater v vlogi dobavitelja zadnje instance, je regulirana ter javno objavljena. Cena mora biti višja od tržne cene za dobavo primerljivemu odjemalcu, ne sme pa je presežati za več kot 25 %. Ceno električne energije za zasilno oskrbo določi distribucijski operater v višini, ki pokriva dolgoročno ceno nabave električne energije ter dodatne stroške zagotavljanja in izvajanja zasilne oskrbe. Nadzor nad ceno zasilne oskrbe izvaja agencija z analizo v okviru primerjalnih storitev. V letu 2014 agencija ni zaznala odstopanj, na podlagi katerih bi morala ukrepati.

3.3.5 Ukrepi za preprečevanje zlorab prevladujočega položaja in za zagotovitev delovanja konkurence

Z vidika zlorab prevladujočega položaja in preprečevanja omejevanja konkurence veljajo na veleprodajnem trgu z električno energijo enaka pravila kot za druge vrste blaga. Preglednost na trgu je zagotovljena z objavljanjem informacij, ki so večinoma dostopne na spletnih straneh posameznih udeležencev na trgu. Podjetja, ki izvajajo dejavnost GJS, imajo s splošnimi akti predpisan tudi način objave potrebnih informacij. Največji delež informacij za veleprodajni trg vzdržujejo in prikazujejo ELES, Borzen in BSP Southpool.

Za zagotavljanje preglednosti in posredno tudi konkurenčnosti na maloprodajnem trgu je agencija zagotavljala visoko razpoložljivost e-storitev za primerjavo ponudb (po uveljavitvi EZ-1 le ponudb na podlagi rednih cenikov) in za preverjanje obračunov električne energije. Poleg tega je omogočala e-storitve nadzora posameznih ponudb v okviru javno dostopnih primerjalnih storitev z avtomatskim obveščanjem ob spremembah lastnosti. Zaradi uvedbe definicije rednih cenikov in

omejitev na področju objave primerjalnih analiz, predvsem pa zaradi nejasne definicije rednega cenika, je bila v aprilu agencija prisiljena s spletne strani umakniti objavo sprotnih primerjalnih poročil o cenah na maloprodajnem trgu.

Skladno z nalogami iz tretjega svežnja direktiv je agencija aktivno pripomogla k poenotenju procesov izmenjave podatkov za najpomembnejše tržne procese na trgu z električno energijo. Dejavnost je bila v sekciji IPET pri Energetski zbornici Slovenije, kjer je sodelovala pri reševanju problematike projektov prenove procesov izmenjave podatkov na trgu z električno energijo. Aktivnosti je izvajala s ciljem zmanjšanja ovir za vstop novih udeležencev na trg z električno energijo in za postopno vzpostavitev enotnega trga na ravni regije in EU.

Javna agencija RS za varstvo konkurence v letu 2014 na področju trga z električno energijo ni sprejela nobene odločbe.

3.4 ZANESLJIVOST DOBAVE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Zanesljivost dobave električne energije odjemalcem je odvisna od zmogljivosti elektroenergetskega sistema ter razpoložljivosti zadostne količine električne energije ter energentov. Govorimo lahko o dveh funkcionalnih vidikih zanesljivosti dobave, to sta zadostnost in sigurnost elektroenergetskega sistema. Zadostnost opisuje zmožnost elektroenergetskega sistema, da v vsakem trenutku pokrije porabo električne energije vseh odjemalcev, pri čemer je treba upoštevati tudi načrtovane izklope in nenačrtovane izpade elementov sistema. V širšem smislu pomeni zadostnost tudi dovolj veliko količino cenovno dostopnih surovin in virov za proizvodnjo električne energije.

Zmožnost elektroenergetskega sistema, da omogoči dobavo električne energije od proizvajalcev do odjemalcev, imenujemo sigurnost. Sigurnost predstavlja sposobnost omrežja, da prenese motnje, kakršni so izpadi elementov ali okvare, med katere sodijo na primer kratki stiki. Da bi zagotovili sigurnost omrežja, se pri načrtovanju prenosnega omrežja in distribucijskega omrežja na višjem napetostnem nivoju uporablja kriterij n-1. Če je kriterij n-1 izpolnjen, je zagotovljeno, da v primeru izpada katerega koli elementa elektroenergetskega sistema v omrežju ne pride do preobremenitev, prekoračitev mejnih vrednosti in posledično prekinitev dobave.

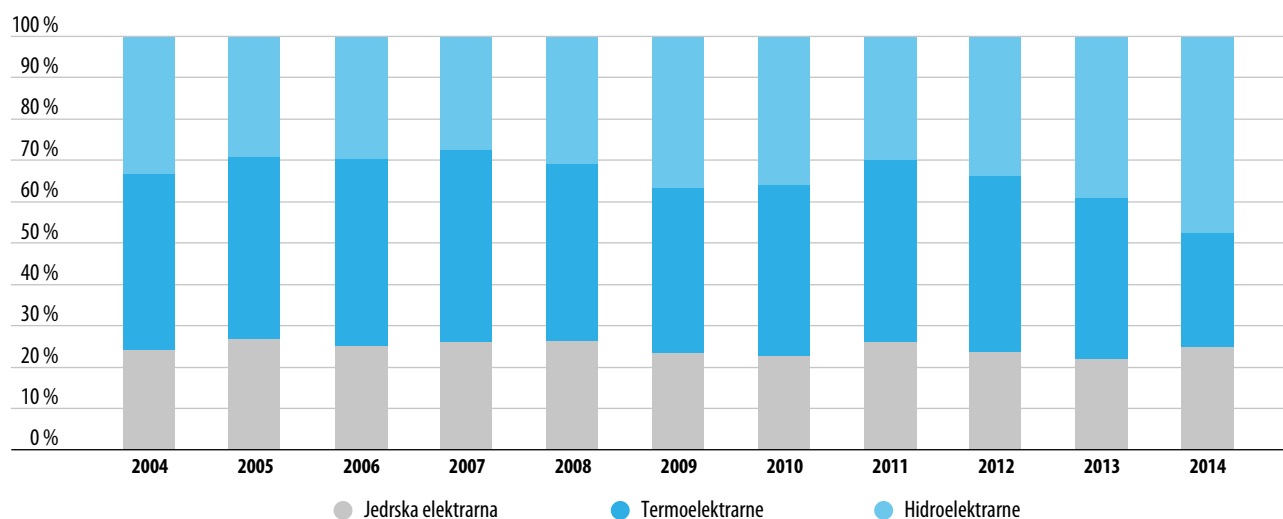
3.4.1 Spremljanje usklajenosti med proizvodnjo in porabo

Skupna oddaja električne energije v prenosno omrežje se je v primerjavi z letom prej povečala za 6,2 %, pri čemer je upoštevana polovična proizvodnja jedrske elektrarne Krško. Hidroelektrarne so zaradi ugodnih hidroloških razmer v prenosno omrežje oddale 29 % več energije kot v letu 2013, jedrska elektrarna pa za 20 % več energije kot leto poprej, kar je predvsem posledica dejstva, da elektrarna v letu 2014 ni bila v remontu. Opazen je znaten padec oddaje električne energije iz termoelektrarn; v primerjavi z letom prej je bilo v prenosno omrežje oddane kar za četrtno manj električne energije.

Struktura oddaje energije v prenosno omrežje se skozi leta počasi spreminja v korist proizvodnje v hidroelektrarnah, kar gre predvsem na račun ugodne hidrologije in izgradnje dodatnih hidroelektrarn na spodnji Savi. V prenosno omrežje so hidroelektrarne oddale 42 %, termoelektrarne 21 %, jedrska elektrarna pa 37 % električne energije. Ob upoštevanju, da je za slovenske potrebe namenjena polovična proizvodnje v JEK, je struktura proizvodnje električne energije na prenosnem omrežju v Sloveniji prikazana na sliki 47 in obsega 47,5 % proizvodnje v hidroelektrarnah, 27,5 % v termoelektrarnah in 25 % v jedrski elektrarni. Upad oddaje električne energije iz termoelektrarn je deloma povezan tudi z zaustavitvijo TE Trbovlje.

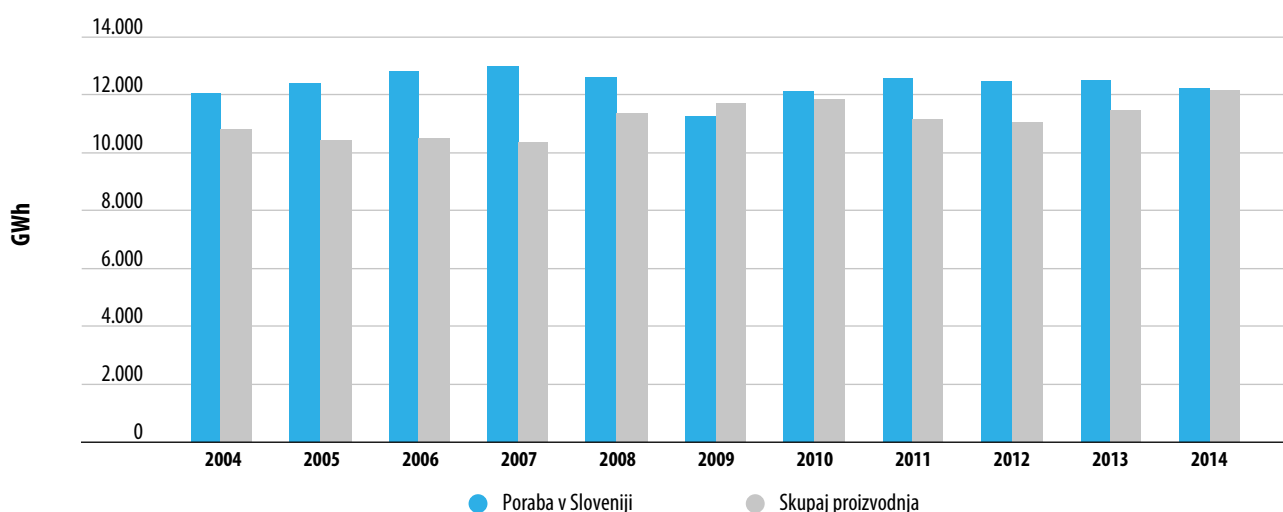
Slika 47: Struktura proizvodnje električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 2004 do 2014

Vir: ELES

Glede na leto 2013 se je odjem iz prenosnega omrežja zmanjšal za približno 2 % in je znašal skupaj 12.226 GWh. Neposredni odjemalci so iz prenosnega omrežja prevzeli 2083 GWh električne energije ali 2,3 % manj ko leto prej, distribucije so prevzele 9780 GWh električne energije ali 2,2 % manj in ČE Avče za potrebe črpanja 7,3 % manj električne energije kot v letu 2013 oziroma 363 GWh.

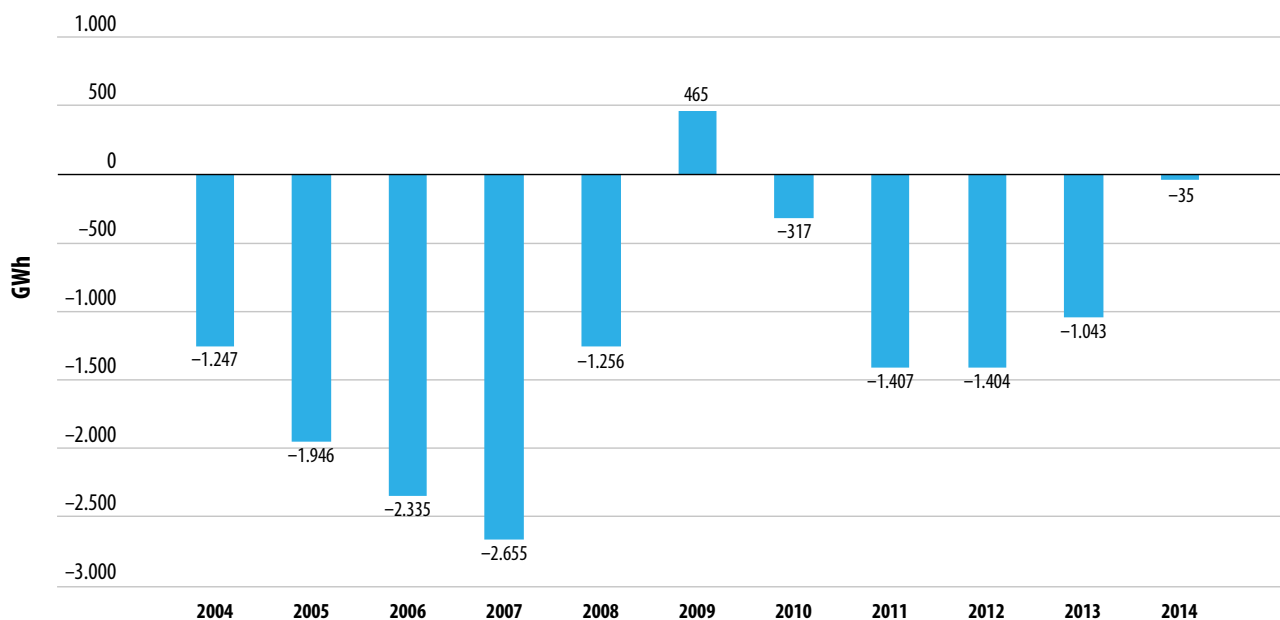
Slika 48: Proizvodnja in poraba električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju v obdobju 2004–2014

Vir: ELES

Usklajenost med proizvodnjo in porabo električne energije v letih od 2004 do 2014 prikazujeta sliki 48 in 49. Zaradi manjše porabe in nekoliko večje proizvodnje je v letu 2014 usklajenost med proizvodnjo in porabo v primerjavi s prejšnjimi leti boljša.

Slika 49: Presežki in primanjkljaji električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju v obdobju 2004–2014

Vir: ELES

3.4.2 Spremljanje naložb v proizvodnje zmogljivosti za zagotavljanje zanesljive oskrbe

Sistemske operater prenosnega omrežja za električno energijo je v desetletnem načrtu razvoja prenosnega omrežja za obdobje 2013–2022 predstavil napovedi porabe končne energije, energije, prevzete iz prenosnega omrežja, in spremembe konične moči za naslednje desetletno obdobje. Poraba končne energije je ocenjena na osnovi različnih predpostavljenih stopenj gospodarske rasti, vplivov demografskega razvoja ter usmeritev energetske politike. Na podlagi ocenjene porabe končne električne energije je bila izdelana ocena prevzema električne energije iz prenosnega omrežja. Ocena konične moči prenosnega omrežja je bila določena kot funkcija prevzema končne energije in prevzema električne energije iz prenosnega omrežja. Načrt vsebuje tudi scenarije pokrivanja porabe s proizvodnimi objekti ter pričakovane spremembe pri proizvodnih enotah, priključenih na prenosno omrežje.

Tabela 30 prikazuje spremembe pri slovenskih proizvajalcih električne energije, predvidene v načrtu razvoja prenosnega omrežja za obdobje 2013–2022. Pozitivna vrednost moči v drugem stolpcu pomeni, da gre za nov proizvodni objekt ali za obnovo obstoječega, pri katerem je predvideno povečanje moči, negativna vrednost pa pomeni zaustavitev ali zmanjšanje nazivne moči enote.

Tabela 30: Spremembe proizvodnih zmogljivosti na prenosnem omrežju

	Instalirana moč (MW)	Predvideno leto spremembe
Hidroelektrarne		
HE na Dravi		
ČE Kozjak	403	2018
HE na Muri		
Hrastje Mota	20	2019
HE na Savi		
Brežice	56	2016
Mokrice	32	2017
Moste 2, 3	48	2017
Suhadol	41	2018
Trbovlje	33	2020
HE na Soči		
Učja	34	2018
Termoelektrarne		
TE Šoštanj		
TEŠ blok VI	545	2015
TE Trbovlje		
TET blok II	-110	2015*
TET PB I+II	-58	2015*
TE Brestanica		
TEB PB 1-3	-63	2016
TEB PE VI-IX	80	2015
TE-TOL Ljubljana		
TE-TOL blok I	-39	2020
TE-TOL blok II	-29	2016
TE-TOL blok 4 PPE1	117	2016
NE Krško		
JEK 2**	1100	2022

* TE Trbovlje je od novembra 2014 v postopku likvidacije. Sistemski operater jo še vedno vodi kot proizvajalca, priključenega na prenosno omrežje, čeprav po zadnjih informacijah na lokaciji TE Trbovlje ni predvideno nadaljevanje proizvodnje pasovne električne energije.

** Odločitev o gradnji še ni sprejeta.

Vir: ELES

Izvedba razvojnih načrtov proizvajalcev električne energije je v veliki meri odvisna od razmer na trgu in od umeščanja proizvodnih objektov v prostor. Zato prihaja do neprestanih zamikov pri izgradnji posameznih proizvodnih objektov.

3.4.3 Ukrepi za pokrivanje konične energije in primanjkljajev električne energije

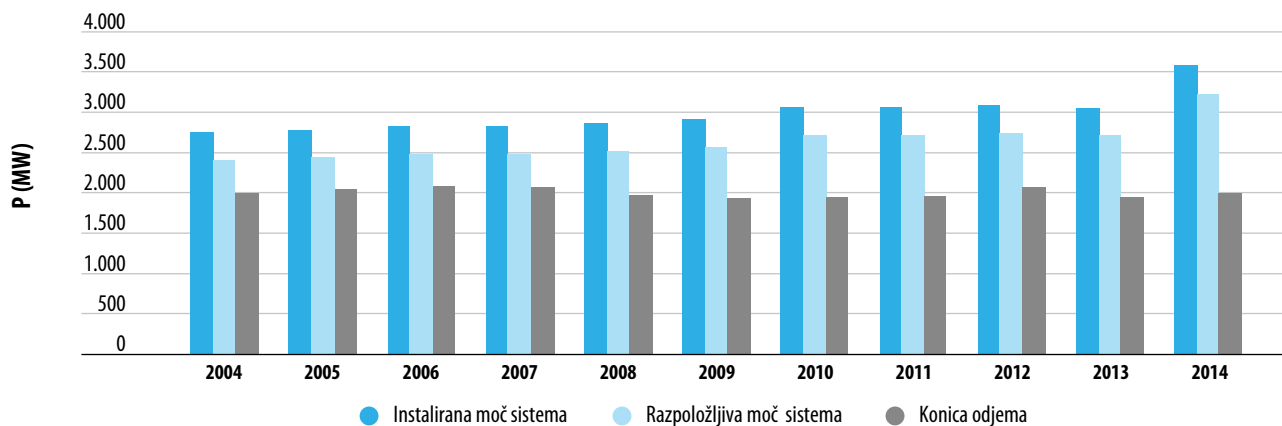
Konična obremenitev, to je največja povprečna urna obremenitev v letu, se je v letu 2014 povečala za dobra 2 % in je znašala 1988 MW. Maksimalna urna vrednost prevzema je bila zabeležena 12. decembra ob 18. uri. Konične obremenitve se pojavljajo v zimskih mesecih, za obdobje po letu 1997 pa je značilno, da so se ure nastopov konične obremenitve prenesle iz popoldanskih v večerne ure.

Na sliki 50 so prikazane vrednosti konične obremenitve, inštalirane moči proizvodnih objektov in razpoložljive moči za slovenski trg za obdobje 2003–2013. Konična obremenitev se v zadnjih desetih letih ni bistveno spremenila, ob majhnih nihanjih, ki odražajo med drugim tudi nihanje gospodarske aktivnosti, je bila konična obremenitev leta 2014 skoraj enaka tisti iz leta 2004, ki je znašala 1991 MW.

Razlika med inštalirano močjo proizvodnih virov in dejansko razpoložljivo močjo za slovenski trg predstavlja polovična moč jedrske elektrarne Krško, ki v skladu s 6. členom Pogodbe med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v jedrsko elektrarno Krško, njenim izkoriščanjem in razgradnjo, pripada hrvaški strani.

V poskusno obratovanje je bil vključen blok 6 v TE Šoštanj. S tem se je instalirana moč na prenosnem sistemu povečala za 546 MW. Hkrati s tem je bilo v TE Šoštanj dokončno ustavljeno obratovanje bloka 3, ki je od 2013 obratoval pri nižani moči 25 MW. Inštalirana in razpoložljiva moč sistema vključujeta tudi proizvodne enote v TE Trbovlje, ki je od novembra 2014 v likvidacijskem postopku in ne obratuje. Brez teh proizvodnih enot sta inštalirana in razpoložljiva moč 168 MW manjši, vendar glede na doseženo najvišjo konično obremenitev slovenski proizvodni sistem še zmeraj zagotavlja pokrivanje potreb po moči.

Slika 50: Inštalirane moči na pragu proizvodnih objektov, razpoložljive moči za slovenski trg in konična moč odjema na prenosnem omrežju v obdobju 2004–2014

Vir: ELES

Količina nedobavljene energije v letu 2014 je predvsem zaradi izrednih dogodkov ob žledolomu na visokonapetostnem omrežju znašala 52.400,7 MWh. Več kot 99 % nedobavljene energije je posledica poškodovanega omrežja na območju razdelilnih transformatorskih postaj Postojna, Cerknica in Logatec. Nedobavljena energija je izračunana skladno z Aktom o posredovanju podatkov o kakovosti oskrbe z električno energijo, zato velja poudariti, da je bilo dejansko nedobavljene energije manj od navedene, saj je bil znaten delež odjemalcev na prizadetih območjih prenapajan po SN omrežju.

Vzroki za nedobavljeno energijo so bili še: padci dreves (115,4 MWh), udari strel (51,7 MWh), stikalna manipulacija (3,2 MWh), ptiči (2,1 MWh), nevihte (1,8 MWh) in drugo.

Domači viri za proizvodnjo električne energije so skoraj v celoti zadostovali za pokrivanje slovenskih potreb po električni energiji, primanjkljaj električne energije je znašal le 35 GWh. Oskrba zaradi pomanjkanja virov električne energije ni bila nikoli prekinjena.

3.5 ZAŠČITA POTROŠNIKOV

3.5.1 Varstvo potrošnikov električne energije

Gospodinski odjemalec električne energije je odjemalec, ki kupuje električno energijo za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, kar izključuje rabo za opravljanje trgovskih ali poklicnih dejavnosti. Njegove pravice so varovane s predpisi, ki urejajo trg z energijo, hkrati pa ima tudi pravice potrošnika po Zakonu o varstvu potrošnikov, ki kot temeljni pravni akt ureja pravice potrošnikov v razmerju do podjetij in pred nepoštenimi poslovnimi praksami ter področje poštenega poslovanja podjetij v razmerju do potrošnikov.

Podjetja in druge organizacije, ki gospodinskim odjemalcem kot potrošnikom v Sloveniji zagotavljajo javne storitve in dobrine, so zavezani zagotoviti redno in kakovostno opravljanje storitev ter skrbeti za ustrezen razvoj in izboljševanje kakovosti storitev.

Agencija je v letu 2014 na svoji spletni strani vzpostavila skupno kontaktno točko, kjer je na enem mestu omogočila gospodinskim odjemalcem dostop do informacij glede njihovih pravic, veljavnih predpisov in splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil ter načina obravnave pritožb, ki so jim na voljo v primeru spora z dobaviteljem ali distribucijskim operaterjem.

Pred priključitvijo na sistem električne energije oziroma pred sklenitvijo pogodbe o uporabi sistema mora distribucijski operater gospodinskega odjemalca obvestiti o njegovih pravicah in obveznostih v zvezi z izbiro dobavitelja električne energije ter v zvezi z zasilno in nujno oskrbo ter ga seznaniti s seznamom dobaviteljev končnim odjemalcem. Distribucijski operater mora gospodinskemu odjemalcu brezplačno omogočiti dostop do njegovih podatkov o porabi električne energije, na podlagi njegovega pooblastila pa tudi drugi pravni ali fizični osebi, ki tak dostop zahteva.

Distribucijski operater je dolžan zagotavljati kakovostno oskrbo z električno energijo. Če kakovost napetosti ni takšna, kot je bila dogovorjena ob priključitvi, ima gospodinski odjemalec pravico od distribucijskega operaterja zahtevati sklenitev pogodbe o nestandardni kakovosti. Pogoje in sestavne dele te pogodbe določajo Sistemska obratovalna navodila za distribucijsko omrežje električne energije in Splošni pogoji za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja električne energije, ki so z dnem uveljavitve EZ-1 sicer prenehali veljati, vendar je njihova uporaba podaljšana do uveljavitve novih splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil.

3.5.1.1 Pogodba o dobavi in splošni pogodbeni pogoji

Gospodinjki odjemalec sklone pogodbo o dobavi električne energije z dobaviteljem, ki ga prosto izbere. Dobavitelj mora z objavo na svoji spletni strani gospodinjiskim odjemalcem zagotoviti informacije o veljavnih cenah in tarifah ter pogojih v zvezi z dobavo električne energije. Sestavni del pogodbe o dobavi so splošni pogodbeni pogoji, ki jih mora dobavitelj gospodinjiskemu odjemalcu kot potrošniku zagotoviti pred sklenitvijo pogodbe o dobavi, tudi če se ta sklepa po posredniku. Pogodba o dobavi mora med drugim vsebovati tudi informacije o pravicah gospodinjkega odjemalca, vključno z obravnavanjem pritožb v zvezi z dobavo električne energije, ter dogovore o nadomestilu in povračilu v primeru, da ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe.

Dobavitelj mora gospodinjkega odjemalca brezplačno in periodično obveščati o njegovi porabi električne energije, o značilnostih porabe ter možnostih učinkovite rabe energije, in sicer dovolj pogosto, da lahko končni odjemalec sam uravnava svojo porabo električne energije.

Dobavitelj mora gospodinjiskemu odjemalcu na izdanih računih za dobavljeno električno energijo prikazati tudi delež posameznega proizvodnega vira energije v celotni strukturi električne energije, ki jo je dobavitelj dobavljal v predhodnem koledarskem letu, kot tudi izpuste CO₂ in količino nastalih radioaktivnih odpadkov, ki so posledica strukture proizvodnih virov, ki jo je dobavitelj v tem obdobju uporabil. Tako je mogoča in razumljiva primerjava med različnimi dobavitelji na državni ravni. Dobavitelj mora navesti tudi informacije o pravicah v zvezi z metodami reševanja morebitnih sporov.

Dobavitelj mora gospodinjkega odjemalca obvestiti o nameravani spremembi splošnih pogodbenih pogojev in zvišanju cene električne energije, in sicer najmanj en mesec pred njihovo uveljavitvijo, če se sprememba nanaša na izpolnjevanje pogodbe z gospodinjiskim odjemalcem. Hkrati z obvestilom o spremembi splošnih pogodbenih pogojev oziroma cene električne energije ga mora obvestiti tudi o njegovi pravici, da lahko zaradi spremembe brez odpovednega roka in brez obveznosti plačila pogodbene kazni odstopi od pogodbe o dobavi v roku enega meseca po začetku veljave spremembe.

Gospodinjki odjemalec mora imeti možnost izbire načinov plačevanja storitve dobave električne energije, vključno s sistemom akontacij. V primeru rednega cenika dobavitelj gospodinjiskemu odjemalcu ne sme zaračunati pavšalnih stroškov poslovanja, lahko pa jih zaračuna v cenikih akcijskih ali paketnih ponudb.

Gospodinjki odjemalec lahko brez plačila pogodbene kazni, odškodnine, nadomestila ali kakršnega koli drugega plačila iz naslova odstopa od pogodbe pred določenim rokom odstopi od pogodbe o dobavi, če odpoved začne učinkovati najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe.

Gospodinjki odjemalec električne energije ima pravico izbrati in zamenjati dobavitelja električne energije. Menjava dobavitelja mora biti izvedena v 21 dneh od vložitve popolne zahteve in se gospodinjiskemu odjemalcu ne sme zaračunati. V primeru, da gospodinjki odjemalec zaradi menjave dobavitelja odstopi od pogodbe o dobavi najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe, lahko odstopi brez odpovednega roka. Če odstopi od pogodbe prej kot eno leto po njeni sklenitvi, nosi posledice, ki so v pogodbi o dobavi določene za predčasni odstop.

3.5.1.2 Odklop gospodinjskega odjemalca

Distribucijski operater lahko odklopi gospodinjskega odjemalca na posameznem prevzemno-predajnem mestu po predhodnem obvestilu, če ta v roku, določenem v obvestilu, ne izpolni svojih obveznosti. Gospodinjski odjemalec mora biti o odklopu obvešččen vsaj 15 dni vnaprej. Pri tem distribucijski operater ne sme odklopiti ranljivega odjemalca, če izpolnjuje pogoje za nujno oskrbo. Če traja odklop gospodinjskega odjemalca več kot tri leta, mora gospodinjski odjemalec, enako kot vsak drug uporabnik sistema, pridobiti novo soglasje za priključitev na sistem in skleniti novo pogodbo o priključitvi brez plačila omrežnine za priključno moč.

Zaradi neplačila je bilo v letu 2014 odklopljenih 7926 gospodinjskih odjemalcev električne energije. Navedeno število predstavlja za 0,12 odstotne točke večji delež odklopov na število vseh gospodinjskih odjemalcev kot leto pred tem, ko je bilo odklopljenih 6877 gospodinjskih odjemalcev. Število odklopov zaradi neplačila v letu 2014 glede na leto 2011 je bilo manjše za 0,02 odstotne točke, saj je bilo v tistem letu na območju celotne Slovenije odklopljenih 8037 gospodinjskih odjemalcev.

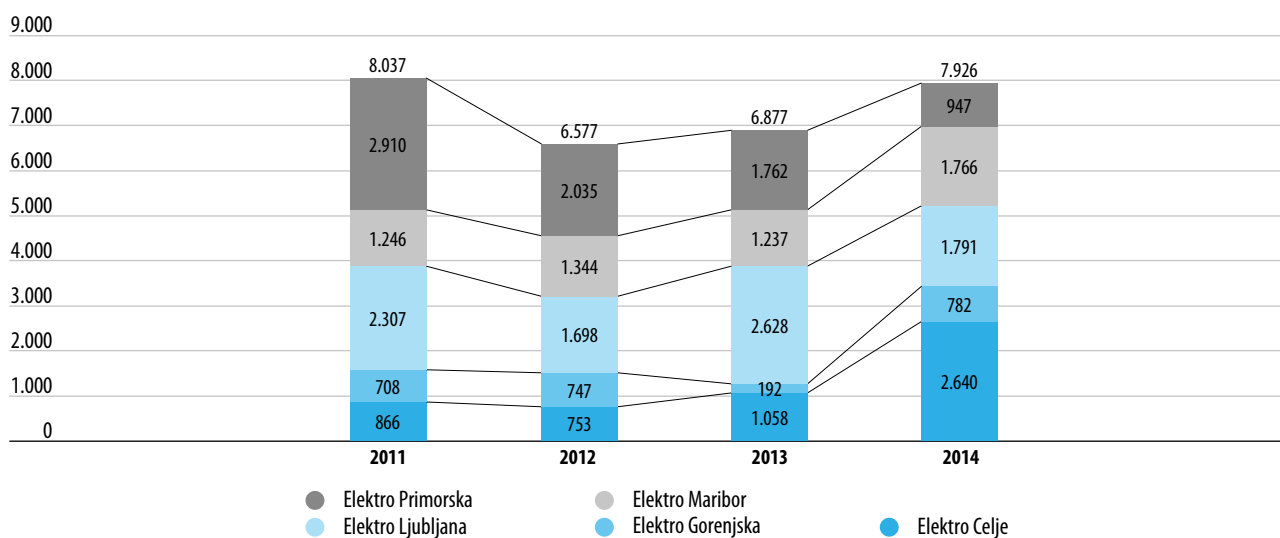
Tabela 31 ter sliki 51 in 52 prikazujejo število odklopov gospodinjskih odjemalcev zaradi neplačila električne energije v obdobju 2011–2014.

Tabela 31: Pregled števila odklopov gospodinjskih odjemalcev električne energije zaradi neplačila v obdobju 2011–2014

	2011	2012	2013	2014
Elektro Celje	866	753	1.058	2.640
Elektro Gorenjska	708	747	192	782
Elektro Ljubljana	2.307	1.698	2.628	1.791
Elektro Maribor	1.246	1.344	1.237	1.766
Elektro Primorska	2.910	2.035	1.762	947
Skupaj	8.037	6.577	6.877	7.926
Število vseh gospodinjskih odjemalcev	821.328	825.198	827.902	831.185
Delež odklopov zaradi neplačila	0,98 %	0,80 %	0,83 %	0,95 %

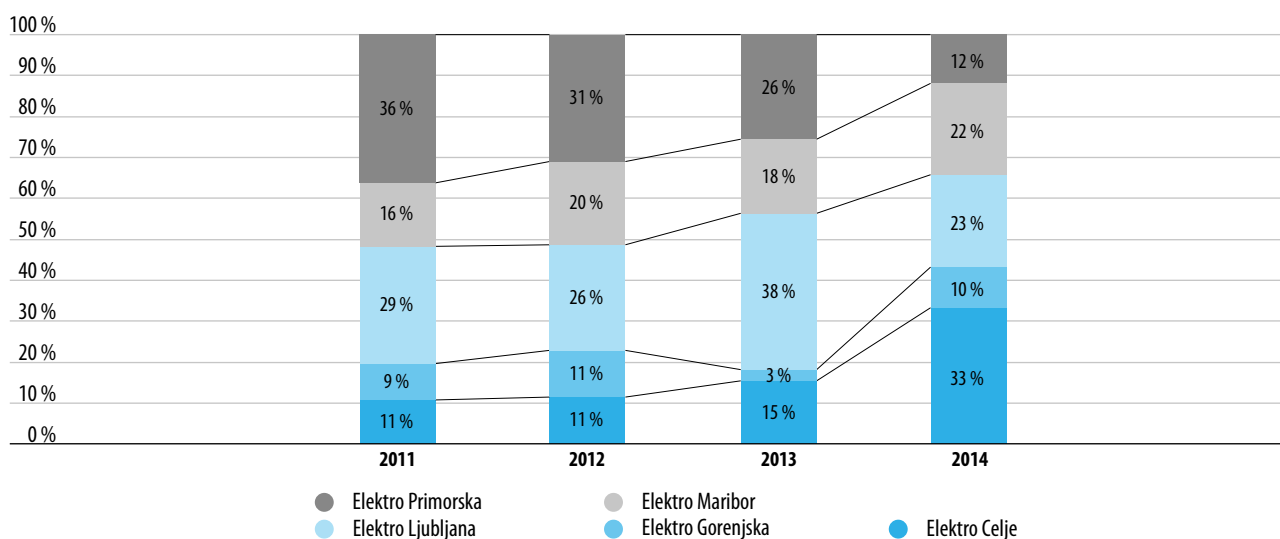
Viri: dobavitelji električne energije, SODO

Slika 51: Število odklopov električne energije gospodinjstvom zaradi neplačila v obdobju 2011–2014

Viri: dobavitelji električne energije

Slika 52: Delež odklopov energije gospodinjstvom zaradi neplačila v obdobju 2011–2014

Viri: dobavitelji električne energije

3.5.1.3 Varstvo ranljivih odjemalcev in nujna oskrba

Varstvo ranljivih odjemalcev je ena najpomembnejših oblik varstva odjemalcev in je urejena v EZ-1. Ta določa, da je ranljivi odjemalec tisti gospodinjski odjemalec, ki si zaradi svojih premoženjskih razmer, dohodkov in drugih socialnih okoliščin ter bivalnih razmer ne more zagotoviti drugega vira energije za gospodinjsko rabo, ki bi mu povzročil enake ali manjše stroške za najnujnejšo gospodinjsko rabo. Distribucijski operater ranljivemu odjemalcu ne sme odklopiti električne energije oziroma omejiti odjema pod količino oziroma moč, ki je glede na okoliščine (letni čas, temperaturne razmere, kraj prebivanja, zdravstveno stanje in druge podobne okoliščine) nujno potrebna, da ne pride do ogrožanja življenja ali zdravja odjemalca in oseb, ki z njim prebivajo.

Distribucijski operater mora gospodinjskega odjemalca pred odklopom obvestiti o možnosti nujne oskrbe, o dokazilih in o rokih, v katerih jih mora predložiti, da mu operater lahko odobri nujno oskrbo. Na podlagi določb Splošnih pogojev za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja električne energije distribucijski operater presoja upravičenost do nujne oskrbe na podlagi dokazil, ki jih predloži gospodinjski odjemalec. To sta odločba pristojne socialne službe in mnenje zdravnika, da v gospodinjstvu živi oseba, ki uporablja medicinske naprave, ki za delovanje potrebujejo električno energijo, in bi bilo ob odklopu ogroženo njeno življenje ali zdravje. Stroški nujne oskrbe ranljivih odjemalcev so upravičeni stroški distribucijskega operaterja.

Leta 2014 ni bil noben gospodinjski odjemalec oskrbovan pod pogoji nujne oskrbe, tako kot tudi leto prej.

3.5.1.4 Zasilna oskrba

Z zasilno oskrbo distribucijski operater v skladu s predpisom, ki ureja delovanje trga z električno energijo, samodejno in brez prestopnih rokov zagotavlja dobavo električne energije končnim odjemalcem, torej tudi gospodinjskim odjemalcem, ki so priključeni na njegov sistem, če jim preneha veljavnost pogodbe o dobavi zaradi ukrepov, ki so posledica insolventnosti ali nelikvidnosti dobavitelja. O prenehanju veljavnosti pogodbe o dobavi in začetku izvajanja zasilne oskrbe mora distribucijski operater nemudoma obvestiti odjemalca. Dobavo električne energije mora distribucijski operater zagotoviti tudi vsakemu gospodinjskemu odjemalcu na njegovo zahtevo. Distribucijski operater mora odjemalce obvestiti o možnosti in pogojih zasilne oskrbe. Skladno z določili Splošnih pogojev za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja električne energije je zasilna oskrba časovno omejena na največ 60 dni, vendar se lahko na prošnjo odjemalca podaljša. Cena dobave za zasilno oskrbo, ki jo določi distribucijski operater in tudi javno objavi, mora biti višja od tržne cene za dobavo primerljivemu odjemalcu, ne sme pa je presegati za več kot 25 %.

Distribucijski operater je objavljajl pogoje in cene električne energije za zasilno oskrbo. Pod pogoji zasilne oskrbe je bilo oskrbovanih 21 odjemalcev, medtem ko leto prej ni bil pod temi pogoji oskrbovan noben odjemalec.

3.5.1.5 Pritožbe odjemalcev pri dobavitelju električne energije in reševanje sporov

Eden bistvenih elementov pogodbe o dobavi, sklenjene z gospodinjskim odjemalcem, je dogovor o načinu obravnave pritožb v zvezi z dobavo električne energije. Gospodinjski odjemalci imajo pravico do preglednega, enostavnega in brezplačnega postopka za obravnavo pritožb. V ta namen dobavitelj sam ali skupaj z drugimi dobavitelji v okviru združenja imenuje neodvisno in nepristransko osebo ali več oseb (v nadaljevanju imenovana oseba), odgovornih za odločanje o pritožbah, na katere gospodinjski odjemalec naslovi pritožbo v zvezi z domnevnimi kršitvami dobavitelja pri izvajanju pogodbe o dobavi električne energije.

Dobavitelj mora pisno ali v drugi primerni obliki gospodinjskemu odjemalcu zagotoviti naslednje informacije:

- natančen opis vrst pritožb, o katerih odloča imenovana oseba, morebitne omejitve in višine sporne terjatve;
- pravila o dodelitvi pritožbe imenovani osebi, skupaj z morebitnimi zahtevami za gospodinjskega odjemalca in druga postopkovna pravila, zlasti glede pisne ali ustne narave postopka, osebne prisotnosti in uporabljenega jezika;
- pravila, ki služijo kot osnova za odločanje o pritožbi;
- vrste odločitve, ki se sprejemajo v postopku obravnave pritožb.

Imenovana oseba mora odločiti o pritožbi gospodinjskega odjemalca v roku dveh mesecev od prejema pritožbe. Odločitev zavezuje dobavitelja, če odjemalec v osmih dneh po prejemu odločitve to potrdi s pisno izjavo. Če se gospodinjski odjemalec z odločitvijo imenovane osebe ne strinja, lahko svoj zahtevek uveljavlja v postopku pred sodiščem.

Dobavitelji na svoji spletni strani objavijo podrobnejša pravila v zvezi z imenovanjem oseb za obravnavo pritožb, informiranjem gospodinjskih odjemalcev o reševanju pritožb, sistemom povračil ali odškodnin in s postopkom za obravnavo pritožb.

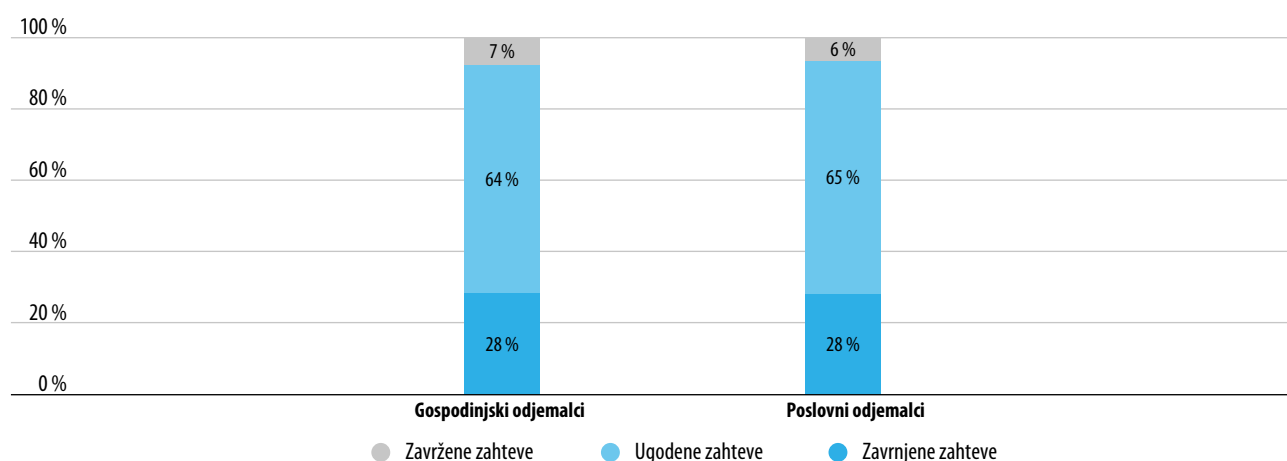
Dobavitelj ali združenje lahko določi sistem povračil in odškodnin, ki jih zagotavlja odjemalcem za posamezne kršitve svojih obveznosti v zvezi z dobavo, če je to upravičeno glede na višino škode, teže kršitve ali stopnjo odgovornosti.

Od vseh gospodinjskih odjemalcev električne energije, teh je bilo 831.185, so dobavitelji električne energije prejeli 6410 pritožb, reklamacij, nestrinjanj ali ugovorov, kar je slab odstotek pritožb (0,77 %) vseh gospodinjskih odjemalcev (leta 2013 je bil ta odstotek 0,95). Od vseh prejetih pritožb so jih dobavitelji 480 zavržli, ker niso izpolnjevale pogojev za obravnavo; 4110 pritožb je bilo vloženo upravičeno in so jim dobavitelji ugodili, 1820 pritožbam pa ni bilo ugodeno. V tabeli 32 so prikazani podatki o pritožbah odjemalcev pri dobavitelju električne energije, na sliki 53 pa deleži zavrženih, zavrženih in ugodenih zahtev pri obravnavi pritožb.

Tabela 32: Podatki o pritožbah odjemalcev pri dobavitelju električne energije v letu 2014

	Gospodinjiski odjem	Poslovni odjem
Skupno število prejetih zahtev	6.410	1.127
Skupno število zavrženih zahtev	480	72
Skupno število obravnavanih zahtev	5.930	1.055
- od tega ugodene zahteve	4.110	735
- od tega zavrjene zahteve	1.820	320

Viri: dobavitelji električne energije

Slika 53: Delež zavrženih, zavrženih in ugodenih zahtev pri obravnavi pritožb odjemalcev pri dobavitelju električne energije v letu 2014

Viri: dobavitelji električne energije

V letu 2014 je imenovana oseba prejela eno pritožbo, ki je bila zavrjena, stranka pa ni uveljavljala zahteve po sodni poti, kar je enako kot v letu 2013.

Morebitne kršitve splošnih pravil varstva potrošnikov v Sloveniji nadzoruje in ustrezno sankcionira tudi tržni inšpektorat.

3.5.1.6 Objavljanje cen

Gospodinjiski odjemalci imajo pravico, da so na razumljiv način obveščeni o cenah električne energije in da jih lahko med seboj tudi primerjajo. Dobavitelji električne energije so cene električne energije za gospodinjiske odjemalce objavljali na svojih spletnih straneh. Objave so bile za različne produkte oziroma tako imenovane pakete dobave električne energije za gospodinjiske odjemalce. Gospodinjiski odjemalci so lahko uporabljali tudi aplikacijo Primerjalnik stroškov oskrbe z električno energijo na spletni strani agencije, ki odjemalcem nudi informacije o rednih cenikih za dobavo električne energije, s tem pa tudi primerjavo in izračun stroškov oskrbe na mesečni ali letni ravni.

3.5.2 Varstvo pravic odjemalcev v upravnih postopkih pred agencijo

Z uveljavitvijo EZ-1 je agencija dobila večje pristojnosti in pooblastila za izrekanje sankcij, ki so povezane z nadzorom nad delovanjem trga z električno energijo ter varstvom pravic odjemalcev oziroma uporabnikov omrežij.

Agencija po javnem pooblastilu odloča v sporih, nastalih med uporabniki elektroenergetskega sistema in elektrooperaterjema oziroma operaterjem trga z električno energijo, in sicer v naslednjih zadevah:

- v zvezi z dostopom do sistema;
- v zvezi z obračunanim zneskom za uporabo sistema;
- v zvezi s kršitvami sistemskih obratovalnih navodil;
- v zvezi z ugotovljenimi odstopanji in zneski za pokrivanje stroškov izravnave odstopanj ter v zvezi s kršitvami splošnih aktov, ki urejajo odstopanja in njihovo izravnavo;
- v zvezi z drugimi zadevami, za katere tako določa EZ-1.

Pri reševanju sporov se upoštevajo tudi dodatni kriterij, da se sporni predmet iz teh sporov nanaša na pravice in obveznosti, ki izvirajo iz neposredno uporabljivega predpisa Evropske unije (uredbe), EZ-1 ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega akta ali akta za izvrševanje javnih pooblastil.

Agencija rešuje spore po upravnem postopku in izdaja posamične akte, s katerimi odloča o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pri čemer EZ-1 določa tudi nekatere posebnosti.

Stranka lahko vloži zahtevo za odločanje pri agenciji le, če izkaže, da je predhodno izvedla postopek pri nasprotni stranki ter je pri tem nasprotna stranka zahtevo stranke deloma ali v celoti zavrnila ali pa na njo v postavljenem roku sploh ni odgovorila. Zahteva za odločanje skupaj z dokazili mora biti na agencijo vložena v 15 dneh od vročitve odgovora nasprotne stranke oziroma v 15 dneh od poteka roka za odgovor, če nasprotna stranka na pisno zahtevo ni odgovorila.

Agencija ima v zvezi s končno odločitvijo v postopkih odločanja o sporu med zgoraj navedenimi strankami široka pooblastila, saj lahko:

- odloči o zahtevku stranke;
- stranki naloži ali prepove določeno ravnanje;
- delno ali v celoti razveljavi pogodbo ali drugi akt;
- odloči o zahtevku zaradi preveč ali premalo plačanega zneska omrežnine ali cene za druge storitve operaterja;
- odloči o drugih vprašanih, če tako določa zakon.

Zoper odločitev agencije obstaja le sodno varstvo pred Upravnim sodiščem.

Agencija v upravnem postopku na drugi stopnji odloča tudi o pritožbi zoper odločbo elektrooperaterja o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev.

Postopki varstva pravic odjemalcev, ki jih vodi agencija, so brezplačni, saj agencija za upravne vloge, ki so vložene pri agenciji, in za končne odločitve agencije (sklep, odločba) ne zaračunava upravne takse. Glede na kratke roke so ti postopki tudi zelo hitri, saj mora agencija o zahtevku odločiti v dveh mesecih od vložitve popolne vloge, ta rok pa je možno podaljšati le s soglasjem vlagatelja zahteve.

Število vloženih zahtev za odločanje v upravnem postopku se je v letu 2014 v primerjavi z letom 2013, ko je bilo na agencijo vloženih 21 zahtev za odločanje, bistveno povečalo. Agencija je namreč prejela skupaj 53 zahtev za odločanje, in sicer 21 vlog v sporih na prvi stopnji in 32 vlog o pritožbah na drugi stopnji, torej vlog o pritožbi zoper odločbo o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev. Iz prejšnjega leta je agencija odločala v dveh sporih. Večina vlog je bila s področja električne energije, saj je bila le ena zahteva za odločanje s področja zemeljskega plina. V letu 2014 so bili vloženi trije upravni spori na upravno sodišče. Rešenih je bilo 50 vlog, pet zadev pa je bilo ob koncu poročevalnega obdobja še nerešenih.

Tako kot v zadnjih petih letih je tudi v letu 2014 prevladovalo odločanje o pritožbah k izdanim soglasjem za priključitev. Uporabniki so se k izdanim soglasjem za priključitev pritoževali zlasti zaradi nerešenih solastniških razmerij pri izdaji soglasja za priključitev, zaračunavanja nesorazmer- nih stroškov ter nepravilne razvrstitve v odjemne skupine. V postopkih glede reševanja sporov pa so prevladovala odločanja, vezana predvsem na nepravilno delovanje merilnih oziroma krmilnih naprav.

3.5.3 Nadzor nad izvajanjem predpisov s področja trga z električno energijo

Z uveljavitvijo EZ-1 je agencija dobila obsežna pooblastila za nadzor nad izvajanjem uredb Evropske unije in določb EZ-1 s področja trga z električno energijo ter na njegovi podlagi izdanih predpisov in splošnih aktov. Agencija vodi postopek nadzora in izreka nadzorne ukrepe po uradni dolžnosti ali v povezavi s prijavo domnevnih kršitev. V primeru, da agencija v postopku nadzora ugotovi kršitev zakona ali na njegovi podlagi izdanih predpisov, je dolžna:

- izvesti preventivne ukrepe in izreči opozorilo,
- izvesti ukrepe za varovanje pravic drugih oseb,
- predlagati drugemu pristojnemu organu sprejetje ukrepov,
- odrediti druge ukrepe, za katere je pooblaščen po EZ-1 ali kakem drugem predpisu.

Postopek nadzora se zaključi z upravo odločbo in izrekom nadzorstvenega ukrepa. Kadar ima ugotovljena kršitev hkrati tudi znake prekrška, pooblaščen oseba agencije izvede še prekrškovni postopek in odgovornim osebam izreče predpisano globo, katere namen je zagotoviti dosledno izvajanje predpisov oziroma odvratanje od morebitnih ponovitev ugotovljenih kršitev.

Agencija je v letu 2014 izvajala postopke nadzora v 19 zadevah s področja energetskega trga, pri čemer je bila ena zadeva odstopljena v reševanje pristojnemu inšpektoratu. Od tega je izvajala nadzor v 12 zadevah s področja električne energije, od katerih so bile do konca leta 2014 rešene štiri. Največ ugotovljenih kršitev je bilo na področju izvajanja pogodb o dobavi, neposredovanja podatkov distribucijskemu operaterju in objavljanja informacij o veljavnih cenah in tarifah za male poslovne odjemalce električne energije. S svojimi aktivnostmi je agencija dosegla, da so bile kršitve v času izvajanja postopka odpravljene, zato je v navedenih primerih izrekla opozorilo z napotilom, da morajo odgovorne osebe dosledno upoštevati veljavni pravni red.

Postopki nadzora, ki v letu 2014 niso bili zaključeni, so potekali v zvezi z zaračunavanjem pavšalnih stroškov poslovanja z rednim cenikom, pridobivanjem obračunskih podatkov in objavo deležev posameznih proizvodnih virov energije na promocijskih gradivih.

V VSAKI STVARITVI NARAVE
SE SKRIVA DEL ČUDEŽA.

ARISTOTEL
starogrški filozof, 384–322 pr. n. št.

4.

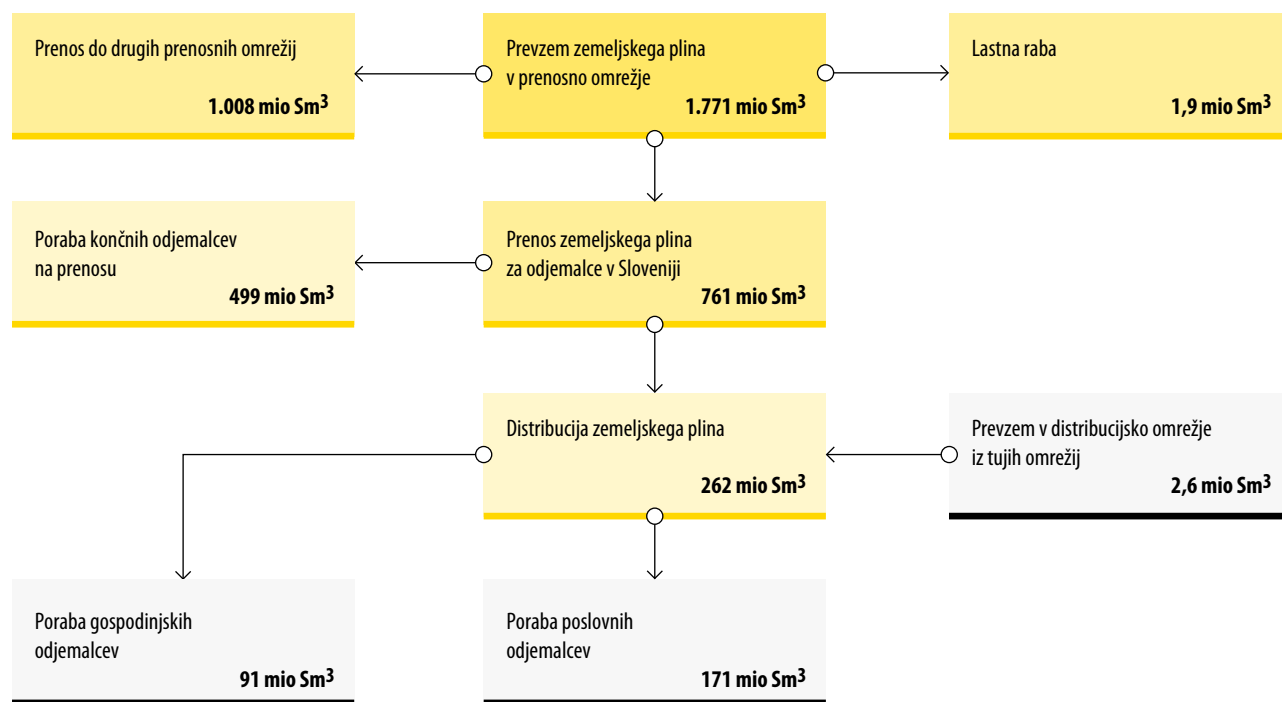
ZEMELJSKI PLIN

4.1 SPLOŠNO

Kljub zmanjšani porabi zemeljskega plina je bilo moč zaznati nadaljnji pozitiven razvoj delovanja trga z zemeljskim plinom. Na trgu so se na ponudbeni strani pojavili novi udeleženci, ki uvažajo zemeljski plin in ga ponujajo odjemalcem. Zaznati je bilo nove dobavitelje, ki poleg električne energije odjemalcem ponujajo tudi zemeljski plin. Ponovno sta se na veleprodajnem in maloprodajnem trgu zmanjšala indeksa HHI, kar kaže na pozitiven razvoj konkurence in ugodnejšo razporeditev tržnih deležev med posameznimi ponudniki.

Tudi odstotek menjav dobaviteljev, ki je bil sicer manjši kot v prejšnjih dveh letih, je za velikost trga, kot je slovenski, dober. Menjave dobaviteljev so se med gospodinjstvi odjemalci v večji meri dogajale predvsem v prvi polovici kurilne sezone. To kaže na dejstvo, da so slovenski odjemalci vse bolj obveščeni in se odločajo na podlagi aktivnega spremljanja svojih potreb, zmožnosti in ponudbe dobaviteljev.

Slika 54: Osnovni podatki o prenesenih in porabljenih količinah zemeljskega plina

Vir: agencija

Poraba na slovenskem trgu z zemeljskim plinom se je ponovno močno zmanjšala. Zmanjšanje porabe se je zgodilo tako pri večjih porabnikih, oskrbovanih neposredno iz prenosnega omrežja, kakor tudi pri porabnikih, oskrbovanih iz distribucijskega omrežja. Pri slednjih se je za razliko od leta 2013, ko je bil zabeležen manjši porast porabe zemeljskega plina, poraba zmanjšala tako pri gospodinjstvih kot poslovnih odjemalcih. Trend padanja porabe zemeljskega plina spremljamo že od leta 2010. Pri poslovnem odjemu je zmanjševanje porabe postalo izrazitejše ob pojavu gospodarske krize. Posledice te pa so vsekakor vplivale tudi na ljudi, njihovo dojetje stroškov porabljenega zemeljskega plina in posledično njegovo manjšo porabo.

Manjša poraba pri gospodinjstvih odjemalcih je bila tako posledica višjih temperatur v času kurilne sezone, slabšega ekonomskega položaja odjemalcev in velike izbire drugih, ugodnejših in modernejših načinov ogrevanja (sončna energija, toplotne črpalke). Nenazadnje pa na negativni trend porabe zemeljskega plina vpliva tudi boljše energetska učinkovitost, pri gospodinjstvih odjemalcih predvsem učinkovitejša toplotna izoliranost bivalnih prostorov.

4.2 REGULIRANJE IN REGULIRANE DEJAVNOSTI

4.2.1 Splošno

Regulirani energetske dejavnosti, ki ju opravljajo podjetja na področju plinskega gospodarstva, sta:

- dejavnost operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina in
- dejavnost operaterja distribucijskega sistema zemeljskega plina.

Energetske dejavnosti, ki ju opravljajo podjetja na področju plinskega gospodarstva in se nanašata na pridobivanje in dobavo zemeljskega plina, nista regulirani dejavnosti.

Dejavnost operaterja prenosnega sistema je izvajala družba Plinovodi, d.o.o., kot obvezno državno GJS, dejavnost operaterja distribucijskega sistema pa je izvajalo 16 družb kot izbirno lokalno GJS.

Kot izbirne republiške GJS bi lahko bile organizirane tudi dejavnosti operaterjev, povezanih s skladiščenjem zemeljskega plina, terminalom za utekočinjeni zemeljski plin in organiziranjem trga z zemeljskim plinom, vendar v letu 2014 za njihovo izvajanje ni bilo potreb.

Aktivnosti agencije, povezane z reguliranjem reguliranih dejavnosti, obsegajo določanje omrežnine za zemeljski plin, dostop do omrežja, upravljanje s prezasedenostjo, izravnavo odstopanj, certificiranje in drugo.

Z ureditvijo statusov zaprtih distribucijskih sistemov bodo tudi operaterji teh sistemov pridobili enake pravice in obveznosti, kot jih imajo operaterji distribucijskega sistema zemeljskega plina.

4.2.2 Ločitev dejavnosti

Operater prenosnega sistema opravlja to dejavnost v samostojni pravni osebi in je v 100-odstotni lasti domače pravne osebe. Operater prenosnega sistema je lastnik sredstev, s katerimi izvaja svojo dejavnost.

Pri 16 operaterjih distribucijskih sistemov pravna ločitev dejavnosti ni zahtevana, saj na posamezni distribucijski sistem ni priključenih več kot 100.000 odjemalcev. Lastniško strukturo operaterjev distribucijskih sistemov prikazuje tabela 35 na strani 95. Vsi operaterji distribucijskih sistemov so opravljali tudi druge energetske in tržne dejavnosti, zato so pripravili ločene računovodske izkaze. Operaterji distribucijskega sistema morajo voditi ločene računovodske evidence in v pojasnilih k računovodskemu izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za distribucijsko dejavnost, ločene računovodske izkaze za posamezne druge plinske dejavnosti in ločene računovodske izkaze za druge neplinske dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljali v ločeni pravni osebi.

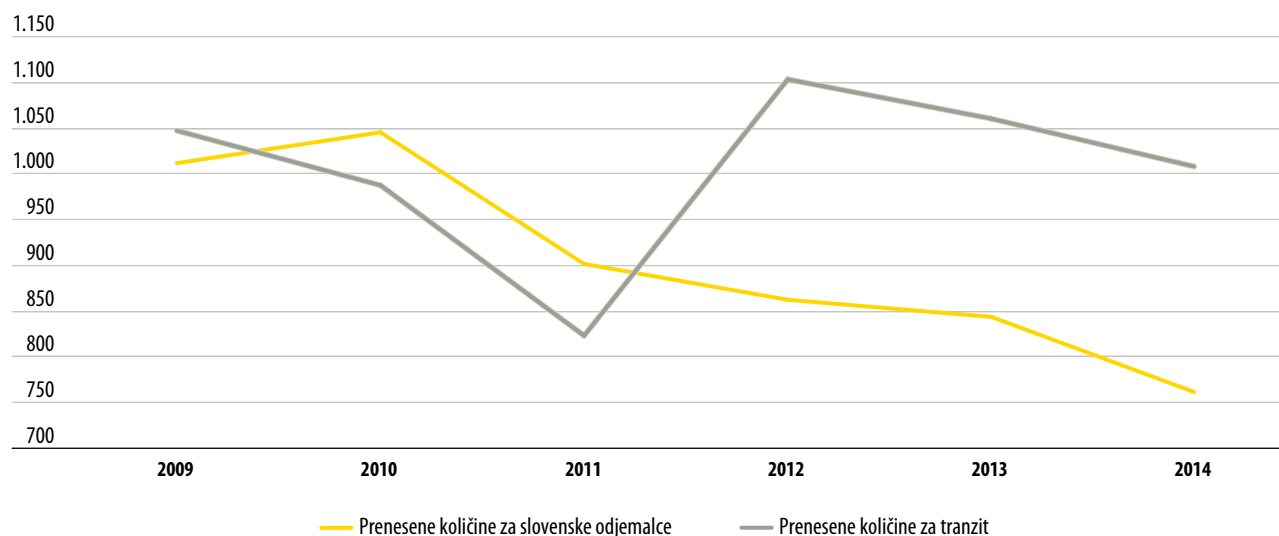
Podjetja plinskega gospodarstva morajo pripraviti letne računovodske izkaze kot to zakon, ki ureja gospodarske družbe, zahteva za velike družbe, jih predložiti v revizijo in jih javno objaviti.

V pojasnilih k revidiranim letnim računovodskim izkazom morajo operaterji distribucijskih sistemov razkriti sodila za razporejanje po dejavnostih, ki so jih opredelili v notranjih aktih družbe in jih uporabili pri izdelavi ločenih računovodskih izkazov. Ustreznost sodil in pravilnost njihove uporabe mora letno revidirati revizor, ki o tem poda posebno poročilo.

4.2.3 Prenos zemeljskega plina

V letu 2014 se je nadaljeval upad prenosa zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji. Prenesenih je bilo 761,2 milijona Sm^3 zemeljskega plina, kar je 9,8 % manj kot leto prej. Trend zmanjševanja odjema slovenskih odjemalcev iz prenosnega sistema se je tako nadaljeval, saj je bil v primerjavi z obdobjem pred gospodarsko krizo manjši tudi za več kot 30 %. Za 5 % manj kot leto prej je bilo tudi prenesenih količin zemeljskega plina do prenosnih omrežij sosednjih držav. Slika 55 prikazuje prenesene količine zemeljskega plina.

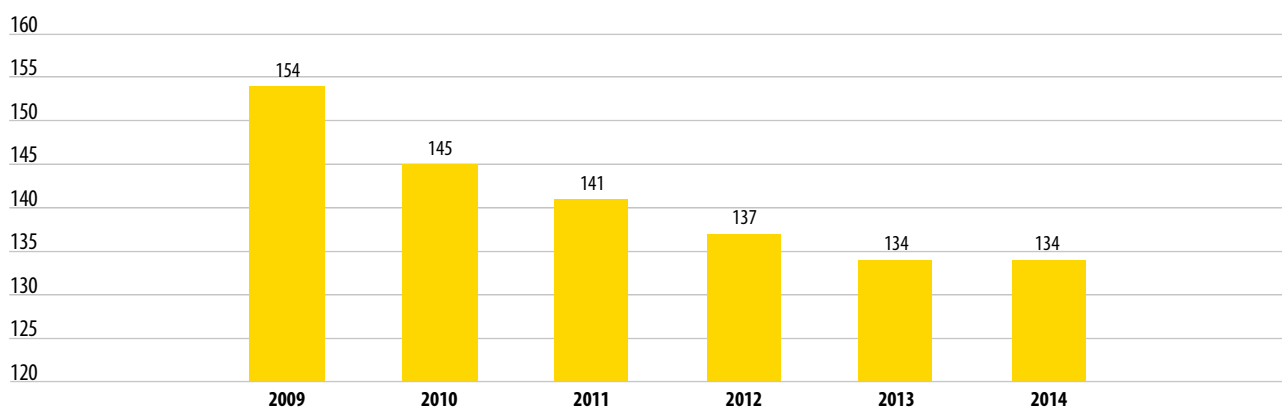
Slika 55: Prenesene količine zemeljskega plina v milijonih Sm^3

Vir: agencija

Število končnih odjemalcev, priključenih neposredno na prenosni sistem, je ostalo enako kot v letu 2013, kar pomeni, da se je vsaj začasno ustavil petletni trend zmanjševanja števila velikih poslovnih uporabnikov zemeljskega plina. Konec leta 2014 je bilo v Sloveniji aktivnih osem bilančnih skupin. Šest nosilcev bilančnih skupin je dobavljalo plin slovenskim uporabnikom. Operater prenosnega sistema je izvajal prenos zemeljskega plina po visokotlačnem in srednjetačnem omrežju ter upravljal, načrtoval, gradil in vzdrževal prenosni sistem za prenos zemeljskega plina do 15 operaterjev distribucijskih sistemov zemeljskega plina in 134 končnih odjemalcev, priključenih neposredno na prenosni sistem.

Slika 56: Število končnih odjemalcev na prenosnem sistemu

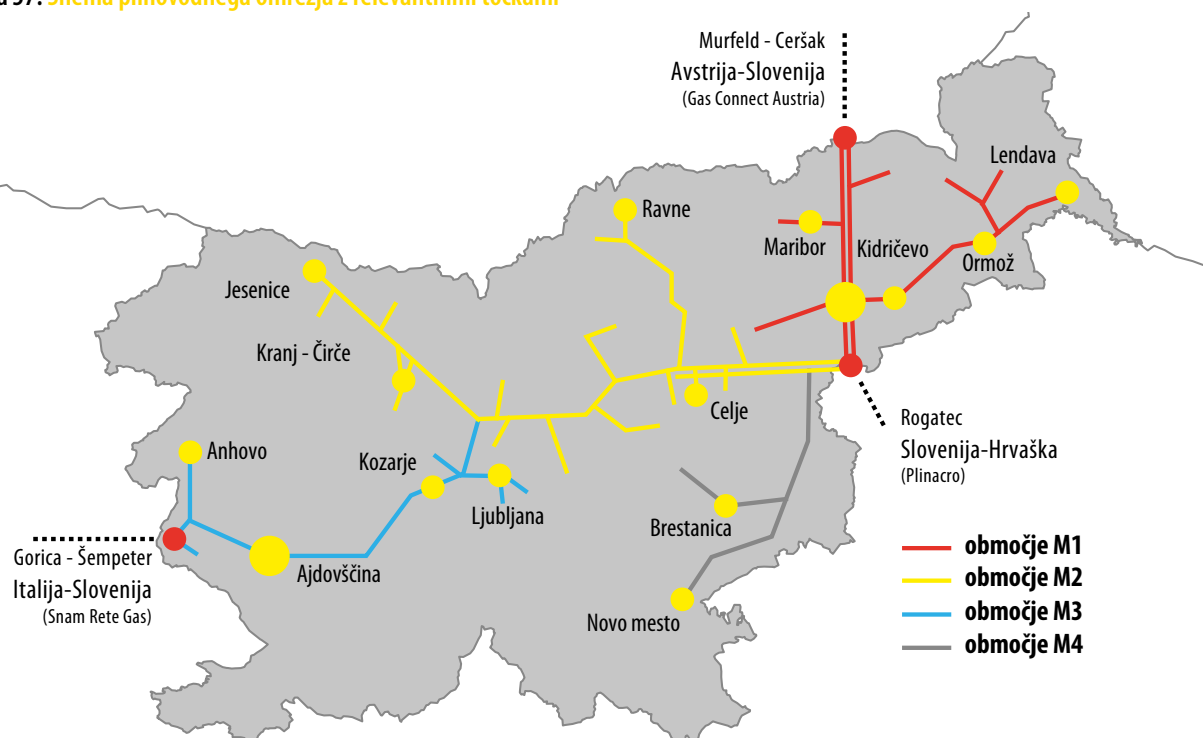

Vir: agencija

4.2.3.1 Prenosni sistem zemeljskega plina

Operater prenosnega sistema je v letu 2014 zgradil 34 kilometrov novih plinovodov z nazivnim tlakom višjim od 16 barov. Tako skupna dolžina visokotlačnih plinovodov sedaj znaša 946 kilometrov. Dolžina plinovodov z nazivnim tlakom, nižjim od 16 barov, je ostala nespremenjena in znaša 209 kilometrov. Prenosni sistem sestavlja še 199 merilno-regulacijskih postaj, 41 merilnih postaj, pet reducirnih postaj in kompresorski postaji v Kidričevem in Ajdovščini. Slika 57 prikazuje shematski prikaz slovenskega prenosnega plinovodnega omrežja.

Slika 57: Shema plinovodnega omrežja z relevantnimi točkami

Vir: Plinovodi

Slovensko prenosno omrežje je povezano s prenosnimi omrežji zemeljskega plina Avstrije (MRP Ceršak), Italije (MRP Šempeter) in Hrvaške (MRP Rogatec). Prenosni sistem je v lasti in upravljanju operaterja prenosnega sistema, družbe Plinovodi, d.o.o.

Največja dnevna konična obremenitev prenosnega omrežja je bila 3.826.130 Sm³ zemeljskega plina, kar je 6 % manj kot leto prej. Prenos zemeljskega plina je potekal v skladu z načrti in brez obratovalnih motenj.

Tako kot leto prej je bila najbolj obremenjena prenosna smer M1-Rogatec v smeri proti Hrvaški. V izstopni točki Rogatec se je pojavila tudi pogodbeno prezasedenost. V tej točki je bila izmerjena tudi najvišja dnevna stopnja izkoriščenosti tehnične zmogljivosti, ki je dosegla 90,5 %, kar je za 3,2 % manj kot leta 2013. Najvišja mesečna stopnja izkoriščenosti tehnične zmogljivosti, 71,6 %, je bila dosežena v izstopni točki Rogatec in je bila za 2,6 % nižja kot leto prej. Povprečne mesečne izkoriščenosti prenosnih zmogljivosti so bile s 54,7 % najvišje v smeri proti Hrvaški.

Operater prenosnega sistema je na prenosnem sistemu opravil 12 načrtovanih del. V enem primeru je moral prekiniti dobavo, prekinitve je trajala 11 ur. Nenačrtovanih prekinitev dobav ni bilo.

4.2.3.2 Poslovanje in lastništvo operaterja prenosnega sistema

Operater prenosnega sistema je poslovno leto 2014 končal s čistim poslovnim izidom v višini 8,2 milijona evrov, kar je 17 % več kot leto pred tem. V družbi je bilo konec leta 2014 zaposlenih 159 delavcev ali trije več kot leta 2013.

Operater prenosnega sistema je v 100-odstotni lasti družbe Geoplin, d.o.o., ki opravlja dejavnost dobave zemeljskega plina.

4.2.3.3 Naložbe v prenosni sistem

V letu 2014 je operater prenosnega sistema sklenil desetletni investicijski cikel, s katerim je omogočil dodatno povezavo osrednje Slovenije z avstrijskim prenosnim sistemom, nemoten prenos zemeljskega plina ne glede na tlačne pogoje v sosednjih prenosnih sistemih in dvosmerni pretok zemeljskega plina na mejni točki Šempeter. Za gradnjo in obnovo prenosnega sistema je namenil 30,4 milijona evrov, kar je 42 % manj sredstev kot leto prej. Sredstva iz amortizacije so predstavljala 18 % potrebnih finančnih sredstev, slabih 11 % oziroma 3,3 milijona evrov so bili ostali lastni viri, 21,6 milijona evrov pa so predstavljali tuji viri.

Zadnji naložbi v okviru desetletnega investicijskega cikla sta bili končana gradnja prenosnega plinovoda M2/1 na odseku Trojane–Vodice in vgradnja tretje enote kompresorske postaje v Kidričevem. Novi plinovod, ki poteka od avstrijske meje do osrednje Slovenije, skupaj z nadgrajeno kompresorsko postajo povečuje razpoložljive zmogljivosti v komercialno najbolj zanimivi prenosni smeri iz Avstrije v Slovenijo preko mejne točke v Ceršaku. Od 1. januarja 2015 omogoča fizični prenos zemeljskega plina preko mejne točke v Šempetru tudi v smeri iz Slovenije v Italijo.

Sprejeti in objavljeni sta bili uredbi o državnem prostorskem načrtu za projekta v okviru novogradenj prenosnih plinovodov. Za projekte, za katere je bilo odobreno sofinanciranje z nepovratnimi sredstvi iz programa Vseevropska energetska omrežja (TEN-E 2012), so bile v okviru predhodnih del zaključene vse študije. Operater prenosnega sistema je razširil prenosni sistem s priključki za nekatere občine in prilagodil obstoječe plinovodne objekte spremenjenim značilnostim odjema, ki se bodo pojavile v primeru spremenjenih potreb uporabnikov. V fazi načrtovanja je operater prenosnega sistema pripravil dokumentacijo za izvedbo zank in prestavitve prenosnega sistema zaradi poselitvenih prilagoditev in zahtev, geoloških danosti zaradi izogibanja zemeljskim plazovom, odprave ozkih grl in povečanja zmogljivosti, priključevanja novih regij in izboljšanja zanesljivosti oskrbe.

Agencija je operaterju prenosnega sistema izdala soglasje k razvojnemu načrtu (Desetletni razvojni načrt prenosnega plinovodnega omrežja za obdobje 2015–2024). Razvojni načrt operaterja prenosnega sistema je vsebinsko usklajen z 10-letnim načrtom ENTSOG. Tabela 33 prikazuje investicijske aktivnosti v letu 2014.

Tabela 33: Investicijske aktivnosti v letu 2014

Objekt	Dejavnosti v letu 2014
M2/1c Trojane–Vodice	Zaključek gradnje odseka v dolžini 34 km in pridobitev uporabnega dovoljenja
Kompresorska postaja Kidričevo, 1. faza razširitve	Zaključek vgradnje tretje kompresorske enote
R51a Jarše–Sneberje in Slovenske Konjice, 2. faza	Sprejeti uredbi o državnem prostorskem načrtu
MMRP Šempeter, MMRP Rogatec	Predelava mejnih merilno-regulacijskih postaj

Vira: Plinovodi, agencija

4.2.4 Distribucija zemeljskega plina

Distribucijo zemeljskega plina je izvajalo 16 operaterjev distribucijskih sistemov v 77 občinah. V 61 občinah je ta dejavnost organizirana s koncesijskim razmerjem med koncesionarjem in lokalno skupnostjo, v 15 občinah jo izvajajo javna podjetja, medtem ko se v eni občini GJS izvaja v obliki vlaganja javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava. V lokalni skupnosti Šenčur sta dejavnost GJS na treh območjih izvajala dva operaterja distribucijskih sistemov. V dodatnih devetih lokalnih skupnostih je bila koncesija za izvajanje dejavnosti operaterja distribucijskega sistema že podeljena, vendar se distribucija zemeljskega plina še ni izvajala, ker distribucijsko omrežje še ni bilo usposobljeno za uporabo.

Naloge operaterjev distribucijskih sistemov obsegajo predvsem:

- distribucijo zemeljskega plina,
- obratovanje, vzdrževanje in razvoj distribucijskega omrežja,
- zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja.

V Sloveniji vsi operaterji distribucijskih sistemov sočasno delujejo tudi kot dobavitelji zemeljskega plina. Za vse distribucijske sisteme je značilno, da je število priključenih odjemalcev manjše od 100.000, zato jim v skladu z zakonodajo ni treba pravno ločiti dejavnosti dobave in distribucije. Pri izvajanju dejavnosti distribucije in dobave zemeljskega plina zadostuje ločeno vodenje računovodskih izkazov za vsako posamezno energetska dejavnost.

V Sloveniji je bilo leta 2014 skupaj 4532 kilometrov distribucijskih vodov zemeljskega plina z različnimi tlačnimi nivoji, kar je 1,9 % več kot v predhodnem letu. Slabih 65 % dolžine omrežja distribucijskih sistemov obratuje v tlačnem območju od 22 milibarov do 1 bara, dobrih 34 % s tlakom med 1 in 4 bari, medtem ko ima samo dober odstotek celotne dolžine omrežja tlak med 4 in 16 bari. Dolžinska členitev omrežja po tlačnih stopnjah je prikazana v tabeli 34. Distribucijski vodi s pripadajočo infrastrukturo so pretežno v lasti operaterjev distribucijskih sistemov.

Tabela 34: Distribucijski vodi, merilne in merilno-regulacijske postaje

Dolžina omrežja za tlačni nivo od 4 do 16 barov	47 km
Dolžina omrežja za tlačni nivo od 1 do 4 barov	1.566 km
Dolžina omrežja za tlačni nivo do 1 bar	2.918 km
Število merilnih postaj	22
Število regulacijskih in merilno-regulacijskih postaj	184

Vir: agencija

Operaterji distribucijskih sistemov zemeljskega plina z izvajanjem rednih in izrednih vzdrževalnih del zagotavljajo funkcionalnost sistemov ter zanesljivo in varno delovanje omrežja. V letu 2014 so operaterji na distribucijskih sistemih izvedli več kot 4500 del v skupnem trajanju dobrih 118.000 ur. V primerjavi s predhodnim letom se je število izvedenih načrtovanih del povečalo za več kot 12 %, skupen čas trajanja teh del pa skrajšal za dobrih 5 %.

Izvajanje načrtovanih del je povzročilo 1764 ur prekinitev dobave zemeljskega plina odjemalcem, pri čemer pri sedmih operaterjih prekinitev ni bilo, šest pa jih je imelo skupni čas prekinitev manj kot 20 ur. Čas posamezne prekinitev je znašal najmanj eno uro in največ 72 ur.

Nenačrtovanih posegov je bilo 476 oziroma dobrih 5 % manj kot v predhodnem letu. Povprečen čas trajanja prekinitev je znašal slabi dve pa tudi do devet ur. Dela na omrežju zaradi višje sile ali delovanja tretjih oseb so 11 operaterjem povzročila 94 prekinitev distribucije zemeljskega plina v skupnem trajanju 372 ur. Čas trajanja tovrstnih prekinitev se je v primerjavi z letom 2013 skrajšal za 19 %. Po zbranih podatkih tovrstnih prekinitev ni bilo pri petih operaterjih.

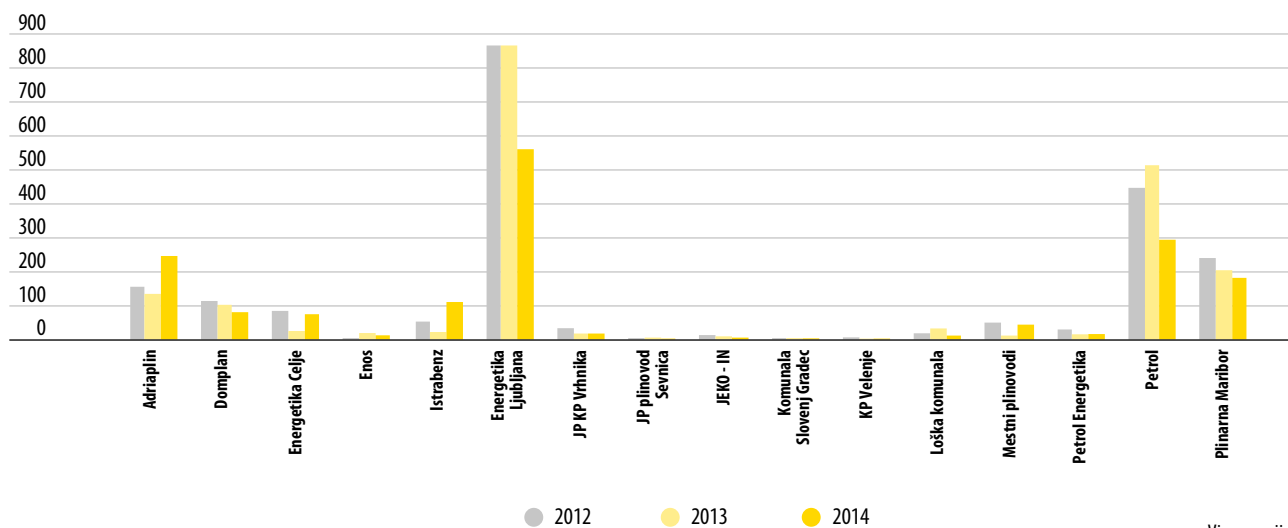
4.2.4.1 Odjemalci, priključeni na distribucijsko omrežje

Ob koncu leta je bilo na distribucijska omrežja zemeljskega plina v 77 lokalnih skupnostih priključenih 133.230 končnih odjemalcev, kar je slabih 0,4 % več kot leta 2013. Skupno število odjemalcev na distribucijskem omrežju narašča že vse od leta 2008, vendar je prirastek vsako leto skromnejši. V letu 2014 je bil več kot 60 % nižji od leta 2013 ter več kot 70 % nižji od letnega povprečja obdobja 2009–2013. Gospodinskih odjemalcev je bilo 119.025, njihovo število se je glede na leto 2013 zmanjšalo za nekaj manj kot 0,4 %. Pri gospodinskih odjemalcih je bilo to prvo zmanjšanje po letu 2008. Poslovnih odjemalcev je bilo 14.205, kar je okoli 5,5 % več kot v predhodnem letu.

Operaterji distribucijskih sistemov so distribuirali dobrih 262 milijonov Sm^3 zemeljskega plina, kar je najmanjša distribuirana količina po letu 2004, ob koncu katerega pa je bilo število končnih odjemalcev manjše od tega v letu 2014 za približno 21 % oziroma 27.658 odjemalcev. V primerjavi z letom 2013 je bil zabeležen upad distribuiranih količin za slabih 12 %. Pri gospodinskih odjemalcih je bil odjem nižji za dobrih 21 %, pri poslovnih odjemalcih pa je bil zabeležen upad za 5,5 %. Podatki se nanašajo na obračunan zemeljski plin, saj operaterji distribucijskih sistemov za temperaturno odvisna odjemna mesta gospodinskega in malega poslovnega odjema večinoma uporabljajo način določitve distribuiranih količin na osnovi obremenitvenih profilov. Fizično distribuirane količine zemeljskega plina so bile manjše še za slabih 6 milijonov Sm^3 .

Na novo so operaterji distribucijskih sistemov priključili 1653 odjemalcev, kar je dobrih 16 % manj kot leta 2013. Število novih odjemalcev v posameznem letu v obdobju 2012–2014 je prikazano na sliki 58.

Slika 58: Število novih odjemalcev na distribucijskih omrežjih v obdobju 2012–2014

Vir: agencija

Povprečni čas trajanja celotnega postopka priključitve novih odjemalcev je znašal približno 28 dni po oddaji vloge za priključitev. Pri distribucijskem podjetju, ki je potrebovalo največ časa, je celotni postopek v povprečju trajal 60 dni. Fizična priključitev na omrežje je bila povprečno izvedena v sedmih dneh.

Gospodinjiski odjemalci uporabljajo zemeljski plin predvsem za kuhanje, pripravo tople sanitarne vode in ogrevanje. Kar 96,5 % vseh odjemalcev zemeljskega plina je porabilo manj kot 4500 Sm³ in 90 % manj kot 2500 Sm³. Le 3,5 % odjemalcev z letnim odjemom zemeljskega plina nad 4500 Sm³ je porabilo kar 67 % celotne porabe odjemalcev zemeljskega plina, priključenih na distribucijsko omrežje.

Odjemalci, priključeni na distribucijske sisteme zemeljskega plina, so plačevali regulirano omrežnino, ki je temeljila na upravičenih stroških operaterjev distribucijskih sistemov.

4.2.4.2 Poslovanje operaterjev distribucijskih sistemov

Pri dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov zemeljskega plina je 11 podjetij za distribucijo zemeljskega plina izkazalo pozitivni čisti poslovni izid v skupnem znesku 4,6 milijona evrov, preostalih pet podjetij pa negativni čisti poslovni izid v skupnem znesku 0,2 milijona evrov.

Na dan 31. januarja 2014 je bilo sedem operaterjev distribucijskih sistemov v večinski lasti ene ali več občin in sedem operaterjev distribucijskih sistemov v večinski lasti domačih oziroma tujih pravnih oseb. Pri dveh operaterjih distribucijskih sistemov je lastništvo razpršeno, saj nimajo večinskega lastnika. Lastniška struktura distribucijskih omrežij je prikazana v tabeli 35.

Tabela 35: Lastniška struktura sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina

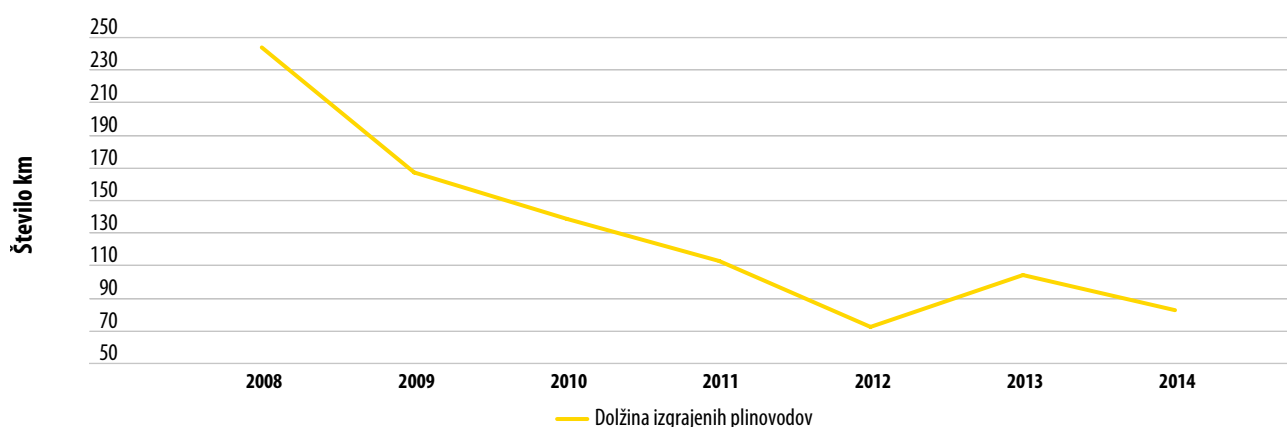
Lastništvo distribucijskih podjetij	Število podjetij
Večinska last ene ali več občin	7
Večinska last domače pravne osebe	5
Večinska last tuje pravne osebe	2
Ni večinskih lastnikov	2
Skupaj	16

Vir: agencija

Deset operaterjev distribucijskih sistemov je imelo distribucijsko omrežje izključno v svoji lasti, preostalih šest pa jo je imelo delno tudi v najemu. Če operater distribucijskega sistema ni lastnik omrežja ali njegovega dela, mora z lastnikom skleniti pogodbo, s katero uredi vsa vprašanja uporabe tega omrežja za opravljanje svojih nalog. V pogodbi je treba urediti zlasti obseg in namen uporabe omrežja, višino najemnine oziroma drugega plačila operaterja distribucijskega sistema, pogoje in način tekočega in investicijskega vzdrževanja omrežja ter druga vprašanja, ki operaterju distribucijskega sistema omogočajo učinkovito opravljanje nalog. Vsebinsko pogodbe in njeno izvrševanje nadzira agencija v okviru nadzornih pooblastil.

4.2.4.3 Naložbe v distribucijska omrežja

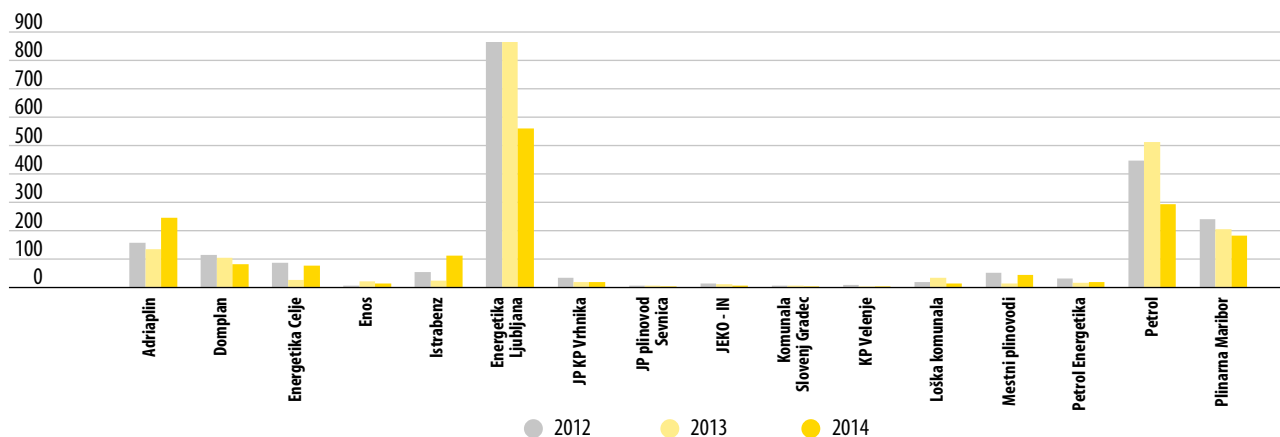
Operaterji distribucijskih sistemov so za razširitve omrežij zgradili 83 kilometrov novih plinovodov, kar je 20 % manj kot leto prej. Obnovljenih jih je bilo 1,7 kilometra. Skupna vrednost naložb v infrastrukturo distribucijskih sistemov je znašala 7,4 milijona evrov, od tega so naložbe v obnovu distribucijskih sistemov znašale slabih 10 %.

Slika 59: Trend izgradnje novih plinovodov distribucijskih sistemov

Vir: agencija

Slika 60 prikazuje intenzivnost izgradnje novih plinovodov operaterjev distribucijskih sistemov. V povprečju je vsak operater distribucijskega sistema v letu 2014 izgradil 5,2 kilometra novih plinovodov.

Slika 60: Dolžina novih distribucijskih omrežij v obdobju 2010–2014

Vir: agencija

4.2.5 Omrežnine za prenosni in distribucijske sisteme zemeljskega plina

Do izteka regulativnega obdobja, ki je bilo ob uveljavitvi EZ-1 marca 2014 že v teku in za katero je imel posamezni operater sistema že določen regulativni okvir, odjemalec zemeljskega plina plačuje ceno za uporabo omrežja, ki je sestavljena iz omrežnine in dodatkov. Agencija regulira omrežnino tako, da z metodologijami določi načina določanja in obračunavanja omrežnine. Dodatke k omrežnini, ki so sestavni del cene za uporabo omrežij, je določila vlada. Omrežnina je namenjena pokrivanju stroškov izvajanja GJS dejavnosti operaterjev sistema. Omrežnino za prenosno in distribucijska omrežja določijo operaterji sistema s soglasjem agencije.

4.2.5.1 Omrežnina za prenosni sistem zemeljskega plina

Podlagi za določitev omrežnine za prenosni sistem zemeljskega plina sta Akt o določitvi metodologije za določitev omrežnine in kriterijev za ugotavljanje upravičenih stroškov za prenosno omrežje zemeljskega plina in Akt o določitvi metodologije za obračunavanje omrežnine za prenosni sistem zemeljskega plina. Za določitev omrežnine se uporablja metoda zamejenega prihodka ob upoštevanju metode zamejene cene. Oba akta je določila in sprejela agencija.

Metodologija za določitev omrežnine določa način, pogoje in metodo določanja omrežnine ter kriterije za ugotavljanje upravičenih stroškov operaterja prenosnega sistema, med katere sodijo tudi vzpodbude za učinkovitejše poslovanje operaterja prenosnega sistema. Omrežnina za prenosni sistem zemeljskega plina je odvisna od zakupljene pogodbene prenosne zmogljivosti, prenesene količine zemeljskega plina, uporabljene merilne naprave ter upoštevanja preostalih parametrov iz metodologije za obračunavanje omrežnine.

Omrežnino za prenosni sistem zemeljskega plina in tarifne postavke omrežnine za triletno regulativno obdobje določi operater prenosnega sistema po javnem pooblastilu, danem v aktu o določitvi omrežnine za prenosni sistem zemeljskega plina in v aktu o obračunavanju omrežnine za prenosni sistem zemeljskega plina.

Operater prenosnega sistema mora pred objavo tarifnih postavk omrežnine v obliki akta v Uradnem listu Republike Slovenije pridobiti soglasje agencije k omrežnini in tarifnim postavkam omrežnine.

Za obračunavanje omrežnine za prenosno omrežje zemeljskega plina se od 1. januarja 2013 uporablja metoda vstopno-izstopnih točk, kar pomeni sistem enotnih tarifnih postavk in je za posamezne

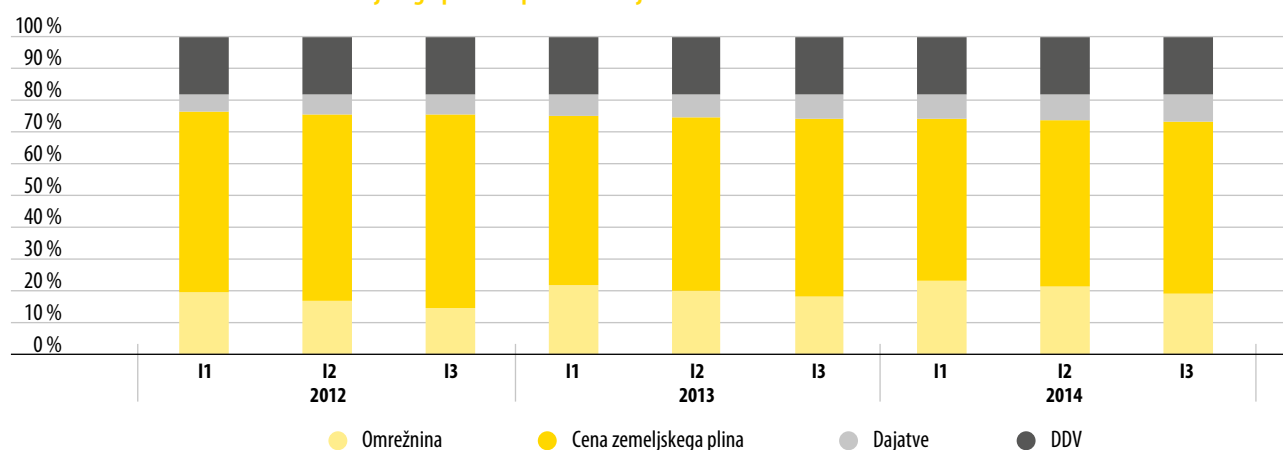

odjemne skupine enotna na celotnem območju Slovenije. Operater prenosnega sistema od 1. januarja 2013 uporabnikom zaračunava omrežnino tako, da jim zaračunava omrežnino za:

- zakup zmogljivosti na vstopnih točkah,
- zakup zmogljivosti na izstopnih točkah,
- lastno rabo operaterja,
- izvajanje meritev.

Tarifne postavke odražajo upravičene stroške operaterja prenosnega sistema. Odjemalci, priključeni na prenosno omrežje zemeljskega plina, imajo na računu omrežnino za prenosno omrežje zemeljskega plina izkazano ločeno od drugih postavk. Končna cena zemeljskega plina za odjemalce je sestavljena iz cene za uporabo omrežja, cene dobave plina in dajatve. Dajatve sestavljajo CO₂ taksa, trošarina, dodatek za povečanje učinkovitosti rabe in prispevek za OVE in SPTE. Dajatve brez DDV predstavljajo v strukturi cene približno od 8 do 9 % končne cene zemeljskega plina. Cena plina kot blaga predstavlja pri poslovnih odjemalcih od 51 do 54 %, omrežnina pa od 19 do 23 % končne cene. Na sliki 61 je prikazana struktura cene za poslovne odjemalce.

Slika 61: Struktura končne cene zemeljskega plina za poslovne odjemalce

Vira: SURS, agencija

4.2.5.2 Omrežnine za distribucijske sisteme zemeljskega plina

Omrežnina se določi v skladu z Aktom o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za distribucijsko omrežje zemeljskega plina in Aktom o metodologiji za obračunavanje omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina. Oba akta je določila in sprejela agencija.

Metodologija za določitev omrežnine določa način, pogoje in metodo določanja omrežnine ter kriterije za ugotavljanje upravičenih stroškov operaterja distribucijskega sistema, med katere spadajo tudi vzpodbude za njegovo učinkovito poslovanje.

Omrežnina za distribucijsko omrežje vključuje tudi stroške, povezane z uporabo prenosnega omrežja na izstopni točki znotraj Slovenije.

Za določitev omrežnine se uporablja metoda regulirane omrežnine, ki določa vzročno-posledično povezavo upravičenih stroškov in prihodkov operaterja distribucijskega sistema. Omrežnina kot del cene za uporabo distribucijskega omrežja je letni regulirani prihodek operaterja, ki je namenjen pokrivanju upravičenih stroškov operaterja.

Tarifne postavke za distribucijo zemeljskega plina so enotne za posamezne odjemne skupine na posameznih geografskih območjih. Na različnih geografskih območjih tarifne postavke za značilne odjemalce niso enake, saj imajo zaradi različnih značilnosti in strukture odjemalcev operaterji različne stroške. Posamezne odjemne skupine so določene skladno z metodologijo za obračunavanje omrežnine.

Tarifne postavke za distribucijo zemeljskega plina so bile določene v posameznih aktih o določitvi tarifnih postavk omrežnine za distribucijsko omrežje zemeljskega plina ter za posamezna geografska območja. Akti so bili objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije po predhodno prejetem soglasju agencije.

V letu 2014 se je v 77 občinah pri obračunu omrežnine uporabljalo 24 aktov o določitvi tarifnih postavk omrežnine za distribucijsko omrežje.

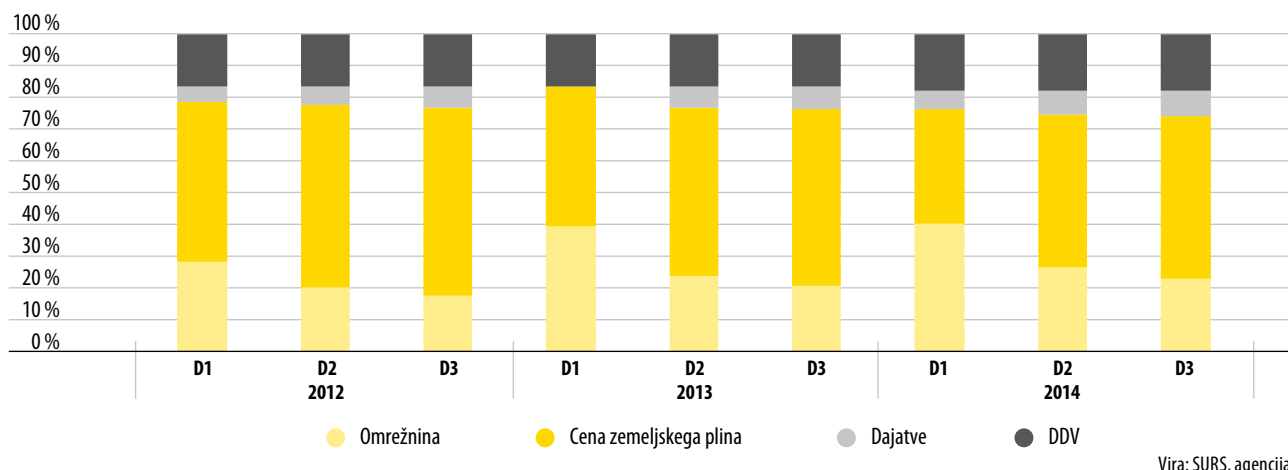
Operater distribucijskega sistema je uporabnikom omrežja zaračunaval omrežnino tako, da jim je na računu ločeno izkazoval:

- znesek za distribucijo zemeljskega plina in
- znesek za izvajanje meritev.

V letu 2014 so vsi operaterji distribucijskih sistemov na računih, izdanim odjemalcem, zagotavljali ločeno izkazovanje zneska omrežnine od zneska dobave in dajatev.

Končna cena zemeljskega plina za gospodinske odjemalce je sestavljena iz cene za uporabo omrežja, cene dobave plina ter dajatev. Dajatve sestavljajo CO₂ taksa, trošarina, dodatek za povečanje učinkovitosti rabe in prispevek za OVE in SPT. Dajatve so predstavljale v strukturi cene med 5 in 8 % končne cene zemeljskega plina. Cena plina kot blaga je znašala pri gospodinskih odjemalcih od 36 do 52 % cene, omrežnina pa od 22 do dobrih 40 %. Na sliki 62 je prikazana struktura končne cene za gospodinske odjemalce. Struktura končne cene zemeljskega plina se je v zadnjih letih močno spremenila zaradi padajočih cen dobavljenega plina.

Slika 62: Struktura končne cene zemeljskega plina za gospodinske odjemalce

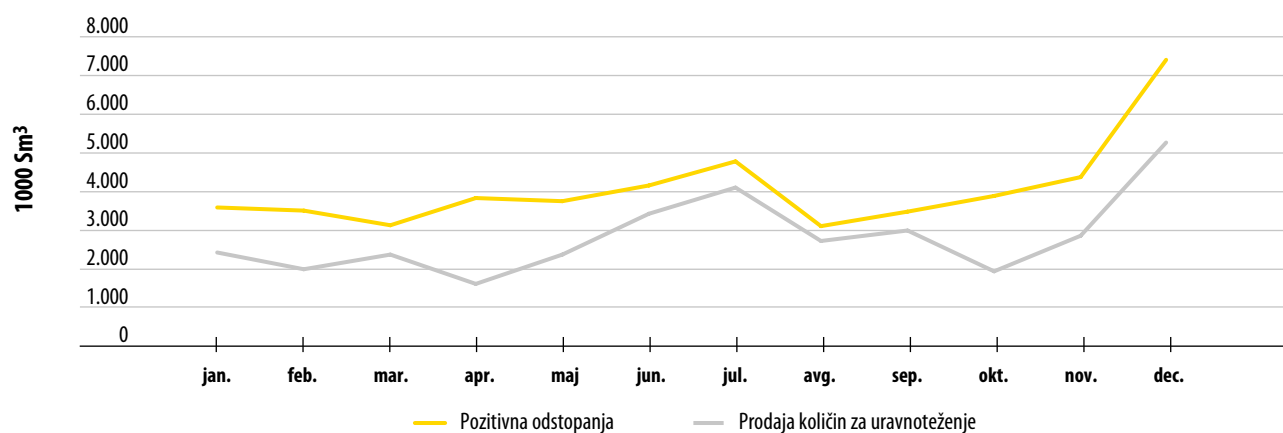
Dobavitelji zemeljskega plina so gospodinskim odjemalcem omogočali plačilo porabljenega zemeljskega plina in omrežnine z enim računom oziroma enim univerzalnim plačilnim nalogom tudi v primerih, ko dobavitelj in operater distribucijskega sistema nista ista pravna oseba (enotni račun).

4.2.5.3 Izravnava odstopanj

V letu 2014 je bilo aktivnih osem nosilcev bilančnih skupin ali dva manj kot leto pred tem. Odstopanja nosilcev bilančnih skupin so bila razdeljena med pozitivna/negativna dovoljena oziroma nedovoljena dnevna in kumulativna mesečna odstopanja. Za dovoljena odstopanja so veljala tri tolerančna območja, ki so določena glede na mesec v letu. Operater prenosnega sistema je izvajal obračun odstopanj ter z nakupom in prodajo zemeljskega plina skrbel za uravnoteženje sistema.

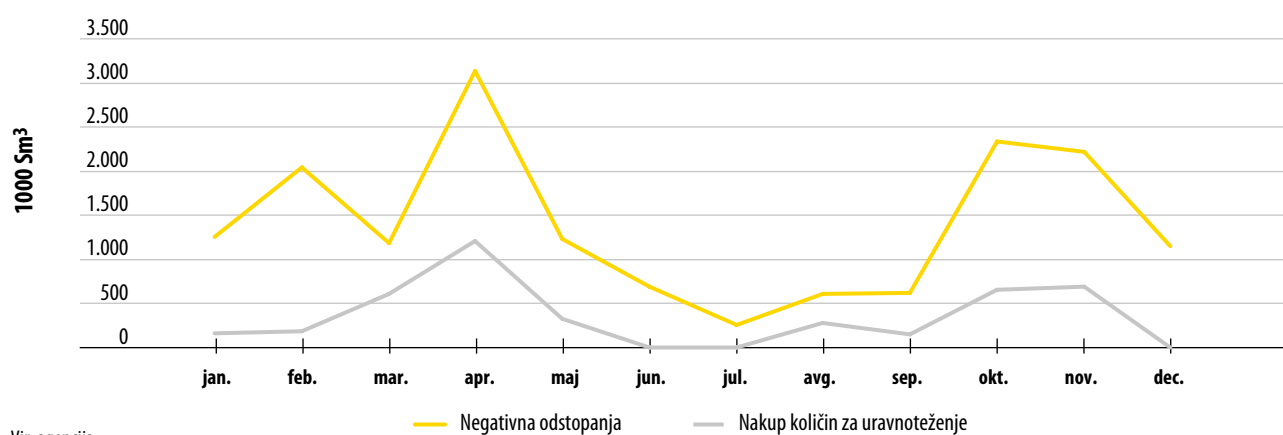
Nosilci bilančnih skupin so pogosteje in v večjih količinah odstopali v pozitivno smer, kar pomeni, da so v prenosni sistem dobavljali večje količine plina, kot so jih njihovi odjemalci iz prenosnega sistema odvzeli. Količine pozitivnih odstopanj so tako bile skoraj trikrat večje od količin negativnih odstopanj, kar je še za dobro četrtino poslabšalo razmerje med pozitivnimi in negativnimi odstopanji iz leta prej. Največja pozitivna odstopanja so bila v decembru, ko so bila skoraj dvakrat večja od povprečja ostalih mesecev v letu 2014.

Slika 63: Količine pozitivnih odstopanj in odprodaja količin za uravnoteženje

Vir: agencija

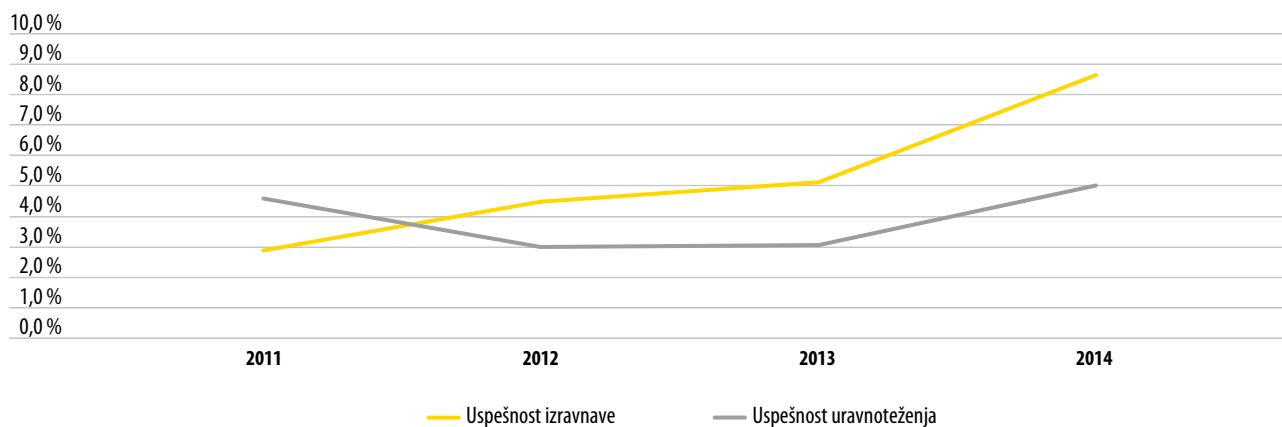
Slika 64: Količine negativnih odstopanj in nakup količin za uravnoteženje

Vir: agencija

Operater prenosnega sistema je izvajal uravnoteženje prenosnega sistema z nakupom in prodajo količin v skladu s triletno pogodbo. Uspešnost izravnave odstopanj, ki je prikazana na sliki 64, se je v letu 2014 poslabšala. Razlog so nedovoljena pozitivna odstopanja, ki so bila skoraj petkrat višja od dovoljenih pozitivnih odstopanj, medtem ko so bila nedovoljena negativna odstopanja za 73 % višja od dovoljenih negativnih odstopanj. Tako so količine za izravnavo dnevnih odstopanj v letu 2014 znašale 8,6 % prenesenih količin zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji, kar je za 68 % slabši rezultat kot leto prej. Posledično je moral operater prenosnega sistema intenzivneje izvajati uravnoteženje sistema, za kar je porabil 48 % več plina kot leto prej. Te količine predstavljajo 5 % porabljenih količin slovenskih odjemalcev, kar glede na nižje vrednosti porabe slovenskih odjemalcev pomeni kar 60 % višje vrednosti kot leto prej.

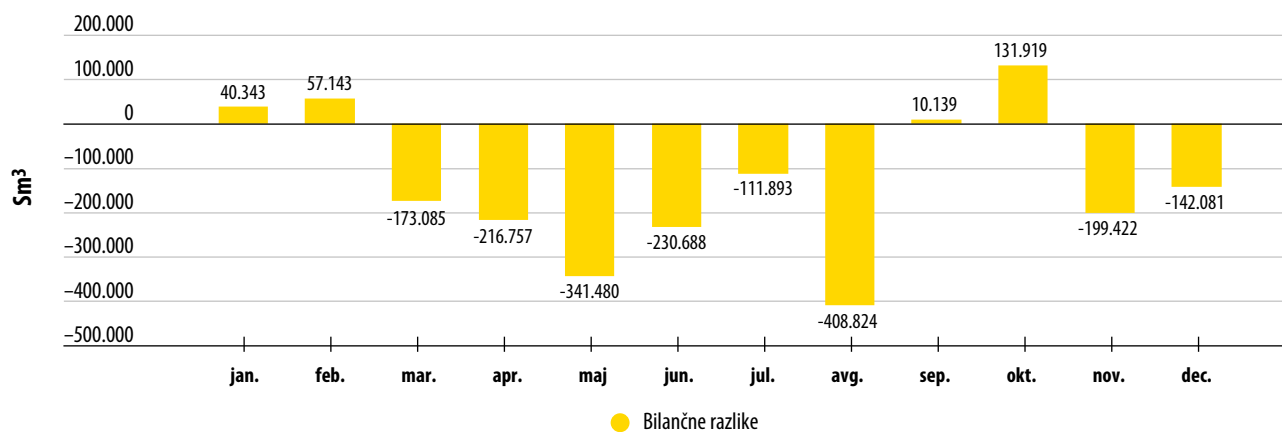
Slika 65: Uspešnost izvajanja izravnave in uravnoteženja prenosnega sistema kot razmerje med količinami za izravnavo dnevnih odstopanj in prenesenimi količinami zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji

Vir: agencija

Bilančne razlike so znašale 2,1 milijona Sm³ zemeljskega plina, kar v količini plina predstavlja porast za 75 % v primerjavi s predhodnim letom. Hkrati te vrednosti predstavljajo 0,27 % prenesenih količin zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji. Glede na manjšo porabo zemeljskega plina je ta relativna vrednost skoraj dvakrat večja od relativne vrednosti v letu prej.

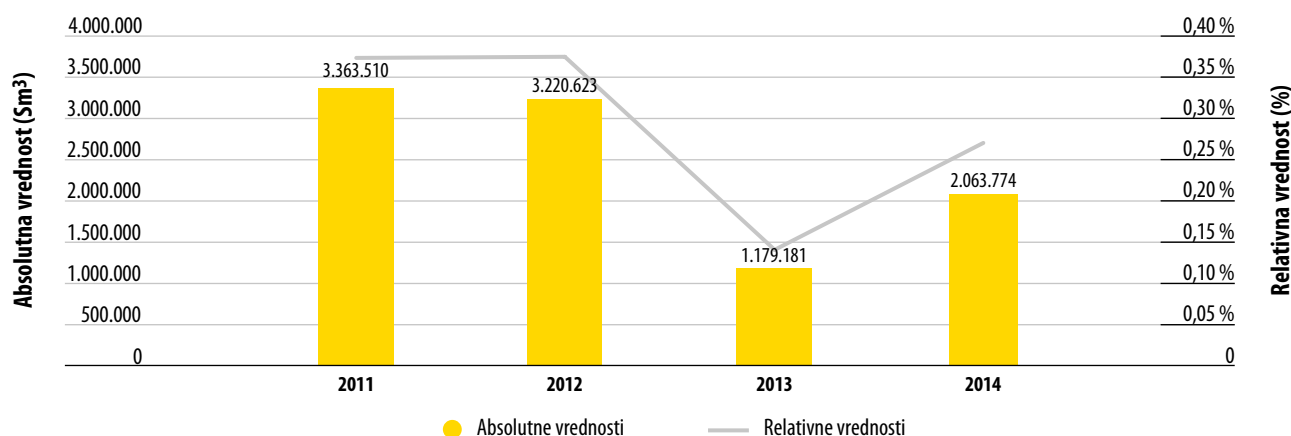
Slika 66: Bilančne razlike po mesecih v letu 2014

Vir: agencija

V dveh tretjinah leta so bile bilančne razlike negativne. Nastali primanjkljaj količin v prenosnem sistemu morajo stroškovno pokriti nosilci bilančnih skupin.

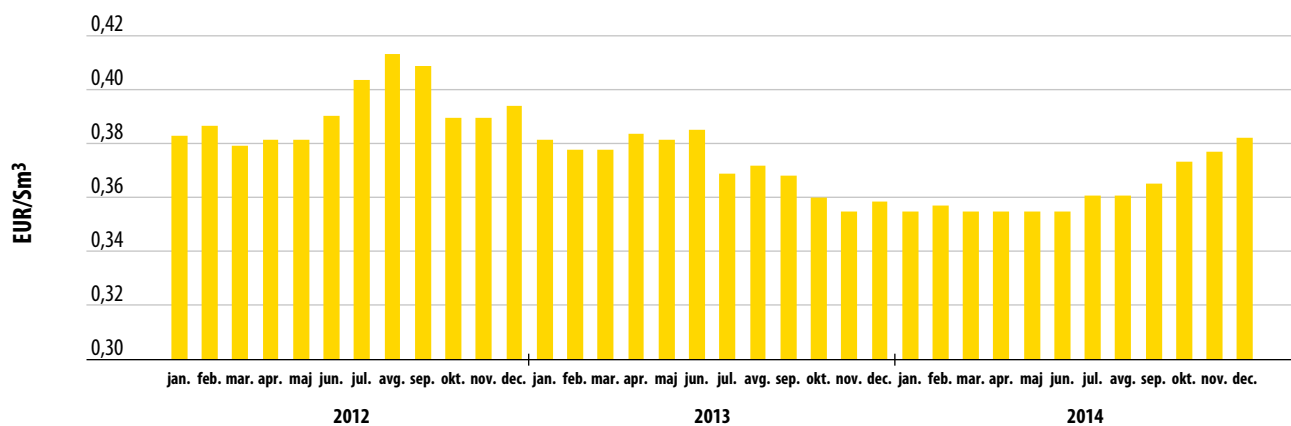
Slika 67: Trend gibanja bilančnih razlik v obdobju 2011–2014

Vir: agencija

Osnova za obračun odstopanj, bilančnih razlik in lastne rabe je osnovna cena zemeljskega plina C_B , ki je bila v povprečju 0,3628 EUR/Sm³, kar je slabe 3 % manj kot leto prej.

Slika 68: Gibanje osnovne cene (C_B) v v obdobju 2012–2014

Vir: agencija

4.2.5.4 Sekundarni trg s prenosnimi zmogljivostmi

Sekundarni trg s prenosnimi zmogljivostmi je doživel spremembe, saj so se konec leta spremenila pravila, ki omogočajo trgovanje na sekundarnem trgu le na posameznih relevantnih točkah. Točke, v katerih se lahko trguje na sekundarnem trgu, so v skladu z novimi pravili vstopno-izstopne točke v Slovenijo. Pomembnejših sprememb zaradi novih pravil v letu 2014 ni bilo.

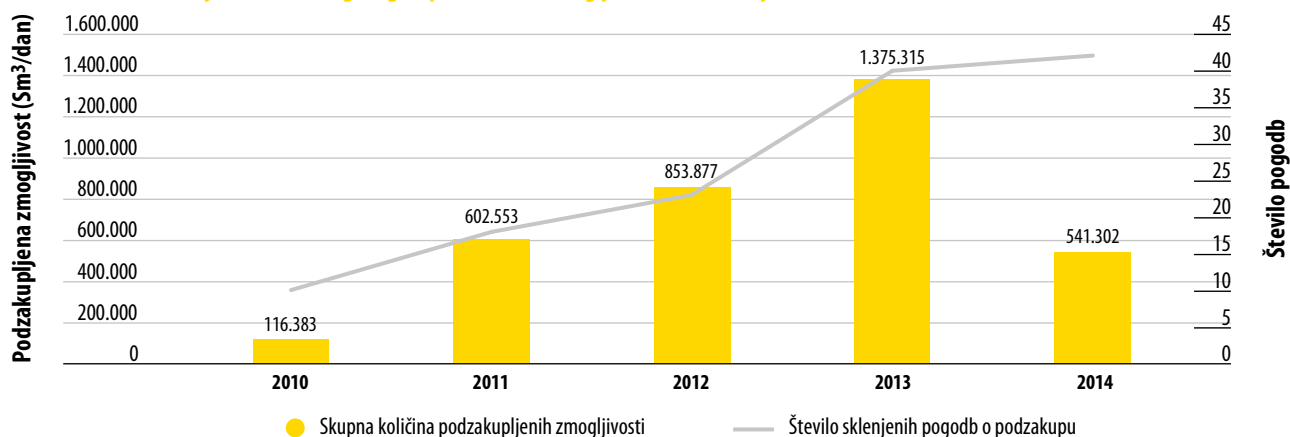
Tabela 36: Trgovanje s prenosnimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu

	Mejne vstopne točke	Mejne izstopne točke	Notranje izstopne točke
Število ponudnikov prenosnih zmogljivosti	26	0	10
Število ponudb	36	0	15
Skupna količina ponujenih zmogljivosti v Sm ³ /dan	559.360	0	134.748
Število povpraševalcev po zmogljivostih	14	0	10
Število povpraševanj	30	0	13
Skupna količina povpraševanih zmogljivosti v Sm ³ /dan	448.554	0	554.302
Število ponudnikov, ki so prodali prenosno zmogljivost	24	0	10
Število povpraševalcev, ki so zakupili prenosno zmogljivost	14	0	7
Število sklenjenih pogodb o podzakupu	30	0	12
Skupna količina podzakupljenih zmogljivosti v Sm ³ /dan	448.554	0	92.748
Število zavrženih podzakupov	0	0	7

Vira: Plinovodi, agencija

Za razliko od prejšnjega leta ni bilo na izstopnih točkah znotraj Slovenije na sekundarnem trgu z zmogljivostmi sklenjene nobene pogodbe o zakupu ali prodaji zmogljivosti. Sklenjenih je bilo 42 pogodb o podzakupu, kar sta dve več kot leto prej. Količina podzakupljenih zmogljivosti se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšala za dobrih 60 %, število zavrženih podzakupov s strani operaterja prenosnega sistema pa se je z enega povečalo na sedem.

Slika 69: Trend razvoja sekundarnega trga s prenosnimi zmogljivostmi v obdobju 2010–2014

Vira: Plinovodi, agencija

4.2.6 Zmogljivosti na mejnih točkah

4.2.6.1 Zmogljivosti na vstopnih in izstopnih točkah

Zmogljivosti na mejnih točkah prenosnega sistema se uporabljajo za zagotavljanje oskrbe z zemeljskim plinom v Sloveniji in za potrebe prenosa zemeljskega plina do sosednjih prenosnih omrežij.

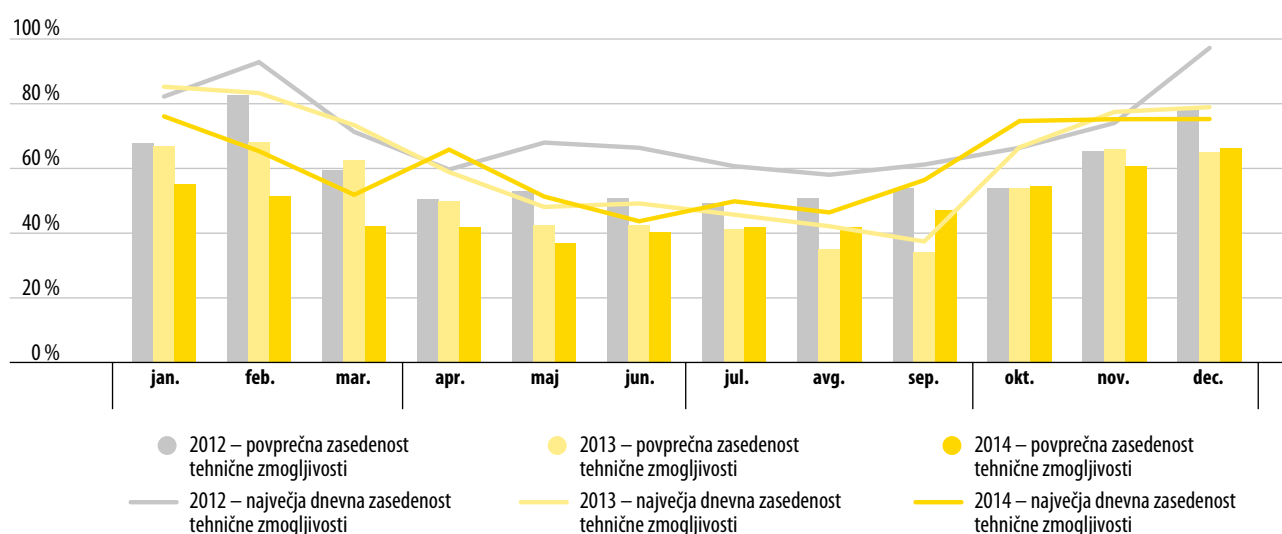
V skladu z Uredbo št. 984/2013 o oblikovanju kodeksa omrežja za mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti v prenosnih sistemih plina je operater prenosnega sistema v letu 2014 uvedel dodeljevanje prenosnih zmogljivosti s pomočjo dražb. Pripravil je Pravila o pogojih in načinu razdelitve zmogljivosti na mejnih povezovalnih točkah prenosnega sistema z dražbo. Novembra 2014 so bile zmogljivosti prvič dodeljene s pomočjo spletne rezervacijske platforme PRISMA. Ta omogoča zakup standardnih produktov zmogljivosti, ki se nanašajo na zagotovljene in prekinljive zmogljivosti, ki se s pogodbo o prenosu za dražbene zmogljivosti sklepajo za tipska časovna obdobja kot letni, četrletni, mesečni in dnevni standardni produkt zmogljivosti.

Večji del leta je bilo zaznati manjšo povprečno mesečno zasedenost v dveh od treh mejnih točk prenosnega sistema. Na mejni vstopni točki Ceršak je v primerjavi s predhodnim letom bil zaznan ponovni rahel upad izkoriščenosti pogodbenih zmogljivosti, in sicer za slabih 3,9 %, ter upad zakupa zagotovljenih prenosnih zmogljivosti za 8,2 %. Povprečne mesečne in največje dnevne izkoriščenosti pogodbenih zmogljivosti najpomembnejše vstopne točke prenosnega sistema Ceršak so v času kurilne sezone dosegale 41,5-odstotno stopnjo izkoriščenosti, v času kurilne sezone pa 54,8-odstotno.

Povprečna letna zasedenost tehnične zmogljivosti najpomembnejše vstopne točke prenosnega sistema je bila 48-odstotna, povprečna zasedenost izstopne mejne točke Rogatec pa se je zmanjšala za slabih 2,7 % oziroma na 54,8-odstotno povprečno zasedenost. Povprečna letna zasedenost tehnične zmogljivosti mejne vstopne točke Šempeter je ostala še nadalje izrazito nizka in je dosegla 7,2 %.

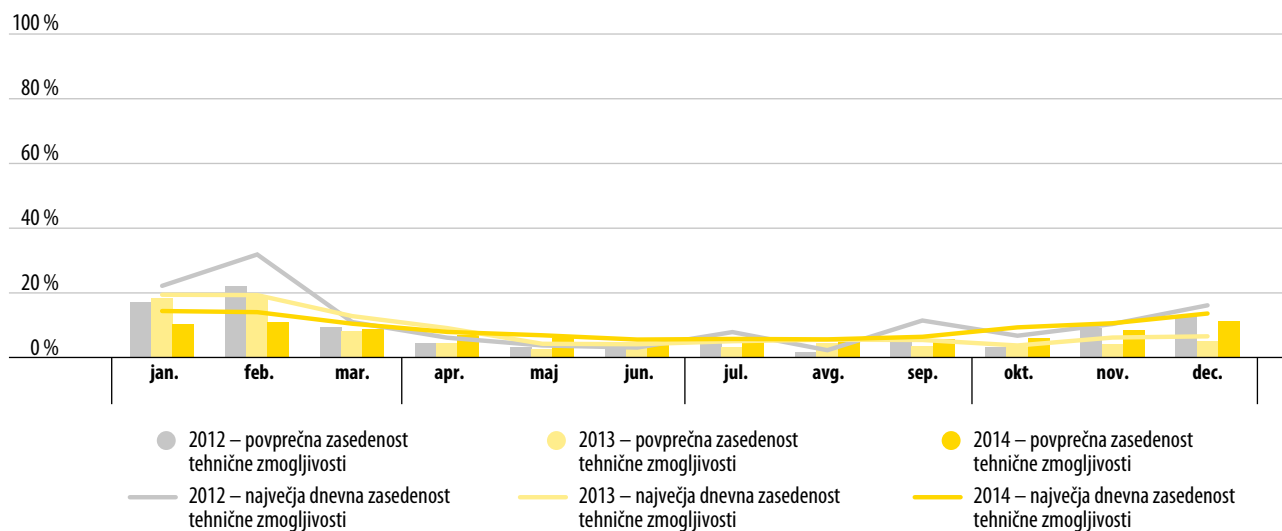
Gibanje povprečnih mesečnih in največjih dnevnih zasedenosti zmogljivosti v posameznih mesecih na mejnih točkah (merilno-regulacijskih postajah) je prikazano na slikah v nadaljevanju. Dinamika dnevnih prenesenih količin zemeljskega plina, tehnična in pogodbeno zakupljena zagotovljena in prekinljiva zmogljivost so predstavljene na slikah od 73 do 75.

Slika 70: Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti vstopnih zmogljivosti na mejni točki Ceršak

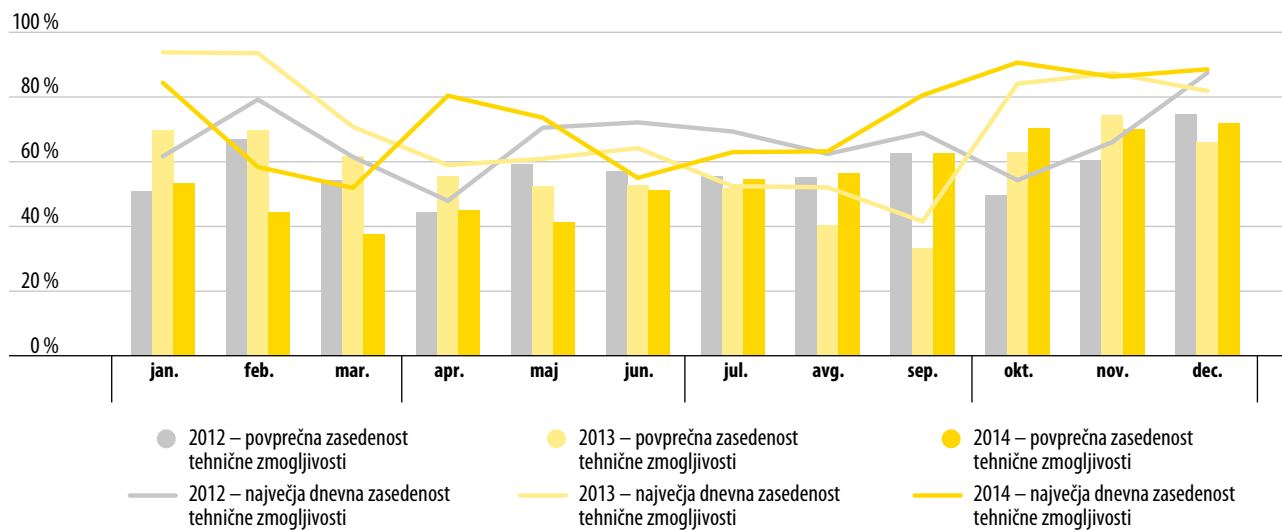
Vir: Plinovodi

Slika 71: Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti vstopnih zmogljivosti na mejni točki Šempeter

Vir: Plinovodi

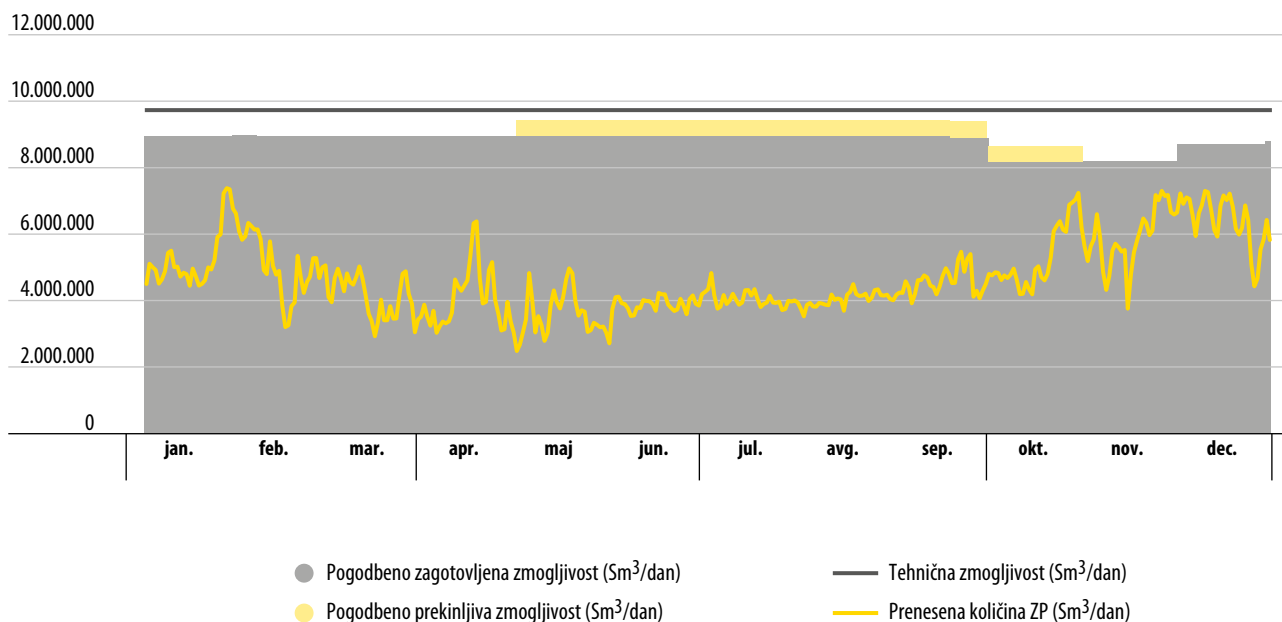
Slika 72: Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti izstopnih zmogljivosti na mejni točki Rogatec

Vir: Plinovodi

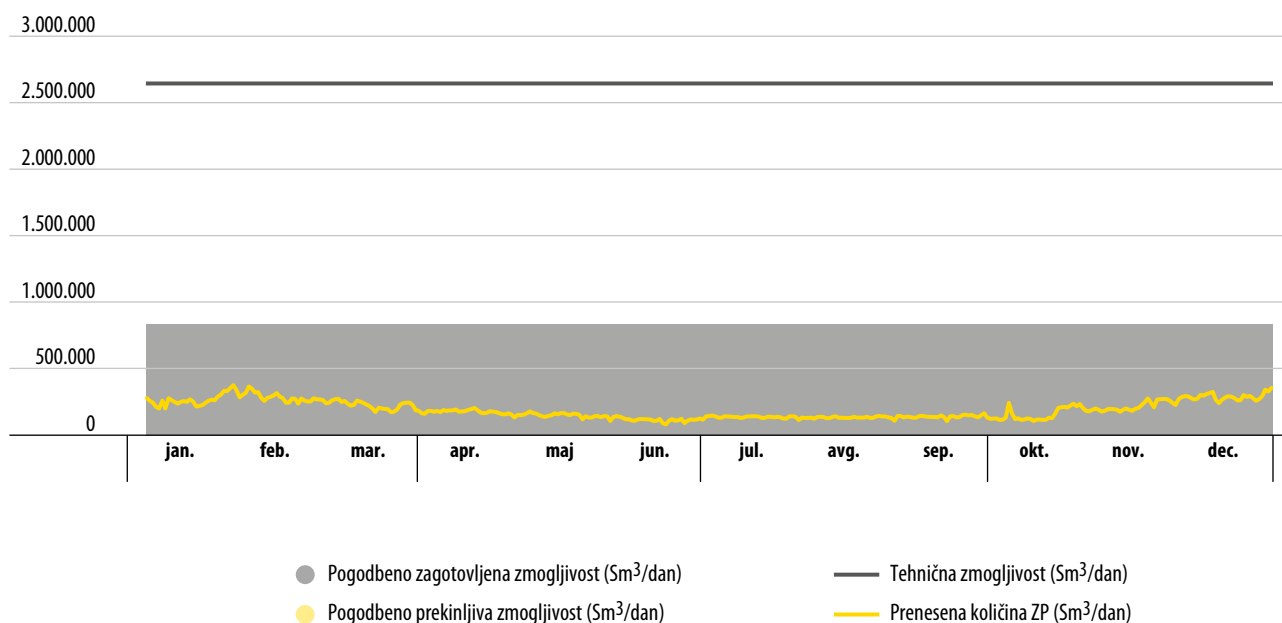

Slika 73: Dinamika dnevnih prenesenih količin zemeljskega plina, tehnična in pogodbeno zakupljena zagotovljena in prekinljiva vstopna zmogljivost na mejni točki Ceršak v letu 2014

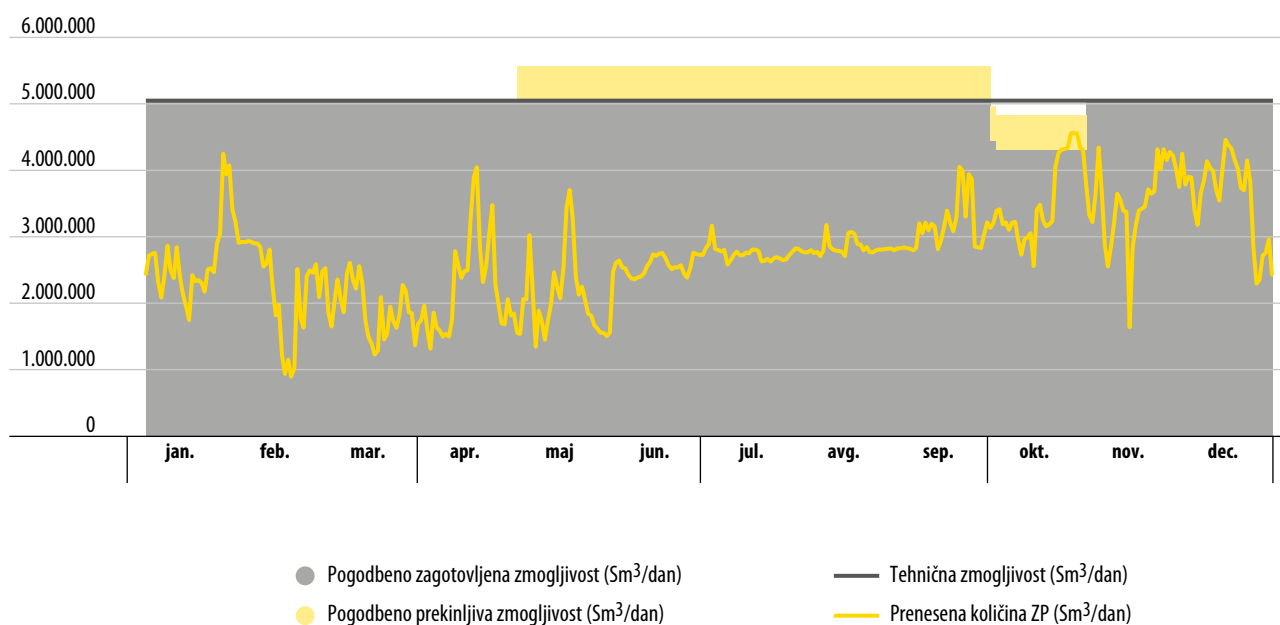
Vir: Plinovodi

Slika 74: Dinamika dnevnih prenesenih količin zemeljskega plina, tehnična in pogodbeno zakupljena zagotovljena in prekinljiva vstopna zmogljivost na mejni točki Šempeter v letu 2014

Vir: Plinovodi

Slika 75: Dinamika dnevnih prenesenih količin zemeljskega plina, tehnična in pogodbeno zakupljena zagotovljena in prekinljiva izstopna zmogljivost na mejni točki Rogatec v letu 2014

Vir: Plinovodi

4.2.6.2 Določanje največje tehnične zmogljivosti

Tehnična zmogljivost je največja prenosna zmogljivost, ki jo operater prenosnega sistema lahko ponudi uporabnikom omrežja na posamezni točki prenosnega sistema. Pri določanju maksimalne tehnične zmogljivosti za obravnavano mejno točko je treba upoštevati tehnične zmogljivosti vseh komponent plinovodnega sistema, ki so vključene v prenos, konfiguracijo in obratovalne karakteristike plinovodnega sistema kot celote ter njegove obratovalne robne pogoje.

Napovedovanje dnevne porabe zemeljskega plina temelji na modelu napovedi s samoučenjem, ki arhivira zgodovinske podatke o porabi zemeljskega plina pri različnih obratovalnih razmerah. Iz njih se glede na predvidene obratovalne razmere in dnevne napovedi posameznih odjemalcev zemeljskega plina izračuna predvidena dnevna poraba. Omogočeno je tudi izvajanje analiz kakovosti plina (sestava plina) v plinovodnem sistemu, tako geografsko kot časovno.

4.2.6.3 Upravljanje s prenosnimi zmogljivostmi prenosnega sistema

Upravljanje s prenosnim sistemom zemeljskega plina je zaradi svojega gospodarskega pomena ter zagotavljanja nepristranskega in preglednega dostopa vsem uporabnikom povsem regulirana ter z evropsko in domačo zakonodajo usklajena dejavnost.

Skupni povprečni zakup prenosnih zmogljivosti na mejnih vstopno-izstopnih točkah je v letu 2014 znašal nekaj čez 10 milijonov Sm³/dan. Sprememba povprečnega zakupa glede na predhodno leto je v določeni meri posledica izjemne pogodbene prezasedenosti na izstopni točki Rogatec, ki je bila ugotovljena v novembru 2013 na podlagi izkazanih povpraševanj uporabnikov prenosnega sistema ter izteka večje pogodbe o prenosu tujega uporabnika sistema na mejni vstopni in izstopni točki, ki pri zakupu prenosnih zmogljivosti že upošteva načelo termalnega leta namesto koledarskega. Na količino zakupljenih prenosnih zmogljivosti na najpomembnejši vstopni točki Ceršak so vplivali tudi uporabniki, ki se niso odločili za sklenitev prekinljivih pogodb, in trgovanje s prenosnimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu.

Za slovenske uporabnike je bilo v letu 2014 prenesenih 761 milijonov Sm³ zemeljskega plina, kar je za 9,8 % manj od prenosa v letu 2013. Iz podatkov o prenesenih količinah za slovenske uporabnike je razvidno, da je bila realizacija prenosa manjša predvsem v prvem četrtletju 2014, in sicer zaradi nadpovprečno toplih zimskih in spomladanskih mesecev. Poleg temperaturnih vplivov je bila razlog za zmanjšano realizacijo prenosa za slovenske uporabnike tudi izrazito manjša poraba zemeljskega plina za proizvodnjo električne energije.

V čezmejnem prenosu je bilo v letu 2014 prenesenih 1008 milijonov Sm³ zemeljskega plina, kar je za 5 % manj kot v letu 2013. Glede na primerljivo obdobje v 2013 je bil upad čezmejnega prenosa posebej občuten v prvih treh mesecih (povprečno za 69 %). Po izrazitem zmanjšanju v prvem polletju 2014 se je nato čezmejni prenos v drugem polletju 2014 močno povečal in bil v povprečju za 24 % večji od čezmejnega prenosa v primerljivem obdobju leta 2013. Največje povečanje čezmejnega prenosa, za 84 %, je bilo zabeleženo v septembru.

Uporabniki prenosnega sistema zemeljskega plina so uporabljali zakupljene zmogljivosti za prenos zemeljskega plina do odjemnih mest v Sloveniji in za prenos med sosednjimi prenosnimi omrežji. Zmogljivosti so bile razdeljene skladno s sklenjenimi pogodbami o dolgoročnem in kratkoročnem dostopu do prenosnega omrežja.

Po evidenci agencije je bilo v letu 2014 na mejnih vstopnih točkah sklenjenih 220 in na izstopnih točkah v Sloveniji 303 pogodbe o prenosu različnih ročnosti in različnih vrst storitev.

4.2.7 Mehanizmi za obvladovanje prezasedenosti

Tehnične značilnosti in konfiguracija prenosnega sistema določajo njegovo tehnično zmogljivost oziroma največjo zagotovljeno zmogljivost na posameznih točkah prenosnega sistema, ki jo operater prenosnega sistema lahko ponudi uporabnikom prenosnega sistema.

Če povpraševanje po zagotovljeni zmogljivosti na posamezni mejni točki preseže njeno razpoložljivo tehnično zmogljivost, govorimo o pogodbeni prezasedenosti. Poleg pogodbene prezasedenosti lahko na posamezni mejni točki prenosnega sistema nastopi tudi fizična prezasedenost, ki pomeni stanje, v katerem povpraševanje po dejanskih dobavah presega tehnično zmogljivost.

V primeru nastopa pogodbene prezasedenosti sistemski operater na posamezni mejni točki sproži postopke za upravljanje prezasedenosti skladno s Pravili o postopku za dodeljevanje zmogljivosti prenosnega sistema za vstopne in izstopne točke znotraj Republike Slovenije, upravljanja prezasedenosti prenosnega sistema in trgovanja z zmogljivostmi na sekundarnem trgu.

Predvideni so naslednji postopki za odpravo pogodbene prezasedenosti:

- predaja pogodbenih zmogljivosti,
- mehanizem dolgoročne uporabe ali izgube zmogljivosti,
- povečanje zmogljivosti s programom prevelikega zakupa in ponovnega odkupa.

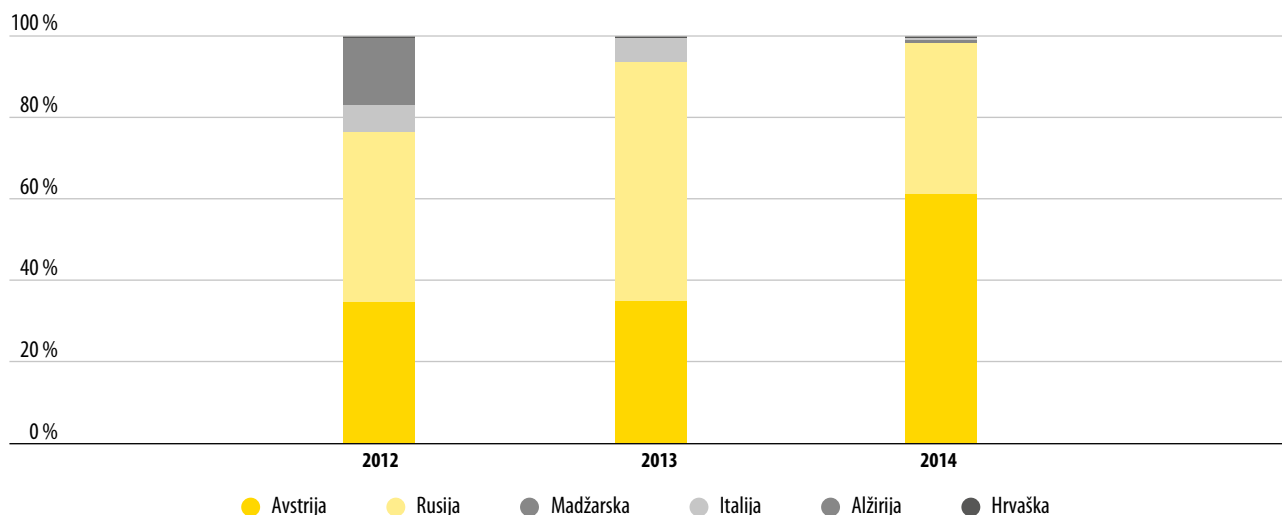
Za obvladovanje pogodbene prezasedenosti sta v Sloveniji poleg omenjenih postopkov na voljo tudi dva tržno naravnana mehanizma. Prvi mehanizem je možnost zakupa kratkoročnih prekinljivih zmogljivosti na primarnem trgu prenosnih zmogljivosti. Ta ob morebitni pogodbeni prezasedenosti omogoča sistemskemu operaterju prenosnega omrežja prodajo že zakupljenih in hkrati neizkoriščenih vstopno/izstopnih zmogljivosti omrežja v obliki kratkoročnih prekinljivih zmogljivosti. Drugi mehanizem je sekundarni trg s prenosnimi zmogljivostmi, na katerem lahko uporabniki prenosnega omrežja zemeljskega plina viške zakupljene prenosne zmogljivosti posredujejo v podzakup uporabnikom, ki zmogljivosti potrebujejo.

Operater prenosnega sistema, podjetje Plinovodi, je v prejšnjih letih povpraševanju po prenosnih zmogljivostih sledil z nadgradnjo prenosnega sistema. V decembru 2014 je bil tako z izgradnjo in zaplinjanjem še zadnjega odseka plinovoda M2/1 od Trojan do Vodice uspešno zaključen desetletni investicijski cikel izgradnje vzporedne visokotlačne plinovodne hrbtenice od avstrijske meje do osrednje Slovenije. V zadnjem četrletju leta 2014 sta bili uspešno zaključeni tudi nadgradnja kompresorske postaje v Kidričevem z dodatno kompresorsko enoto in nadgradnja opreme na mejni merilno-regulacijski postaji Rogatec. Zaradi teh nadgradenj prenosnega sistema so se povečale prenosne zmogljivosti v komercialno najbolj zanimivih prenosnih smereh od Avstrije proti Hrvaški ter od Avstrije proti osrednji Sloveniji in Italiji. V mejni točki Šempeter je bil na podlagi nadgradenj v okviru desetletnega investicijskega cikla s 1. januarjem 2015 omogočen tudi fizični povratni tok iz Slovenije v Italijo. Po zaključku desetletnega investicijskega cikla tako od konca leta 2014 v prenosnem sistemu ni več ozkih grl ali povezovalnih točk, kjer bi prihajalo do fizične prezasedenosti.

4.3 TRŽNE DEJAVNOSTI IN DELOVANJE KONKURENCE

4.3.1 Viri zemeljskega plina in veleprodajni trg

Kot porabnica zemeljskega plina Slovenija ostaja popolnoma odvisna od uvoza. V letu 2014 se je pri uvozu zemeljskega plina zgodila pomembna sprememba. Država, iz katere je Slovenija uvozila največ plina, je bila Avstrija. Gre za plin, kupljen v avstrijskem trgovalnem stičišču v Baumgartnu, kjer so dobavitelji kupili kar 61 % plina, uvoženega v Slovenijo. Uvozniki ne poznajo prvotnega izvora tega plina, najverjetneje pa gre za plin ruskega izvora. Neposredno iz Rusije je bilo v Slovenijo preko tranzitnih držav uvoženega 37 % plina. Zanimiv podatek je tudi, da so dobavitelji skoraj 1 % zemeljskega plina uvozili iz Madžarske. Količine, uvožene iz Hrvaške in Italije, niso dosegle pomembnejših vrednosti. Na sliki 76 so prikazane uvožene količine zemeljskega plina.

Slika 76: Viri zemeljskega plina v obdobju 2012–2014

Vir: agencija

V tabeli 37 so prikazane količine uvoženega zemeljskega plina za obdobje 2012–2014, v katerem je prišlo do pomembnih sprememb pri uvozu zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji. V letu 2014 so se uvožene količine zemeljskega plina ponovno zmanjšale. Še vedno je med uvozniki na prvem mestu podjetje Geoplin, vendar se je njegov delež v tej kategoriji zmanjšal za kar 20 %. Pomembna sprememba se je zgodila tudi na četrtem oziroma petem mestu, kjer sta se znašla Elektro Energija in Elektro Celje Energija, ki sta močno povečala količine uvoženega zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji. Seznamu uvoznikov se je pridružilo podjetje Elektro Maribor Energija plus.

Tabela 37: Uvoz zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji v obdobju 2012–2014 (v Sm³)

Ponudniki	2012	2013	2014
Geoplin	785.313.598	685.876.146	546.258.663
GEN-I	14.947.419	80.483.314	81.813.649
Adriaplin	65.742.373	68.635.308	68.635.308
Elektro Energija	–	2.735.898	8.522.764
Elektro Celje Energija	–	69.331	4.281.339
Petrol	3.557.733	3.406.576	2.564.708
Elektro Maribor Energija plus	–	–	2.834.279
Skupaj	869.561.123	841.206.573	709.511.723

Vir: agencija

Udeleženci veleprodajnega trga so podjetja, ki zemeljski plin dobavljajo dobaviteljem na maloprodajnem trgu. Na slovenskem veleprodajnem trgu se je s prodajo zemeljskega plina ukvarjalo pet podjetij. Njihove tržne deleže prikazuje tabela 38. Na veleprodajnem trgu je bilo prodanih 227 milijonov Sm³ zemeljskega plina, kar je 30 milijonov manj kot leta 2013.

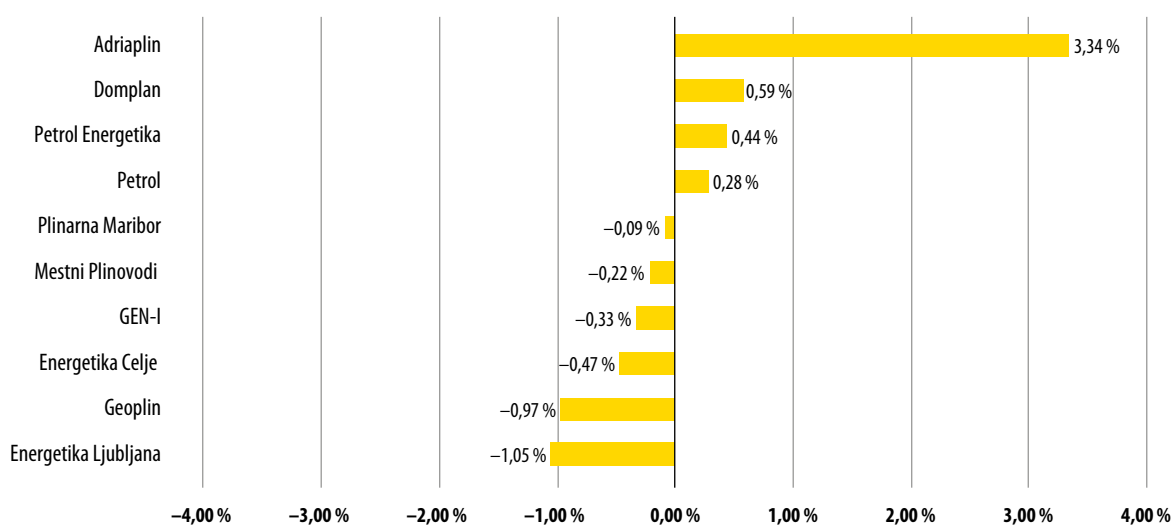
Tabela 38: Tržni deleži in HHI na veleprodajnem trgu z zemeljskim plinom

Veleprodajni trg	Delež
Geoplin	65,76 %
Petrol Energetika	31,02 %
Adriaplin	2,72 %
ENOS	0,35 %
Istrabenz Plini	0,15 %
Skupaj	100 %
HHI veleprodajnega trga	5.294

Vir: agencija

Med prodajalci na veleprodajnem trgu se je podjetju Geoplin zmanjšal delež prodanega plina za 1 %, za enak odstotek pa se je povečal delež podjetja Adriaplin. Deleži drugih podjetij se niso bistveno spremenili. Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI) se je leta 2014 ponovno znižal in je znašal 5294, kar kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega veleprodajnega trga z zemeljskim plinom. Spremembe tržnih deležev med letoma 2013 in 2014 prikazuje slika 77.

Slika 77: Spremembe tržnih deležev med letoma 2013 in 2014

Vir: agencija

4.3.2 Dobava in maloprodajni trg

Razmerja na maloprodajnem trgu so se v letu 2014 spremenila. Največji tržni delež je imelo s skoraj 57 % še vedno podjetje Geoplin, vendar je v primerjavi z letom 2013 ponovno izgubilo 1 % tržnega deleža. GEN-I je zdrsnil na tretje mesto, vendar ne toliko zaradi zmanjšanja svojega tržnega deleža, ki je bilo zanemarljivo, temveč zaradi povečanja tržnega deleža Adriaplina. Adriaplin je povečal svoj tržni delež za dobre 3 %. Za dober odstotek se je zmanjšal tudi tržni delež Energetike Ljubljana, ki sicer ostaja četrti največji dobavitelj na maloprodajnem trgu. Druga podjetja, ki imajo več kot enodstotni tržni delež na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom, niso doživela večjih sprememb.

Iz tabele 39, ki prikazuje tržne deleže na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom, lahko vidimo, da je ponovno nekoliko padel HHI maloprodajnega trga, kar kaže na nadaljnje izboljševanje konkurenčnosti maloprodajnega trga.

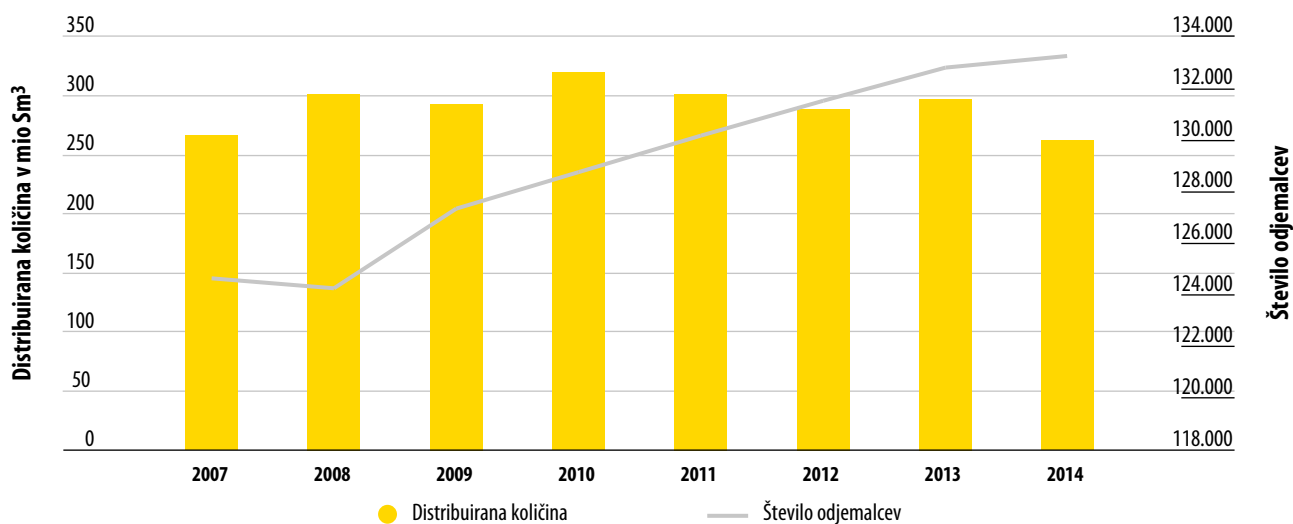
Tabela 39: Tržni deleži na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom

Podjetje	Delež
Geoplin	56,77 %
Adriaplin	10,41 %
GEN-I	7,84 %
Energetika Ljubljana	5,68 %
Plinarna Maribor	5,20 %
Petrol Energetika	3,73 %
Petrol	3,41 %
Domplan	1,68 %
Energetika Celje	1,29 %
Mestni Plinovodi	1,16 %
Drugi	2,83 %
Skupaj	100,00 %
HHI maloprodajnega trga	3.485

Vir: agencija

Količine zemeljskega plina, prodane na maloprodajnem trgu, so se v letu 2014 še nekoliko zmanjšale. Dobrih 65 % količin na maloprodajnem trgu je bilo prodanih 134 odjemalcem, priključenim neposredno na prenosno omrežje. Preostala količina se je po distribucijskem omrežju prenesla do 133.230 odjemalcev, kar je 425 odjemalcev več kot v letu 2013. Od tega je bilo 119.025 gospodinjstskih odjemalcev, ki so porabili dobrih 91 milijonov Sm³ zemeljskega plina, in 14.205 poslovnih odjemalcev s porabo 171 milijonov Sm³ zemeljskega plina. Poraba na distribucijskem omrežju se je zmanjšala za skoraj 12 %, poraba odjemalcev, priključenih neposredno na prenosno omrežje, pa za 8,7 %. Distribuirane količine zemeljskega plina v primerjavi s številom odjemalcev prikazuje slika 78.

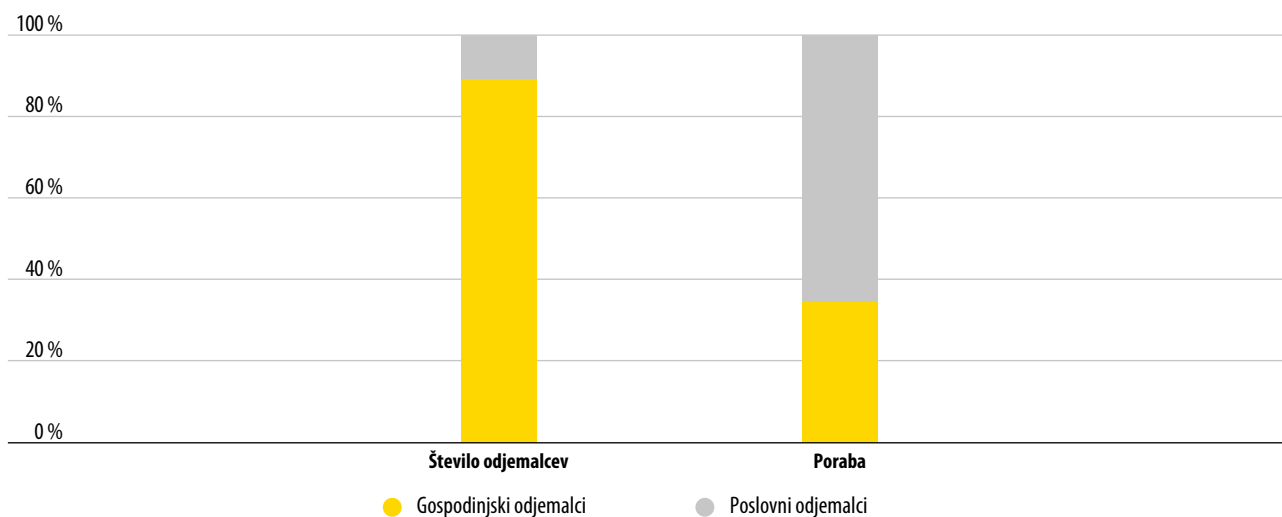
Slika 78: Distribuirana količina in število odjemalcev na omrežju v obdobju 2007–2014

Vir: agencija

Razmerje med številom gospodinskih in poslovnih odjemalcev se ni bistveno spremenilo in ostaja približno v razmerju 90 % gospodinskih odjemalcev in 10 % poslovnih odjemalcev. Število obojih se je le minimalno povečalo. Razmerje porabe med gospodinskimi in poslovnimi odjemalci pa se je spremenilo. Gospodinski odjemalci porabijo približno 35 % distribuiranega plina in poslovni 65 %. Razmerje med odjemalci in njihovo porabo prikazuje slika 79.

Slika 79: Razmerje med številom odjemalcev na distribucijskih omrežjih in njihovo porabo

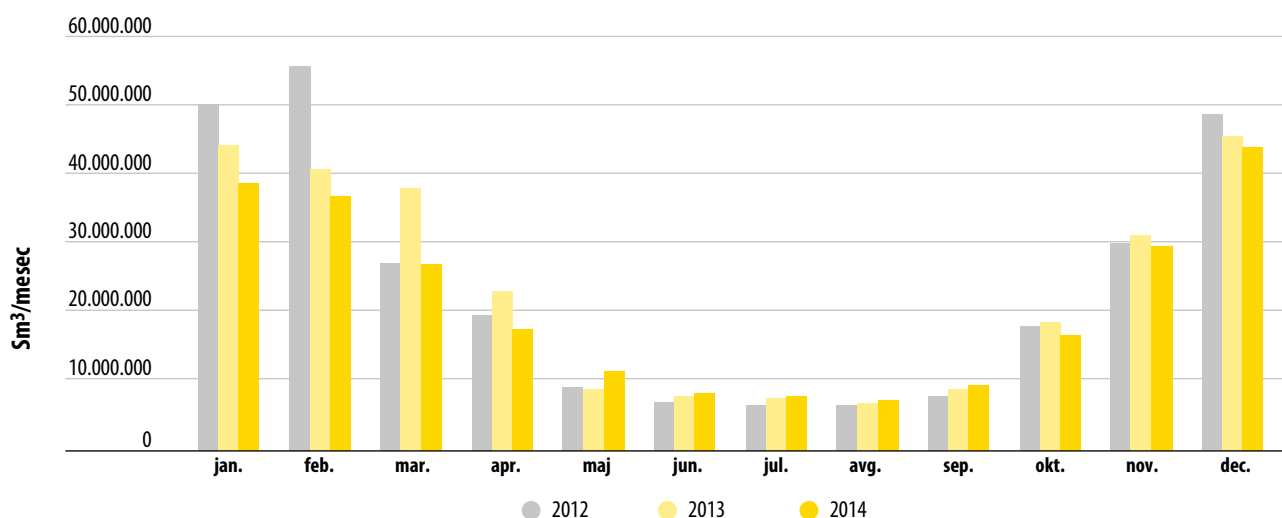

Vir: agencija

Mesečno gibanje porabe zemeljskega plina v distribucijskih omrežjih po mesecih prikazuje slika 80.

Slika 80: Gibanje porabe zemeljskega plina v distribucijskih omrežjih po mesecih v obdobju 2012–2014

Vir: agencija

Število menjav dobavitelja, ki je pokazatelj delovanja konkurence, je bilo ponovno nekoliko manjše, vendar pa je bilo po rekordnem letu 2012 takšno zmanjševanje pričakovano. Menjave dobavitelja so bile pogojene tudi z letnim časom in kurilno sezono. V letu 2014 je dobavitelja zamenjalo 9,4 % poslovnih odjemalcev in 2,9 % gospodinjstevskih odjemalcev.

4.3.2.1 Spremljanje stopnje preglednosti

Agencija je vzpostavila pravno podlago za spremljanje (monitoring) maloprodajnega trga z zemeljskim plinom s poudarkom na gospodinjstevskih in malih poslovnih odjemalcih. Monitoring izvaja tudi na podlagi podatkov o številu in lastnostih javno objavljenih ponudb. Podatke o aktualnih ponudbah in morebitnih spremembah značilnosti teh ponudb zavezanci mesečno posredujejo agenciji, ki jih s pomočjo skupne kontaktne točke uporabi za informiranje vseh zainteresiranih.

Za zagotavljanje preglednosti na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom so na spletni strani agencije uporabnikom na voljo primerjalne e-storitve, med katerimi je ključna spletna aplikacija Primerjalnik stroškov oskrbe z zemeljskim plinom, ki omogoča izračun in primerjavo zneskov za oskrbo z zemeljskim plinom za posamezen profil odjema na podlagi ponudb cenikov, ki jih v spletno aplikacijo vnašajo dobavitelji.

V primerjalniku stroškov oskrbe z zemeljskim plinom je na voljo tudi storitev Preveri račun, s katero lahko uporabniki preverijo pravilnost izstavljenega računa za dobavljeni plin glede na izbrano ponudbo in profil odjema. Izračun na mesečni ravni je prikazan ločeno po zakonsko predpisanih komponentah.

Primerjalnik stroškov oskrbe z zemeljskim plinom omogoča mesečni in letni izračun ter prikaz vseh posameznih elementov računa, ki skupaj sestavljajo končni znesek za plačilo, in sicer:

- znesek za porabljeno količino zemeljskega plina,
- znesek za distribucijo zemeljskega plina,
- znesek za meritev količine porabe zemeljskega plina,

- dodatki in prispevki v skladu z veljavno zakonodajo (dodatek za povečanje energetske učinkovitosti, okoljska dajatev – CO₂, prispevek za OVE in SPTE),
- znesek za trošarino in
- obračunan davek na dodano vrednost (DDV).

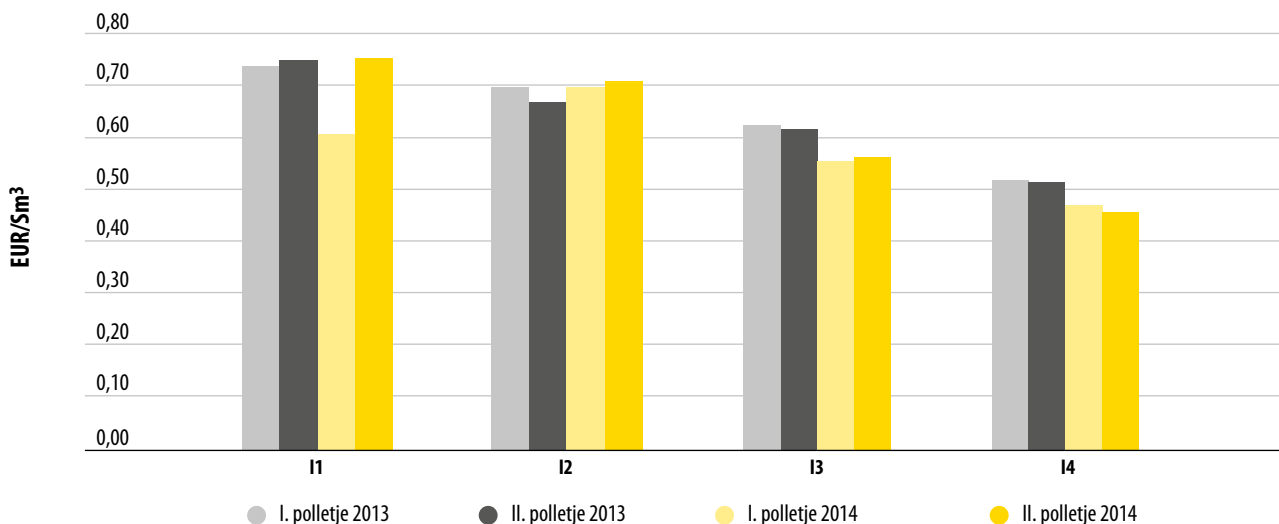
Primerjava stroškov je v javno dostopnem delu primerjalnih storitev od uveljavitve EZ-1 omejena izključno na ponudbe storitev dobave na podlagi rednih cenikov. To pomeni, da uporabniki nimajo več enotnega dostopa do vseh cenikov in ponudb in morajo tovrstne informacije iskati pri posameznem viru oziroma pri dobaviteljih.

V primerjalniku stroškov oskrbe z zemeljskim plinom je bil povprečnemu slovenskemu gospodinj-skemu odjemalcu (letna poraba približno 1000 Sm³) še v marcu 2014 dostopen ogled in primerjava vseh vnesenih ponudb za posamezne lokalne skupnosti. Od aprila naprej je bilo primerjavo stroškov oskrbe možno opraviti samo še med ponodbami, ki so temeljile na rednem ceniku, kot ga opredeljuje zakon. Povprečni gospodinj-ski odjemalec v Ljubljani je na primer v marcu 2014 v primerjalniku lahko izbral med 27 ponodbami dobave plina, medtem ko je v aprilu 2014 lahko primerjal stroške oskrbe samo še med šestimi ponodbami.

4.3.2.2 Cene zemeljskega plina v Sloveniji

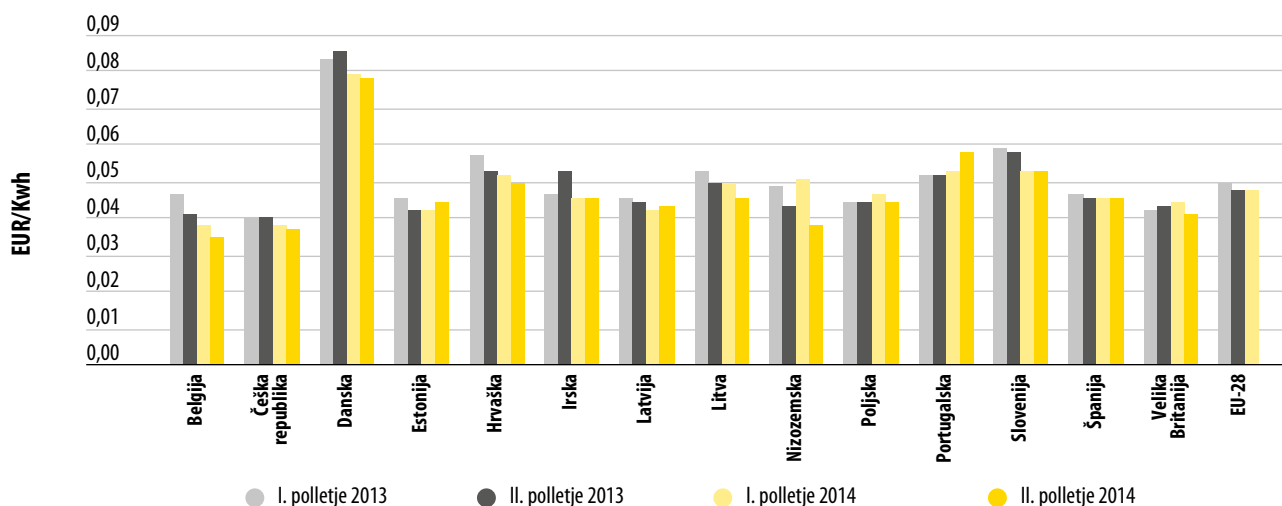
Trendi padanja cene zemeljskega plina so se za poslovne odjemalce spremenili. Pri večjih porabnikih se je trend padanja nadaljeval. Cena za največje porabnike je v drugi polovici leta 2014 padla pod 0,5 EUR/Sm³. Pri porabniških skupinah I1 in I2 se je trend obrnil, cene so se v primerjavi s cenami iz prve polovice leta 2013 nekoliko zvišale. Opisano gibanje cene zemeljskega plina za poslovne odjemalce prikazuje slika 81.

Slika 81: Končne cene zemeljskega plina za poslovne odjemalce v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami za leti 2013 in 2014

Vira: SURS, agencija

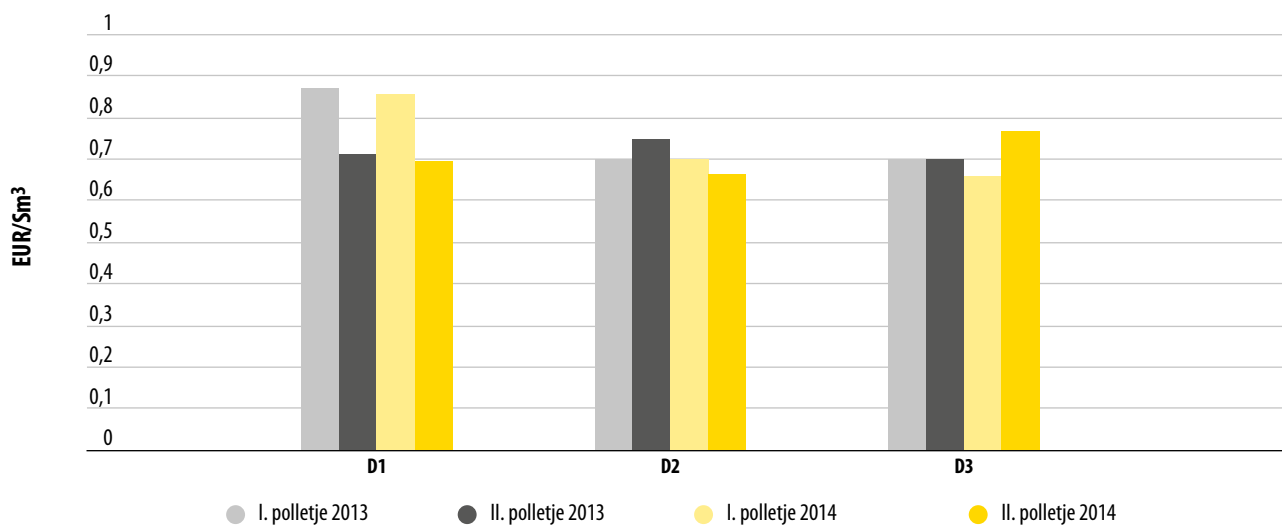
Slika 82: Končna cena zemeljskega plina z vsemi davki in dajatvami za značilne poslovne odjemalce I3 za Slovenijo in posamezne države EU za leti 2013 in 2014

Vir: Eurostat, agencija

S slike 82 je razvidno polletno gibanje cen zemeljskega plina z vsemi davki in dajatvami v letih 2013 in 2014 v Sloveniji in državah EU za poslovne odjemalce zemeljskega plina I3 z letno porabo od 264.349 do 2.643.489 Sm³. V večini držav EU so v tej porabniški skupini podobno kot v Sloveniji cene še nekoliko padle, kar je vidno tudi v trendu gibanja povprečne cene za EU-28. Kljub zniževanju cene v Sloveniji je ta še vedno višja, kot je povprečje EU-28.

Slika 83: Končna cena zemeljskega plina za gospodinjstve odjemalce v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami za leti 2013 in 2014

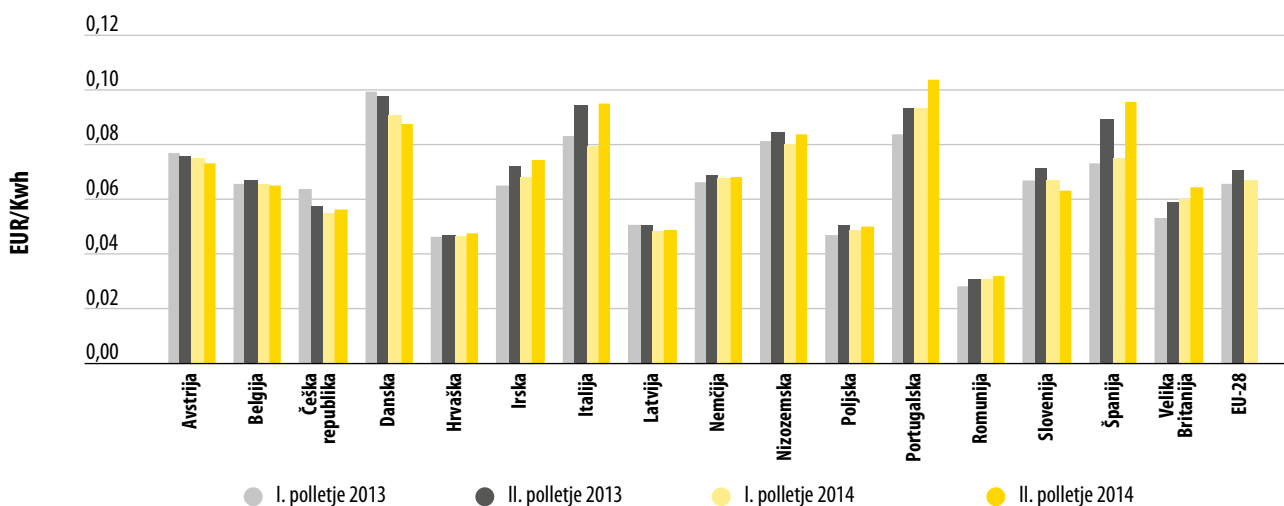

Vir: SURS, agencija

Slika 83 prikazuje gibanje cene zemeljskega plina z vsemi davki in dajatvami za gospodinjske odjemalce od prvega polletja 2013 do drugega polletja 2014. Cene za skupino D1, ki so najvišje, so se precej znižale in skoraj dosegle cene zemeljskega plina za odjemalce iz porabniške skupine D2. Zanimiv je tudi skok cen v skupini največjih gospodinjskih odjemalcev v drugi polovici leta 2014, kjer so cene bile višje kot za skupino D1.

Cene zemeljskega plina za značilne gospodinjske odjemalce zemeljskega plina D2 z letno porabo od 529 do 5287 Sm³ v Sloveniji in večini držav EU so prikazane na sliki 84. Trendi gibanja cen so bili precej različni. V nekaterih državah se je cena zemeljskega plina v obravnavanem obdobju zvišala, v drugih pa malenkost padla. Slovenija je med tistimi državami, v katerih se je cena enakomerno zniževala in se izenačila z evropskim povprečjem.

Slika 84: Končne cene zemeljskega plina za značilne gospodinjske odjemalce D2 z vsemi davki in dajatvami za Slovenijo in posamezne države EU za leti 2013 in 2014

Vira: Eurostat, agencija

4.3.3 Skladnost

Agencija mora skladno z Direktivo 2009/73/ES izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve ACER in Komisije in pri sprejemanju odločitev zagotavljati skladnost s smernicami iz te direktive ali Uredbe (ES) št. 715/2009.

Agencija je skrbela za zagotavljanje skladnosti z Uredbo (ES) št. 715/2009 in smernicami, sprejetimi na podlagi te uredbe, ter nadzirala, ali podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti, ki izhajajo iz evropske zakonodaje. Posebnih kršitev evropske zakonodaje ni ugotovila, zato podjetjem plinskega gospodarstva v letu 2014 ni naložila posebnih kazni.

Skladnost z evropsko zakonodajo je agencija nadzirala tudi v postopku izdaje soglasja k splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina, ki mu je v letu 2014 izdala soglasje k pravilom o postopku za dodeljevanje zmogljivosti prenosnega sistema za vstopne in izstopne točke znotraj Republike Slovenije, upravljanja prezasedenosti prenosnega sistema in trgovanja z zmogljivostmi na sekundarnem trgu.

Agencija je v letu 2014 na podlagi člena 7(4)(a) Uredbe (EU) št. 994/2010 odobrila tudi izvzetje iz obveznosti omogočanja dvosmerne zmogljivosti za čezmejno povezavo Rogatec do 31. decembra 2016 ter o svoji odločitvi obvestila Komisijo.

4.4 ZANESLJIVOST DOBAVE ZEMELJSKEGA PLINA

Na področju zagotavljanja zanesljive oskrbe so bili izvedeni trije pomembnejši sklopi aktivnosti. Prvi sklop je bil posvečen nadomeščanju zamude, v kateri se je agencija znašla zaradi zamude pri izdaji nove energetske zakonodaje, s katero so se vpeljale potrebne pravne podlage za uveljavitev ključnih zahtev evropske uredbe za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe. Drugi sklop aktivnosti je bil usmerjen v reševanje predvidenih težav zagotavljanja zanesljivosti oskrbe zaradi politične nestabilnosti in vojnih razmer na ozemlju Ukrajine, ki je pomembna tranzitna pot za oskrbo EU z zemeljskim plinom. Tretji, zadnji sklop aktivnosti, je bil usmerjen v redno prenovu nacionalne ureditve zagotavljanja zanesljive oskrbe v skladu z evropsko Uredbo 994.

Agencija je bila imenovana za pristojni organ v skladu z zahtevami evropske Uredbe 994. Na podlagi že izdelane ocene tveganj je agencija pripravila osnutke besedil zahtevanega akta o preventivnem načrtu ukrepov in akta o načrtu za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom. Oba akta je v procesu usklajevanja z zainteresirano javnostjo agencija dokončala in izdala. Na podlagi Akta o preventivnem načrtu ukrepov pri oskrbi z zemeljskim plinom je agencija izvedla prvo poročanje o izpolnjevanju standarda oskrbe. Agencija je določila temperature, potrebne za izračun potrebnih dodatnih količin, ki jih predvideva standard oskrbe, podjetja plinskega gospodarstva pa so v predvidenem roku uspešno izvedla prvo poročanje o izpolnjevanju zahtev standarda. Z namenom priprave na izvajanje aktivnosti, zahtevanih v Aktu o načrtu za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom, je agencija skupaj s podjetji, ki uvažajo zemeljski plin v Slovenijo, operaterjem prenosnega sistema in pristojnim ministrstvom začela usklajevati organizacijske vidike zahtev akta.

Te dejavnosti so bile prekinjene zaradi zahtev Evropske komisije po izvedbi stresnih testov. Stresni test se je v Sloveniji začel izvajati v drugi tretjini leta, intenzivnejši zaključek, preverjanje in analiziranje dobljenih rezultatov pa so potekali od avgusta do oktobra. V testu so sodelovali vsi uvozniki zemeljskega plina, saj je agencija s pomočjo njihovih podatkov izvedla analize pripravljenosti Slovenije na morebitne prekinitve dobav zemeljskega plina zaradi ukrajinsko-ruske politične krize. To preverjanje je bilo usmerjeno v predvidevanje nastanka časovno različno dolgega trajanja temperaturno neugodnih razmer ob hkratnem pomanjkanju dobav zemeljskega plina.

V drugi polovici leta je agencija pristopila k obnovitvenemu postopku izdelave ocene tveganj, ki ga predvideva Uredba 994. Vsaki dve leti je treba izdelati novo oziroma prenovljeno oceno tveganj pri oskrbi z zemeljskim plinom. Ocena tveganj je izhodišče za oceno potrebe po dopolnitvah Akta o preventivnem načrtu ukrepov pri oskrbi z zemeljskim plinom in Akta o načrtu za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom. Prenovo obeh aktov je agencija uspešno izvedla in v decembru oba prenovljena akta tudi izdala.

V decembru leta 2014 je poteklo tudi izvzetje iz zagotavljanja dvosmerne zmogljivosti na mejni točki s Hrvaško v Rogatcu, ki ga je slovenskemu operaterju prenosnega sistema izdalo resorno ministrstvo v času, ko je še opravljalo funkcijo pristojnega organa za zanesljivo oskrbo. Agencija je prejela vlogo Plinovodov o ponovni izdaji izvzetja iz zagotavljanja zanesljive oskrbe v tej mejni točki. Na podlagi prejetih obrazložitev je agencija Plinovodom izdala ponovno dvoletno izvzetje iz obveznosti zagotavljanja dvosmerne zmogljivosti v mejni točki v Rogatcu in o tem nemudoma obvestila Evropsko komisijo.

4.5 ZAŠČITA POTROŠNIKOV

4.5.1 Varstvo potrošnikov zemeljskega plina

Gospodinjski odjemalci zemeljskega plina so odjemalci, ki kupujejo zemeljski plin za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, kar izključuje rabo za opravljanje trgovskih ali poklicnih dejavnosti. Njihove pravice so varovane s predpisi, ki urejajo trg z energijo, hkrati pa imajo tudi pravice potrošnika po Zakonu o varstvu potrošnikov, ki kot temeljni pravni akt ureja pravice potrošnikov v razmerju do podjetij, in Zakonu o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami, ki podrobneje ureja področje poštenega poslovanja podjetij v razmerju do potrošnikov.

Podjetja in druge organizacije, ki gospodinjskim odjemalcem kot potrošnikom v Sloveniji zagotavljajo javne storitve in dobrine, so dolžni zagotoviti redno in kakovostno opravljanje storitev ter skrbeti za ustrezen razvoj in izboljševanje kakovosti storitev.

Agencija je na svoji spletni strani vzpostavila skupno kontaktno točko, kjer na enem mestu omogoča gospodinjskim odjemalcem dostop do informacij glede njihovih pravic, veljavnih predpisov in splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil ter načina obravnave pritožb, ki so jim na voljo v primeru spora z dobaviteljem ali operaterjem distribucijskega sistema.

Ob priključitvi mora operater distribucijskega sistema gospodinjskega odjemalca obvestiti o njegovih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti. Gospodinjski odjemalec lahko zahteva, da operater distribucijskega sistema brezplačno omogoča dostop do njegovih podatkov o porabi določenemu podjetju plinskega gospodarstva.

4.5.1.1 Pogodba o dobavi in splošni pogodbeni pogoji

Gospodinjski odjemalec sklene pogodbo o dobavi zemeljskega plina z dobaviteljem, ki ga prosto izbere. Dobavitelj mora z objavo na svoji spletni strani gospodinjskim odjemalcem zagotoviti informacije o veljavnih cenah in tarifah ter pogojih v zvezi z dobavo zemeljskega plina. Sestavni del pogodbe o dobavi so splošni pogodbeni pogoji, ki jih mora dobavitelj gospodinjskemu odjemalcu kot potrošniku zagotoviti pred sklenitvijo pogodbe o dobavi, tudi če se ta sklepa po posredniku. Pogodba o dobavi mora med drugim vsebovati tudi informacije o pravicah gospodinjskega odjemalca, vključno z obravnavanjem pritožb v zvezi z dobavo zemeljskega plina, ter dogovore o nadomestilu in povračilu, če raven kakovosti storitev iz pogodbe ni dosežena.

Dobavitelj mora gospodinjskega odjemalca obvestiti o nameravani spremembi splošnih pogodbenih pogojev, in sicer najmanj en mesec pred njihovo uveljavitvijo, če se sprememba nanaša na izpolnjevanje pogodbe z gospodinjskim odjemalcem. Hkrati z obvestilom o spremembi splošnih pogodbenih pogojev ga mora obvestiti tudi o njegovi pravici, da lahko zaradi spremembe splošnih pogojev brez odpovednega roka in brez obveznosti plačila pogodbene kazni odstopi od pogodbe o dobavi v roku enega meseca od začetka veljave spremenjenih pogodbenih pogojev. Tudi vsako zvišanje cene zemeljskega plina mora dobavitelj sporočiti gospodinjskemu odjemalcu pravočasno, to je pred iztekom obračunskega obdobja, ki sledi zvišanju cene.

Gospodinjski odjemalec mora imeti možnost izbire načinov plačevanja storitve dobave zemeljskega plina, vključno s sistemom akontacij. V primeru rednega cenika dobavitelj gospodinjskemu odjemalcu ne sme zaračunati pavšalnih stroškov poslovanja, lahko pa jih zaračuna v cenikih akcijskih ali paketnih ponudb.

Gospodinjski odjemalec lahko odstopi od pogodbe o dobavi, in sicer brez plačila pogodbene kazni, odškodnine, nadomestila ali kakršnega koli drugega plačila iz naslova odstopa od pogodbe pred določenim rokom, če odpoved začne učinkovati najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe.

Gospodinjiski odjemalci zemeljskega plina imajo pravico izbrati in zamenjati dobavitelja zemeljskega plina. Menjava dobavitelja mora biti izvedena v 21 dneh od vložitve popolne zahteve in se gospodinjiskemu odjemalcu ne sme zaračunati. Če gospodinjiski odjemalec zaradi menjave dobavitelja odstopi od pogodbe o dobavi najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe, lahko odstopi brez odpovednega roka. Kadar pa odstopi od pogodbe prej kot eno leto po njeni sklenitvi, nosi posledice, ki so v pogodbi o dobavi določene za predčasni odstop.

4.5.1.2 Odklop gospodinjiskega odjemalca

Operater distribucijskega sistema lahko odklopi gospodinjiskega odjemalca na posameznem odjemnem mestu po predhodnem obvestilu, če ta v roku, določenem v obvestilu, ne izpolni svoje obveznosti. Gospodinjiski odjemalec mora biti o odklopu obveščen vsaj 15 dni vnaprej. Pri tem operater distribucijskega sistema ne sme odklopiti ranljivega odjemalca, če izpolnjuje pogoje za nujno oskrbo.

V letu 2014 so operaterji distribucijskega sistema zemeljskega plina odklopili 901 gospodinjiskega odjemalca, od tega 861 zaradi neplačevanja omrežnine za uporabo sistema. Zaradi neveljavne pogodbe o dobavi zemeljskega plina ali odstopa od pogodbe je bilo odklopljenih 28 in zaradi drugih razlogov 12 gospodinjiskih odjemalcev. Trajno je bilo odklopljenih 945 uporabnikov sistema, od tega 869 gospodinjiskih odjemalcev, kar je za 172 več kot v letu 2013. Operaterji distribucijskega sistema zemeljskega plina v času do 30. aprila in od 1. oktobra niso odklopili 106 gospodinjiskih odjemalcev kljub izpolnjevanju pogojev za odklop po predhodnem obvestilu. Štirje od teh odjemalcev so se sklicevali na pravico do neodklopa zaradi ogrožanja življenja in zdravja.

4.5.1.3 Varstvo ranljivih odjemalcev in nujna oskrba

Varstvo ranljivih odjemalcev je ena najpomembnejših oblik varstva odjemalcev. Ranljivi odjemalec je tisti gospodinjiski odjemalec, ki si zaradi svojih premoženjskih razmer, dohodkov in drugih socialnih okoliščin ter bivalnih razmer ne more zagotoviti drugega vira energije za ogrevanje, ki bi mu povzročil enake ali manjše stroške za ogrevanje stanovanjskih prostorov. Operater distribucijskega sistema ranljivega odjemalca ne sme odklopiti oziroma mu omejiti odjema zemeljskega plina pod količino, ki je glede na okoliščine (letni čas, temperaturne razmere, kraj prebivanja, zdravstveno stanje in druge podobne okoliščine) nujno potrebna, da ne pride do ogrožanja življenja in zdravja odjemalca in oseb, ki z njim prebivajo.

Operater distribucijskega sistema mora gospodinjiskega odjemalca pred odklopom obvestiti o možnosti nujne oskrbe, dokazilih in rokih, v katerih jih mora predložiti, da mu operater lahko odobri nujno oskrbo. Na podlagi določb Uredbe o delovanju trga z zemeljskim plinom, ki je z dnem uveljavitve EZ-1 sicer prenehala veljati, vendar je njena uporaba podaljšana do uveljavitve novega podzakonskega predpisa, lahko gospodinjiski odjemalec, ki je slabega premoženjskega stanja in bi zato lahko prišlo do ogrožanja njegovega življenja in zdravja ali življenje in zdravje oseb, ki z njim prebivajo, uveljavi pravico, da se ga ne odklopi, če je prejemnik denarne socialne pomoči. To pravico lahko uveljavlja v času od 1. oktobra do 30. aprila, vendar le za čas, za katerega izkaže slabo premoženjsko stanje. Stroške odjema zemeljskega plina ranljivih odjemalcev nosi operater distribucijskega sistema do takrat, ko jih plača ranljivi odjemalec. Pravico ranljivega odjemalca so uveljavili štirje gospodinjiski odjemalci, kar je en manj kot v letu 2013.

4.5.1.4 Pritožbe odjemalcev zemeljskega plina in reševanje sporov

Eden bistvenih elementov pogodbe o dobavi, sklenjene z gospodinjiskim odjemalcem, je dogovor o načinu obravnave pritožb v zvezi z dobavo plina. Gospodinjiski odjemalci imajo pravico do preglednega, enostavnega in brezplačnega postopka za obravnavo pritožb. V ta namen dobavitelj sam ali skupaj z drugimi dobavitelji v okviru združenja imenuje neodvisno in nepristransko osebo ali več oseb (imenovana oseba), odgovornih za odločanje o pritožbah, na katere gospodinjiski odje-

malec naslovi pritožbo v zvezi z domnevnimi kršitvami dobavitelja pri izvajanju pogodbe o dobavi zemeljskega plina.

Dobavitelj mora pisno ali v drugi primerni obliki gospodinjstnemu odjemalcu zagotoviti informacije:

- natančen opis vrst pritožb, o katerih odloča imenovana oseba, morebitne omejitve in višine sporne terjatve;
- pravila o dodelitvi pritožbe imenovani osebi, skupaj z morebitnimi zahtevami za gospodinjstnega odjemalca in druga postopkovna pravila, zlasti glede pisne ali ustne narave postopka, osebne prisotnosti in jezika;
- pravila, ki služijo kot osnova za odločanje o pritožbi, ter
- vrste odločitve, ki se sprejemajo v postopku obravnave pritožb.

Imenovana oseba mora odločiti o pritožbi gospodinjstnega odjemalca v roku dveh mesecev od prejema pritožbe. Odločitev dobavitelja zavezuje, če odjemalec v osmih dneh po prejemu odločitve to potrdi s pisno izjavo. Če se gospodinjstni odjemalec z odločitvijo imenovane osebe ne strinja, lahko svoj zahtevek uveljavlja v postopku pred sodiščem.

Dobavitelji na svoji spletni strani objavijo podrobnejša pravila v zvezi z imenovanjem oseb za obravnavo pritožb, informiranjem gospodinjstnih odjemalcev o reševanju pritožb, sistemom povračil ali odškodnin in s postopkom za obravnavo pritožb.

Dobavitelj ali združenje lahko določi sistem povračil in odškodnin, ki jih zagotavlja odjemalcem za posamezne kršitve svojih obveznosti v zvezi z dobavo, če je to upravičeno glede na višino škode, težo kršitve ali stopnjo odgovornosti.

Dobavitelji zemeljskega plina so obravnavali 3173 pritožb, reklamacij, ugovorov ali nestrinjanj odjemalcev, od tega 2684 pritožb gospodinjstnih odjemalcev. Največ pritožb gospodinjstnih odjemalcev se je nanašalo na izdane račune, in sicer kar 82 %. Neupravičenih pritožb gospodinjstnih odjemalcev je bilo 979, kar je 36 % vseh prejetih pritožb gospodinjstnih odjemalcev. Podrobnejši prikaz pritožb po vsebinskih področjih je podan v tabeli 40.

Tabela 40: Pritožbe gospodinjstnih odjemalcev zemeljskega plina na dobavitelje v letu 2014

Skupno število prejetih pritožb gospodinjstnih odjemalcev	2684
Razlog pritožbe:	
Pogoji prodaje	27
Pogodbeni pogoji	67
Cena plina	90
Račun	2212
Odklop zaradi neplačevanja	29
Zamenjava dobavitelja	27
Tehnični razlogi, ki omejujejo dobavo	73
Drugo	159
Neupravičene pritožbe	979

Viri: podjetja, agencija

Imenovane osebe so prejele skupaj dve novi pritožbi gospodinjskih odjemalcev, pri čemer je bila ena pritožba zavrnjena kot neutemeljena, ena pa zavržena, ker niso bili izpolnjeni pogoji za odločanje pred imenovano osebo. V primerjavi z letom 2013, ko so imenovane osebe prejele sedem pritožb, je to pet pritožb manj.

Gospodinjski odjemalec lahko pri agenciji vložijo zahtevo, da agencija odloči o sporu z operaterjem distribucijskega sistema. Zahtevo sme gospodinjski odjemalec vložiti na agencijo, če je pred tem izvedel predhodni postopek pri operaterju distribucijskega sistema. Na področju zemeljskega plina je bilo na vse operaterje distribucijskih sistemov naslovljenih skupaj 2064 pritožb odjemalcev. Gospodinjski odjemalci so vložili 1626 pritožb, kar je 1133 pritožb manj kot v letu 2013. Največ pritožb gospodinjskih odjemalcev se je nanašalo na izdane račune in meritve. Neupravičenih pritožb gospodinjskih odjemalcev je bilo 603 ali 37 % vseh prejetih pritožb. Podrobnejši prikaz pritožb po vsebinskih področjih je podan v tabeli 41.

Tabela 41: Pritožbe odjemalcev zemeljskega plina na operaterje distribucijskih sistemov v letu 2014

Skupno število prejetih pritožb gospodinjskih odjemalcev	1626
Razlog pritožbe:	
Postopek priključitve	4
Načrtovana prekinitev dobave	1
Nenačrtovana prekinitev dobave	0
Omrežnina	8
Meritve	446
Splošni pogoji	18
Račun	1017
Zamenjava dobavitelja	25
Drugo	107
Neupravičene pritožbe	603

Viri: podjetja, agencija

Morebitne kršitve splošnih pravil varstva potrošnikov v Sloveniji nadzoruje in ustrezno sankcionira tudi tržni inšpektorat.

4.5.1.5 Objavljanje cen

Vsi dobavitelji objavljajo cene zemeljskega plina za gospodinjske in male poslovne odjemalce na svojih spletnih straneh. Gospodinjski odjemalci so lahko uporabljali tudi aplikacijo primerjalnik stroškov oskrbe z zemeljskim plinom na spletni strani agencije. Ta odjemalcem nudi informacije o ponudbah za dobavo zemeljskega plina, ki temeljijo na rednih cenikih, s tem pa tudi primerjavo in izračun stroškov oskrbe na mesečni ali letni ravni. Ceno zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce prosto oblikujejo dobavitelji sami, ceno za uporabo omrežij pa obračunajo operaterji distribucijskih omrežij zemeljskega plina na podlagi cenikov, objavljenih v uradnem listu.

4.5.2 Varstvo pravic odjemalcev v upravnih postopkih pred agencijo

Z uveljavitvijo EZ-1 je agencija dobila večje pristojnosti in pooblastila za izrekanje sankcij, ki so povezane z nadzorom nad delovanjem trga z električno energijo in zemeljskim plinom ter varstva pravic odjemalcev oziroma uporabnikov omrežij.

Agencija po javnem pooblastilu odloča v sporih, nastalih med uporabniki sistema elektrike oziroma uporabniki sistema zemeljskega plina in operaterji oziroma operaterjem trga z elektriko, in sicer v naslednjih zadevah:

- dostopu do sistema,
- v zvezi z obračunanim zneskom za uporabo sistema,
- v zvezi s kršitvami sistemskih obratovalnih navodil,
- v zvezi z ugotovljenimi odstopanji in zneski za pokrivanje stroškov izravnave odstopanj ter v zvezi s kršitvami splošnih aktov, ki urejajo odstopanja in njihovo izravnavo, in
- za katere tako določa ta zakon.

Pri reševanju sporov se upošteva tudi dodatni kriterij, da se sporni predmet iz teh sporov nanaša na pravice in obveznosti, ki izvirajo iz neposredno uporabljivega predpisa Evropske unije (uredbe), tega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega akta ali akta za izvrševanje javnih pooblastil.

Agencija rešuje spore po upravnem postopku in izdaja posamične akte, s katerimi odloča o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pri čemer EZ-1 določa tudi nekatere posebnosti.

Stranka lahko vloži zahtevo za odločanje pri agenciji le, če izkaže, da je predhodno izvedla postopek pri nasprotni stranki ter je pri tem nasprotna stranka zahtevo stranke zavrnila deloma ali v celoti ali pa na njo v postavljenem roku sploh ni odgovorila. Zahteva za odločanje skupaj z dokazili se mora na agencijo vložiti v 15 dneh od vročitve odgovora nasprotne stranke oziroma v 15 dneh od poteka roka za odgovor, če nasprotna stranka na pisno zahtevo ni odgovorila.

Agencija ima v zvezi s končno odločitvijo v postopkih odločanja o sporu med zgoraj navedenimi strankami široka pooblastila, saj lahko:

- odloči o zahtevku stranke,
- stranki naloži ali prepove določeno ravnanje,
- delno ali v celoti razveljavi pogodbo ali drug akt,
- odloči o zahtevku zaradi preveč ali premalo plačanega zneska omrežnine ali cene za ostale storitve operaterja ter
- odloči o drugih vprašanjih, če tako določa zakon.

Zoper odločitev agencije obstaja le sodno varstvo pred Upravnim sodiščem.

Agencija v upravnem postopku na drugi stopnji odloča tudi o pritožbi zoper odločbo operaterja sistema o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev.

Postopki varstva pravic odjemalcev, ki jih vodi agencija, so brezplačni, saj za upravne vloge, ki so vložene pri agenciji, in za končne odločitve agencije (sklep, odločba) agencija ne zaračunava upravne takse, glede na kratke roke pa so ti postopki tudi zelo hitri. Agencija mora namreč o zahtevku odločiti v dveh mesecih od vložitve popolne vloge, ta rok pa lahko agencija podaljša le s soglasjem vlagatelja zahteve.

Na področju zemeljskega plina je agencija prejela le eno zahtevo za odločanje. Zahtevku stranke, ki je izviral iz dostopa do omrežja, je zavrnila.

4.5.3 Nadzor nad izvajanjem predpisov s področja trga z zemeljskim plinom

Z uveljavitvijo EZ-1 je agencija dobila obsežna pooblastila za nadzor nad izvajanjem uredb Evropske unije in določb EZ-1 s področja trga z električno energijo in zemeljskim plinom ter na njegovi podlagi izdanih predpisov ter splošnih aktov. Agencija vodi postopek nadzora in izreka nadzorne ukrepe po uradni dolžnosti ali v povezavi s prijavo domnevnih kršitev. Če agencija v postopku nadzora ugotovi kršitev zakona ali na njegovi podlagi izdanih predpisov, je dolžna:

- izvesti preventivne ukrepe in izreči opozorilo,
- izvesti ukrepe za varovanje pravic drugih oseb,
- predlagati drugemu pristojnemu organu sprejetje ukrepov,
- odrediti druge ukrepe, za katere je pooblaščenca agencija s tem zakonom ali drugim predpisom.

Postopek nadzora se zaključi z upravno odločbo in izrekom nadzorstvenega ukrepa. Kadar ima ugotovljena kršitev hkrati tudi znake prekrška, pooblaščenca oseba agencije izvede še prekrškovni postopek in odgovornim osebam izreče predpisano globo, katere namen je zagotoviti dosledno izvajanje predpisov oziroma odvratanje od morebitnih ponovitev ugotovljenih kršitev.

Agencija je v letu 2014 izvajala postopke nadzora v 19 zadevah s področja energetskega trga, pri čemer je bila ena zadeva odstopljena v reševanje pristojnemu inšpektoratu. Od tega je izvajala nadzor v šestih zadevah na področju zemeljskega plina, od katerih so bile do konca leta rešene štiri. Največ ugotovljenih kršitev je bilo povezanih z nepravilno objavo splošnoveljavnih pogojev v zvezi z dobavo zemeljskega plina ter v zvezi z izvrševanjem določb Akta o preventivnem načrtu ukrepov pri oskrbi z ZP in poročanja o zanesljivi oskrbi. Agencija je s svojimi aktivnostmi dosegla, da so bile kršitve med postopkom odpravljene, zato je v navedenih primerih izrekla opozorilo z napotilom, da morajo odgovorne osebe dosledno upoštevati veljavni pravni red.

Postopka nadzora, ki v letu 2014 še nista bila zaključena, sta potekala v zvezi z izvajanjem distribucije brez koncesije in oviranjem menjave dobavitelja.

5.

TOPLOTA

NARAVA NE POZNA PRETEKLOSTI IN PRIHODNOSTI.
SEDANJOST JE NJENA VEČNOST.

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE
nemški pesnik, pisatelj in dramatik, 1749–1832

V Sloveniji se zagotavljanje oskrbe s toploto in drugimi energetske plini iz zaključenih distribucijskih sistemov (v nadaljevanju distribucijski sistem) izvaja kot izbirna lokalna gospodarska javna služba, pod zakonsko določenimi pogoji pa se lahko izvaja tudi kot tržna distribucija oskrbe končnih odjemalcev. Oskrba s toploto iz distribucijskih sistemov je distribucija in dobava toplote ali hladu, ki se uporabljata za ogrevanja ali hlajenje prostorov, potrebe industrijskih procesov in za pripravo sanitarne tople vode.

Agencija je v letu 2014 na področju oskrbe s toploto iz distribucijskih sistemov dobila nove pristojnosti, med katere spadajo poleg regulacije cene oskrbe s toploto za daljinsko ogrevanje iz distribucijskih sistemov, katerih distributerji izvajajo GJS, in regulacije cene reguliranih proizvajalcev toplote še vodenje evidence opravljanja dejavnosti distribucij toplote za distribucijske sisteme, ki imajo skupno nazivno moč priključenih naprav odjemalcev na distribucijskem sistemu 500 kW ali več, ter analiza cen toplote iz distribucijskih sistemov.

Prikazano stanje oskrbe s toploto iz distribucijskih sistemov zajema agregirane podatke do sedaj evidentiranih distribucijskih sistemov oskrbe s toploto in podatke evidentiranih proizvajalcev toplote, ki te sisteme oskrbujejo s toploto.

5.1 OSKRBA S TOPLOTO

Na območju Slovenije je oskrbo s toploto iz distribucijskih sistemov zagotavljalo 54 distributerjev in 10 proizvajalcev toplote v 54 občinah iz 80 distribucijskih sistemov. Pri tem je 50 distributerjev sočasno opravljalo tako dejavnost distribucije kot dejavnost proizvodnje toplote, štirje distributerji pa le dejavnost distribucije. Večja delujoča distribucijska sistema daljinskega hlajenja sta trenutno le dva s skupno instalirano močjo hladilnih agregatov 3,88 MW. Distribucijski sistem hladu s hladilno močjo instaliranega absorpcijskega hladilnega agregata 0,965 MW, ki izkorišča toplotno energijo vročevodnega distribucijskega sistema daljinskega ogrevanja, deluje v Mestni občini Velenje, distribucijski sistem hladu z instalirano močjo električnih agregatov 2 x 1,45 MW pa na območju nekdanjega industrijskega kompleksa Iskra Labore v Mestni občini Kranj.

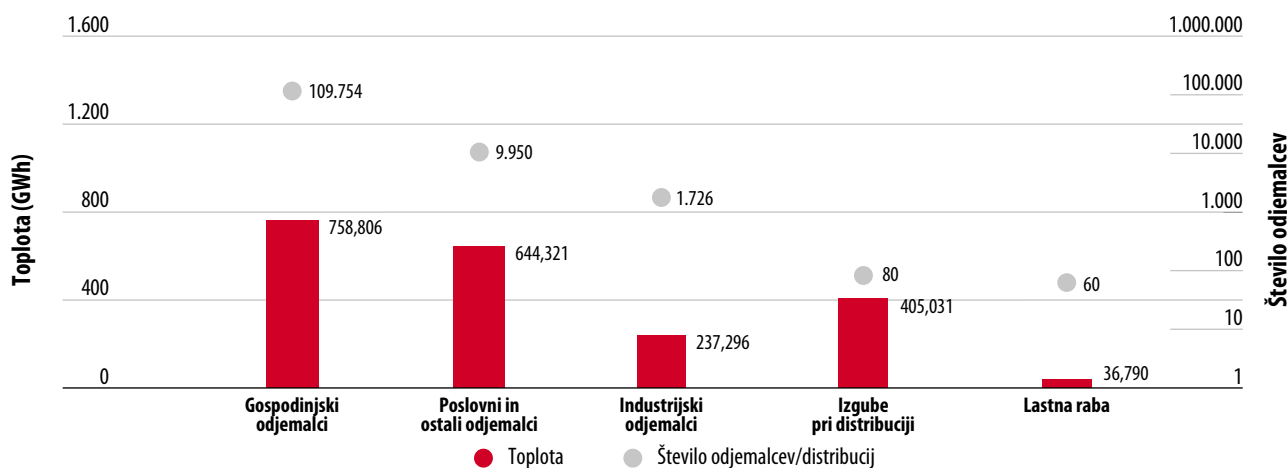
Distributerji toplote z lastno proizvodnjo in proizvajalci toplote, ki oskrbujejo distribucijske sisteme za oskrbo s toploto, so za daljinsko ogrevanje in oskrbo industrijskih procesov proizvedli 2082,4 GWh toplotne energije in 778,3 GWh električne energije oziroma 686,3 GWh električne energije na pragu kogeneracijskih proizvodnih procesov.

Največji delež celotne proizvedene koristne toplotne energije, 36,4 % ali 758,806 GWh, je bil namenjen za oskrbo 109.754 gospodinjstev odjemalcev, 644,321 GWh oziroma 30,9 % za oskrbo 9950 poslovnih odjemalcev, 237,296 GWh oziroma 11,4 % toplotne energije pa za oskrbo 1726 poslovnih odjemalcev.

Izgube v delu distribucije toplote so ocenjene na 19,5 % vse predane toplote v distribucijska omrežja, slednja je znašala 2.045,610 GWh. Razliko med proizvedeno in predano toplotno energijo v distribucijska omrežja ter toplotnimi izgubami distribucije toplote predstavlja delež toplote, ki je bila uporabljena v industrijskih procesih samih proizvajalcev oziroma distributerjev toplote.

Porabo toplote po vrsti odjemalcev in njihovo število prikazuje slika 85.

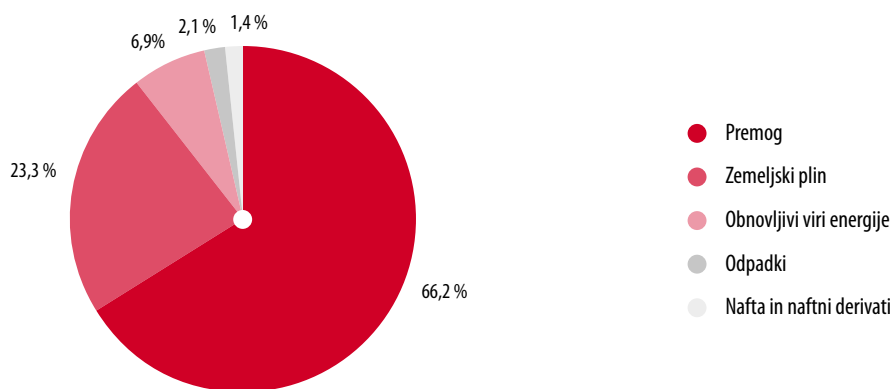
Slika 85: Poraba toplote po vrsti odjemalcev in njihovo število

Vir: agencija

Kot primarni vir energije v strukturi porabljenih primarnih energentov za proizvodnjo toplote za potrebe distribucijskih sistemov oskrbe s toploto, namenjene ogrevanju prostorov in sanitarne tople vode, zaseda prvo mesto premog, ki predstavlja 66,2-odstotni delež, temu sledi zemeljski plin s 23,3-odstotnim deležem. Primarni obnovljivi viri, kot so lesna biomasa in drugi viri, so v strukturi primarnih energentov zastopani s 6,9-odstotnim deležem, 2,9-odstotni delež pa predstavlja toplotna energija, pridobljena v sežigalnici komunalnih odpadkov Celje.

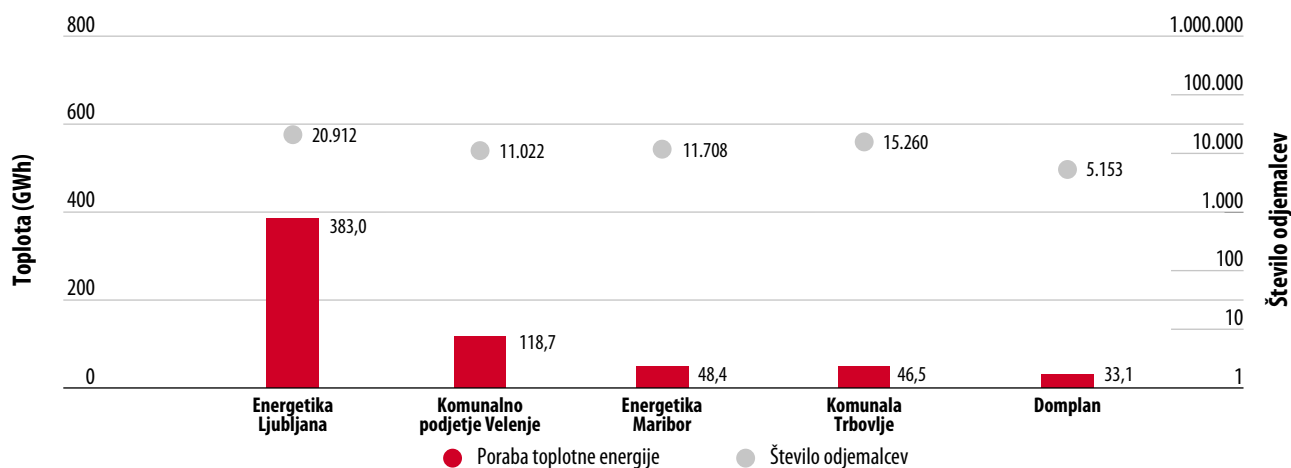
Slika 86: Struktura primarnih energentov za proizvodnjo toplote za daljinsko ogrevanje

Vir: agencija

Prvih pet največjih distribucijskih podjetij daljinske toplote je oskrbovalo 53,5 % vseh gospodinj-skih odjemalcev oziroma so dobavila 83,0 % vse proizvedene toplotne energije za potrebe go-spodinjskih odjemalcev. Slika 87 prikazuje količine distribuirane toplotne energije za gospodinj-ske odjemalce in število odjemalcev daljinske toplote, ki jih je oskrbovalo prvih pet največjih distribu-cijskih podjetij.

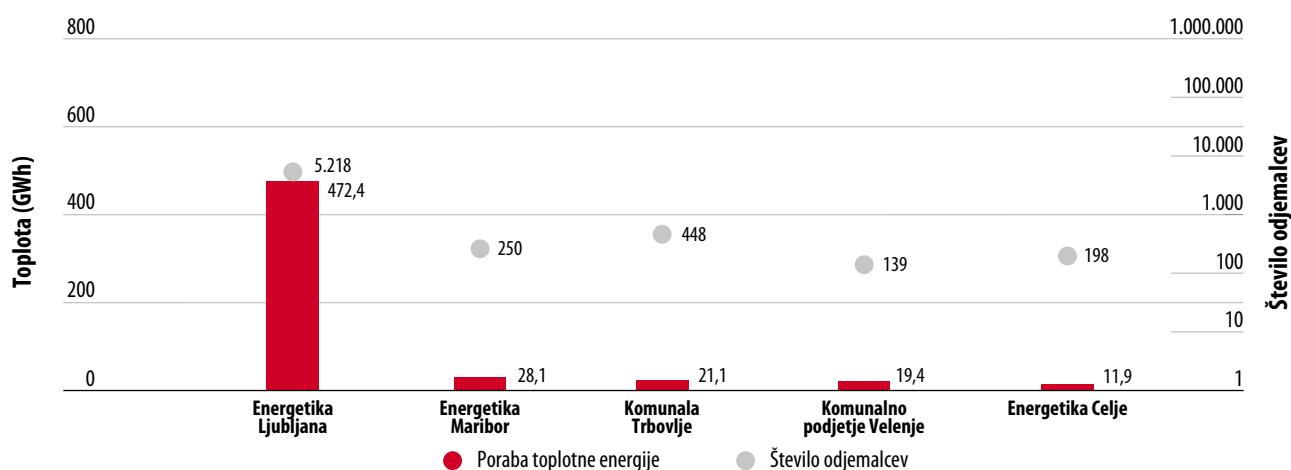
Slika 87: Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe gospodinskih odjemalcev v letu 2014

Vir: agencija

Prvih pet največjih distribucijskih podjetij daljinske toplote je oskrbovalo kar 62,8 % vseh poslovnih in drugih odjemalcev in jim pri tem dobavilo 85,8 % vse potrebne toplotne energije (slika 88).

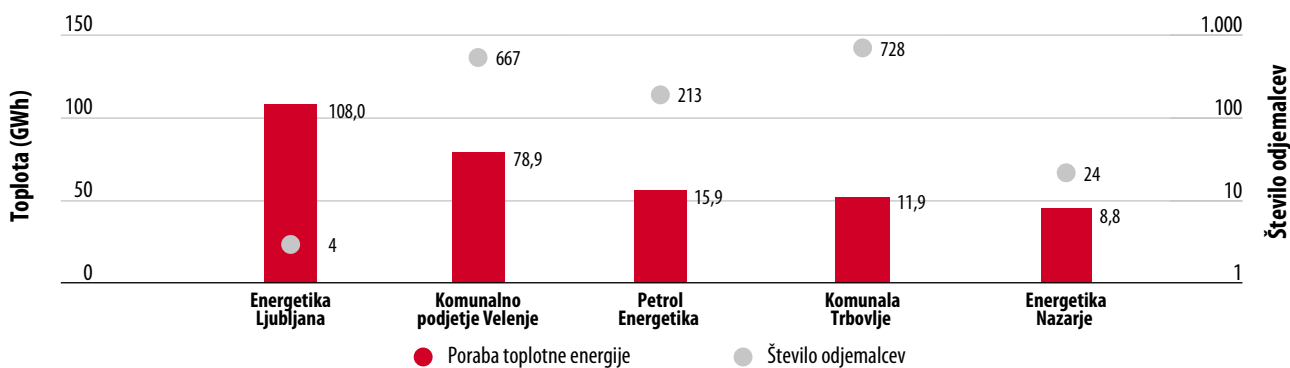
Slika 88: Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe poslovnih in drugih odjemalcev v letu 2014

Vir: agencija

Pri oskrbi poslovnih odjemalcev je prvih pet največjih distribucijskih podjetij daljinske toplote oskrbovalo kar 94,8 % vseh poslovnih odjemalcev in jim pri tem dobavilo 94,2 % toplotne energije (slika 89).

Slika 89: Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe poslovnih odjemalcev v letu 2014

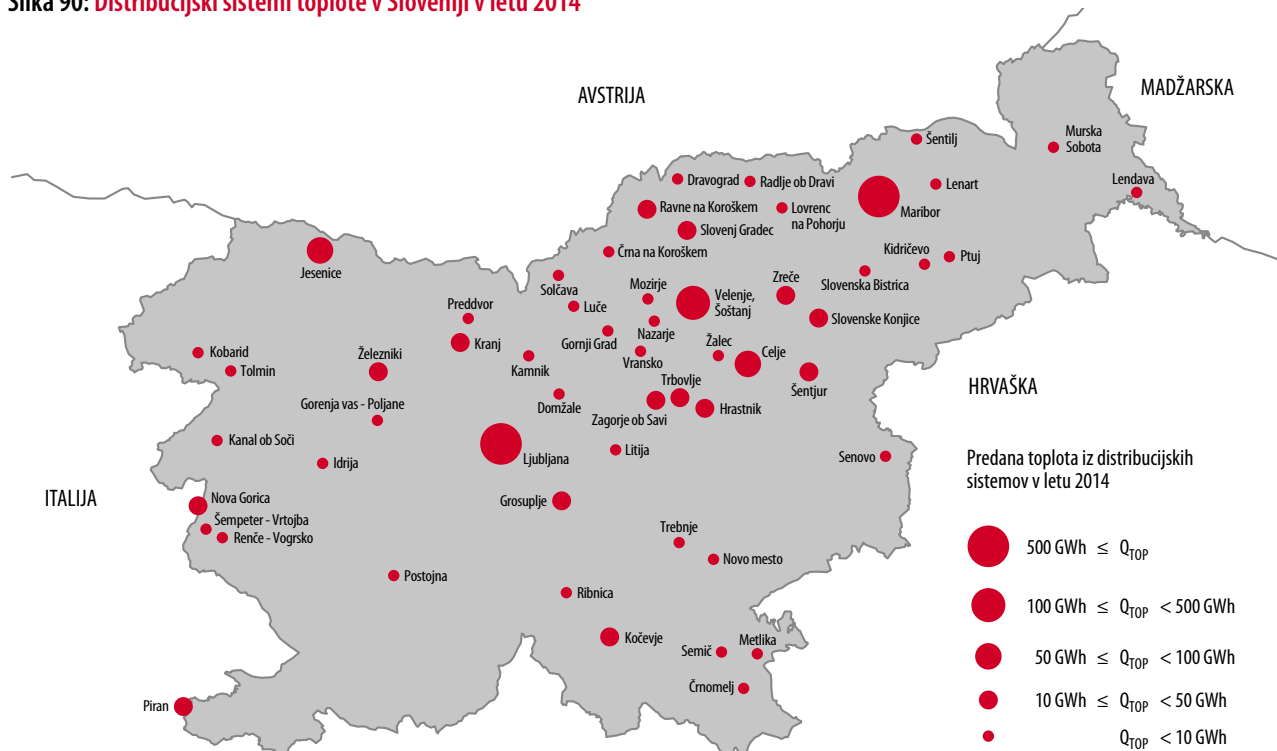

Vir: agencija

5.2 DISTRIBUCIJSKI SISTEMI

Oskrba s toploto se je v letu 2014 izvajala iz 80 distribucijskih sistemov, ki so se razprostirali v 54 od 212 slovenskih občinah, v skupni dolžini 985,8 kilometra. Glede na obliko izvajanja dejavnosti oskrbe s toploto je kot izbirne GJS 36 distributerjev izvajalo oskrbo s toploto v 42 slovenskih občinah, v 16 se je oskrba izvajala kot tržna dejavnost in v dveh kot oskrba iz lastniškega distribucijskega sistema. Slednja sistema spadata med večje distribucijske sisteme oskrbe gospodinjstev s toploto, saj skupaj oskrbujeta kar 6250 gospodinjstev.

Slika 90: Distribucijski sistemi toplote v Sloveniji v letu 2014

Vir: agencija

Večja distribucijska sistema daljinskega hlajenja sta le v Mestni občini Velenje in Mestni občini Kranj in se razprostirata v skupni dolžini 1,9 kilometra.

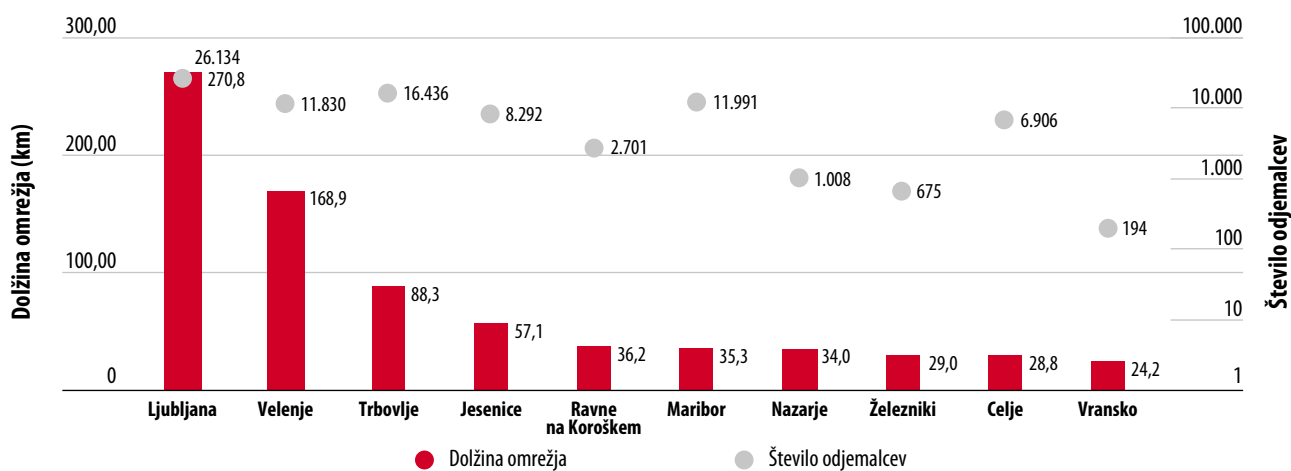
Prikaz razpršenosti distribucijskih sistemov in obseg distribuirane toplotne energije po posameznih občinah je predstavljen na sliki 90.

Distribucijske sisteme glede na temperaturni režim obratovanja delimo na toplovodne in vročevodne distribucijske sisteme, parne distribucijske sisteme ter distribucijske sisteme za potrebe prenosa hladu. Toplovodni in vročevodni distribucijski sistemi so v prej omenjeni strukturi distribucijskih sistemov glede na dolžino distribucijskih vodov zastopani s 97,9-odstotnim deležem, parni distribucijski sistemi z 2,1- in distribucijski sistemi hladu z 0,2-odstotnim deležem.

Največja distribucijska sistema z vidika dolžine sta v Mestni občini Ljubljana (270,8 kilometra dolg toplovodni distribucijski sistem) in Mestni občini Velenje z Občino Šoštanj (168,8 kilometra dolg toplovodni distribucijski sistem).

Prikaz dolžin prvih desetih največjih distribucijskih sistemov oskrbe s toploto in števila priključenih odjemalcev toplote so razvidni na sliki 91.

Slika 91: Dolžina distribucijskih sistemov za oskrbo z daljinsko toploto v posameznih občinah in število priključenih odjemalcev toplote v letu 2014

Vir: agencija

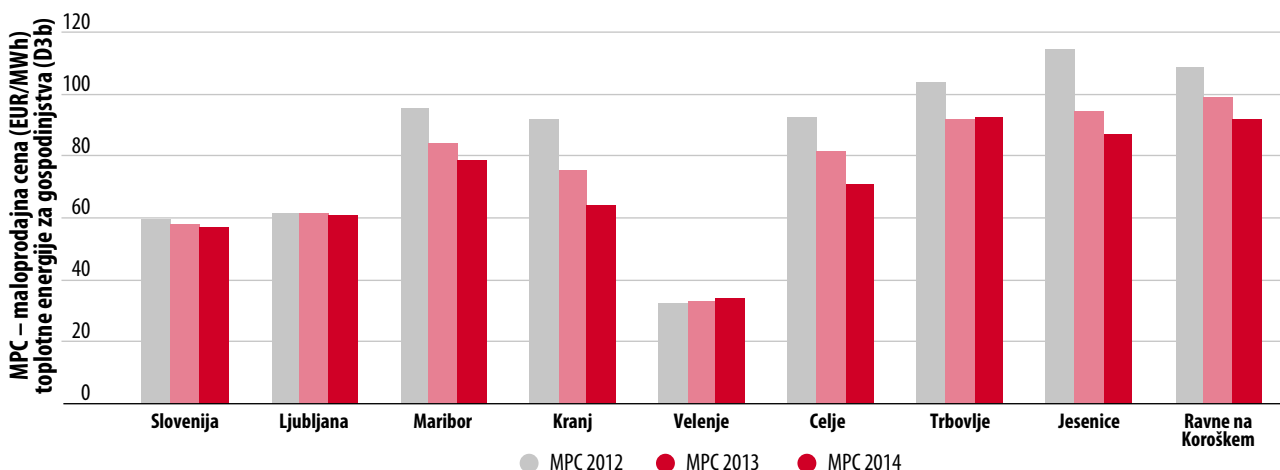
5.3 CENA TOPLOTNE ENERGIJE

Iz veljavnih cenikov izbranih poslovnih subjektov za proizvodnjo in oskrbo s toploto iz distribucijskih sistemov so povzeti podatki o povprečnih maloprodajnih cenah toplotne energije iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja za standardno porabniško skupino za gospodinjstva D3b v izbranih slovenskih občinah, v katerih je predana toplotna energija gospodinjskim odjemalcem v letu 2014 predstavljala 36,4 % celotne distribuirane toplotne energije, namenjene oskrbi odjemalcev toplote iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja.

Standardna porabniška skupina je opredeljena kot porabniška skupina s priključno močjo 10 kW in letno porabo 34,9 MWh, kjer se toplotna energija uporablja za pripravo sanitarne tople vode in potrebe centralnega ogrevanja.

Povprečne maloprodajne cene toplotne energije iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja v omenjenih izbranih slovenskih občinah podaja slika 92. Prikazane cene so izračunane kot tehtano povprečje maloprodajnih cen v primerjavi s številom odjemalcev toplote, prikazana pa je tudi utežna povprečna maloprodajna cena toplotne energije iz distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja za celotno območje Slovenije. S slike je razvidno, da se je cena toplotne energije za gospodinjske odjemalcev glede na leto 2013 v povprečju znižala za 1,4 %, zvišanja maloprodajnih cen so bili deležni le odjemalci na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj, v višini 3 %, in občine Trbovlje v višini 0,7%.

Slika 92: Gibanje povprečne maloprodajne cene daljinske toplote za gospodinjske odjemalce v posameznih slovenskih mestih v obdobju 2012–2014

Vir: SURS

5.4 REGULACIJA CENE TOPLOTE ZA DALJINSKO OGREVANJE

S sprejetjem EZ-1 je agencija pridobila pristojnost izvajanja regulacije cene toplote za daljinsko ogrevanje, ki jo je do tedaj na podlagi Zakona o kontroli cen opravljalo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

EZ-1 določa obveznost reguliranja cene toplote za daljinsko ogrevanje:

- za distributerja toplote, ki izvaja gospodarsko javno službo distribucije toplote in gre za distribucijske sisteme, katerih skupna nazivna moč priključenih naprav odjemalcev na omrežju dosega 500 kW ali več, in
- za reguliranega proizvajalca toplote, ki dobavlja toploto distributerju toplote, ki izvaja gospodarsko javno službo in je z njim lastniško povezan ali mu proda več kot 30 % celotne predvidene distribuirane toplote v naslednjem letu.

Iz regulacije cen toplote za daljinsko ogrevanje so izzeti:

- lastniški distribucijski sistemi, ki so v solasti ali skupni lasti končnih odjemalcev in lahko vključujejo tudi proizvodni vir, in
- tržne distribucije, ki pomenijo obliko izvajanja distribucije toplote in drugih energetskih plinov brez podelitve izključne pravice ali določitve obveznega priključevanja na sistem.

Regulacijo cene toplote za daljinsko ogrevanje bo agencija izvajala na podlagi metodologije za oblikovanje cene toplote za daljinsko ogrevanje. V ta namen je v letu 2014 začela z aktivnostmi v zvezi s pripravo omenjene metodologije, ki bo v obliki splošnega akta predpisana v letu 2015.

Z metodologijo bo agencija za zavezance za regulacijo v skladu z določili EZ-1 določila:

- vrste in merila za določitev upravičenih stroškov,
- elemente izhodiščne cene, ki vključujejo fiksni in variabilni del,
- način oblikovanja izhodiščne cene in razloge za njeno spremembo,
- merila oziroma mehanizem za prilagajanje posameznih elementov izhodiščne cene spremembam upravičenih stroškov in
- vrste podatkov, obliko in način posredovanja podatkov, potrebnih za določitev upravičenih stroškov in izhodiščne cene.

Reguliranje cene toplote za daljinsko ogrevanje se bo izvajalo na podlagi upravičenih stroškov, torej stroškov, ki so nujni za opravljanje gospodarske javne službe dejavnost distribucije toplote oziroma proizvodnje toplote in so posledica opravljanja navedenih dejavnosti.

Izhodiščno ceno toplote, ki temelji na upravičenih stroških in je razdeljena na variabilni in fiksni del cene toplote, bodo v skladu z določili akta oblikovali zavezanci za regulacijo. K izhodiščni ceni in njeni spremembi bodo morali pridobiti soglasje agencije.

5.5 LOČITEV DEJAVNOSTI

Distributerji, ki izvajajo gospodarsko javno službo in ki poleg dejavnosti distribucije opravljajo tudi druge dejavnosti, morajo skladno z računovodskimi standardi voditi ločene računovodske evidenc in v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti ločene računovodske izkaze za dejavnost distribucije toplote, proizvodnjo toplote in ostale dejavnosti.

V ta namen morajo v svojih notranjih aktih opredeliti sodila za razporejanje sredstev in obveznosti, stroškov in odhodkov ter prihodkov, ki jih upoštevajo pri vodenju računovodskih evidenc in pripravi ločenih računovodskih izkazov, in jih v celoti razkriti v pojasnilih k računovodskim izkazom. Ustreznost uporabe sodil mora biti letno revidirano s strani revizorja, ki mora o tem podati posebno poročilo.

5.6 PRIGLASITEV DEJAVNOSTI

Distributerji morajo pred začetkom in po prenehanju opravljanja dejavnosti distribucije toplote ali drugih energetskih plinov na določenem distribucijskem sistemu o tem obvestiti agencijo. Agencija je v začetku leta 2014 na svoji spletni strani objavila elektronski obrazec za priglasitev dejavnosti distribucije in vzpostavila evidenco priglasenih distribucijskih sistemov.

Agencija je prejela 37 priglasitev distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja, od tega tri nove, ter tri priglasitve obstoječih distribucijskih sistemov drugih energetskih plinov.

PRILOGE

SEZNAM SLIK, SEZNAM TABEL,
SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

ZAZRI SE GLOBOKO V NARAVO
IN VSE BOŠ RAZUMEL BOLJE.

ALBERT EINSTEIN
nemški fizik in matematik, 1879–1955

SEZNAM SLIK

Slika 1:	Elektroenergetska bilanca proizvodnje in porabe električne energije v letu 2014	14
Slika 2:	Mesečni prikaz proizvodnje električne energije v Sloveniji in uvoza	14
Slika 3:	Struktura proizvodnih virov električne energije v Sloveniji v letu 2014	15
Slika 4:	Gibanje porabe električne energije v Sloveniji v letu 2014	16
Slika 5:	Delež porabe in števila odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema	17
Slika 6:	Povprečne dnevne vrednosti osnovnih cen odstopanj C'+ in C'- ter indeksa SIPX v letu 2014	21
Slika 7:	Skupna odstopanja v slovenskem elektroenergetskem sistemu v letu 2014	22
Slika 8:	Pozitivna in negativna odstopanja slovenskega elektroenergetskega sistema v obdobju 2012–2014	23
Slika 9:	Parameter SAIDI za nenačrtovane dolgotrajne prekinitve (lastni vzroki) v obdobju 2012–2014	25
Slika 10:	Parameter SAIFI za nenačrtovane dolgotrajne prekinitve (lastni vzroki) v obdobju 2012–2014	25
Slika 11:	Število pritožb s področja kakovosti napetosti po distribucijskih podjetjih v obdobju 2012–2014	29
Slika 12:	Naložbe v elektrodistribucijsko infrastrukturo v letu 2014	32
Slika 13:	Poslovni izid za dejavnost najem in storitve za SODO	36
Slika 14:	Kumulativni deleži enega (CR ₁), dveh (CR ₂) in treh (CR ₃) največjih proizvajalcev električne energije glede na inštalirano moč (50 % NEK)	43
Slika 15:	Kumulativni deleži enega (CR ₁), dveh (CR ₂) in treh (CR ₃) največjih proizvajalcev električne energije glede na količino proizvedene električne energije (50 % NEK)	44
Slika 16:	HHI proizvodnih podjetij električne energije Viri: podatki podjetij	46
Slika 17:	Število izdanih deklaracij za proizvodne naprave, ki so bile prvič vpisane v register deklaracij	49
Slika 18:	Nazivna neto električna moč proizvodnih naprav z izdano deklaracijo, ki so bile prvič vpisane v register deklaracij, v MW	50
Slika 19:	Število v letu 2014 izdanih deklaracij za proizvodne naprave, ki so bile že vpisane v register deklaracij	50
Slika 20:	Nazivna neto električna moč v MW proizvodnih naprav z izdano deklaracijo v letu 2014, ki so bile že prej vpisane v register deklaracij	51
Slika 21:	Število izdanih odločb o dodelitvi podpore za nove proizvodne naprave	51
Slika 22:	Nazivne neto električne moči novih proizvodnih, naprav za katere so bile izdane odločbe o dodelitvi podpore, v MW	52
Slika 23:	Število izdanih odločb o dodelitvi podpore za preostale proizvodne naprave	52
Slika 24:	Nazivne neto električne moči preostalih proizvodnih naprav, za katere so bile izdane odločbe o dodelitvi podpore, v MW	53
Slika 25:	Število predanih emisijskih kuponov v obdobju 2005–2014	54
Slika 26:	Gibanje cene emisijskih kuponov tretjega trgovalnega obdobja na borzi EEX v letu 2014	55
Slika 27:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije vsem odjemalcem v Sloveniji ob koncu leta 2014	55
Slika 28:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije odjemalcem na distribucijskem sistemu ob koncu leta 2014	56
Slika 29:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije vsem poslovnim odjemalcem ob koncu leta 2014	57
Slika 30:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije poslovnim odjemalcem glede na skupino odjema ob koncu leta 2014	58

Slika 31:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije gospodinjskim odjemalcem ob koncu leta 2014	58
Slika 32:	Tržni deleži dobaviteljev električne energije gospodinjskim odjemalcem glede na skupino odjema ob koncu leta 2014	59
Slika 33:	Spremembe tržnih deležev dobaviteljev vsem odjemalcem	60
Slika 34:	Spremembe tržnih deležev dobaviteljev odjemalcem na distribucijskem sistemu v letu 2014 glede na leto 2013	61
Slika 35:	Spremembe tržnih deležev dobaviteljev vsem poslovnim odjemalcem v letu 2014 glede na leto 2013	62
Slika 36:	Spremembe tržnih deležev dobaviteljev gospodinjskim odjemalcem v letu 2014 glede na leto 2013	63
Slika 37:	Gibanje HHI na maloprodajnih trgih v obdobju 2010–2014	64
Slika 38:	Polletno gibanje cen električne energije za značilne poslovne odjemalce v Sloveniji v obdobju 2007–2014	65
Slika 39:	Primerjava cen električne energije za značilnega poslovnega odjemalca z letno porabo 20 do 500 MWh (I_B) v državah EU in Sloveniji za leto 2014	65
Slika 40:	Primerjava cen električne energije za značilnega poslovnega odjemalca z letno porabo od 20 do 70 GWh (I_E) v državah EU in Sloveniji za leto 2014	66
Slika 41:	Gibanje končne cene električne energije v Sloveniji za značilnega gospodinjskega odjemalca (D_C – 3500 kWh na leto) v EUR/MWh	66
Slika 42:	Maloprodajni indeksi cen (MPI) za standardne porabniške skupine D_A , D_B , D_C , D_D in D_E ter za povprečno porabo gospodinjskega odjemalca v Sloveniji v obdobju 2010–2014	67
Slika 43:	Primerjava cen električne energije za značilnega gospodinjskega odjemalca z letno porabo od 2500 do 5000 kWh (D_C) v državah EU in Sloveniji za leto 2014	68
Slika 44:	Število menjav dobavitelja v obdobju 2002–2014	69
Slika 45:	Dinamika števila menjav dobavitelja v letu 2014 glede na tip odjema	69
Slika 46:	Količine zamenjane energije v letu 2014 glede na tip odjema	70
Slika 47:	Struktura proizvodnje električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju od 2004 do 2014	73
Slika 48:	Proizvodnja in poraba električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju v obdobju 2004–2014	73
Slika 49:	Presežki in primanjkljaji električne energije v Sloveniji na prenosnem omrežju v obdobju 2004–2014	74
Slika 50:	Inštalirane moči na pragu proizvodnih objektov, razpoložljive moči za slovenski trg in konična moč odjema na prenosnem omrežju v obdobju 2004–2014	76
Slika 51:	Število odklopov električne energije gospodinjskim odjemalcem zaradi neplačila v obdobju 2011–2014	80
Slika 52:	Delež odklopov energije gospodinjskim odjemalcem zaradi neplačila v obdobju 2011–2014	80
Slika 53:	Delež zavrženih, zavrženih in ugodenih zahtev pri obravnavi pritožb odjemalcev pri dobavitelju električne energije v letu 2014	83
Slika 54:	Osnovni podatki o prenesenih in porabljenih količinah zemeljskega plina	87
Slika 55:	Prenesene količine zemeljskega plina v milijonih Sm^3	89
Slika 56:	Število končnih odjemalcev na prenosnem sistemu	90
Slika 57:	Shema plinovodnega omrežja z relevantnimi točkami	90
Slika 58:	Število novih odjemalcev na distribucijskih omrežjih v obdobju 2012–2014	94
Slika 59:	Trend izgradnje novih plinovodov distribucijskih sistemov	95
Slika 60:	Dolžina novih distribucijskih omrežij v obdobju 2010–2014	96
Slika 61:	Struktura končne cene zemeljskega plina za poslovne odjemalce	97
Slika 62:	Struktura končne cene zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce	98

Slika 63:	Količine pozitivnih odstopanj in odprodaja količin za uravnoteženje	99
Slika 64:	Količine negativnih odstopanj in nakup količin za uravnoteženje	99
Slika 65:	Uspešnost izvajanja izravnave in uravnoteženja prenosnega sistema kot razmerje med količinami za izravnavo dnevni odstopanj in prenesenimi količinami zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji	100
Slika 66:	Bilančne razlike po mesecih v letu 2014	100
Slika 67:	Trend gibanja bilančnih razlik v obdobju 2011–2014	101
Slika 68:	Gibanje osnovne cene (C_B) v obdobju 2012–2014	101
Slika 69:	Trend razvoja sekundarnega trga s prenosnimi zmogljivostmi v obdobju 2012–2014	102
Slika 70:	Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti vstopnih zmogljivosti na mejni točki Ceršak (merilno-regulacijska postaja Ceršak)	103
Slika 71:	Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti vstopnih zmogljivosti na mejni točki Šempeter (merilno-regulacijska postaja Šempeter)	104
Slika 72:	Največje dnevne in povprečne mesečne zasedenosti izstopnih zmogljivosti na mejni točki Rogatec (merilno-regulacijska postaja Rogatec)	104
Slika 73:	Dinamika dnevni preneseni količin zemeljskega plina, tehnična in pogodbeno zakupljena zagotovljena in prekinljiva vstopna zmogljivost na mejni točki Ceršak (merilno-regulacijska postaja Ceršak) v letu 2014	105
Slika 74:	Dinamika dnevni preneseni količin zemeljskega plina, tehnična in pogodbeno zakupljena zagotovljena in prekinljiva vstopna zmogljivost na mejni točki Šempeter (merilno-regulacijska postaja Šempeter) v letu 2014	105
Slika 75:	Dinamika dnevni preneseni količin zemeljskega plina, tehnična in pogodbeno zakupljena zagotovljena in prekinljiva izstopna zmogljivost na mejni točki Rogatec (merilno-regulacijska postaja Rogatec) v letu 2014	106
Slika 76:	Viri zemeljskega plina v obdobju 2012–2014	109
Slika 77:	Spremembe tržni deležev med letoma 2013 in 2014	110
Slika 78:	Distribuirana količina in število odjemalcev na omrežju v obdobju 2007–2014	112
Slika 79:	Razmerje med številom odjemalcev na distribucijskih omrežjih in njihovo porabo	112
Slika 80:	Gibanje porabe zemeljskega plina v distribucijskih omrežjih po mesecih v obdobju 2012–2014	113
Slika 81:	Končne cene zemeljskega plina za poslovne odjemalce v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami za leti 2013 in 2014	114
Slika 82:	Končna cena zemeljskega plina z vsemi davki in dajatvami za značilne poslovne odjemalce I3 za Slovenijo in posamezne države EU za leti 2013 in 2014	115
Slika 83:	Končna cena zemeljskega plina za gospodinjne odjemalce v Sloveniji z vsemi davki in dajatvami za leti 2013 in 2014	115
Slika 84:	Končne cene zemeljskega plina za značilne gospodinjne odjemalce D2 z vsemi davki in dajatvami za Slovenijo in posamezne države EU za leti 2013 in 2014	116
Slika 85:	Poraba toplote po vrsti odjemalcev in njihovo število	126
Slika 86:	Struktura primarnih energentov za proizvodnjo toplote za daljinsko ogrevanje	126
Slika 87:	Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe gospodinjnih odjemalcev v letu 2014	127
Slika 88:	Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe poslovnih in drugih odjemalcev v letu 2014	127
Slika 89:	Največji distributerji daljinske toplote po količini distribuirane toplote za potrebe poslovnih odjemalcev v letu 2014	128
Slika 90:	Distribucijski sistemi toplote v Sloveniji v letu 2014	128
Slika 91:	Dolžina distribucijskih sistemov za oskrbo z daljinsko toploto v posameznih občinah in število priključenih odjemalcev toplote v letu 2014	129
Slika 92:	Gibanje povprečne maloprodajne cene daljinske toplote za gospodinjne odjemalce v posameznih slovenskih mestih v obdobju 2012–2014	130

SEZNAM TABEL

Tabela 1:	Proizvodnja električne energije in prejem električne energije iz tujine	15
Tabela 2:	Primerjava porabe električne energije v letih 2014 in 2013 v GWh	16
Tabela 3:	Delež porabe in število odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema	16
Tabela 4:	Pregled produktov terciarne rezerve za leto 2014	19
Tabela 5:	Rezultati dražbe za zakup rezerve za terciarno regulacijo za leto 2014	20
Tabela 6:	Parametra SAIDI in SAIFI po distribucijskih podjetjih v obdobju 2012–2014 za nenačrtovane prekinitve (lastni vzroki)	24
Tabela 7:	Parametra SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2012–2014 (nenačrtovane prekinitve)	26
Tabela 8:	Parametra SAIDI in SAIFI na državni ravni v obdobju 2012–2014 (načrtovane prekinitve in vse prekinitve)	26
Tabela 9:	Nekateri parametri komercialne kakovosti v letu 2014	27
Tabela 10:	Število in deleži upravičenih pritožb s področja komercialne kakovosti za leto 2014	27
Tabela 11:	Število in deleži upravičenih pritožb s področja kakovosti napetosti po distribucijskih podjetjih v obdobju 2012–2014	29
Tabela 12:	Omrežnina sistemskega operaterja	34
Tabela 13:	Pregled dodeljenih količin ČPZ in prihodkov od dražb po posameznih mejah	37
Tabela 14:	Stopnja uporabe ČPZ v letu 2014	38
Tabela 15:	Inštalirane moči proizvodnih objektov, ki so udeleženi na slovenskem elektroenergetskem trgu	41
Tabela 16:	Deleži različnih vrst proizvodnje električne energije v Sloveniji	42
Tabela 17:	Priključitve novih in zaustavitve starih proizvodnih zmogljivosti v Sloveniji v letu 2014	43
Tabela 18:	HHI glede na inštalirano moč proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu	45
Tabela 19:	HHI glede na proizvodnjo proizvajalcev, ki so udeleženi na slovenskem trgu	45
Tabela 20:	Čisti poslovni izid proizvodnih podjetij električne energije	46
Tabela 21:	Število zaposlenih v podjetjih za proizvodnjo električne energije	47
Tabela 22:	Lastniška struktura podjetij za proizvodnjo električne energije	47
Tabela 23:	Povprečne cene pasovne in vršne energije na slovenski in sosednjih borzah v letu 2014	47
Tabela 24:	Proizvodnja proizvodnih naprav vključenih v podporno shemo in izplačane podpore	53
Tabela 25:	Standardne skupine poslovnih odjemalcev po metodologiji Eurostat	57
Tabela 26:	Tržni deleži in HHI dobaviteljev vsem končnim odjemalcem v Sloveniji v letu 2014	60
Tabela 27:	Tržni deleži in HHI dobaviteljev odjemalcem na distribucijskem sistemu v letu 2014	61
Tabela 28:	Tržni deleži in HHI dobaviteljev vsem poslovnim odjemalcem v letu 2014	62
Tabela 29:	Tržni deleži in HHI dobaviteljev gospodinjskim odjemalcem v letu 2014	63
Tabela 30:	Spremembe proizvodnih zmogljivosti na prenosnem omrežju	75
Tabela 31:	Pregled števila odklopov gospodinjskih odjemalcev električne energije zaradi neplačila v obdobju 2011–2014	79
Tabela 32:	Podatki o pritožbah odjemalcev pri dobavitelju električne energije v letu 2014	83
Tabela 33:	Investicijske aktivnosti v letu 2014	92
Tabela 34:	Distribucijski vodi, merilne in merilno-regulacijske postaje	93
Tabela 35:	Lastniška struktura sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij zemeljskega plina	95
Tabela 36:	Trgovanje s prenosnimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu	102
Tabela 37:	Uvoz zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji v obdobju 2012–2014 (v Sm ³)	109
Tabela 38:	Tržni deleži in HHI na veleprodajnem trgu z zemeljskim plinom	110
Tabela 39:	Tržni deleži na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom	111
Tabela 40:	Pritožbe gospodinjskih odjemalcev zemeljskega plina na dobavitelje v letu 2014	120
Tabela 41:	Pritožbe odjemalcev zemeljskega plina na SODO v letu 2014	121

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

ACER	Agencija za sodelovanje energetske regulatorjev (Agency for the Cooperation of Energy Regulators)
agencija	Agencija za energijo
BDP	Bruto domači proizvod
Borzen	Borzen, organizator trga z električno energijo, d.o.o.
C+ in C-	Osnovna cena odstopanj
CEER	Svet evropskih regulatorjev (Council of European Energy Regulators)
CSLOeX	Urni indeks
ČPZ	Čezmejne prenosne zmogljivosti
ČH	Črpalna hidroelektrarna
DV	daljnovod
EEX	Nemška borza električne energije (European Energy Exchange AG, Leipzig)
EZ-1	Energetski zakon, Uradni list RS, 17/14 (EZ-1)
GJS	Gospodarska javna služba
HE	Hidroelektrarna
HHI	Herfindahl-Hirschmanov indeks koncentracije trga
MPC	Maloprodajna cena
MRP	Merilno-regulacijska postaja
MT	Manjša tarifa
NEK	Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o.
NN	Nizka napetost
OVE	Obnovljivi viri energije
P	Električna moč
RECS	Sistem certifikatov električne energije iz obnovljivih virov
RTP	Razdelilno-transformatorska postaja
SAIDI	Indeks povprečnega trajanja prekinitev napajanja v sistemu
SAIFI	Indeks povprečne frekvence prekinitev napajanja v sistemu
SLOeX	Indeks organiziranega trga z električno energijo
SN	Srednja napetost
SPTE	Električna energija iz soproizvodnje z visokim izkoristkom
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TE	Termoelektrarna
TP	Transformatorska postaja
VN	Visoka napetost
VT	Višja tarifa
W+, W-	Energija odstopanj v MWh glede na napovedane vozne rede

Agencija za energijo

AGENCIJA ZA ENERGIJO	
Strossmayerjeva 30, 2000 Maribor	p. p. 1579
Telefon: [02] 234 03 00	Telefaks: [02] 234 03 20
www.agen-rs.si	info@agen-rs.si

Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014

Junij 2015

Oblikovanje in prelom: Studio 8

Svet Agencije za energijo je Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014 sprejel na 4. izredni seji 30. junija 2015.

Agencija za energiju